Kıskanmak

Nahid Sırrı Örik



NAHİD SIRRI ÖRiK (1895-1960)

Mekteb-i Sultani'de (Galatasaray Lisesi) okurken öğrenimini yarıda bıraktı. Kendi kendini yetiştirdi. 1915-1928 yılları arasında Tiflis, Berlin, Paris, Viyana, Roma, Kopenhag gibi şehirlerde yaşadı. Türkiye'ye döndükten sonra Cumhuriyet gazetesinde çalıştı. Uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığı'nda çevirmenlik yaptı. Anadolu gezileri sırasında yazdığı makaleler çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı. Yaşamının son döneminde çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Nahid Sırrı Örik'in ilk öyküsü "Zeyneb la courtisane” (Kibar Fahişe Zeyneb) Paris'te çıkan bir dergide Fransızca olarak yayımlandı. Öykü ve romanlarında Osmanlı'nın son döneminden Cumhuriyet dönemine geçiş sürecindeki insan ve toplum ilişkilerini konu edindi. Yapıtlarını gerçekçi ve yalın bir anlatımla kaleme aldı. Eski yaşantının kalıntılarını, silinmekte olan töreleri ve insan tiplerini, "kibar tabaka”nın maddi ve manevi düşkünlüklerini işledi. II. Meşrutiyet'in ilanından II. Abdülhamid'in tahttan indirilişine değin geçen toplumsal ve siyasal olayları ele alan Sultan Hamid Düşerken, başarılı bir tarihsel roman örneği sayılmaktadır. Yapıt 1976 yılında Kemal Bekir tarafından Düşüş adıyla oyunlaştırıldı. Yazarın bütün öyküleri M. Kayahan Özgül tarafından üç ciltte (*Sanatkârlar*, *Eve Düşen Yıldırım* ve *Kırmızı ve Siyah*), oyunları da Raşit Çavaş tarafından bir ciltte (*Bütün Oyunları*) toplanmıştır. Anılarını topladığı *Eski Zaman Kadınları Arasında* ve negatif kahramanlı romanı *Kıskanmak* da önemli kitapları arasındadır. Nahid Sırrı Orik'in bütün eserlerini, Oğlak Yayınları tarafından vârislerinin özel izniyle külliyat olarak yayımlanmaktadır.

OĞLAK / E D E B İYAT / ROMAN

Kıskanmak / Nahid Sırrı Örik

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli

Kapak uygulama: M. Deniz Çorbacıoğlu

Kapak resmi: Pierre Auguste Renoir, “Şemsiyeler”, 1881, National Gallery, Londra.

Dizgi düzeni: Goudy, 11 / 16 pt.

Ofset hazırlık: Oğlak Yayınları

Baskı: Oğlak Baskı Hizmetleri

Tel: (0-212) 612 73 05

Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Genel yayın yönetmeni: Senay Haznedaroğlu

Zambak Sokak 21, Oğlak Binası, 34435 Beyoğlu-İstanbul Tel: (0-212) 251 71 08-09, Faks: (0-212) 293 65 50 www.oglakkitap.com

oglakkitap@oglak.com

Oğlak'ta üçüncü baskı: 2009

ISBN 975 329 - 011 - X

E D E B İ Y A T / R O M A N

Kıskanmak

Nahid Sırrı Örik

Tutkunun Negatif Çehresi Üzerine
Kanlı Bir Divertimento

Enis Batur

Nahid Sırrı Örik'in ilk 1937'de tefrika edilerek Tan gazetesinde yayımlanan, ardından da, 1946'da Hilmi Kitabevi tarafından kitaplaştırılan Kıskanmak başlıklı romanını “yer”ine yerleştirmek çok güç görünmüyor başlangıçta. Konusu, konusunun işlenişi açısından, XIX. yüzyıl sonu Fransız romanının etki alanına sokulabilir: Zola'nın maden işçileri dekorlu anlatilarıyla Madame Bovary'nin ihtiras üçgenini çağrıştıran bir romanesk model arasında gidip geliyor Kıskanmak — bu açıdan, Lukâcs'ın gerçekçi romandan beklediklerine belli ölçülerde uyduğu bile söylenebilir. Türk edebiyatı bağlamında da kuraldışı bir yanı göze çarpmıyor Kıskanmak'ın, ilk bakışta: Halid Ziya'nın Aşk-ı Memnû'sundan uzanan bir maraz geleneği'nde kolaylıkla konumlanabilmesini sağlayan kimi ana özellikleri var. Gene de kuraldışı bir roman damarı saklanıyor Kıskanmak'ta: Okudukça kendini eleveren, ilerledikçe çekir deği güçlenen bir kötülük çiçeği bu: Nahid Sırrı'da bir modern örtünüyor.

Şüphesiz, Kıskanmak'tan, yeni Cumhuriyet'in yarattığı ortama ilişkin ipuçları devşirmek de eldedir: Osmanlının sahneden çekilmesiyle birlikte ışığı sönen bir toplumsal tabakanın kesiti, büyük kent ile taşra arasında yaşanan dramatik gerilim, eski umutlardan devşirilen yeni hüsran tohumları sayfadan sayfaya geçerken bir yanda birikecektir. Ama asıl düğüm iç dünyalarda, bir zincirin halkaları hâlinde yazgıları biribirilerine bağlı roman kişilerinin toplam tragedyasında okunur: Kıskanmak, kim ne derse desin, zorlu bir ruhsal harita çizer ve bunu yaparken de kuralı çiğner: Roman, baştan uca bir negatif-şahıslar galerisidir.

Seniha Hanım'ı çağıran bir ünlemle açılır roman; onun üzerine inen bir perdeyle kapanır. Tamıtamına kimdir bu anakişi, ne tür bir kimlik mayasından oluşur, bölümden bölüme koyulaşan bir sis bunu finale kadar kesinleştirmemizi olanaksız kılar. Kiralık Konak'ın Seniha'sının bir ikizi midir? Emma Bovary'nin doğulu bir versiyonu; ete kemiğe bürünmüş bir dişi Othello mu? Nahid Sırrı bizi ikidebir yanıta yaklaştırır, ama her seferinde, dokunmamıza ramak kala hedefi bir adım daha geriletir.

Dönüşümlü bir anlatım dizgesine dayanan, hiçbir portreyi bütünlemeksizin yolunu sürdüren ve halka halka üç anakişinin dünyalarında

yayılan, içiçe geçen roman yolda çizdiği ve bünyesine kattığı yan-portreler ile zenginleşir: İstanbul'a ve yeni başkent Ankara'ya açtığı parantezlere karşın Zonguldak'ta odaklanmıştır. 45 yaşını geçmiş Halit ile kendisinden 20 yaş küçük eşi Mükerrem, romanın merkezini kaplayan, Halit'in 40'ına dayanmış kız kurusu kardeşi Seniha'nın kurduğu ağın içine bu ortamda düşeceklerdir.

Alain Robbe-Grillet'nin Kıskançlık adlı romanında olduğu gibi bir kavramla değil bir fiille yüzleştirir okuru Nahid Sırrı: Romanın altıncı bölümü şu satırlarla açığa çıkarır kronikleşmiş acının kaynağını: “Kıskanmak... Seniha'nın yüreğinde, ilk beliren, kendisini ilk duyuran ve hemen her gün daha fazla gelişip büyüyen his bu olmuştu. Halit'le aralarında sekiz yaş vardı ve onu kıskanmadığı bir zamanı hiç bilmiyordu”.

Seniha'da bu fiil, çocukluğundan başlayarak çalışmıştır: Kendi çirkinliğine karşı Halit'in güzelliği, onun önce annesinden ağabeyini, sonra ağabeyinden annesini kıskanmasına yolaçmış, bunu koyu bir nevroz hâlinde taşımış ve yazgısını ağabeyinin tercih edilmesi biçimleyince de kötülük çiçeği açmıştır ruhunda: Artık o fiilin denetimindedir, romanda aynı fiilin uzandığı alanlara doğru ilerleyecektir.

Nahid Sırrı, özellikle Seniha'yı, ama bir o kadar da Halit'i, Mükerrem'i, Nüzhet'i ve annesini çizerken canalıcı bir yaklaşım getirmiştir: Onları birer karakter olarak yoğurmakla yetinmemiş, birer gövde olarak da kuşatmaktan geri durmamıştır. Kıskanmak'ta marazî dokuya bunca canlılık katan, romancının ruh hâliyle tensel kıvranışı olabildiğince çakıştırmış olmasıdır.

Olabildiğince, diyorum, çünkü, herşeye karşın tensel tutkuyu kahramanlarının ruhsal taşkınlıklarıyla orantılı bir örgü içinde işlemeye girişememiştir yazar. Gerekçe olarak ortamın hazırlıksızlığı üzerinde durulabilir şüphesiz, ne ki has sanat yapıtı bu hazırlıksızlığa kafa tutan bir cüretle çiftleşir: Bataille, Gözün Öyküsü'nü yazdığında, kitabı hazırlanmış bir ortama sunmuş değildi.

Bu anlamda, Kıskanmak'ta yazarın hayatî önemde bir boyutu hadım ettiğini söylemek isterim. Ruhsal yangını açısından bakıldığında, Seniha'nın portresinde biçimlenen şer tohumu, edebiyatımızda benzeri görülmemiş bir sapkı düzlemi doğurur: Mario Praz'ın Avrupa edebiyatında varlığını sorguladığı 'yazgıyla oynayan kadın' (femme fatale) imgesinin ayrıksı bir örneğidir Seniha: Güzel olduğu için değil, tam tersine çirkin olduğu için yakıp geçecektir.

Seniha'nın karmaşık iç dünyasında çocukluğundan başlayarak karşıkoyulmaz biçimde büyüdüğü aktarılan ur, onun ruhsal anatomisine

mührünü vurmuştur. Bu nevropatın kişiliğini ören çetrefil muammâyı Freud'un Psikanaliz Üzerine Beş Ders'inden, özellikle de dördüncü dersin metninden izlemek eldedir.

Kaldı ki, Nahid Sırrı, adım adım bu gelişme eğrisini izlememizi sağlayan ipuçları döker romanına: Seniha'nın “kız kadar güzel” ağabeyini kıskanmaya başlaması, kendisinden tiksindiği annesinden uzaklaşması, özellikle de bekârlık dönemindeki Halit'e bakışaçısı şüpheye yer bırakmayacak bir kesinlik içerir: “Halit'in yarı açık kalmış dudaklarının ancak birkaç saat evvel verdikleri ve aldıkları buseleri kinle, kıskançlıkla, hicapla, nefretle hem de ihtirasla düşünürdü. Ve yüz erkeğin kollarından geçmiş, erkeğin ve zevkin her çeşidini görmüş kadınları belki çıldırtabilen bu erkek vücuduna karşı o kadınların duydukları ihtirasları ve bu erkek vücudundan aldıkları zevkleri düşüne düşüne, bunları düşünmek vaziyet ve mecburiyetinde kala kala, Seniha'nın tahteşşuurunda belki çok karışık ve çok gizli buhranlar da olurdu. Ve belki ağabeyisine kininin en kuvvetli sebeplerinden biri, ihtimal ki unutmak istediği bu buhranlara istemeyerek dahi olsa düşme sine böyle sebebiyet verişiydi”.

Görüldüğü gibi, Nahid Sırrı neşteri doğru noktaya sallayan, gözlem gücünü kullanan ama bir adım daha atmaya yanaşmayan bir yazar: Seniha'nın “kız kadar güzel” ağabeyine transfer ettiği gövdesine yönelmekten, orada kabaran tensel hazzın fücura dek uzanan kıvranışına değinmekten geri duruşu romanının derinleşmesine de ket vurmuş.

Aynı teğet geçiş, Seniha'nın annesiyle “Fakat ben kocaya varmayacağım... Ne buna, ne de daha iyisine, hiç kimseye varmayacağım!” sözleriyle tamamlanan diyalogunda da ortaya çıkar. Seniha'nın annesinin, neden, yazarın sözleriyle “feci bir şüphe içine burgu gibi girmiş, fakat kadın bu şüphesinden ne kocasına, ne de oğluna bahsetmeye cesaret” edememiştir? Nahid Sırrı, bu noktaya kadar elini ateşe yaklaştıran, ama önünde açılan, kendi açtığı kapıdan içeri giremeyecek ölçüde tutuk, ürkek davranan bir yazar olarak karşımıza çıkıyor Kıskanmak'ta.

Oysa, libidinal tabaka üzerinde romanının eksenini oluşturmayı seçen, belli dönemeçlere sapkınlık tuzakları kurmaya yatkın duran da başkası mıdır: Tıpkı Halit'in gençliğinden sözedişindeki gibi, Mükerrem'i baştan çıkaran Nüzhet'i betimlerken de “kız kadar güzel” tamlamasına başvuran o değil midir? Böylelikle, Halit'in kendi yitirdiği gençlik ve güzelliği kendi eliyle yokedişini simgeleyen kimdir? Nuriye Hanım'ın, Oğlu Nüzhet'in üzerinden kadınlardan intikam alışını anlayan ve ileten, kim?

Olay örgüsüne baktığımızda, Kıskanmak'ta gerçek kutupların saklandığını farkediyoruz. Görünüşte kurban Nüzhet, kaatil Halit'tir. Ama asıl katil Seniha, asıl kurbansa Mükerrem'dir. Nahid Sırrı büyük bir ustalıkla rolleri kaydırmayı başarmıştır Femme fatale konusunda da böylesi bir ters çevirmeyle kuşatır okuru: İlk bakışta bir homme fatale vardır ortada: Nüzhet. Ne ki, tutkularının dizginini gerçekte kaptırmayan, bütün akışı denetleyen tek kişinin Seniha olduğunu romanın sonunda kavrarız: Bütün güzel insanları ağına düşürüp içlerini boşaltıp terkeden dişi peygamber böceği gene de doymamıştır — sonsuz susuzluğunda yorgun düşmek nedir bilmeyen, Praz'ın saptayımıyla “soluk yüzlü” vampir.

Kıskanmak, gövdesi kadar gölgesiyle, kısacası gizilgücüyle de çarpan, akıntısına çeken bir roman. Tutkunun negatif çehresi üzerine kanlı bir divertimento. İnsanın içinde onu bugün, yeniden, derinlemesine bir yazı alanı açarak yazma isteği, olmadı kamera başına geçme isteği uyandırıyor.

Bazı romanlar böyledir.

K I S K A N M A K

BİR

“Seniha! Seniha Hanım!”

Seniha üçüncü kattaki odasında, aynalı dolabın gözlerinde bir şey ararken çağrıldığını duydu. Ses tatlı, biraz oynak, belki biraz da yapmacıklıydı. En aşağıdan geliyordu. Seniha dışarı çıktı, merdivenin tırabzanlarından eğilerek, “Ne var?” diye sordu.

“Gel Allah aşkına!”

“Daha işim bitmedi. Birazdan inerim.”

Ağabeyinin taze karısı Mükerrem'in tatlı, biraz oynak ve yapmacıklı sesi, şimdi daha yakınlaşmış olarak şikâyet etti: “Senin zaten hiç işin biter mi? Allah rızası için in. Halit gideli iki saat oldu, sıkıntıdan çatlayacağım. Hem sana güzel bir sürprizim var.”

“Bari bir dakika müsaade et. Geliyorum.”

“Gelmeyeceksin. Yalan söylüyorsun!”

“Geleceğim canım!”

Aynalı dolabın yan gözünden bazı şeyler çıkartmıştı. Bunları Mükerrem'in eski adamı olan Şerife'nin görüp karıştırmasını istemediği için tekrar eski yerlerine koydu, dolabı da kilitledikten sonra, ağır ağır aşağı indi. Aynı zamanda yemek odası ve salon hizmetini gören, sokak üstündeki büyük odaya girdi. Mükerrem orada idi. Dün gece eve gelen İstanbul gazetelerini okuyordu. Karadeniz'de birkaç gündür süren ve birçok zayiata sebebiyet verdiği söylenen şiddetli bir fırtına yüzünden vapurlar Ereğli limanına sığınmış, Zonguldak'a gelememişlerdi. Bundan dolayı da herkes gazetesiz, havadissiz kalmıştı. Ancak, kardeşinin elinde dün gece gördüğü bu gazeteleri Seniha şimdi, hatta birazdan okuyabilecekti. Bu evde gazete okumak için bile gözetilen bir sıra ve teşrifat vardı ve Seniha'nın sırası bunda bile Halit Beyefendi ile haremlerinden sonra geliyordu:

Geçkin kızı karşısında görünce, Mükerrem gazetesini elinden bırakmaksızın ona doğru uzattı. Hem hiddetli, hem mahzun bir eda ile, “Darülbedayi Musahipzade Celâl Bey'in yeni bir piyesini oynamış! Kimbilir seyirciler gülmekten yine nasıl kırılmışlardır!” diye söylendi.

İstanbul varken Zonguldak'ta yaşamayı o, bilhassa böyle havalarda pek acı buluyordu. Bu acılığı da en çok oradan gelen gazetelere her göz gezdirişinde duyar, balolar, konserler, ecnebi truplarının uğraması, Darülbedayi'nin programıyla büyük sinemalarda değişen filmler, hatta havanın güzelliğine, fenalığına dair haberler ruhundaki hasret ve hicranı

büyütür, kendisini talihine karşı âdeta isyana götürürdü...

İstanbul'da bulunsa gidip seyretmeye ihtimal ki üşeneceği bu yeni piyes için Mükerrem böyle ah çekip dert yanmaya başlayınca, onun son zamanlarda ve velev ki başka sebeplerle olsun Zonguldak'a pek ısındığını çok iyi bilen Seniha sözünü kesti, "Üzülme yavrum!" dedi. "Safa sinemasında gelecek hafta film değiştiği zaman biz de oraya gideriz. Biliyorsun ya, şimdi seanslarda bir kemanla bir piyano, yani konser de var."

Görümcesinin alaycı sesi ve sözleri Mükerrem'in öfkesini arttırmıştı. Genç kadın âdeta bağırdı: "Konserlerini alsınlar da başlarına çalsınlar! Hem kuzum, bu yağmur hiç dinmeyecek mi?"

Seniha'nın ince ve renksiz dudaklarında şimdi manalı bir tebessüm belirmişti. Dedi ki: "Bunu sormak için mi beni aşağıya indirdin?"

"Yağmurun dinmesi ile sen de alakadar değil misin? Ta Soğuksu'ya kadar ıslana ıslana gitmeyi hoş buluyorsan ona diyeceğim yok!"

"Vallahi ben kendi hesabıma bu havada sokağa çıkacaklardan değilim."

Mükerrem'in açık kestane rengi ve biraz çekik gözlerinde hoşnutsuzluk ışığı bir an parladı söndü: "Tek başıma ben nasıl giderim! Şerife hasta. Ahçı kadın kıyâmet kopsa mutfaktan ayrılamaz. Oyun bozmak yok, abla!"

"Bu sonradan görme mahalle kadınının davetlerine bu kadar memnuniyetle koşmanın sebebini anlayamadım gitti. Kendisi adi, misafirleri kendinden manasız... Ya o şımarık, o ne oldum delisi oğlan! Onun sohbetine nasıl tahammmül ediyorsun, şaşıyorum! Bugün gitsen, nazeninim milyoner olduklarını mutlaka yine bir münasibine getirip söyler. Milyonerliği iyi güzel amma edilen ikram ya fazla koyu ya fazla açık bir çayla berbat pastalar! Beş seferdir gidiyoruz, bir defasında olsun midemin bozulmadığını bilmiyorum. Hava güzel olsa, eh bir gezintidir, zaten gidecek neresi var diyelim. Fakat böyle şakır şakır yağmur da yağarken!"

Seniha bütün bu sözleri yavaş yavaş, hiçbir noktayı ihmale razı olmayan bir eda ile söylemiş, söylerken gözlerini Mükerrem'den ayırmamıştı. Cevap verirken, genç kadın kendisini müdafaa ediyor gibiydi.

"Ne yaparsın kardeş! Ortalığın günlük güneşlik olmasını bekleyeceksek vay halimize! Bak, tam dört gündür yarım saat için olsun dışarı çıkamadık. İnsan havasızlıktan hasta olacak!"

İkisi de bir dakika sustular. Seniha geniş sedire oturmuş, oraya bırakılan gazetelerden birinin resimlerine bakıyordu. Gömüldüğü koltuğu biraz iterek Mükerrem ayağa kalktı, odanın ortasındaki büyük yuvarlak masaya gitti. Koyu nefti kadife örtünün üstünde, ipleri kesilmiş bir paket duruyordu.

Mükerrem, “Sana sürprizi göstereyim” dedi.

Ötekinin yüzü şimdi hafifçe kızarmış bulunuyordu. Zaten, “sana bir sürprizim var!” diye genç kadın aşağıdan haykırdığı zaman, kendisine verilecek bir hediye olduğunu anlamıştı. Ona böyle, arada bir, hediyeler verilirdi. Ve bu hediyelerin her birinde, evlerinin kâhya kadınlığını sadakatle yaptığı için beyle hanımca müştereken münasip görülmüş bir mükâfat, hatta zavallılığına acınılarak verilmiş bir sadaka çeşnisi olurdu. Hiçbir şey söylemedi. Hem anlamamış gibi duruyordu. Mükerrem, paket kâğıdını açıp al krepdamurdan bir kumaş çıkardı.

Bunu uzatarak dedi ki: “Halit ikimiz için İstanbul'dan getirtmiş. İstersen bir örnek yaptıralım.”

Seniha'nın gayet düz, pek ince ve renksiz dudaklarına acı ve biraz fena bir tebessüm geldi. Sonra, dudaklarında hep o tebessüm kalarak cevap verdi: “Seninle bir örnek, al renkte bir elbise öyle mi? Yavrum, kendimi elâleme gülünç etmeye hiç niyetim yok!”

Mükerrem, kendisine mukabeleye değmeyen bir söz söylenmiş insan edası ile omuzlarını silkti, paketi yine eski yerine koydu, bir şey demeden tekrar koltuğa oturdu. Yine gazetelere göz gezdirmeye başladı. Ancak Seniha'nın düşüncesi ve sözleri hiç de haksız ve manasız sayılamazdı. Mademki genç değil, hele hiç güzel değildi, mademki çirkindi: Bu al kumaştan yaptıracağı elbise kendisine elbette yaraşmayacaktı. Hele Mükerrem daima cicisi bicisi fazla modeller seçtiği için, onunla eş de yaptırınca muhakkak daha gülünç olurdu. Otuz dokuzunu bitirdiği halde hâlâ bir kısmeti çıkarak kocaya gitmemiş olan Seniha, yüreğinde acı ve kinli bir hisle, “Acaba bu rengi ağabeyim beni herkesin karşısında maskara etmek için mahsus mu seçti? Mükerremin aynı biçimde yapmamızı teklif edişi de yine bu maksatla olacak! Hem maksatları bu değilse bile biraz gözlerini açsınlar. Söylediklerini yapsam gülünç olacağımı, kendimi gülünç etmeyecek kadar da aklım olduğunu niçin takdir etmiyorlar?” diye uzun uzun düşündü. Kaç gündür gelmemiş gazetelerin üzerine her ikisinin de başları eğili, epey bir müddet konuşmadılar.

Sonra Seniha elindeki gazeteyi bıraktı, başını pencereye çevirdi. Evin bu alt kattan bile şehre hâkim bir nezareti vardl. Dün hele akşama doğru âdeta düzelmiş olan hava yine berbatlaşmıştı. Yağmur yağıyor, kumsala biteviye dalgalar gelip yayılıyor ve bütün limanda, ufuklara kadar tekmil Karadeniz'de yine hiçbir vapur, hiçbir gemi görülmüyordu. Sicim gibi yağan yağmurdan, karşı sırtta Soğuksu mahallesi uzak ve müphem kalmış, tepenin tam

üzerindeki şehir hastanesinin büyük beyaz yapısı sis ve dumana bürünüp tamamen gizlenmişti.

Nuriye'nin çayına gitmeye Mükerrem'in ne kadar istekli olduğunda Seniha'nın hiç şüphesi yoktu. Biraz evvelki münakaşayı yeniden açarsa kendisini tazip edeceğinden emin, mahsus sordu: “Gidelim diyorsun ama yağmur da gittikçe artıyor. Bilmem ki nasıl gideceğiz?“

“Empermeabl giydikten sonra yağmurun ne ehemmiyeti var?”

“Sen hep gitmek fikrinde misin?”

“Ne yapalım, bir kere söz verdik.”

“Evet fakat söz verdiğimiz zaman böyle tufan olacağını bilmiyorduk ki! Bu havada gidersek, Nuriye Hanım eminim ki şaşacaktır. Hem bilmem, her gün buluşulan ahbaplara karşı her verilen sözü mutlaka tutmak mecburi midir? Maşallah Nuriye Hanım'la ahbaplığımız o kadar ilerledi ki, bugün kendisine karşı sözümüzde pekâlâ durmayabiliriz!”

Artık gizleyemediği bir sıkıntı ile genç kadın duvardaki saate baktı: "İkiyi henüz yirmi dakika geçiyor. Dört buçuktan sonra giyinip gidecek değil miyiz? Gidip gitmemeyi o vakte kadar yağmur hiç azalmazsa, hep bu halde devam ederse düşünürüz.”

"Öyle ise o vakit bana bir seslen, olur mu? İşimi bıraktım, artık yukarı çıkayım.”

Bu sözlerin kendilerinde değilse bile söylenişlerinde, beraber gelmeyi şimdiden ve kayıtsız kabul eden bir mana, bir eda vardı. Tecrübesiz ve ihtiyatsız Mükerrem görümcesinin zayıf, esmer ve şakaklarına doğru siyah ve sertçe tüylerle kirli yanağına bir teşekkür busesi bıraktı. Seniha buna mukabele etmedi. Lakin ufak, esmer ve burnu az çarpık yüzünün tek güzelliği olan iri ve siyah denecek kadar koyu lacivert gözleri ile Mükerrem'in açık kestane renginde ve biraz çekik gözlerinin ta içlerine bakarak, "Nuriye Hanım'ın evine bugün de gitmeyi demek ki bu kadar istiyordun!” dedi.

Birdenbire kızardığını anlayan genç ve güzel kadın, bir cevap veremeyerek başını çevirdi.

Tahta, biraz dik ve fazla dar merdivenlerden yukarı çıkarken, Seniha kendisini pek mesut buluyordu. Odasına girip kapıyı kapadığı zaman, "Oğlana müthiş tutkun! Artık halini hiç gizleyemiyor da!” diye mırıldandı.

Fakat, al kumaştan bir örnek elbise yapmak teklifinin yüreğinde uyandırdığı acı ve fena his de geçmemişti. Bu his unutulmamıştı ve duruyordu. Belki günlerce duracaktı.

İKİ

Oğlan, evine gidecekleri Nuriye'nin Nüzhet adlı oğluydu. O kadar haylaz ve tembeldi ki, bütün iltimaslara rağmen ve yirmisini sürdüğü halde hâlâ orta mektepten bir şahadetname alamamıştı. Doğru dürüst gazete okumaktan, üç cümle tutacak meramını düzgün bir imla ve zararsız bir ifade ile kâğıda geçirmekten âcizdi. Fakat, yüksek tahsil gördükten sonra hayata giren ve hayatlarını iyi kötü değil, zararsız kazanan birçok adamlara bile yüksekten muamele eder, hocalarına gösterdiği riyakâr nezaketten ise onlara karşı ileride takınacağı müteazzım ve mütecaviz tavırlar pekâlâ sezilirdi. Kendisini muhitte çok şımartmıştı. İstanbul'a her gidişine ait türlü aşk muvaffakıyetleri göklere çıkarılıyor, yeni bir kostümü, yeni bir kundurası, gömlek veya kravatı hakkında mübahaseler oluyor, hele mağrur ve hâkim bakışlar ile etrafını süzerek çarşıda yahut dalgakırana giden deniz yolunda hemen daima bir iki dalkavukla beraber yürüyüşü âdeta bir hadise şeklini alıyordu.

Bununla beraber, Nuriye Hanımefendi'nin orta mektebi bitirebilmesi için hiçbir hatır ve iltimasın bir tesir edemediği bu şımarık ve terbiyesiz oğlu, kadın cemiyetlerindeki itibarını babasından ve hele annesinden avuç avuç para almasına pek de borçlu değildi. Çünkü güzel, hem de çok güzeldi.

Mükerrem ve Seniha beşe doğru, kâh dinip kâh azar azar düşen bir yağmur altında Soğuksu semtinde çağırılmış bulundukları evin büyük misafir salonuna girdikleri zaman, her ikisi de, ilk önce onu, Seniha'nın iki üç saat evvel kendi kendine mırıldanmış olduğu tabirle “oğlanı” gördüler.

Şezlonga yatar gibi yerleşen annesinin ayağı önünde alçak bir tabureye oturmuş, başını onun dizlerine koymuş ve uzun, pek gümrah ve simsiyah saçları kadının mor renkteki tuvaleti üzerine yayılmıştı. Nüzhet epeydir bu vaziyette idi.

Nuriye'nin bir çok kıymetli yüzükle donanmış fakat belki de vaktiyle en hakir ev işleri görmüş kalın ve kütçe parmakları, haylazlığına lakayt ve güzelliği ile pek müftehir olduğu oğlunun beyaz ve biraz sivrice çenesini okşarken, çocuk da karşılarında oturan iki taze misafirin yüzüne gözlerini dikinişti. Ve bu gözlere, âdeta iğreti sayılacak derecede uzun kirpikli bu iri siyah gözlere rica da, ihtiras da gelmiş değildi. Bu harikulade gözler, iki misafir kadına sadece, “Şayet sizin dizlerinize de bu kusursuz başımı koyarak ipek saçlarımı yayarsam, bu ipek saçları saatlerce bir cariye gibi okşar ve kendinizi bununla bahtiyar sayarsınız!” demek istiyor gibiydiler.

Mükerrem'le Seniha içeri girince. Nüzhet başını annesinin dizinden

kaldırdı, sıçrayarak hemen ayağa kalktı. Bozuk havalarda sızılarla dolan vücuduna çevik bir eda vermeye gayret ederek Nuriye de doğruldu, olduğu yerde yükseldi fakat ayağa kalkmadı. Ve kalın, biraz kısık ve biraz çatlak sesini berrak ve oynak yapmaya çalışarak, “Ne kadar mahzun olmuştuk güzelim. Teşrif edeceğinizi artık hiç ummuyorduk. Neden böyle geciktiniz?” dedi.

Bu soruşa sonra yine kendi cevap vererek ilave etti: “Ama bu sitemim pek yerinde değil: Hava o kadar fena ki! Allah kahretsin, bu Zonguldak'ın yağmuru da bir başladı mı bitmek bilmiyor!”

Seniha, “Görüyorsun ya, kadın böyle şakır şakır yağmur yağıp dururken gelişimize hayrette!” manasını taşıyan bir nazarla Mükerrem'in yüzüne baktı. Soğuksu mahallesinin dik yokuşunu muhakkak ki heyecanla çıkmış olmaktan, genç kadının yüzü fazla pembeleşmişti. Çizgi ve inhinaları hakikaten kusursuz, lakin biraz büyük göğsü, hızlı hızlı inip çıkıyordu. Nuriye'nin yine yarı uzandığı şezlongun yanındaki koltuğa oturmuştu. Nüzhet anasının ayaklarının önündeki tabureye tekrar döndü fakat başını artık onun kucağına koymadı. İstediği anda kollarına düşeceklerinden emin bulunduğu kadınlar şimdi üçleşmişlerdi. Hatta dört olmuşlardı. Çünkü, en uzak bir yer seçen ve annesinin topaca benzeyen küçük beyaz köpeği Kontes Hanım'la oynamaya koyulan çirkin ve geçkin kızın da kendisine hayranlığından Nüzhet'in şüphesi yoktu. Ve hareketsiz, gözleri biraz dalgın, lafa karışmaya hiç lüzum görmeyerek oturdu. Gençliği ve güzelliği ile her iradeyi yeneceğinden o kadar emindi ki, türlü şaklabanlıklarla hoşa gitmeye çalışan erkekleri taklit etmeyi o bir zillet sayar, buna asla tenezzül etmezdi.

Mükerrem'le Seniha geldikleri zaman Nuriye'nin salonunda buldukları iki misafir, maden mühendis mektebindeki bir hocanın haremiyle defterdarın baldızı idi. Birkaç dakika sonra da Kozlu'daki İtalyan Şirketi mühendislerinden bir tatlısu frenginin kendisine Ermeni denen karısı ile onun kızkardeşi geldiler. Ve bir müddet, bu yedi kadın, hep bir bahisten öbür bahse geçerek, şimdi Zonguldak ve şimdi İstanbul'dan bahsederek, şimdi hergün gördükleri ve şimdi hayli zamandır görmedikleri birtakım kimseleri kâh açıkça ve kâh ustalıkla zem, pek nadiren de methederek konuştular.

İri yanaklı, acemi ve ahmağa benziyen, beyaz ve kenarları dantelalı, fazla da uzun önlüğü ile hareketlerini pek şaşırmış bir hizmetçi kız, konuşmaların en hararetli bir sırasında, iki eliyle büyük ve gümüş taklidi tepsiler taşıyarak iki kere içeri girmiş, bu tepsilerde bir defasında çaydanlıkla çay fincanlarını, öbür seferinde de pasta ve şekerleme tabaklarını getirmişti. Fakat daima

misafirleri ağırlayan Ruyidil gibi çayı bütün fincanlara koymamış, sonra da hanımefendilerin bir emirleri olur diye kapının yanında iki diz üstü düşüp oturarak beklememişti.

Onun yokluğunu hemen farkeden Seniha: "Kalfa nerede efendim? diye sordu.

Ruyidil, eski devirlerde terbiye görmüş ve ellisine kadar bütün ömrü şehzade ve Sultan saraylarında geçmiş bir kakavan Çerkes'ti. Nuriye'ye gelmeden de bir Mısırlı prensesin dairesinde hizmet etmişti. Ve başından hâlâ çıkarmadığı hotozu ve uzun etekli entarisi ile ortada dolaşıp iş görmesi ve sözlerini "Efeem!" diye bitirip "Kadınım!" diye hitap edişleri, sekiz on sene evvele kadar bütün kumanda zevklerini on bir on iki yaşındaki sümüklü ahretliklerle tatmin eden Nuriye'ye büyük iftiharlar verirdi. Herhangi sebeple Ruyidil yanından ayrıldıysa, bunu söylemekten kadının pek müteessir olacağına Seniha emindi. Onun için kasden sormuştu. Lakin, gönlünün istediği cevabı alamadı.

"Biraz hasta zavallı... İki gündür yatıyor. Bu sabah Hasan Lem'i Bey'i getirttim. Ehemmiyetsiz bir mide bozukluğundan ibaretmiş. Ama dün epey ateşi vardı. Aksi gibi beş altı gün evvel de Makbule iki hafta izinle memleketine, Sinob'a gitti. Biz de tamamen bu aptalın eline kaldık. Efendim bir senedir hizmetimizde ama, kızda bir şey öğrenmeye istidat yok. Odun gibi bir mahluk. Bereket ki bugün biz bizeyiz. Yoksa ne haltlar ederdi bilmem!"

Öteki hizmetçinin, şişman ve güler yüzlü Makbule'nin de meydanda olmadığını Seniha o zaman farketti. Şu halde, çayları demek ki bu ahmak kız hazırlamıştı. Fakat nasılsa pek güzel pişirmiş, Ruyidil gibi fazla açık yahut fazla koyu yapmamıştı: Seniha üstüste iki fincan içti. Lakin pastalara, bisküvilere el sürmedi. Bisküvilerin bayat olduğu belliydi ve çarşıdan gelen pastaların yağları hakikaten bozuk, tatları da burucu, bir tuhaftı.

Artık dışarıda yağmur dinmiş fakat ortalık pek kararmıştı... Beş on dakika geçince Nuriye doğrularak zile uzandı, ancak bir iki dakika sonra içeri giren kıza, "Elektriği yaksana! Takımları da götür!" diye azarlamaya benzeyen bir eda ile emir verdi.

Üzeri fincan ve tabakla dolu ve hakikaten büyük tepsileri getirişindeki tereddüt ve endişelerle hizmetçi daha yeni götürmüştü ki, Seniha birdenbire ayağa kalkarak, "Mükerrem Hanım, gidelim artık. Pek geç oldu" dedi.

Mükerrem belki istemeye istemeye yerinde doğruluyor, kalkmaya hazırlanıyordu. Nuriye müdahale etti: "Vallahi erken. Hava fena da ondan böyle karanlık oldu. Yoksa yemek vaktine daha dünya kadar zaman var. Hiç

olmazsa biraz gramofon çalalım. Yeni plaklarımız geldi.”

Ve kalın ve kanlı bileğinin etleri arasına gömülen incecik, etrafı elmaslarla süslü saatine bakarak ilave etti: “Saat yedi bile değil!”

Mükerrem teklifi kabul edip tekrar oturmaya razı gibi görünüyordu. Belki plakları dinlemekten ziyade Nüzhet'in kollarında dönmeye hevesi vardı ve yeni plakların buna imkân temin edeceğini düşünerek kalmaya rağbet ediyordu.

Fakat hep ayakta, Seniha gülümseyerek mırıldandı: “Hakikaten geç efendim.”

Nuriye zaten kalkık olan fazla geniş omuzlarını biraz daha kaldırmıştı: “Bir de geç olmuş, bu da telaş edilecek şey mi? Sokaklarda kadınlara sataşma âdeti hamdolsun artık kalmadı!“

Ve bu sözleri Seniha derhal şu şekilde tefsir etti: “Biçare mahluk, insan senin kadar sakil olduktan sonra hangi saatte olursa olsun, hem de şehirde değil, dağ başlarında bile dolaşsa kılına hata gelmez. Beyhude, pek beyhude korkuyorsun, güzelim!” Nuriye'nin böyle demek istediğinden katiyen emin bulunmakla beraber, geçkin kızın yüzü yine aynı sükûnet ve lakaytlığı muhafaza ediyordu. En tatlı tebessümü ile cevap verdi: “Hakkınız var, Hanımefendi. Ancak ben güneş battıktan sonra dışarıda bulunmaya, sokakta gezmeye bir türlü alışamıyorum. Kadınların evlerine ikindi ezanı bile okunmadan dönmeye mecbur oldukları zamana yetiştim de zahir bundan. O devirleri hiç hatırlayamayacak kadar genç olanlar bu hissi anlamazlar!”

Halbuki Nuriye kendisi bile otuz dokuzu kabul ediyor, iki kere Avrupa'ya giderek ameliyatlar sayesinde yüz ile boynunun derilerini gerdiği de iddia olunuyordu. Ve bütün bu gayret ve itinalarına rağmen ferah ferah kırk beşinde göstermekte idi. O sıkı kaçgöç zamanlarını hiç hatırlayamaması için ise yirmi beşinde filan olması icap edecekti. Fakat, Seniha'nın sözlerindeki açık alayı hiç de farketmiş görünmedi. Lakin acaba farketmiş miydi? Anlamamış bulunması mümkün olduğu gibi, dikkat bile etmemiş olması da kabildi. Seniha bir başkasının evinde, velev ki bu ev kardeşinin evi olsun, mürüvveten oturtulan bir kimse değil miydi? Böyle bir kimsenin her sözünü Madenci Hayrettin Beyefendi'nin haremleri Nuriye Hanımefendi elbette ki dikkatle dinleyemezdi.

Belki Mükerrem gibi istemeye istemeye, bütün misafirler artık kalkmışlardı. Hep gidiyorlardı. Taşlıkta Nüzhet Mükerrem'e yaklaştı ve onun uzattığı el elinde, eğilmeden, gözleri ile genç kadının gözlerinin ta içlerine bakarak sordu: “Ne zaman buluşacağız?”

Bu sözlerinin muhatabını ötekiler yanında müşkül bir vaziyete düşüreceğini düşünmeye lüzum görmüyordu. Ve sonra, âdeta bir müjde veriyormuş gibi, o kadar küstah, ilave etti: “Yarın akşam Şirket'in sineması var. Ben bermutat oradayım. Teşrif buyurun da gevezelik edelim.”

ÜÇ

Bu şirket, Zonguldak etrafındaki kömür ocaklarının en büyük kısmına sahip bulunan Fransız şirketiydi. Fransız mühendislerine ve biri mesul müdür ve ötekisi baştercüman olan iki Türk müstesna, bütün ecnebi memurlarına mahsus evlerle dolu dağ üzerinde bir de tek katlı büyük bina vardı. Bu binanın bir kısmı bekâr memurlar için lokanta vazifesini görüyor, bir kısmında Fransa'dan muvakkaten gelen veya henüz evi hazırlanmayan mühendislere mahsus bir iki yatak odası ile memur ve mühendislere kitap dağıtan fakat içinde tek Türkçe kitap olmayan bir kütüphane bulunuyordu. İşte burada bir büyük salon da sinemaya ayrılmıştı. Haftada, bazan da on beş günde bir, Perşembe akşamları, şirketin birinci sınıf mühendis ve memurları ile hatırlı davetlilerine, ertesi akşam, yani Cuma akşamı da öteki memurlarla onların tanıdıklarına bu büyük salonda sinema gösterilirdi. İskelenin yanındaki kahveden bozma sinema pek berbat bir şeydi. Gösterdiği filmler sade en kötü neviden kovboy ve polis filmleri olduğu gibi en pahalı birkaç sırası elli kuruştu ve yirmi beşi gözden çıkaran amele ve hamallarla her gece hıncahınç dolardı. Bu sebeple, şirketin sinemasına Perşembe akşamı davetli sıfatı ile gitmek pek istenen bir şeydi, herkes tarafından istendiği için de, gidebilmek içtimai bir mevkii olmanın delili sayılmakta idi.

Davetlilerin davetlisi sıfatı ile gidenler bile konu komşularına, “Dün akşam pek geç yattık. Şirket'in sinemasına davetli idik de!” diye övünürler, birçok kadınlar ise, “Bu sinema için hâlâ sana davetiye göndermiyorlar, bey! Ele güne karşı küçük düşüyoruz” diye söylenir, sitem ve hatta kavga ederlerdi. Nuriye'nin kocası Hayrettin vaktiyle taşralarda dolaşan ehemmiyetsiz bir gümrük memuru iken sonra her nasılsa dünya harbinin dalavereli ticaret işlerine karışarak epey para kazanmış, daha sonra da bir kolayına getirip Zonguldak'ın ta göbeğinde bulunan küçük, lakin pek zengin ve kömürünün çıkarılması gayetle zahmetsiz bir ocağı ele geçirmiş, hiç yoktan çok mühim bir şahsiyet olmuştu. Bundan dolayı, kendisine davetiye gelenlerin en başlarında idi. Halit'e gelince, yarıdan fazla sermayesi İsviçreli'lere ait olup ocakları Zonguldak civarında Kilimli'de bulunan küçük bir kömür şirketinin başmühendisi idi, ilk oyuna mahsus davetiyelerden alacak kimseler arasında onun da ileri bir mevkii vardı. Her yeni film gösterilişinde iki aile hemen daima hazır bulunurlardı.

O gün gökyüzü mavi kalmış, hava âdeta sıcak olmuştu. Şirket evlerine giden dolambaçlı tepe yolunu Halit solunda karısı ve onun yanında kızkardeşi

bulunduğu halde çıkarken, bir iki kere mırıldandı: “Bari uykusuzluğumuza değse! Son filmler o kadar berbat şeylerdi ki!”

Yaşı artık kırkı hayli geçen ve saçları seyrekleşen başmühendis, gece uykusuna bir türlü doyamıyordu. Mükerrem'le arasında yirmi bir yaş vardı.

Sinema salonundan içeri girince, yerlerin bir kısmını boş buldular. Vakıa filmin başlamasına da daha vakit vardı. Hatta bunun içindir ki, yolda Mükerrem'in kendisine yokuşu hızlı hızlı çıkartmasına Halit itiraz etmiş, “Ne koşuyorsun canım! Sonra orada boşuna bekleyeceğiz” demişti.

Sinema salonu epey büyüktü. On tarafta tıpkı bir mektep sıraları gibi sıralar, daha geride iskemleler, beyaz perdenin altında da paltoları, mantoları, şapka, baston ve şemsiyeleri koymaya tahsis olunmuş eski bir bilardo masası vardı. Bu daha şerefli sayıldığı için, hemen herkes mutlaka en gerilerde yer bulmaya çalışırdı. En sonra gelmenin kibarlık icaplarından olduğunu bildiği halde bu sefer nedense erken gelen ve kibarlar gerilerde oturduklarından tabii en gerilerde bulunan Nuriye, kendilerini uzaktan tanımış, mebzul el işaretleri ile yanına çağırıyordu. Kocası ile beraberdi. Lakin Nüzhet görünmüyordu.

Mükerrem derhal Nuriye'nin tarafına yürümüştü. Ve karısının arkasından istemeye istemeye ilerlerken, Halit Seniha'ya ve yalnız Mükerrem'den şikâyet ederken sesinde ona karşı peyda olan bir samimiyetle dedi ki: “Bu kadından sen de hazzediyor musun Allah aşkına?”

Bir kaç kere daha böyle sormuştu. İçi büyük bir hazla dolan Seniha bir şey söylemedi. Sade belirsiz bir surette başını sallayıp gülümseyerek ağabeyinin yüzüne baktı ve Halit bu gülümsemedeki istihzanın kendisi için olduğunu hiç hatırına getirmedi.

Nuriye onları bir laf tufanı ile karşılamıştı.

“Acaba gelmeyecekler mi diyordum. Biz belki iyi yerler tutulur diye her zamandan evvel geldik. Pek güzel bir filmmiş, değil mi Bey? Bey İstanbul'da vaktiyle görmüş de öyle iken yine geldi. Nüzhet de mutlaka gelecekti amma bilmem ki nerde kaldı! Hain oğlan, bu gece bizi yalnız bıraktı, arkadaşları ile Şaban Usta'nın dükkânında yemek yemeye gitti. Şaban Usta'nın dükkânında yemeğe de gidilir mi imiş!' dedim amma dinletemedim. Sonradan öğrendim ki, meğer Şaban Usta olacak herif İstanbul'dan güzelce bir kız garson getirmiş. Bu kızın Hacer ve Bedia diye iki tane de adı varmış. Bu iki adlı kız geleli üç gün olmuş, bu üç gündür aşçı dükkânı dolup dolup boşalıyormuş!”

Hanımefendinin eski gümrük kâtibi şimdi de mühim bir madenci olan kocası, cesim göbeğini oynata oynata güldü: “İnşallah yarın akşam da biz beyefendi ile beraber gideriz!” dedi.

Halit mukabele etmedi. O bu aileyi hiç sevmiyor, karı koca ve oğul bütün azasına karşı nefrete çok benzeyen bir his duyuyordu. Hele oğulları, güzelliğine tekmil kadınların tapmasını ve parasına herkesin tekâpusunu bekleyen bu uzun saçlı ve küstah bakışlı oğlan, müthiş surette sinirlerine dokunuyordu.

Karısıyla onun arasında başlayan hoşlanma ve istek oyununu hiç mi hiç sezmemiş olmakla beraber, Nüzhet'e karşı âdeta bir kini vardı. On dört, on beş yaşındaki çocuklarla bir sınıfta okuyuşundan hiç sıkılmayan, dönmediği yıllarda bile mutlaka ikmale kalan, sokakta hocalarına rastgelişinde bunu lütuf sayar bir eda ile kendilerine selam veren, sonra da bütün cahilliğine ve terbiyesizliğine rağmen cemiyet içinde kendisine şimdiden bir mevki verilen bu çocuğu birçok defalar tahkir etmek ihtiyacını duymuştu. Hatta bir gün, bulundukları bir yerde ve ayağı ayağının üzerinde, o hem sigarasını tellendirir hem de yeni bir Fransız operetinin ilk defa olarak dinlenilen plaklarına dair hükümler yürütürken, hâlâ orta mektebe gittiğini hatırlatarak böyle eda ve çalımlara hakkı olmadığını yüzüne vurmak maksadı ile sormuştu: “Dersler nasıl, yürüyor mu?”

Elindeki sigaranın yarı külünü tablaya yarısını da yere dökerek Nüzhet, “Şöyle böyle, fakat niçin sordunuz?” demişti.

“Uzun seneler talebelik, bir müddet de hocalık etmiş olmanın tesiri. Ee, bu sene son sınıftasınız değil mi?”

Bunun üzerine, iri siyah gözlerinde mütecaviz bir ışıkla Halit'i süzerek Nüzhet demişti ki: “Bu âdeta bir istintaka benziyor. Evet, bu son senem. Kısmet olursa bu yaz mektebi bitireceğim. Ama yine siz ihtiyat edip bu hususta kimse ile bahse filan girmeyin!”

“Geçen yaz mektebi bitirmeyişiniz yazık oldu. Eğer şimdi elinizde şahadetnameniz bulunsaydı, yeni bir imtihanla maden mektebine girebilirdiniz. Halbuki, gelecek seneden itibaren, alınmak için liseyi bitirmiş olmayı şart koyacaklar.”

Fakat bütün bu sözler esnasında Nüzhet asla bozulmamış ve sonra, gözlerindeki o mütecaviz ışık büsbütün artarak, kızıl ve biraz kalın dudaklarında karşısındakini küçük gören bir tebesssümle cevap vermişti:

“Orta mektepten sonra ne bir liseye girmeyi düşünüyorum, ne de maden mektebine girmeyi. Bu tahsil benim için tamamen kâfi. Babamın madenini bizzat idare etmekliğim icap ettiği zamanda ise, istediğim gibi ve istediğim kadar mühendis bulabilirim. Hem o vakte kadar maden mektebi lise mezunlarından birçok mühendis yetiştirir de bu sayede ben de bu beylere

babamdan yahut başka yerlerden şimdi alabildikleri paranın yarısını bile vermem!”

O zaman Halit küstah oğlana bir tokat aşketmek arzusunu güçlükle yenmişti.

Filmin ikinci kısmı başlarken Mükerrem birdenbire Nüzhet'in sesini duydu. Yavaşça, “Affedersiniz, geciktim” diyordu. “Arkadaşlar bir türlü bırakmadılar. Ellerinden kurtuluncaya kadar akla karayı seçtim.”

Mükerrem'in Halit'le arasında Seniha olduğu için belki Halit duymamıştı. Fakat evvelden buluşmak kararını apaçık gösteren bu sözleri başkaları işitmez miydi?

Mükerrem cevap vermedi. Nüzhet'in ağzı çok fena içki kokuyordu.

Sinemada çalgı yoktu. Bunun için, film gösterilirken yüksek sesle konuşmakta ve her türlü gürültüden çekinmemekte Nuriye kendisini tamamen hür sayıyordu. Fakat çalgı olsa da herhalde yine konuşacaktı. Avrupa'ya sık sık giden bazı hanımefendilerden, operalarda bile başrollerin şarkı söyledikleri en heyecanlı ve mühim yerlerde put gibi durulduğunu fakat, buna mukabil, ehemmiyetleri ikinci ve üçüncü derecedeki meclislerde konuşulup gülüşüldüğünü ve böyle yapmanın kibarlık gerekliği olduğunu daima duymuştu. Hatta yaptığı Avrupa seyahatinde de, bu derecesini fark edememişse bile şahsen böyle hareket etmiş ve ihtarlar karşısında kalışı kanaatini değiştirememişti...

Uzun, kısık ve kalın kahkahasıyla gülerek oğluna dedi ki, “Bilsen ben neler haber aldım! Şaban Usta'nın dükkânına gitmen sebepsiz değilmiş. Orada gayet güzel bir kız varmış. Baban bile yarın gece gitmeye hazırlanıyor!”

Nuriye'nin kendisi için hazırladığı ve kendisinin büyük bir ustalıkla Mükerrem'in tam yanına çekip soktuğu iskemleye oturmuş, Nüzhet de gülüyor, “Anneciğim, bir akşam da ben seni götürürüm” diyordu.

Mükerrem hiçbir şey söylemiyor ve filmle pek alakalanmış göründüğünden emin bulunuyordu. Bu, eski bir filmdi. Nuriye'nin kocası herhalde yıllarca evvel görmüş olacaktı. Artık gittikçe modası geçen ve yerini yeni yıldızlara bırakan İtalyan artisti Franceska Bertini bunu belli ki gençliğinin ve şöhretinin şaşaalı bir çağında çevirmişti. Filmin başında, kendi gibi fakir bir delikanlıya nişanlı olan küçük bir işçi kızı şeklinde görünüyor, sonra pek zengin ve biraz yaşlı bir kont tarafından sevilince birden başı dönerek nişanlısını bırakıyor ve konta varmayı kabul ediyordu. Bir kere vardıktan sonra ise, kocasının krallara saray olmaya layık şatolarının bütün

ihtişamına rağmen bahtiyar olamıyor, öldürdüğünü sandığı aşkının ateşleri içinde yanmaya başlıyordu. Fakat o kadar istediği halde Mükerrem kendini filmin vaka ve manzaralarına veremiyor, perdeye âdeta görmeyen gözlerle bakıyordu. Nüzhet'in bir dakika evvelki itizarını duymamış gibi yapmıştı. Bir lokantamsı meyhanede, bir kasabanın lokantamsı meyhanesinde sarhoşlara hizmet eden ve kimbilir ne kadar adi olan bir kız, demek ki ona saati unutturmuştu. Demek ki, hem kendisine söz vermişken, sırf garson kızı biraz daha fazla görmek için sinemaya geç gelmişti. Acaba kız cidden güzel mi idi? Adına hem Hacer hem Bedia denilen bu mahluku âdeta kıskandığını Mükerrem hissediyor, bundan dolayı da kendi kendine öfkeleniyor, kendi kendinden utanıyordu.

Nuriye de hâlâ Şaban Usta'nın dükkânının lakırdısını ediyor, bir gece oraya gidip yemek yemenin pek eğlenceli olacağını söylüyordu. İstanbul'da en şık ve kibar aileler şimdi sık sık lokantalara gitmiyorlar mı idi? Gerçi hemen her sokağa çıkışta önünden geçtikleri bu yer muhakkak ki adi ve basık bir aşçı dükkânından başka bir şey değildi. Lakin bekâr memurlarla birkaç günlük bir iş için Zonguldak'a uğramış tüccarlara orası yine en münasip yer olarak tavsiye ediliyordu. Nuriye ihtimal ki pırlantalar, yakutlar ve zümrütler takıp giderek bu aşçı dükkânında uyandıracağı hayranlık ve hürmetin lezzetini şimdiden tadar ve tadarak lafını uzatırken, Halit de bir şekerleme yapmayı tercih etmiş, gözlerini kapamıştı. Halbuki yarın Cuma olduğu için erken kalkmaya mecburiyeti yoktu. Kadının sözlerini dinliyormuş gibi yapabilir yahut da filmi seyredebilirdi. Kendinden geçtikten sonra, karısına fazla abanmaya başlamıştı. Mükerrem kolunu çekti.

Lakin genç kadın Nüzhet'ten de uzaklaşıyor, ne kolunun ne de bacağının onun vücuduna en küçük bir dokunmasına imkân bırakmıyordu. Ve çocuğun o büyük siyah gözlerine bir kere bakmayı çok istediği halde, isteğini yenerek başını perdeden çevirmiyordu. Aydınlık olduktan sonra da ona karşı tamamıyla lakayt görünmeye karar vermişti. Nuriye'nin sorduğu bir şeye cevap vermek üzere başını çevirdi. Fakat, başını çevirince, anasının değil Nüzhet'in yüzüne baktı: Oğlanın gözleri kendi gözlerini birden çekmişti. Ve iri ve simsiyah gözlerde Mükerrem hırslı, acıkmış, âdeta asi bir parıltı gördü. Şaban Usta'nın dükkânında bu orta mektep talebesi biraz fazla rakı veya şarap içmiş olacaktı.

Son kısımda, Franceska Bertini kontesliği ve milyonları bırakarak fakir gencin karısı olduktan sonra bu sefer de kontesliğinin ve teptiği milyonlarının hasreti ile yanarken, Halit de artık âdeta horlamaya başlamıştı. Hatta, film

bittikten sonra uykusundan uyanması küçücük gülüşmeleri mucip oldu. Grupları daha bir iki ahbapla beraber sinemadan ayrılmıştı. Nuriye'nin kocası Hayreddin'le Halit en önden yürüyorlar, ötekiler arkadan geliyorlardı. Fakat sonra, bunun nasıl olduğunu kendileri de farketmeden, dolambaçlı tepe yolunun başında Nüzhet'le Mükerrem en geride bulunduklarını görüverdiler. Karadeniz'i seyreden bu dolambaçlı yolu bütün ötekilerin arkasından ineceklerdi.

Her ikisi de şimdi susuyorlardı. Şakaklarının vurduğunu Mükerrem duyuyor, yüreği göğsünde biraz fazla çarpıyordu. Hava kuru ve soğuktu. Geçen hafta o bağırıp köpüren ve haykıra haykıra kıyılara çarpan Karadeniz, sessiz, uyuyordu. Genç kadın, limandaki birkaç geminin sanki açılıp kapanan gözlere benzeyen ışıklarına bir müddet baktı.

Mükerrem öndekilere, “Hızlı yürüyorsunuz. Bizi geride bıraktınız!” diye tam seslenmeye hazırlanırken, elini birden Nüzhet'in elinde hissetti. Oğlan onu kendine doğru çekmek ve belki de yüzünden öpmek istemişti.

Elini kurtaramamakla beraber geri çekilerek, kısık bir sesle, “Ne yapıyorsunuz, görecekler!” dedi.

Bu, red değildi, sadece ihtiyata davet etmekti. O vakte kadar, gözlerin ve ellerin bütün bildirimlerine rağmen, aralarındaki vaziyeti söyleyip açığa vuran ilk sözler bunlar oluyordu. Bembeyaz dişlerini karanlıkta daha da beyaz ve daha da parlak gösteren bir tebessümle Nüzhet bu yeni zaferine gülümsedi. Fakat genç kadını kollarına almak, hatta bir kere öpmek için artık ısrar etmedi. Esasen yolun bir kıvrımı dönülmüş ve öndekiler meydana çıkmıştı.

Yavaşça, “Yarın için tasavvurlarınız?” diye sordu:

“Şimdilik hiçbir tasavvurum yok.”

“Benim var, yarın mutlaka sizi görmeliyim. Buluşmalıyız. Bu vaziyet artık bu şekilde devam edemez.”

Ve bir dakika bekleyip cevap almadıktan sonra, Nüzhet yine söyledi: “Yarın dört buçuktan beşe kadar Şekerci Tahsin'de sizi bekleyeceğim. Herhalde beşten evvel gelmenizi rica ederim.”

Mükerrem, “Geleceğimi hiç zannetmiyorum” diye mırıldandı.

“Kat'iyyen geleceksiniz, Mükerrem Hanım. Ciddi söylüyorum, bu vaziyet artık bu şekilde devam edemez.”

Bu sözleri söyledikten sonra da, daha fazla ısrarı kendisine yakıştırmayarak Nüzhet anasına seslendi: “Ne konuşuyorsunuz, anne?”

Nuriye durmuş, başını çevirmişti. Aralarındaki mesafe azalınca dedi ki:

“Karının sersemliğini konuşuyoruz. O sarayları, o parkları, o debdebeyi hiç insan bırakır mı? Körolasıca alık! Sonra yandı yandı ama kaç para eder!”

“Canım şimdi Franceska Bertini'yi kendi haline bırakın da sizi Şaban Usta'ya, supeye götüreyim. Hem dans da ederiz.”

Nuriye'nin yanında upuzun ve iskeletler gibi kuru bir kadın vardı. Kasabadaki büyük eczane sahibinin karısıydı. Vaktiyle bilinmez ne gibi bir münasebetle yirmi gün kadar Peşte'de bulunmuş olduğu için pek alafrangalık taslar ve yüz bulamamakla beraber hep Nüzhet'in etrafında dolaşır, ağzına girmeye çalışırdı.

Şaban Usta'nın dükkânında supe ve dans teklifini çok zarif bularak kendisi kadar uzun ve kuru bir kahkahaya başladı. Ve onun vücudu kadar kuru ve uzun kahkahası bir türlü bitemezken, asıl adının Hacer mi yoksa Bedia mı olduğu kestirilemeyen ve güzelliği söylenen lokanta kızını Mükerrem yeniden, kalbinde âdeta ıstırap ve hiddetle düşündü. Aşağıdan, Üzülmez ocaklarında çıkan kömürleri sabaha kadar hiç durup dinlenmeden taşıyacak vagonların gürültüsü, gittikçe yakınlaşarak geliyordu.

Eve döndükleri zaman, daima çok erken yatan hizmetçi Şerife'yi tabii meydanda bulmadılar. Seniha, “Madem ki Nüzhet Bey'in supesini kabul etmediniz. Bari size ben bir çay pişireyim” dedi.

Halit doğru merdivene yürümüştü: “Hemen yatacağım. Çay may istemem” diye homurdandı.

Mükerrem dedi ki: “Zahmet etme abla. Bu vakit çay uykumuzu kaçırır.”

İki kadın, merdivenleri yanyana, kolkola çıkıyorlardı. Sofada ayrılacakları zaman, Seniha dikkatle Mükerrem'in yüzüne baktı. Belki de, böyle dikkat sayesinde, bu yüzde Nüzhet'in dudaklarının izini bulacağını, göreceğini sanmıştı.

DÖRT

Ertesi günü Halit öğle yemeğinde eve geldi. Sabahtan beri büroda kalmayarak ocaklarda gezdiği yüzüyle ellerinin fazla kirinden belliydi. Yıkanmak üzere doğru orta kata çıktı ve bu sefer yıkanması epey uzun sürdü. Sofraya otururken, “Bana koyu renk bir elbise, temiz gömlek filan hazırlayın!” diye tenbih etti.

Hem Mükerrem'i, hem de Seniha ile hizmetçi Şerife'yi aynı bakış içine alarak bu sözleri söylemişti.

Karısı sordu: “Nereye gideceksin de süsleniyorsun?

“Süslenmiyorum. Fakat valiye de külot pantalonla gidemem ya!”

“Valiyi ziyaretin sebebi ne?”

“Bir iş var da. Çağırtmış.”

“Konuşmanız pek mi uzun sürecek?”

“Zannetmem, nihayet yarım saatlik bir iştir.”

“Sonra ne yapacaksın?”

“Yazıhaneye döneceğim. Birikmiş birçok kâğıdın hepsini temizleyip çıkarmayı düşünüyorum.”

“Sana bir teklifte bulunsam kabul eder misin?”

Halit ne olduğunu anlamadan “kabul ederim” demedi, “Ne imiş bu teklif?” diye sordu.

“Saat kaçta istersen ablamla yazıhaneye gelip seni alalım da beraber Mösyö Biro'nun evine gidelim. Dört haftadır gitmiyoruz.

Çorbasını Halit mutadı olduğu gibi tuz ve biberle doldurup içmeye başlamıştı.

“İsterseniz gelin... Fakat bir mani zuhur etmezse. Kati bir surette söz vermem” dedi.

Saat beşe doğru Mükerrem'le Seniha, Halit'in şirketine gitmek üzere çarşıya indiler. Mükerrem hem heyecanlı hem de biraz dalgındı. Nüzhetin kendisini çağırdığı yere işte gitmemiş, avuçiçi kadar ufak şekerci dükkânında, bütün çarşının gözü önünde onunla konuşarak herkesin türlü tefsirde bulunmasına razı olmamıştı. Oraya gitseydi buna hiç kimse tesadüf demeyecek ve durup dururken bütün kasabanın diline düşmüş olacaktı. Hem Seniha'ya ne diyerek tek başına sokağa çıkabilirdi? Yoksa Nüzhet onların aralarında birbirlerini serbest bırakmak için bir anlaşma bulunduğunu mu sanıyordu? Fransız Maden şirketi umumi müdürü Mösyö Biro ile karısının kabul günlerine gitmeyi, tamamıyla serbest kalırsa bir bahane bulup evden

yalnız çıkarak Şekerci Tahsin'in dükkânına koşmaktan korktuğu için, kendi azim ve iradesine emniyet edemediğinden dolayı istemişti. Lakin şimdi, garip bir his, bu dükkânda Nüzhet'in kendisini bekleyişini uzaktan görmeye mukavemet edilmez bir kuvvet halinde Mükerrem'i sevkediyordu. Nüzhet'le başbaşa konuşmak imkânını kendi eliyle ortadan kaldırdıktan sonra, onu velev ki bir dakika Uzaktan görmemeğe razı olamıyordu. Bu hatta Nüzhet'i sade kendisinin uzaktan görmesi ile bitmemeli, Nüzhet de kendisini görmeliydi. Ona görünme, “Görüyorsun ya, zannettiğin kadar beni teshir etmiş, mağlup etmiş değilsin! İşte seni beyhude bekletip gelmiyorum” demek olacaktı ve bu pek büyük ve tatlı bir zevkti. İşte, birbirlerine karışan bütün bu duygu ve düşünceler genç kadını heyecan içinde bırakıyordu. Dükkânın tam karşı tarafındaki kaldırımdan geçerlerken yan gözle baktı. Nüzhet orada idi. Ona doğru bakmadan yürüdü. Zaten görmemezliğe gelerek ilerlemeyi ilk andan kararlaştırmış, sade onun kendisini görmesini istemişti. Fakat birdenbire bunu, bu görülmeyi istemedi. “Allah vere de görmese!” diye düşündü.

Ancak, Seniha görmüş ve selam vermişti. Belki küçük bir işaretle çağırmıştı da. Ve Nüzhet dükkândan hemen çıkmıştı. Koşa koşa caddeyi geçip karşılarında, âdeta yollarını keserek durdu.

“Bonjur hanımefendiler, nereye böyle?”

Mükerrem birden kızardığını hissetti. İçine müthiş bir de korku girdi. Bu ayaküstü sohbette Nüzhet'in söyleyeceği birkaç söz Seniha'ya her şeyi anlatabilirdi. Şirkete başka bir yoldan gitmediğine yandı. Fakat o zaman da sapa yollardan niçin geçildiğine dair Seniha'ya izahat vermek lüzumu vardı. Ve evde kalmamış olduğuna, bu çaya gitmeyi çıkarışına çok esef etti.

Yavaş bir sesle dedi ki: “Halit'i şirketten alıp Fransız mahallesine gideceğiz.

“Kime gidiyorsunuz? Biro'ların çayına mı?”

“Evet. Dört haftadır gidemedik. Evvelsi gün Madam'a rastgeldik de kadın âdeta sitem etti.”

“O jandarma edalı kokana ile suratsız, nuhuset Mösyö'sü cümleten sinirlerimize dokunur. Ne ise, bu ayrı mesele. Fakat hayli erken değil mi?”

Ve genç kadının gözlerine gözlerini dikerek ve rakamlar üzerinde durarak, “saat daha beş bile değil. Dördü yirmi geçiyor” diye ilave etti.

Seniha acaba hiçbir şey anlamamış mıydı? Çok tabii ve biraz da alaycı bir neşe ile söze karıştı: “Siz bu vakit Tahsin'in dükkânında ne yapıyorsunuz bakalım? Aksaray'la Fatih'in aktar dükkânlarına benzeyen bu meşhur

pastahane böyle saatler geçirilecek kadar latif bir yer mi?”

“Elbette efendim. Beyoğlu'nun Löbon'u varsa Zonguldak'ın da Tahsin'i var. Bendeniz sık sık buraya gelir, muhteşem caddeden geçen pek latif kalabalığı seyrederim. Maamafih bugün gelişimin sebebi başka.”

“Ya? Nedir acaba? Sorabilir miyiz?”

Mükerrem, Seniha'nın sualine verilecek cevabı beklerken yüreğinin şiddetle vurduğunu duydu.

“Efendim, arkadaşlarla söyleştik de: Beraber hastaneye, bizim zavallı Mahmut Kaptan'ı görmeye gideceğiz.

Bu Mahmut Kaptan'dan, onun kim olduğunu kadınların bilmemeleri ihtimali hiç hatırına gelmeden, pek maruf bir insandan bahseder gibi bahsediyordu. Ve ne Mükerrem ne Seniha kaptanın hüviyetini sormaya lüzum görmediler. Sade çok şık ve yarı meşin bir seyahat pardösüsü ile uzun çoraplı golf pantalonunun daha uzun gibi gösterdiği endamına ve yüzüne, çarpık giydiği kasketle biraz gölgelenmiş yüzünün güzelliğine baktılar. Sonra gülümseyerek el verip ayrıldılar.

Seniha, Mahmut Kaptan hikâyesine hiç inanmamış, çocuğun bu bekleyişi, koşup önlerine gelişi, sonra, “daha erken!” diyerek saatin rakamları üzerinde dura dura vakti söyleyişi, bütün bunlar Mükerrem'le bugün buluşmak üzere söyleştikleri halde genç kadının oyunbozanlık ettiği kanaatini kendisine vermişti. Ve onu konuşturarak ağzından bir şeyler kapmak üzere Nüzhet'ten ayrılınır ayrılınmaz dedi ki: “Güzelliğine güzel amma akıl namına bir şey yok. Hâlâ orta mektebi bitirecek!”

“Bu çocuğun tahsili de Halit'le sana dert oldu. İşte okumaya hevesi yok, zorla değil a! 'Zenginliğimiz yeter' diyor!”

Seniha âdeta şaşırmıştı. Bu sözler hiç de müdafaa eden sözler değildi. Daha can sıkacak ve güç bir vaziyete sokacak bir sual buldu: “Tahsin'in dükkânında acaba işi ne idi?”

“İşte söyledi ya, Mahmut Kaptan'a gitmek üzere dostlarını bekliyormuş. Öyle bir Mahmut Kaptan deyişi var ki, sanki bu Mahmut Kaptan pek meşhur bir adam, bizim kendisini bilmemiz de gayet tabii!”

Ve birden Seniha'nın içine “yoksa bu iş de mi bozuluyor?” diye korku düştü. Mükerrem'in bu sözleri, hiç de seven ve sevdiği adamın her şeyini de sevdiği için beğenen bir kadın sözleri değildi. Bu sözlerde kin bile yok, sade istihfaf vardı. O kadar ki, “Eğer muhakemesizliğine bundan dolayı hükmediyorsan, hükmetme hiç. Mahmut Kaptan'ı bilmeyişimize ihtimal vermeyebilir de. Avuçiçi kadar bir şehir. Herkes, herkesin yedi göbek

ceddine vakıf!” diyerek Seniha Nüzhet'i biraz müdafaa etmek ihtiyacını duydu.

Hakikate gelince, Mükerrem çocuğun elini sıkarak ayrıldığı anda kendini pek sakin ve emin hissetmiş, bu sevgiyi ne vakit tamamen atmak ve unutmak isterse bunu derhal yapacağına birden hiç şüphe etmemişti. Bu, hür olmak ve kendini Nüzhet'e vermek isterse sırf zevk için ve ona tahakküm edebilerek vermek demekti. Yeni vaziyet bütün endişe ve ıstıraplarını silip götürüyor, Nuriye'nin nazlı oğlunu elinde bir alet ve bir oyuncak şeklinde bırakıyordu. Güzel bir kış gününün soğuk ve sağlam havasıyla göğsünü şişirerek, genç kadın görümcesine neşeli bir şey anlatmaya başladı ve bu neşesi şirket müdir-i umumisinin konağına girildikten sonra da devam etti. Madam Biro ile kocasının çoğu frenk misafirleri arasında sık sık sesi ve kahkahaları duyuldu. O derece ki, nefislerini Fransız şirketinin milyonları üstünden bir nevi Zonguldak Kont ve Kontesi yahut Dük ve Düşesi şeklinde görerek, kabul günlerinde herkesin kendi tayin ettikleri yerlerde oturup kendileri tarafından davet edilince söze karışmasını isteyen umum müdürle sadece metres olduğu bazılarınca iddia olunan iri yarı madaması, hem de Fransızca konuşamayan bir mühendis karısının bu kadar neşeli ve gürültülü olmasına biraz hoşnutsuzlukla bir iki kere bakmışlardı.

Fakat Nüzhet, bu gönül hikâyelerinde Seniha gibi toy olmadığı için, Mükerrem'in söz verdiği halde gelmeyişine ve kendisinden tabii bir eda ile gülerek ayrılmasına bir ehemmiyet vermemişti. İki kadın onu yolun kaldırımına bırakıp ilerledikleri zaman, bütün bir dakika arkalarından bakmış, “Dur sen, ben sana oyun etmeyi, naz etmeyi gösteririm!” diye söylenmişti. İçinde ne hiddet, ne de teessür vardı. Sade beklediği şeyin biraz gecikeceğini anlamış olmaktan ileri gelen bir küçük sıkıntı duymuştu.

BEŞ

Mükerrem'le Nüzhet, biribirlerini ancak iki ay kadar evvel görüp tanımışlardı. Ve tıpkı kibar cemiyetlerin hayatını anlatan bir Fransız romanının yahut bunların bizdeki eşlerinden birinin şahısları imişler gibi, tesadüfleri bir balo gecesi olmuştu.

Bu, üç yıldan beri Zonguldak'ta vatana hizmet cemiyetleri ile hayır kurumları menfatine ilk ve son baharlarda verilen büyük baloların sonbahara tesadüf eyleyeninde idi. Ve bu baloların hazırlıkları en az bir ay önce başlayarak olup bittikten sonra da daha bir ay bahisleri sürmek âdetti. Bu sefer de birçok kadınlar tuvaletlerini yaptırmak için mahsus İstanbul'a gitmişler, geçen balolara koyu renk kostümlerle gelen bazı erkekler ilk defa olarak ve tabii yine İstanbul'da smokin, hatta frak yapmışlardı. Kasabaya hassaten bir orkestra ile bir kadın berberi getirilmiş, beyaz kravatın frakla mı, smokinle mi bağlanacağı ve beyaz yeleğin smokinle de giyilmesi caiz olup olmayacağı hakkında günlerce münakaşa ve istişareler edilmişti. Bununla beraber, yine koyu ve hatta açık renk elbiselerle gelen beyler, kundaktaki çocuklarını evde bırakmaya ancak razı olarak daha büyüklerini beraberlerinde getiren aileler olmuştu. Fransız şirketinin yeni mühendislerinden biri de, sanki bir dağ gezintisine çıkıyormuş gibi açık renkte bir spor kostümü ve golf pantalonu ile gelmiş, bu kıyafetle boyuna dans da etmişti.

Avrupa'da bir hayli sene kalmış olan Halit'le karısı ve kızkardeşi, balodakiler arasında en düzgün ve kibar kıyafetlilerden idiler... Halit'in frakı biraz daralmış olsa bile hakikaten iyi bir terzinin makasından çıkmış bulunduğu besbelliydi. Mükerrem'e gelince, gerçi tamamıyla kendi rey ve zevkine göre hareket etse fazla çarpıcı ve hayli zevksiz tuvaletler yaptırması muhtemeldi. Fakat bereket daima Seniha'nın sözünü dinlerdi. Çok sade elbiselerinin içinde daima zarif görünen ılatâı geçkin kız ise giyinme hususunda hakikaten ince ve şaşmaz biri bir zevke sahipti.

Bununla beraber, baloya hiç istemeyerek gelmişti. Çünkü esasen dans etmeyi bilmezdi. Otomobil şoförlerine ve konak hizmetçilerine kadar bunu herkes öğrendiği halde öğrenmeye lüzum görmemişti. Öğrenmiş olsaydı da hemen hiç dansa kaldırılmaması ihtimali çok kuvvetli değil miydi? Parası olmayan zavallı bir geçkin ve çirkin kıza kavalyelik etmeyi kim isteyecekti?.. Ne çare ki, Mükerrem gelmesinde ısrar etmiş ve bu ısrarı reddetmemeye Seniha kendini mecbur saymıştı. Nihayet hanımefendinin bir nedimesi değil miydi? Ve bu nedimeliğin icaplarına riayet etmekte o garip bir lezzet, acı ve

hüzünlü bir lezzet duyar, hem de bu riayet edişler kinlerini alevleyen yeni birer kırbaç olurdu.

Oturduğu köşeden hiç kalkmamış ve etrafında yaşlı ve romatizmalı kadınlarla on bir on iki, hatta yedi sekiz, hatta dört beş yaşındaki kız ve erkek çocuklarından mürekkep bir kalabalık konuşur ve cıvıldarken, o sessiz, dans edenleri, hatta bunlardan yalnız birini, ağabeyini seyretmişti.

Halit birdenbire gençleşivermişti. Seniha'dan sekiz yaş büyük olduğu halde bir delikanlı gibi neşeli, canlı görünüyordu. İstediği kadını pervasızca kaldırıyor ve mütemadiyen dönüp duruyordu. Göğsü ile kollarını tekmil açık bırakan ve koyu kumral saçlar ile pembe beyaz tenine pek yaraşan mavi kadifeden bir tuvalet içinde tekmil gözleri kendine çeken Mükerrem çok daha ağır ve sakindi. Ancak iki defa dans etmiş ve ilk dansında arkadaşı Halit, ötekinde de vali olmuştu.

Bu son danstan sonra genç kadın hâlâ aynı köşede oturan görümcesinin yanına gitmek, biraz onun yanında oturmak istedi. Fakat onbeş yirmi gün kadar her nedense Peşte'de kaldığı için daima Avrupa'dan, Avrupa hayatından bahisler açan ve çarşıdaki büyük eczahane sahibi Şemsi'nin karısı olan uzun, zayıf ve esmer hatunun, Memduha Sevim Şemsi'nin pençesine düşüverdi. Kartdövizitinde yazılı bulunduğu veçhile adı Memduha Sevim Şemsi olan bu hatun Vali ile henüz şimdi bir tango bitiren ve balonun muhakkak surette en süslü ve güzel kadınlarından biri olan Mükerrem Halit ile pek samimi bir sohbete dalmış görünmenin değerini tamamıyla takdir ediyordu. Ve o pek sevdiği, “Biz burada bundan da mahrumuz!” cümlesini tekrar ede ede bir şeyler, tatsız ve manasız bir sürü şeyler söylemeye koyulmuştu. Sonra birden durdu, “Nuriye Hanımefendi ile Nüzhet Bey hâlâ görünmediler!” dedi.

Bileğindeki saate bakarak da ilave etti: “Saat on ikiyi on geçiyor. Âdetleri hep böyledir. Daima geç gelirler.”

Mükerrem yelpazesi ile oynuyor, verilecek bir cevap bulamıyordu. Nüzhet'in ismini ilk defa olarak galiba yine ondan ve üç dört gün evvel kendisini ziyarete geldiği gün duymuştu. O gün eczacının karısı hemen ilk söz olarak demişti ki: “Hilaliahmer balosunun enteresanlığı yüzde yüz arttı. Nuriye Hanımefendi ile oğlu dün sabah İstanbul'dan gelmişler.”

Mükerrem bunun üzerine, “Bu hanımefendi ile bu bey balonun enteresanlığını neden böyle yüzde yüz arttırıyorlar? Meziyetleri nedir?” diye sormuştu.

“Nuriye Hanım şehrin en büyük zenginlerinden biri, hatta en büyük zengini sayılan Hayrettin Bey'in haremidir. Kocası için en az bir milyonu var

deniyor. Yaşlı, sakil, kendini beğenmiş bir kadındır amma tuvaletleri ve hele elmasları âdeta göz kamaştırır.”

“Şimdi hatırlıyorum. Hayrettin Bey'in çok zengin olduğundan geçen gün de bahsedildi. Fakat elin zenginliğinden bana ne?”

Memduha Sevim gülmüştü: “Peki, öyleyse oğullarına geçelim” dedi.

“Oğullarına gelince, bu beyin lafını hiç duymadım.”

“Tuhaf şey!”

Mükerrem'in birden canı sıkılmıştı: “Neden tuhaf oluyor?” diye sordu.

Memduha Sevim Şemsi gözlerinde garip bir ışıkla dar ve sivri omuzlarını kaldırmış, kaldırmıştı. Ve sürme ile “kömürlük penceresi” diye tarif olunan biçime soktuğu yuvarlakça ve yeşilimtırak gözlerini daha yuvarlaklaştıran bir hayretle, “Tuhaf buluyorum, çünkü Zonguldak'a gelinilince öğrenmeye değen yegâne şey işte Nuriye Hanımefendi'nin oğlu olan bu Nüzhet Bey'dir. Hemen bir buçuk aydır burada olasınız da Nüzhet Bey'in ismini bile duyamayasınız!”

Ve karşısındakini bu cehalette daha fazla bırakmaya gönlü razı olmayarak izahata girişmişti: “Bu beyin derdinden divane olan olanadır. Burada iki üç ay kaldı mı, İstanbul'dan 'Aman gel!' diye günde dört beş mektup alırmış. Dünya güzeli denecek kadar güzel bir gençtir. Henüz yirmisinde var yok amma uçarı çapkındır. Sonra da hem babası hem annesi üstüne titrer, bir dediğini iki etmezler. Avuç avuç para harceder. Hangi kadını içi çekse meramına ermesi için bir işareti kâfidir!”

Memduha Şemsi'nin daha fazla anlatmasına Mükerrem imkân bırakmamış, yeşilimtırak ve yuvarlakımsı gözlerinde yanan ışığın çeşidinden âdeta tiksinerek lakırdıyı başka taraflara çevirmişti. Ve balo gecesi eczacının karısı bu lafı tekrar açınca, o son cümleyi garip bir his kendisine aynen hatırlattı: “Hangi kadını içi çekse meramına ermesi için bir işareti, kâfidir!”

Mükerrem'in etrafında şimdiye kadar birçok erkekler Ankara'da da, geldiler geleli Zonguldak'ta da pervane gibi dolaşmışlardı. Ve bunların içinde genç kadının kendileri ile konuşmaktan, buluşmaktan, dansetmekten, hudutlarını ve mümkün neticelerini tahlil etmek istemediği bir haz ve hatta heyecan duyduğu kimseler olmaya başlamıştı. Bunların hepsinin üstünde de, Ankara'da geçirdikleri zamanın en sonunda tanıdığı Celâl Ferit isminde bir hariciye memuru ile bir gün günahın âdeta eşiğine kadar gelmişlerdi. Fakat Celâl Ferit de, o hoşlanmak ve heyecanlanmak gibi duygular veren bütün öteki ahbaplar da, mutlaka otuzluk veya otuzu aşkın kimselerdi. Ve genç kız vaziyetinden çıkalı, Mükerrem yirmi yaşındaki gençlere hep çocuk nazarı ile bakmıştı.

Ancak eğer hakikaten bu Nüzhet hoşuna giden her kadını ele geçiriyorsa, demek ki bu kadar genç olmak da bir noksan değildi. Çocuk sayılmayı, ehemmiyet verilmemeyi icap ettirmiyordu. Ve hayatında yeni bir devrenin başlamak üzere olduğunu hiç hatırına getirmeksizin, şimdi Nüzhet'i merak etti. Çok beklemedi. Balonun verildiği orta mektebin büyük salonundaki saat tam bire çeyrek vardı ki, Nuriye, kocası ve oğlu göründüler.

Nuriye'nin iri bir başla nihayetlenen iri ve şişman bir vücudu vardı. Etin fazlalığı gerdanla kollarda sarkıntıların önünü almakla beraber kendini hiç tazelendirmiyor, belki daha da yaşlı gösteriyordu. Ve yüksek omuzlara gömülmüş kısa ve kalın bir boynun üzerinde büyük baş sağa sola dönerek hafif selamlarla eğiliyordu. Kadının arkasında koyu nefti renkte, hakikaten ağır bir tuvalet ve göğsünde, ellerinde, kollarında mücevher, bu baloya gelmiş kadınların hiçbirinin taşımadıkları çeşitte mücevher vardı. Hayrettin de karısı gibi kırk ile elli arası ve elliye kırktan yakın bir adamdı. Kırpık bıyıklar ile hiç dökülmemiş saçlarının simsiyah rengi, biraz boyalıya benziyordu.

Birden bu iki şişman ve geçkin insanın ortasından Nüzhet meydana çıktı ve ilerleyip tam onların hizasına gelerek etrafını bir iki dakika gözden geçirdi. Ve delikanlı dün talebe sıfatı ile geldiği, yarın da geleceği bu binada, mühim bir iş başında bulunan bir adam kadar tavırlarına hâkim bulunuyor, bir moda gazetesinin yapraklarından fırlamışa benziyordu. Omuzları geniş, beli ince ve kalçaları dar vücudunu, mükemmel bir terzinin elinden çıkan smokini bir eldiven gibi sarmıştı. Beyaz ve katı gömleğinde pırlanta düğmeler parlıyordu. Ve mavimtırak sayılacak kadar siyah gür saçlarının dalgaları o kadar ustaca birbirine karışmıştı ve ahenkliydi ki, kadınlar için İstanbul'dan hassaten getirilen berberin bu erkek saçlarıyla da uzun uzun meşgul olduğuna yemin etmek mümkündü. Gerek Nüzhet ve gerek annesi pek büyük bir alaka uyandırdıklarından tamamıyla emin, hep ortada kalıp kendilerini seyrettirecek gibiydiler. Zonguldak küçük, eğlencesiz, sıkıcı bir yerdi. Fakat Nuriye'nin ve hatta belki Nüzhet'in İsmini bir kere olsun işitmedikleri Jül Sezar, ikisinin de şüphesiz ki duymamış oldukları veçhile “Roma'da ikinci olmaktansa bir köyde birinci olmanın” tercihe layık bulunduğunu söylememiş miydi? Aynı düşünce, ana ile oğulun hareketlerine daima hükmediyor, İstanbul'a tamamen yerleşmek üzere gitseler bile kendilerini işte yine Zonguldak'a çekip getiriyordu. Çünkü İstanbul'da, bir balo gecesi, bu tesiri yapamaz, bu alakayı uyandıramazlardı.

Durdukları yerden nihayet bir kenara çekilmeye hazırlanırlarken muzika

yeni bir hava çalmaya başladı ve hemen bütün salon Nüzhet'in bu dansı edip etmeyeceğini, ederse de kiminle edeceğini bekledi. Bu hususlara lakayt olan çiftler ortada dönmeye başlamış bulunuyorlardı. Delikanlı annesinin önünde saygı ile eğildi ve boş denebilecek kadar tenha kalan dans yerinde Nuriye memnun, mağrur, kocaman, mücevherlerini, tuvaletini, sarıya boyadığı ve son modaya uyarak kestirdiği saçlarını teşhir etti.

Nüzhet bütün bu güzelliğiyle bir kız evladı olsaydı, anası belki de kendisini kıskanırdı. Fakat şimdi Nuriye bu kadar güzel bir gencin anası olduğu için kadınlara ve erkeklere karşı ayrı ayrı gurur duyuyordu. Bu gurur kadınlara, “İşte bu bayıldığınız çocuğun anası benim. Sizi hayran eden bu çocuğun hiçbirinizi beni sevdiği gibi sevmesi ihtimali yoktur. Siz onun birkaç günlük bir oyuncağından ibaretsiniz” dediği gibi erkeklere de, “Kanımdan ve etimden kopup dünyaya gelen bu çocuğu her kadın sizlere tercih edecektir. Onun anası olduğum için ben de sizi onunla beraber yeniyor sayılırım. Hem oğlumun bu derece güzel olabilmesi için benim de mutlaka güzel olmam icap etmez mi?” diyor gibiydi. Hayrettin'e gelince, o bütün bu davalardan dünyalar kadar uzaktı. İki üç dakikadır yanyana bir şeyler konuşan vali ile defterdara hulûsa gitmiş, yaltaklıklara koyulmuştu. Bugünlerde başında pürüzlü bir vergi işi vardı ve azledildikleri takdirde kendilerine güç selam vereceği bu iki adamın himaye ve teveccühlerine şiddetle muhtaç bulunuyordu.

Ana ile oğlun dansını seyreden Şemsi'nin karısı, Mükerrem'e, “Nasıl, fevkalade değil mi?” dedi.

Öteki gayet tabii bir eda ile sordu: “Elmaslar mı?”

“Elmaslar da fevkalade ya fakat ben oğlanı kastediyorum.”

Aynı tabii edayı muhafaza eden Mükerrem, “Yapma bebeklere biraz benzemiyor mu?” dedi.

Mükerrem'in bu sözü samimi olarak söylediğinden Memduha Sevim Şemsi nedense şüphe etmemişti. Lakin karşısındakinin zevksizliğine, anlayışsızlığına pek hiddetlendi.

Sinemaların aktüalite manzaralarında görülen mankenler kadar elbisesinin düz ve güzel durmasına dikkat eden ve yüzü sanki hiç güneş görmemiş kadar beyaz çocuk, Mükerrem'i hakikaten lakayt bırakmıştı. Ve aradan bir saat daha geçtiği halde kendisi ile hiç alakadar olmadı. Hatta her iki taraf da galiba birbirleri ile tanışmaksızın balodan ayrılacaklardl. Sade daha evvel tanışmış olan Halit'le Hayrettin uzaktan bir selamlaşmışlardı. Lakin birden Mükerrem Nüzhet'in pek dikkatli ve hayli saygısız bir bakışla kendisini seyrettiğini,

sonra şehrin en itibarlı ve kazançlı avukatı sayılan Hüseyin Hikmet'in karısına göstererek bir şeyler söylediğini farketti. Daha sonra da, ikisinin birden kendisine doğru ilerlediklerini gördü. Bu saniye içinde yüzünün hafifçe kızardığını hissetnişti. Mahut cümle beyninde yeniden canlandı: "Hangi kadını içi çekse meramına ermesi için işareti kâfidir!"

Hüseyin Hikmet'in böyle derhal Nüzhet'in isteklerini neden yerine getirdiği meçhul olan karısı onu Mükerrem'e takdim ederken, muzikacılar yeni bir havaya başlamışlardı. Ve Nüzhet genç kadını hemen dansa davet etti. Mükerrem bir an özür dilemeyi, kalkmamayı düşündü. Fakat çocuğa karşı duyacağı büyük zaaf tahteşşuurunda belki de derhal başlamıştı. Çünkü, dansetmemek düşüncesi bir karar haline daha gelemeden ayağa kalkmış bulundu.

Çiftler bu dansta da az olmuştu. Nuriye'nin iri elmasları karşısında duyulan hürmet ve alaka kadar, henüz hiçbir macerası bilinmeyen, kocasından yirmi yaş genç olan ve Zonguldak'ın en güzel kadınlarından biri diye kabul edilen Mükerrem'in Nüzhet'le oynarken arzettikleri manzara tecessüs ve alaka uyandırmıştı.

Ve birbirlerine hakikaten çok yakışan bu güzel çiftin manzarasını, Seniha, ağabeyinin ta yanıbaşından seyretmek istemiş, geldi geleli oturduğu köşeden kalkarak onun yanına gelmişti. Fakat Halit, Kozlu kömür ocaklarındaki bir mühendisin güya nikâhlı karısı olan ve vaktiyle Beyoğlu kafeşantanlarında dansözlük ettiği ağızdan ağıza gezen şişman bir Viyanalı kadınla derin bir sohbete dalmıştı. Seniha'nın kendisine yaklaştığını fark bile edemedi.

Eski güzelliğinden ancak belirsiz izler kalan bu yabancı kadının kardeşini çok alakadar etmiş olduğu pek belliydi. Müzikhol ve barlarda sevgilerini ve yalnız sevgilerini değil tebessümlerini bile tarife üstünden veren ecnebi karılar ile senelerce süren sefahat âlemlerini, bu kadın, bütün geçkinliğine rağmen, sırf mazisinin tesir ve kuvveti ile Halit için birden tekrar canlandırmış, viski şişelerinin de yardımı ile mühendisin yüreğine sade o âlemlerin hasreti değil, lakin belki kendisi ile o maziye dönmek isteği de gelmişti. Seniha böyle anladl, ince dudaklarını istihfaflı bir tebessümle kıvırarak, "Haspam, eski çapkınlığı uyanmış!" diye düşündü. Ve kardeşinin kalın ensesini, hayli seyrekleşmiş ve hayli ağarmış saçlarını, oldukça meydana çıkmış göbeğini insafsız bir nazarla bütün bir dakika uzun uzun seyretti. Sonra, umumi bir dikkat ve alaka ortasında hâlâ danseden çifte gözlerini yeniden çevirdi.

Bu sefer kendisine öyle geldi ki, Mükerrem'le Nüzhet birbirlerine çok

yakınlaşmışlardır. Hatta, belki de Mükerrem'le Nüzhet sade yakınlaşmış değildirler hem de yapayalnız kalmış gibi ikisinin gözleri de birbirine dikilmiş, birbirine kilitlenmiştir.

Orkestra birden durmuştu. Fakat onların nasıl hareket edeceklerini ve birbirlerinden ayrılıp ayrılmayacaklarını Seniha görmek istemedi. O kadar kuvvetli duygular içinde kalmıştı ki, mutlaka hava almak ve kabilse yalnız olmak ihtiyacırda bulunuyordu. Sonbahar gecesinin bu çok ilerlemiş saatindeki serinliğe, bu serinliğin her türlü tehlikesine ehemmiyet vermeyerek büyük balkona çıktı....

ALTI

Kıskanmak... Seniha'nın yüreğinde ilk beliren, kendisini ilk duyuran ve hemen her gün daha fazla gelişip büyüyen his bu olmuştu. Halit'le aralarında sekiz yaş vardı ve onu kıskanmadığı bir zamanı hiç bilmiyordu. Hayatının en eski, en bulanık ve silik hatıraları arasında bile bu kıskançlık her şeye hükmeden bir yer tutuyordu. Hayal meyal hatırladığı zamanlarda da herkes kendisinin kara kuru, Halit'in ise beyaz, sarı saçlı ve mavi gözlü olduklarına bakarak, “Bu kız, o oğlan olmalıydı!” demişler, hep ağabeyini okşamışlardı. Bu okşayanlar, bu sözleri söyleyenler kimlerdi? Hemen hiçbirini hatırlayamadığı halde söyledikleri sözleri ve o okşamaları hiç unutmuyordu. Çirkinlerin sevilmemeye ve güzeller için daima feda edilmeye mahkûm bulunduklarını Seniha pek küçük yaşından itibaren bilmiş, anlamıştı.

Yıllar geçip on beş, on altı yaşına geldiği vakitte de gelişip güzellenmemiş fakat kardeşi iltifatının ahbaplarının paylaşamadıkları bir delikanlı olmuştu. Halit'i maden mühendisliği tahsil etmesi için Almanya'ya göndermişlerdi. Ve Seniha'nın hesabına da nice fedakârlıklara mal olan bu tahsil yıllarının her tatil devresinde babası ile annesini görmek üzere İstanbul'a gelmeyi birçok naz ve niyazlardan sonra kabul edip geldikçe, başka vakitler Seniha'ya hiç ehemmiyet vermeyen, manasız, tatsız bir çocuk nazarıyla bakıp ona göre muamele eden kızlar candan birer dostu kesilir, Göztepe'deki köşkten ayrılmak istemezlerdi. Fakat hep yaza doğru başlayarak ağabeyinin yola çıktığı haber alınır alınmaz en hararetli safhaya giren dostlukların sebebini o pek güzel bildiği halde hiçbir şey anlamamış gibi görünür, bu muvakkat ahbapların hepsine karşı aynı resmi ve çekingen muamelesini hiçbir zaman, hiçbir mevsimde değiştirmezdi.

Yine Halit'in Avrupa'dan geldiği bir seferdi. O zaman Halit yirmi dört, Seniha ise on altı yaşında idiler. Delikanlı zaten pek az ve sarı olan bıyık ve sakalını her sabah itina ile tıraş ettiği için, mavi gözleri, sarı saçları ve pembe teni ile hâlâ bir genç kızı andırıyordu. Bir gün, tahsilde bulunduğu Belçika şehrinde geçirilen hayata, bu hayatın eğlencelerine dair birçok şeyler anlatırken, son kışta verilen bir baloya kadın kılığında gittiğini ve birkaç arkadaşı da dahil olduğu halde kimsenin kendisini tanımadığını söz arasında hikâye etmişti. Bunun üzerine, etrafını saran küçük hanımlar bir kere daha böyle kadın kıyafetine girmesi için hep birden ısrar etmişler, kendisini kandıramayınca annesini de yardımlarına çağırarak yaşlı kadına türlü şaklabanlıklar etmiş, diller dökmüşlerdi. Kaçgöçün henüz ortadan kalkmadığı

bu devirde delikanlı oğlunun etrafında yetişkin kızların âdeta sabahtan köşke damlayarak ve gece yarılarına kadar kalarak dolaşmalarına ses çıkarmayan bu anne demişti ki: “Bari bu çocukların hatırlarını kırma, Halit. Dediklerini yap.”

Ve sonra gülerek ilave etmişti: “Hani ben de merak etmedim değil!”

Bir müddet nazlandıktan sonra Halit muvafakat etmiş ve küçük hanımların en uzun boylusu bir maşlaha bürünüp elbisesini kendisine âriyet vermişti. Bu, gül kurusu renginde bir elbise idi. Başına işlenmeli bir tül başörtü bulmuşlar, konudan komşudan tedarik edilen iğreti saçlarla âdeta bir peruka yapmışlardı. Ve gül kurusu rengindeki bu elbise, beyaz bir meşlah ve başındaki iğreti saçlarla delikanlı o kadar kıza ve müstesna bir kıza benzemişti ki, içinde yıllardan beri gizlediği teessürü anneleri Mediha Hanım artık açığa vurmuş, birden coşan bir muhabbet ve gururla oğlunu kucaklayıp öperken, “Ah benim güzel evladım! Ne olurdu, zavallı Seniha da sana benzeseydi!” deyivermişti.

Ağabeyinin etrafında o vakte kadar dudaklarında donuk bir tebessümle dolaşan Seniha birden acı acı gülmüş ve rengi sapsarı, oradan kaçmıştı. Bütün ısrarlara rağmen tam üç saat kapalı kaldığı odasından indiği vakit de, yine hep ortalıkta sessiz dolaşan aynı zayıf kızdı. Fakat, korkunç denecek kadar sararmış rengiyle kıpkırmızı gözleri, odasında uzun ve çok şiddetli bir buhran geçirmiş olduğunu anlatıyordu.

Annesiyle arasında o günün lafı bir daha hiç geçmeyecekti. Fakat artık bir daha da Seniha annesine sokulmadı. Ve annesi arada bir, nadiren, bayram ve kandil gibi sebeplerle kendisini öptükçe, her sefer Seniha'nın içine gelen düşünce şu oldu: “Muhakkak ki iğreniyor benden... Beni iğrene iğrene öpüyor. Şu halde bu oyuna, bu yapma sevgiye ne lüzum var!” Bununla beraber, Seniha o günden evvel güzel olduğu zannına hiç de düşmüş değildi. Fakat kendisinin çirkinliğine annesinin bu derecede emin bulunması kıza dokunmuş, annesinin kendisini hiç sevmediğini, işte ancak o gün tamamen anlamıştı... Kuzguna bile yavrusu anka görünür dendiği halde bu ne biçim bir ana idi ki kızının çirkinliğinden katiyen emin bulunuyor, bunu açıkça ilan ediyordu!

Babaları Cemal Paşa tekaüt edilince eve giren paranın miktarı birdenbire azalmıştı. Ve Avrupa'da devlet hesabına maden mühendisliği tahsil ettikten sonra da uzun bir staj devresi geçirmek üzere daha iki yıl orada kalan Halit'in bu müddet zarfında aldığı tahsisat nedense az sayılarak, kendisine her ay para göndermek usulüne devam edilmiş, bu usule daha iki yıl riayet olunmuştu...

Bunun için de eldeki birkaç parça irat satılmış ve daha sonra köşkte kıymetli ne varsa hepsi çarşı yolunu tutmuştu.

Fakat bu eşyanın büyük bir kısmı Seniha'ya çeyiz olabilecek, bir gün Seniha'nın hanımı olacağı evde işine pek yarayabilecek şeylerdi. Satılmaları hakkında ilk önce bir tereddüt devresi geçiriliyor, sonra da, “Aman çocuk yabancı memleketlerde sıkılmasın. İnşallah Avrupa'dan dönüp yüksek maaşlara geçince bir tanecik kardeşine o daha âlâlarını alır!” deniyordu.

Seniha ağabeyinden kendisine karşı en küçük fedakârlığın bile istenmeyeceğini, fedakârlıkların yalnız ve ancak kendisinden istendiğini bilmiyor değildi. Lakin hiçbir defa itiraz etmemiş, ses çıkarmamış, “Bu da benim hakkımdır. Ben sizin evladınız değil miyim? Benim boğazımı doyurmakla bana karşı her borcunuzu ödemiş mi oluyorsunuz?” dememişti. Ve Seniha'nın bütün fedakârlıklarına ve feragatlerine karşı Halit'in Avrupa'dan bir gelişinde de ona güzel ve kıymetli denebilecek bir hediye getirdiği vâki olmamıştı. Hediye diye aldığı ve Paris'in yahut Berlin'in en büyük mağazalarında binbir çeşit arasından seçtiğini anlatıp büyük kutuların kat kat pamuklarından ağır ağır soyup çıkardığı şeyleri, Beyoğlu'nun orta halli mağazalarında bulmak pek mümkündü. Bununla beraber, annesi ile babası her sefer bu hediyeleri âdeta bir mucize görüyormuş gibi hayret ve hayranlıkla seyrederler, sonra da, “Seniha, bak ağabeyin seni ne kadar seviyor!”, “Bak ne iyi bir ağabeyin var, Seniha!” diyerek kızın şükran ve minnet göstermesini âdeta emrederlerdi.

Zorla kendisini sevmelerini Seniha hatta babasından ve hatta annesinden de istemek için kendinde hak görmezdi. Bunun için de kendisini sevmeyerek ağabeyini sevdiklerinden, ağabeyini kendisine bin kere tercih ettiklerinden dolayı onlara kızmıyor, onlara karşı kine benzer bir his beslemiyordu. Fakat hiç değilse tahsiline ehemmiyet vererek İstanbul'daki kız idadisine veya kız muallim mektebine gönderselerdi! Bu mekteplerin birinden bir şahadetnamesi bulunsa, hiç değilse babası gözlerini yumduğu vakit hoca olarak hayatını kazanırdı. Lakin bunu da yapmamışlar, muallim mektebindeki kızlar şuradan buradan gelme fıkara evladı olduğu için bir Ferik Cemal Paşa kızının onların arasında yaşamayacağını iddia etmişler, Saraçhanebaşı'nda bulunan ve nihari olan kız idadisi için ise ta Erenköyü'nden kalkarak bir genç kızın her gün tek başına oraya kadar gidip gelmesinin asla münasip olmayacağına hükmetmişlerdi. Seniha biliyordu ki bu yolu gidip gelmede gördükleri yegâne mahzur yol masrafıdır. Fakat beyhude olacağını düşünerek ve belki bunda da feda edilmekte acı bir zevk bularak, ısrar etmemiş, tahsilde

devam etmemeyi de kabul etmişti. Ve işte bütün hayatında babasından kalacak çok küçük bir aylıkla sürünecek, yahut da kardeşinin evinde bir sığıntı şeklinde kalacaktı. Ya üçüncü ihtimal, bir kocaya varmak ihtimali? Buna Seniha hiç bel bağlayamamış, bu ihtimal üzerine istikbalini kurmaya genç kızların en hayalperest oldukları yaşlarda da cesaret edememişti. Hayat gittikçe çetinleşiyor, erkekler gittikçe menfaatperest oluyor, babaları nüfuzlu ve mallı kızlar gittikçe daha fazla aranıyordu. Ve Cemal Paşa hürriyet ilan edilir edilmez tekaüde sevkedilen ve vapurlarda, trenlerde ve mahalle kahveleri ile selamlık odalarında dünya siyasetine yeni bir nizam vermekle meşgul olan hesapsız paşalardan, ay başını iple çeken hesapsız mütekait paşalardan biriydi. Onun hem de çirkin kızına kim tamah ederdi?..

YEDİ

Bununla beraber, kendisine birgün iyi bir kısmet çıkıverdi. Köşk komşularından babası gibi mütekait bir feriğin yaşına göre eline epey para geçen genç oğluna istendi. Lakin vakti ile pek müreffeh günler görmüş olan ana baba, kızlarına çeyiz yapacak ve düğün masraflarına girişecek bir halde değildiler. Yahut bunları yapmaktan çekinmezlerse, artık Halit'e ilave cep harçlığı gönderemeyeceklerdi. Delikanlının bütün kusurlarını çok kısa bir araştırma neticesinde keşfediverdiler ve duyup öğrendikleri şeylere o kadar inandılar ve bunları o kadar müthiş buldular ki, daha derin tahkikata girmeyi hatırlarına bile getirmeyerek reddettiler.

"Şu insan kısmı hiç olduğu gibi görünmüyor. Bu çocuğun hal ve tavrından böyle bir adam olduğunu kim tahmin edebilirdi!" diyorlardı. Sonra da, bunu her söyleyişte ilave ediyorlardı: "İnşaallah Halit bir İstanbul'a dönsün. Kızkardeşine o çok daha âlâ, çok daha mükemmel kısmetler bulur!"

Seniha onları sessiz dinlemiş, onların belki kendi vicdanlarını aldatmak üzere durup durup tekrar ettikleri bu sözleri onlara söyleten sebepleri anladığına dair hiçbir şey sezdirmeyerek, yüzünde hiçbir hat kımıldamadan dinlemişti. Cemil Şevket ismini taşıyan ve uzun boyu, çok soluk rengi ve siyah gözleriyle hayli cazip bir genç olan bu komşuyu acaba seviyor muydu? Onun talebinin reddedilişi kalbinde acaba büyük bir yara mı açıyordu? Bunları hiç belli etmemişti.

Hem ıstırabını ilan etmiş olsaydı da etrafında bunu farketmemeye, anlamamaya ve bu kabil olmazsa çektiği ıstırabı manasız bir çocukluk ve bir çılgınlık olarak kabul etmeye karar verilmiş bulunuyordu.

Sade, ertesi sene, Halit'in Avrupa'dan nihayet döndüğü günlerde bir başka kısmet çıkmış ve bu sefer artık bu yeni kısmette hiçbir kusur ve kabahat bulmaya çalışılmamış, Halit Kâmil ismini taşıyan ve nezaretlerden birinde müfettiş olan bu adam için Cemal Paşa'nın komşularından yine kendi gibi mütekait bir paşaya yarım saatlik bir ziyaretinde edindiği malumat hemen kâfi görülmüş, tamamıyla mükemmel şeyler sayılmış ve Seniha hemen o gece annesi tarafından odasına yalnız çağırılarak kendisine alınan karar bildirilmişti. Ve bu bildiriliş kati bir eda ile, cevap istenmeyerek ve söz arasına cevaba imkân verecek boşluklar bırakılmadan yapılmıştı: "Paşa baban kimlere sordu ise hep methetmişler. Her hususta mükemmel bir adammış. Günün birinde müsteşar olması ihtimali bile varmış. İki kere heyet-i teftişiye reisine vekâlet de etmiş. Bu beye varmanı biz pek münasip bulduk."

Halbuki bu yeni kısmetin bir sene evvel ahlaksız diye boşadığı karısından on altı yaşında, âdeta gelinlik bir kızı ile biri on bir, biri dokuz ve biri yedi yaşında üç oğlu vardı ve bunların hepsine Seniha'nın bakması, dört çocuğa birden analık etmesi icap ediyordu. Oğlanların birbirlerinden yaramazlıkları ve haylazlıkları söylenmiş, Halil Kâmil'in de fazla sinirli ve sık sık hastalanır bir adam olduğundan bahsedilmişti. Müsteşar olması ihtimali ise hiç söylenmemiş, sade heyet-i teftişiye reisi ile arasının pek bozuk olduğu ve sık sık kavga ettikleri anlatılmıştı. Fakat bu dört çocuk babası ve yaşı geçkin adama kız vermek için fazla masraflara girişmek ve mükemmel çeyiz hazırlamak mecburiyeti yoktu.

Paşanın yaptığı tahkikatta bu talip için hep iyi şeyler, hep mükemmel şeyler öğrendiğini söyleyen annesine, Seniha siyah gözlerinin simsiyah bir bakışı ile baktıktan sonra ince ve renksiz dudaklarını büzmüş, “Belki pek iyi bir adamdır. Fakat ben kocaya varmak istemiyorum!” demişti.

Ve bu cevap Mediha'yı birden pek öfkelendirerek onu uzun bir nutka başlatmıştı: “Tuhafsın kızım. Kocaya varmayacaksın da ne yapacaksın? Bırakacağımız apartmanların iradıyla mı yaşayacaksın yoksa? Bu adamın kabahati nedir? Karısını boşaması ise, bundan dolayı kendisini ayıplamak değil namus meselelerindeki taassubundan dolayı tebrik etmek lazımdır. Ne kusuru var? Pekâlâ mükemmel adam! Amma ne imiş? Pek genç değilmiş! Senin ağzın da süt kokmuyor ya! Kızla erkek arasında on üç, on dört yaş hiç de büyük bir fark sayılmaz... Paşa baban benden tam on sekiz yaş büyük değil mi? Öyle iken bak benden sağlam maşallah!“

Lakin kocasının kendisine nisbetle fazla yaşlı olduğunu söylemek bile hatırına geldiği halde dört çocuktan Mediha bahsetmemiş, bu hatırına gelmemiş veyahut bunu da talibin meziyetlerinden biri olarak göstermeye artık dili varmadığı için bu bahiste sükût eylemişti.

“Anne, hatırlar mısınız, geçen sene Cemil Şevket Bey'i beğenmemiştiniz. Bana layık bulmamıştınız!”

Bu sesteki hırçın eda nihayet Mediha'nın dikkatinden kaçmamıştı. Ve kadın bir an bozulur gibi, utanır ve eseflenir gibi olduktan sonra, bir küçük çocuk kandıran bir insan edası takınarak demişti ki: “Vallahi o genç hakkında biraz müşkülpesent davranmış olabiliriz. Fakat işte isabet etmişiz; bugün daha iyi bir kısmet karşısındayız. Bir nezaret müfettiş-i umumisini bir şirket memuru ile mukayese edecek değilsin ya! Bu sefer koca bir konağın hanımefendisi olacaksın.”

“Belki de dediğiniz gibi bu zat öteki ile mukayese edilemez. Fakat ben

kocaya varmayacağım... Ne buna, ne de daha iyisine, hiç kimseye varmayacağım!”

Ve Mediha Hanım omuzlarını silkmiş, “Daha fazla deli saçması dinlemeyeceğim!” diyerek odadan çıkmış, kapıyı Seniha'nın üzerine vurarak gitmiş fakat Halit Kâmil'e red cevabı vermek de zaruri olmuştu.

... (Ne buna, ne de daha iyisine, hiç kimseye varmayacağım!)

Seniha'nın hem müteneffir hem yorgun bir sesle söylediği bu cümleyi nasıl, ne çeşit, ne gibi sebeplerden doğmuş bir ıstırabın söyletmekte olduğu, bu red cevabı verilirken Mediha'nın hiç hatırına gelmemişti. Sonra da feci bir şüphe içine burgu gibi girmiş fakat kadın bu şüpheden ne kocasına, ne de oğluna bahsetmeye cesaret etmeyerek sade kızını birkaç ay mütemadi bir göz hapsine almış, onun her sözünden, her hareketinden manalar çıkararak bir ipucu keşfetmeye çalışmıştı. Ancak gayritabii hiçbir şey, şüphelerine kuvvet verecek hiçbir hal farkedememişti.

Edemeyince de alakası devam etmemiş, yani Seniha'yı daimi bir alakaya layık bulmamıştı. Şu kadar ki, kanaat haline gelemeyen bu şüphe kızına karşı olan gevşek bir sevgi bağının daha da gevşemesine sebebiyet verecekti...

SEKİZ

Annesi ile babasının dillerinden senelerce düşürmedikleri veçhile, vakıa Avrupa'dan döner dönmez Halit yüksek maaşa geçmişti ve kardeşi için hiçbir masraf da etmiyor da denemezdi. Lakin bu masraf edişler kendi yüzünden senelerce türlü mahrumiyetler çekmiş ve hatta istikbali feda edilmiş bir kardeşe borç ödenmesi şeklinde yapılmıyor, çok daha ziyade ve hatta münhasıran bir lütuf şeklinde oluyordu. Babası ile annesi iki yıl ara ile ölünce Seniha tamamen Halit'e tâbi ve hatta muhtaç bir vaziyette kalmıştı. Göztepe'de yarısına sahip bulunduğu köşk sık sık boş kaldığı için, bütün geliri babasından bağlanan çok küçük bir aylığa inhisar ediyor gibiydi.

Bu, cihan harbinin henüz başladığı ve her şeyin daha ateş pahasına çıkmadığı zamandı. Avrupa'da esaslı bir tahsil görmüş maden mühendislerinin azlığı Halit'e nezarette büyük bir itibar ve nüfuz hem de herkesin gözüne batacak derecede bir maaş temin etmişti. Ancak bu aylığın en büyük kısmı kendisinin Avrupa'dan gelen bar artistleri ile yaptığı âlemlere gidiyordu. Halit Beyoğlu'nun eğlence ve sefahat yerlerinde muvaffakıyet ve maceraları en fazla göze çarpan adamlardan biri olmuştu. Daireden çıkar çıkmaz Beyoğlu'na geçip o yerlere uğramaya başlayarak en erken on bire, on ikiye kadar gezmek eğlenmek kendisi için o kadar her günün tabii ve zaruri bir ihtiyacı idi ki, annesi ile babası ölür ölmez onların bırakmaya razı olamadıkları Erenköyü'ndeki köşk hemen kiraya verilmiş ve Şişli'nin ta nihayetinde, Bulgar mezarlığına yakın bir yerde, kırlar ortasında bir ufak ev tutulmuştu. Kardeşinin türlü türlü zevkler içinde sabaha varan hovardalık ve çapkınlık gecelerini Seniha, Şişli'nin bu kırlar ortasındaki küçük evinde birkaç sene kitap, roman ve hikâye okumakla geçirmişti. Halit'in bazan parası kalmadığı yahut hasta olduğu için dışarlarda sürtmeyerek eve erken gelişi de hiç vâki olmaz değildi. Fakat o gecelerde de ya yemek yer yemez uykuya dalar yahut da hasta olduğu için kızkardeşine sabaha kadar uykuyu haram ederek kendisine hizmet ettirirdi. Fakat onunla, ona akran muamelesi ederek konuştuğu, şundan bundan bahsederek sohbetler ettiği ve hele bir işi ve bir tasavvuru hakkında reyine müracaat etmesi vâki olmazdı.

Yaşı artık otuza pek yaklaşan bu kızın da kendisi gibi bir eti ve âsabı olduğunu, bu et ve âsabın da buhranlarla kıvranması ihtimali bulunduğunu ise hiç hesap etmiyor, kızkardeşini bir kocaya vermek düşüncesi hatırına bile gelmiyordu. Birini bulsa Seniha bu adamı kabul eder miydi, kocaya varmayacağına dair annesine vakti ile söylediği sözler acaba kati ve belki

zaruri bir kararı mı ifade ediyorlardı? Lakin öyle olsa bile, ana kız arasında geçen konuşmadan Halit haberdar bulunmuyordu ki! Hayır, senelerce yine hep kendi uğrunda feda edilen Seniha için o tek bir istikbal görüyordu: Evinin hanımlığını da değil, kâhyalığını ve vekilharçlığını yapmak. Uykusuzluk ve sefahatten takati kalmamış veya parası tükenmiş bir halde her gelişi için bu evi onun bütün istirahatini temin edebilecek bir halde bulundurmaktan başka, güya Seniha'nın hayatta hiçbir işi ve hakkı yoktu, hiçbir nasibi olmaması tabii bir şeydi.

Zaten elinden her türlü ve çeşitte, Çinli'sine ve siyahına kadar her şekilde kadın geçen bu adam, bir erkeğin kızkardeşi ile bütün hayatı için bağlanabilecğine hiç ihtimal vermemiş, kızkardeşini o kadar çirkin ve her cazibeden tamamen mahrum addetmişti. Ve o yirmi beşine bir kere geldikten sonra ise nazarında tamamıyla geçkin bir mahluk hali almıştı. Onu kapıcılara, odacılara verecek, yani o pespayelikte adamlardan birini kendisine enişte yapacak değildi ya!

Ağabeyinin çılgın eğlence saatlerinden sonra bitap uyumak üzere evine döndüğü gecelerin ertesi günleri, Seniha onun kahvaltısını hazırlayarak götürdükçe çok kere kendisini daha uyanmamış bulurdu. Ve bazan başucunda bir dakika durur, Halit'in yarı açık kalmış dudaklarının ancak birkaç saat evvel verdikleri ve aldıkları buseleri kinle, kıskançlıkla, hicapla, nefretle hem de ihtirasla düşünürdü.

Ve yüz erkeğin kollarından geçmiş, erkeğin ve zevkin her çeşidini görmüş kadınları belki çıldırtabilen bu erkek vücuduna karşı o kadınların duydukları ihtirasları ve bu erkek vücudundan aldıkları zevkleri düşüne düşüne, bunları düşünmek vaziyet ve mecburiyetinde kala kala, Seniha'nın tahteşşuurunda belki çok karışık ve çok gizli buhranlar da olurdu. Ve belki ağabeyine kininin en kuvvetli sebeplerinden biri, ihtimal ki unutmak istediği bu buhranlara istemeyerek dahi olsa düşmesine böyle sebebiyet verişiydi.

Fakat Halit Ankara'ya naklinden bir müddet sonra evlilik hayatına girdiği vakit, Seniha'nın eti de hemen kendi kendine soğumuş bulunuyordu. Halit'e gelince, bunu şahsen belki farketmemekle beraber, eski çılgınlıklarını yapmak ve hele çılgınlıklar yaptırmak kudret ve kabiliyeti artık onda da kalmamıştı.

DOKUZ

Halit'in bir kere yalnız İstanbula gidip dönüşünde karısı sıfatı ile Ankara'ya beraber getirdiği Mükerrem, o İstanbul'da eşine her gün yüz kere rastgelinmesi mümkün olan bir ailedendi. Yani aile reisinin sağlığında âdeta refah içinde iken sonra birdenbire düşerek derin bir fakr ü zarurete kadar yuvarlanmış bir evin kızı idi. Feci vaziyetinden kurtulabilmesi için de önünde tek bir çare görmüştü, iyi bir kocaya varmak... Yeni devrin sayıları çoğalmaya başlayan bazı genç kızları gibi hayatını kendi kendine kazanabilmesi için Mükerrem'in de onlar gibi adamakıllı okuyup yazmış olması lazımdı. Halbuki, elinde, ilk mektep şahadetnamesinden başka bir tahsil vesikası yoktu.

Babası nezaretlerin birinde kalem müdürü iken öldüğü zaman on beşinde idi ve orta mektebe gidiyordu. Annesi Şaziye gazete havadislerini de güç sökebilecek kadar okuma yazma bilen, yazısı ise hiç olmayan basit bir kadındı. Çok sevdiği kocasının ölümü kendisini pek sarsmış, hele kederine geçinme derdi de müthiş bir şekilde binince âdeta merak getirmişti. Diğer taraftan Şaziye annesinin eteği dibinde kalan, maruf tabiri ile fenlenmeyen kızlara iyi kısmetler çıktığına, mektepli kızlarsa fenlenmiş sayıldıklarından evlenmek isteyen erkeklerin kendilerine bir türlü emniyet edemediklerine, bundan dolayı da bu kızların evde kaldıklarına emindi. Onun için kızının tahsile devamını istememişti. Ve Mükerrem hayli tembel ve hevessiz bir talebe olduğundan annesinin arzusuna hemen hiç itiraz etmemiş, mektebe gitmezse her gün ana kız, mesire mesire dolaşacaklarını belki tahayyül ederek tahsili bırakmış ve ondan sonra annesinin dizi dibinde, komşulara gidip gelmenin yegâne saadetini ve eğlencesini teşkil ettiği bomboş bir hayatı sürüklemeye başlamıştı. Ve fenlenmeyişi belki de bu sayede olmuştu.

Ne çare ki, parlak bir izdivaç, hatta orta bir izdivaç ümidi de bu sayede bir hakikat olamamıştı. Esasen semtlerinin hali ve vakti yerinde, babaları içgüveyisi alabilir kızlarının çoğu bile evde bekliyorlardı. Yirmi beş yaşına gelmişler anaları tarafından yirmisinde ilan edilerek, on yedi, on sekizinde olanlara da bebek muamelesi yapılarak bu vaziyetlere tabii bir çehre verilmeye çalışılıyordu. Fakat, pek de nadir olmayan hiddet anlarında ve belki de geçkin kadınlıklarının intikamını kızlarından almak isteyerek, bu yalanlara inanılmak imkânını anneler yine kendileri bozuyorlar, yabancılar önünde, “Biz sizin yaşınızda iken iki üç çocuk anası idik! Siz bu çocuklardan galiba altmışında filan kurtulacaksınız!” diye birden bağırıyor, kısmetleri

çıkmayarak evde kaldıklarını herkesin içinde kızlarının yüzüne çarpıyorlardı.

Mükerrem'in yirmisine bastığı gün Ihlamur'daki evde âdeta matem edilmiş, annesinin başağrısı tam dört gün dört gece şiddetli bir şekilde sürdükten sonra kadın üç gün de alnında çatkı ile dolaşmıştı. Bu kızın hiç kısmeti çıkmazsa ne olacaktı? Bir posta müvezziine veya bir daire hademesine mi verilecekti? Ve kendisi onu başgöz edemeden gözlerini hayata yumarsa onun âkıbeti ne olurdu? Fakat birkaç hafta sonra, üç dört yıldır yüzünü görmedikleri bir eski ahbapları bir gün Ihlamur'daki eve gelmiş ve Ankara'da Ticaret Vekâleti mühendislerinden otuz beşlik, daha da hiç evlenmemiş bir adamın evlenmek arzusu ile İstanbul'da bulunduğunu, yakın bir akrabası da olmadığı için eski bir aile dostu sıfatı ile kendi delaletini rica ettiğini söylemişti. Bu mühendisin ismi Halit'ti ve üç yüz elli lira aylık alıyordu. Sade bir kızkardeşi vardı. Onun da babasından aylığı ve biraz geliri mevcuttu. Yani kendisine yük değildi. Mühendis evleneceği kızın zengin veya nüfuzlu bir yere mensup bulunması gibi bir kayıt koymayarak sade temiz bir aileden, namuslu ve cidden güzel olmasını istiyordu. Bu vasıflara tamamen sahip olan Mükerrem teklif edilirse kabul edeceği muhakkaktı. Sandıkta sepette artık satılıp parası yenecek hiçbir şey kalmadığı için (gülünç bir rakam tutan) tekaüt maaşıyla nasıl geçinebileceklerini düşüne düşüne çıldırmaktan korkan Şaziye bu sözleri duyunca eski dostunun ellerini, eteklerini öpecek olmuş, kendilerine Allah'ın yolladığı bu Halit'e tamamıyla alafranga bir usulle kızın gösterilmesini de kabul ederek onun derhal getirilmesini rica etmişti.

Delalette bulunan eski ahbap, dediği gibi acaba Halit'in de aile dostu muydu, yoksa Şaziye gibi ve daha pek çokları gibi fakir düşen bu kadın açıkgözlük edip kendisine bir iş bulmuş, kısmeti çıkmayan gelinlik kızlara koca tedariki ticaretine mi girişmişti? Her ne hal ise, bu ilk görüşmeden birkaç gün sonra Halit Ihlamur'a gelmiş ve genç kızı görüp pek beğendiği için izdivaca hemen karar verilmişti. Mükerrem'le annesinin evleri Beşiktaş sırtlarında, Ihlamur'daki taş ve beyaz karakoldan başlayıp Yıldız sarayını saran kışlalara doğru giden yol üstünde, ahşap ve artık harap olmuş bir evdi. Bütün eşya satıla satıla içi o kadar tamtakır bir hale gelmişti ki, müştak. bel damadın geleceği günden önce konuya komşuya yalvarılmış, öteden beriden ariyet koltuk ve kanape tedarik edilmişti. Ve bu harap evde iki hafta sonra nikâhla beraber yapılan çok sade bir düğünü müteakip, Halit karısı ile Ankara'ya dönmüştü. Lakin bu düğün için Seniha İstanbul'a gelmemiş, Mükerrem görümcesini ilk önce Ankara istasyonunda tanımıştı. Seniha hem

vaktin azlığından dolayı, hem de apartmanı aptal bir hizmetçiye bırakamadığı için gelemediğini söylemişti. Gelmeyi o da elbette istememiş olacaktı... Fakat gelmesi için Halit de ısrar etmiş değildi.

Mükerrem'e, söz kesilirken, “Bu Halit Bey'i beğendin mi? Varmaya razı mısın?” diye sormaya annesi lüzum görmemişti. Bununla beraber, esir değildi. Koca olarak kendisine verileceğini bildirdikleri adama karşı istikrah duymuş bulunsaydı, elbette söyler, elbette razı olmazdı. Halit'ten istikrah duymamıştı ve Halit'in istikrah veren bir adam olduğunu iddia etmek gülünç bir şey olurdu. Yalnız şu vardı ki, bu izdivaca o belki hiç çarpmamış bir kalple, en çok tahmin edilmiş zevkleri tatmak üzere geldiği halde öteki her şeyi görüp denemiş, her şeyden de hevesini almış olarak artık dinlenip rahat etmek için geliyordu. Ve bu işe delalet eden kadının kendisi için “Otuz beşinde var yok. Elimde büyüdü” demesine rağmen kırkı aşmıştı, aşmış olduğu belli idi de.

Vakıa hiç de çirkin bir adam değildi. Hatta güzel erkekti. Laciverde çalan mavi ve uzun kirpikli gözleri, çizgileri düzgün ve kusursuz bir yüzü, ortanın uzunu bir boyu, beyaz ve yumuşak kalan çok biçimli elleri vardı. Lakin saçları tepeden boşalıp şakaklardan ağarmaya, gözlerinin etrafı tekmil buruşmaya ve göbeği gittikçe büyümeye başlamıştı.

Eski resimlerinin şahadet ettiği gibi vaktiyle muhakkak ki çok yakışıklı olan bu adamın gençliğinden ve güzelliğinden ancak başka kadınlar istifade etmişlerdi. Gençliğinin en hararetli ve şaşaalı yıllarına daha yeni girecek olan Mükerrem'in kollarına bu koca artık yıpranmış ve bezmiş bir halde ve her yıl daha yorgun, daha bezgin düşeceği bir devrenin başında iken gelmiş bulunuyordu.

ON

Halit'e vardığı zaman Mükerrem küçük bir kız değildi. Yirmisini geçmişti. Lakin on beş, on altı yaşında imiş kadar tecrübesizdi. Ve mazisinde kocası ile mukayese etmek için hiçbir hatırası yoktu. Sade, arada bir nasılsa tanıyarak nihayet beş on dakika konuşup gezindiği bazı güzel delikanlılar hayalini haftalarca süslemişlerdi. Bununla beraber, annesinin üzerinden hiç ayrılmayan gözleri biraz ileri gidilmesine imkân bırakmamıştı. İlk önce Halit'in buseleri altında tamamen uyanan vücudu, yaşlılığını henüz farkedemediği bu kocaya kendisini bağlıyor, gecenin, hemen her gecenin getirdiği sevgi saatlerinin yaklaşması, her akşam kocasını beklerken ve hele akşam yemeğinden sonra kendisine garip bir ürperme, tuhaf, derin ve leziz bir rehavet veriyordu. Sonra da bu evde bulduğu refah Mükerrem'i kocasına karşı derin bir minnet hissiyle bağlamıştı.

Genç kadın Ankara'ya şimdilik haliyle mukayese edilemeyecek derecede geri, her türlü ümrandan mahrum bulunduğu bir sırada gitmişti. Ve Halit'in o zamanki kazancına malik olan bir adamın şimdi orada oturmaya kabil değil rıza göstermeyeceği bir apartman dairesinde yaşamıştı. Daha Yenişehir'de hemen hiç bina mevcut değildi ve Eskişehir'de, Karaoğlan'dan Bend Deresi'ne doğru inen yolların birinde bulunan bu apartmanı Halit kendi hesabına vakıa hiç beğenmiyor, “Avrupa'da böyle yerlerde ancak amele aileleri oturur!” deyip duruyordu. Fakat sahibi olan Moiz Volpi adlı tıknaz ve kıranta Musevi dükkâncının her ayın ilk günü sabah karanlığında damlayarak kirasını aldığı ve dört ufak odası ile mendil genişliğindeki banyo ve mutfağına aylıklarının hemen üçte birini verdikleri bu apartman dairesi ve bu apartman dairesindeki eşya, Ihlamur'un her yağmurda tavanı akan ve bir yükünde sıcak su döküp leğen içinde oturmak sureti ile yıkanılan, hemen tekmil eşyası da satılarak tamtakır bir hale gelmiş harap evine nisbetle şahane idi.

İstanbul'un kibar semtlerinden gelen şık ve nazlı hanımefendilerin veya öyle geçinenlerin birkaç ay fasılasız yaşamaya dayanamayarak tebdili hava için sık sık ayrıldıkları ve hele Haziran başlangıcından Teşrinievvel iptidalarına kadar kalmayı âdeta bir haysiyetsizlik ve bir fakr ü zaruret itirafı saydıkları bu 1923-1924 Ankara'sını Mükerrem çok latif, vakti hoş geçirmek için birçok eğlence vasıtalarına da malik bir yer bulmuştu. Kocaya varıncaya kadar sinemayı üç dört ayda bir kere ya gören ya görmeyen genç kadın, şehrin iki sinemasına gelen hiçbir filmi şimdi kaçırmıyor, her gece müziği

olan ve haftada bir kere salonunda dansedilen Şule Lokantası'nın bu danslı gecelerine ise kocası ile muntazaman devam ediyordu. Daima beraber bulunduğu muhibbeleri arasında vakıa halen vekil veya vaktiyle vekil olmuş bir kimsenin karısı yoktu fakat yine birkaç mebus, bir kaç umumi müdür ve bir de müsteşar haremi vardı. Ve bu kadınların ahbaplıkları ile Mükerrem hakikaten müftehirdi.

Kendileri ile ancak geçim ve geçinme güçlüğü lafı edilen misafirlere bir acı kahve ikram etmenin bile bazan yıkım sayıldığı bir evden gelen Mükerrem, şimdi bir kabul günü bile yapmıştı. İstanbul'dan gelmiş şık ve kibar hanımefendiler bu kabul günlerine çay ve likör içerek kâğıt oynamak üzere devam ediyorlardı. İlk zamanlar genç kadın âdeta bir sarhoşluk devresi geçirdi.

İlk zamanlar... Bir yıldan kısa bir zaman. Ve kendisi için umulmaz bir refah arzeden vaziyete bir kere alışınca kocasına karşı duyduğu sevgi de azalmaya başladı. Fakat bu azalışı bilmiyor, farketmiyor, sade kocasının kendisi ile kâfi derecede meşgul olmadığını görüp bıkıldığını sanıyor, bundan dolayı da ondan yavaş yavaş soğuyup uzaklaşıyordu. Esasen uzaklaşmasa belki Halit uzaklaşacaktı. Fazla ateşli bir koca rolünde ısrar etmeye hiç de gönlü yoktu.

O zamanın kadınsız Ankara'sında iki yıl dümdüz ve her zevkten mahrum bir hayat geçiren, bu hayata tahammül edemeyip İstanbul'a sık sık gidip gelmekten de bütçesi müthiş bir şekilde harap olan Halit sırf yanında daima bir kadın bulunması için evlenmiş, evlenince de eski Beyoğlu âlemlerine getirdiği bütün ihtirasla Mükerrem'in kocası olmuştu. Fakat bu hal çok az sürmüş, birkaç ay sonra geceler hemen tamamen uyku saatlerinden ibaret kalmıştı... Ve bunun kabahatini üstüne almayarak taze ve güzel karısına yüklüyor, onun acemiliğinde ve hararetsizliğinde buluyordu.

Beyoğlu evlerinin ve barlarının o binbir kucağın her birinde işve ve aşkın yeni bir hünerini öğrenmiş ve çoğu kart Fransız, Alman, Macar ve İtalyan karılarını arayıp özlemeye bile başlamıştı.

Ve bu adamın dudaklarından Mükerrem pek kısa bir zaman aşk neşideleri, ebedî aşk ve vefa yeminleri beklemişti. Bunları ilk aylar duymamış da değildi. Fakat sonra bu dudaklar yalnız evdeki istirahatin noksansız temin edilmesine müteallik talimat verir olmuşlardı. Halit eve ayak atar atmaz gündüzki işlerin çokluğuyla pek yorgun olduğunu haber veriyor, yemeğini yer yemez gazetelerini okumaya başlıyor ve bunları bitirince de uyumak için yatağa giriyordu. Hemen hiç uyanmadan sabaha kadar, döne

döne uyuyor, uykuya yeni daldığı zamanda bir de sabaha karşı epeyce de horluyordu.

Mükerrem kendisini en perişan bir kıyafetle yahut en mutena tuvaleti ile karşılamış olsa yine aynı sakin ve lakayt edayı muhafaza ediyor, değişikliği fark bile etmiyordu. Lakin ne gariptir ki masa örtüsündeki bir lekeyi, bardakların birindeki bir çatlağı derhal görüyor, yemeğin üç dakika gecikmesi de dikkatinden kabil değil kaçmıyordu. Çok batî, memnun ve mağrur bir hali vardı. Karısı tarafından bir gün sevilmemek ihtimali ile yanıp titremek hatırına bile gelmiyordu. Bunu bir cemile olarak söylemek bile hatırına gelmiyordu.

ON BİR

Mükerrem'in Halit'le izdivacı Ihlamur'daki evde kararlaştığı zaman bunu Şaziye derhal büyük bir iftiharla ve müstakbel damadın aylığına kendi de ayrıca yüz lira zam ederek bütün komşulara ilan etmiş, havadis tekmil mahalleyi bir iki saat içinde dolaşıvermişti. Onun böyle tam dört yüz elli lira aylık 11 denen bir adama varması, evde kısmet bekleyen kız ana ve babaları kadar kız evlatları gelin olmuş, hatta hiç kız evladına sahip olmamış komşuları da müteessir etmiş, teessürlerini azaltmak için de kendilerini bu izdivacın mahzurlarını âdeta pertavsızlarla aramaya sevketmişti. Bu mahzurların başında ise aradaki yaş farkı pekâlâ gelebilirdi. Fakat bu, kırkından fazla göstermekle beraber otuz beş yaşında diye takdim edilen Halit'i Şaziye de komşularına bu resmi yaşla tanıttığından dolayı değildi. Lakin asıl Mükerrem için, “Bol bol yirmi beşinde kız. Elde avuçta da beş paralar yok. Ellisinde biri istese yine verirlerdi!” diyebilmek zevki namına yaş farkı bahsinde ısrar edilmemiş, en fazla üzerinde durulan ve ittifak edilen kusur Halit'in bir kızkardeşi bulunması olmuştu.

Kısmetleri çıkmaması ihtimalle her gün tirtir titreyen bütün komşu kızları, sanki Halit kendilerini istemiş olsaydı bir kızkardeşi bulunduğu için ona varmayı reddedeceklermiş gibi, hep bundan bahsetmişler ve hepsi de hiç değilse bir kere Mükerrem'e, “O kadın senin hayatını zindan edecektir. Bir görümce üç kaynanaya bedelmiş. Hele tek başına evin hanımlığına alışmış bir görümce. Allah yardımcın olsun iki gözüm!” şeklinde sözler söylemişlerdi. Fakat işte Mükerrem'in iki yıldır görümcesinden hiçbir şikâyeti olmamıştı. Seniha zeki ve ciddi bir kadındı. Anası ile babası tahsili ile hemen hiç meşgul olmadıkları halde en çok kendi kendine okuyup çalışarak birçok şey öğrenmiş, hatta basit bir musahabeyi idare edebilecek kadar Fransızca elde etmişti. Hali tavrı da çok kibar ve zarifti. Lakin büyük ve parlak siyah gözlerinden başka hiçbir güzelliği yoktu. Babasından aldığı küçük bir tekaüt maaşı haricinde tekmil serveti de Erenköyü'ndeki bir eski köşkün yarı hissesinden ibaretti. Bu vaziyetten dolayı belki hiç kısmeti çıkmamış yahut da çıkan kısmetler pek aşağı şeyler olduğu için bunların birini kabul etmeyi hiç hatırına getirmemişti. Bir gün evlenmek ihtimalini Seniha hiç ağzına almıyor, bütün erkeklere karşı da mutlak surette lakayt görünüyordu.

Acaba hayatında hiçbir macera geçirmemiş miydi? Yarasının sızısını arada bir kalbinde belki duyduğu bir hatırası bile acaba yok muydu? Bunu anlamak Mükerrem için çok çetin bir işti. Babaları ile analarının iki yıl ara ile

ölümlerinden sonra Seniha daima ağabeyi ile beraber yaşamış, evinin hanımı olmuştu. Mükerrem'in gelmesi üzerine de her şeyi ona bırakarak İstanbul'a dönüp hocalık etmek, hatta orada olmazsa başka bir yerde bir mektep hocalığı alıp taşralarda tek başına yaşamak istemişti. Ve buna Halit'ten fazla Mükerrem razı olmamış, en çok sabahtan akşama kadar bir hizmetçi ile yapayalnız kalmaktan çekindiği için Seniha'yı bu arzusundan ısrarlarla geçirmişti. Vakıa can yoldaşı olarak asıl annesini yanına alabilirdi ama bunu istemiyordu. Çünkü Şaziye hayli huysuz bir kadındı, varı yoğu mutlaka mesele yapardı ve damadı ile geçinemeyecekleri muhakkaktı. Birbirlerini uzun fasılalarla ve pek kısa müddetler için gördükleri halde bile pek anlaşamayacaklardı. Belki de Mükerrem annesi ile burun burna yaşamaktan zaten bıkıp usanmış olduğu için Halit'le geçinmeleri imkânı bulunmadığı düşüncesine tehalükle sarılmıştı.

Seniha ile Mükerrem evin idaresine müteallik her şeyle aynı derecede ve hemen aynı selahiyetle meşgul oluyor, her yere beraber gidiyorlardı. Hayatın kendilerine gülmemiş oldüğü bütün insanlar gibi Seniha da ihtimal ki biraz fazla alıngandı. Lakin aralarında hiçbir esaslı kavga çıkmamış, ufak tefek kırgınlıklar da mütekabil müsaadekârlıklarla geçiştirilmişti. En çok kendi idaresizliğinden zuhur eden bu kırgınlıkları ilk önce yine Mükerrem unutuyor ve bunlardan Seniha'nın kalbinde daimi izler kalabileceği ihtimali hiç hatırına gelmiyordu. Genç kadın bazan “Abla” bazan “Seniha” ve bazan “Seniha Hanım” diye hitap ettiği görümcesinin kendisini bir kardeş gibi sevdiğinden çok emindi.

Bu kanaati verecek birçok sebepler de yok değildi. Mesela Ankara'da bir sene evvel bulundukları sırada Mükerrem gribe yakalanınca, Seniha ona hakikaten bir anne dikkati ile, gözlerine kaç gece uyku girmeden bakmıştı. Belki kendi hizmetine bakacak insan kalmıyor diye Afiyet Yurdu adlı hususi hastaneden Halit bir hemşire getirtmiş, lakin Hadiye ismini taşıyan ve yusyuvarlak bir kadın olan bu hemşireyi Seniha fazla geveze ve tembel bulup beğenmeyerek geri göndermiş, hastanın her hizmetini tek başına, hiç yorulup tiksinmeden görmekte devam etmişti. Ve o kadar can ve başla bakmıştı ki, Mükerrem doktorun tahmin ettiği müddetten evvel hastalığı atlatmış, ayağa kalkmıştı. Genç kadını velev ki imalarla veya bunu kendi de farketmeden ağabeyine kötülediği vaki değildi. Aleyhinde başkalarına da en küçük bir söz söylememişti.

Onlara herkes, “Sizin kadar iyi geçinen gelin görümce hiç görmedik!” diyorlardı.

Mükerrem Ihlamur'daki komşu kızlarının vaktiyle kendisine, “Hayatın zindan olacak. Bir görümce üç kaynanaya bedelmiş. Hele tek başına evin hanımlığına alışmış bir görümce. Allah yardımcın olsun, Mükerremciğim!” dediklerini düşündükçe canı gülmek istiyor, üç kaynanaya bedel dedikleri insanla ne kadar iyi geçindiklerini o kıskanç mahlukların gelip gözleri ile göremediklerine yanıyordu.

Seniha'nın sade Halit'le vaziyeti tuhaftı. Senelerce beraber ve yapayalnız yaşadıkları halde, bu birbirlerinden başka kimseleri bulunmayarak geçirdikleri yıllar aralarında bir samimiyet tesis etmemiş gibiydi. Birbirleri ile uzun ve candan konuşuşları, bir iş hakkında birbirlerinin rey ve fikirlerine müracaat edişleri hiç yoktu. Hatta Halit evde bulundukça Seniha kendi odasından pek çıkmaz, sofrada üç kişi oldukları zaman ise söze karışmaz, “evet” yahut “hayır”dan başka hemen hiçbir şey söylemezdi.

İki kardeş arasındaki bu samimiyetsizliği Mükerrem ilk günden farkederek evvela bunu hanımlığını Seniha'nın kendisi ile taksim etmek mecburiyetinde kalışından ileri geliyor sanmış fakat bu hükmünde aldandığını anlamakta gecikmemişti. Seniha evin tek hanımı olmak mevkiini muhafaza edemediğine hiddetli ise bundan dolayı Halit'e kızdığı kadar kendisine de kızması icap etmez miydi? Genç kadın bu samimiyetsizliğin sebeplerini ihtiyatlı bir lisanla birkaç kere Seniha'dan sormuş, her seferinde “ne tuhaf fikirlerin var, kardeş!” cevabını almıştı. Dayanamayarak aynı şeyi bir gün de Halit'e açmış, Halit'ten öğrenmek istemişti. Kocası hiçbir şey söylemeden omuzlarını silkmekle iktifa etmişti.

Mükerrem her ikisinin bu şekilde mukabelelerini bir nevi kabul ve tasdik saymıştı. Lakin ondaki tecessüs duygusu bu hükmüne vücut veren sebepleri mutlaka bulmaya kendisini götürecek kadar demek kuvvetli değildi ki, işi daha fazla kurcalamaya lüzum görmüyordu. Hem esasen bu vaziyetten şikâyetçi de değildi. Çünkü, kalbi fena bir kadın olmamakla beraber, kocası ile görümcesinin birbirlerini fazla sevmelerinden, birbirleri ile fazla anlaşmalarından doğacak mahzurlar hakkında annesinden ve Ihlamur'un kendilerine hep teyze diye hitap ettiği yaşlı komşu kadınlarından uzun uzun dersler almış bulunuyordu.

ON İKİ

Mükerrem'in Halit'e karşı aşk beslediği günler Seniha için cidden azaplı geçmişti. Hatta, bir müddet, bunun geçici bir şey olmadığına, daima devam edeceğine kanaat getirerek ilk günlerdeki arzuya yeniden kapılmış, bir hocalık bularak bu evden mutlaka ayrılıp gitmek, Halit'in saadetine ve bu kadar genç ve güzel bir kadın tarafından sevilmesine şahit olmamak istemişti. Lakin o pek dikkatle bakan gözleri Mükerrem'in sevgisinin yavaş yavaş azalmaya başladığını da farketmekte gecikmediler. Dört beş ay sonra Mükerrem kocasını artık ruhundan ve etinden sevmiyor, sade bu evde bulduğu rahat ve refahın minnetini duyuyordu. Ve bir gün bu refahı da tabii bir şey bulmaya, hatta sanki İstanbul'dan koşa koşa, sevinçten âdeta çıldırarak gelmemiş gibi Ankara'daki hayatından şikâyetler etmeye, etraftaki hanımefendiler, esasen de çoğu İstanbul'un en ücra mahallelerinden gelme yeni hanımefendiler gibi İstanbul hasreti ile yanmaya başlamıştı.

Ve işte o andan itibaren Seniha da beklemeye ve etrafı muayeneye başladı. Aradaki büyük yaş farkı, kocasını artık sevmeyen, kocasını artık olduğu gibi gören ve esaslı bir ahlak terbiyesi almadan büyümüş olan bu kadını mutlaka bu kocayı aldatmaya sevkedecekti. Kiminle? Görüştükleri ve temas ettikleri erkeklerin acaba hangisi ile. Nihayet bu erkeği Seniha buldu, tayin etti. Mükerrem daha farketmeden o bulup tayin etti. Celâl Ferit isminde bir hariciye memuru.

Bu adam Sultan Hamid nazırlarından Kemal Paşa isminde birinin uzun zaman sefaretlerde kâtiplik ederek Avrupa'nın birçok yerlerinde yaşamış ve para yemiş oğluydu. Hariciye Vekâleti'nin o Yahudi mahallesinde oturan, kıyafetlerinin intizamını hakikaten büyük fedakârlıklarla muhafaza eden ve günlerinin birçok saatini de herhangi bir ecnebi memleketine gönderilecekleri günün yakınlaştığına dair delilller keşfetmeye hasreden güngörmüş fakat servetsiz ve şöyle böyle tahsili eski memurlardandı. Sultan Hamid saltanatının son senelerinde hizmete alınarak İttihatçılar ve İtilafçılar zamanında tutunmuş, şimdi de kendini cumhuriyet rejimine kabul ettirebilmişti. Yani hiç de genç değildi. Hatta Halit'ten yaşlı olması da pek mümkündü. Fakat, eğer dedikleri gibi Yahudi mahallesinde pansiyoner olarak bir tek odada yatıp kalkıyorsa pek konforsuz bir hayat sürdüğü halde, kendisine büyük bir itina ile bakabiliyor ve enikonu taravetli görünüyordu. Tuvaletine de birçok kadınlardan fazla dikkat ediyor ve genç sanılmaya şiddetle çalışarak eski zamanlara ait bahisler açmaktan çok çekiniyordu.

Mesela 1897'deki Yunan muharebesini hiç mi hiç hatırlamıyor, hatta hesabı biraz fazla karıştırarak, Sultan Hamid'in tahttan indirilmesi ile neticelenen 31 Mart isyanını da hayal meyal hatırladığını söyleyip geçtiği oluyordu.

Tabii Ankara için “Fecaat, monşer!” diyordu. Fakat İstanbul'un da hasretini çekmiyor, orayı da hiç beğenmiyordu. Babı âli hükümeti ortadan kalkıncaya kadar, yani milli mücadelenin bütün devam müddetinde Paris'teki sefarette başkâtiplik etmişti. Ondan sonra bir müddet hizmete girmek istememişti. Servetinin son bakiyesini pek parlak bir izdivaç ümitleri arkasırdan koşarak plajlarda ve su şehirlerinde, bir kış da Roma'da yaşarken bitirmiş, sonra naçar Avrupa'dan İstanbul'a gelerek karşısında artık hiçbir irtica tehlikesi kalmayan Ankara'ya, yeni devrede hulûl etmek üzere bir eski hâmisi ile haber göndermiş. Avrupa'daki büyükelçiliklerden birine hiç değilse bir başkâtiplikle gönderilmeğe talip olmuştu. Fakat merkezde bir müddet hizmet etmeden Avrupa'ya gitmesine imkân bulunmadığı kendisine kati bir lisanla bildirilince, buna pek hiddetlenmiş fakat nihayet ve homurdana homurdana gelmişti.

Kendisi bir rivayete göre vaktiyle evlenip karısını boşamış, bir rivayete göre de hiç evlenmemişti. Hakikaten mutena fakat modası biraz geçmiş elbiselerine, kunduralarına, pardesü ve paltolarına, kıravat ve gömleklerine bakınca hâlâ zenginliğine hükmetmek mümkündü. Fakat nerede bulunduğunu sarih bir adres vererek söylememekle beraber yeni yapılan apartmanlardan birinin en üst katını işgal ettiğini söylediği küçücük daireye hizmetçisi ve uşağı olmadığından dolayı dostlarını çağıramıyor ve diğer taraftan, şehrin münasipçe bir iki lokantasını da hiç beğenmiyor, ahbaplarına kendine ikramda bulunanlara buralarda bir mukabeleden “teeddüp” ediyordu. Davetli olmadığı zamanlar odasında konservelerle ve çayla kamını doyurduğunu iddia edenler de vardı. Fakat çok kere öğleyin ve bilhassa hemen her akşam bir yere davetliydi. Hakikaten çok kusursuz ve kibar giyinişi ile ve ince tavırları ve hoş konuşması ile, henüz kılık kıyafet kaidelerini ve salon âdabını pek bilemeyen fakat bu kaidelerde bir falso etmemek ihtiyacını da artık duyan bu yeni cemiyeti kendisine hayran ediyordu.

Kadınlar nezdindeki itibarı, erkekler arasındaki itibarından da fazla idi. Ne çare ki bu itibarın hiçbir ameli mabadı olamıyor, Avrupa'daki aşk maceralarını bazan tamamen gizlemekle beraber, bazan da küçük ısrarlar karşısında uzun uzun anlatan Celâl Ferit, Ankara'da galiba hiç günah işleyemeden yaşıyordu. Hemen her evde iki ailenin sıkıştığı ve evli kadınların on dakika uzaktaki dairelerden çıkarak kocalarının eve gelmelerini her an

hesap etmeye mecbur bulundukları bu yeni ve küçük hükümet merkezinde, Celâl Ferit'in bir günah işleyebilmesi ya tesadüflerden pek fazla lütuf görmesine yahut da pek yüksek masrafları göze almasına bağlı idi. Mükerrem'e karşı gösterdiği nezaket ve alaka ise ilk zamanlarda her kadına karşı gösterdiğinden fazla olmamıştı. Fakat aralarındaki dostluk sonra gittikçe daha fazla artmaya başlamış, herkesin nazar-ı dikkatini celbedecek bir mahiyet almakta gecikmemişti. Hatta, en son günlerde, ağızdan ağıza gezen ve münasip bir şekle sokulup Seniha'ya da yetiştirilen bir havadis çıkmıştı. Celâl Ferit'in Bükreş'e müsteşar olarak gitme teklifini, Balkan memleketleri Avrupa sayılamayacağı için bir müddet daha Ankara'da dişini sıkmak ve sonra da adamakıllı bir yere yollanmak bahanesini ileri sürerek fakat hakikatte Mükerrem'le aradaki vaziyet büyük ümitler verirken ayrılmamak üzere reddettiği söyleniyordu.

Hakikaten de Celâl Ferit'in bu sefer adamakıllı tutulduğu, gerçekten sevdiği pek belliydi. Artık meclislerde eskisi kadar şen ve mütehakkim bir eda takınamıyor, erkekler arasında bile âşıkane macera ve muvaffakıyetler anlatmıyor ve öteki kadınları gittikçe ihmal ederek Mükerrem'e karşı duyduğu zaafı ise artık gizleyemiyordu.

Buna karşı gerçi Mükerrem'de pek büyük bir temayül, tehlikeli bir zaaf görünmüyordu. Fakat her halde genç kadın Celâl Ferit'i sevmiyorsa bile kendisine karşı onun gittikçe artan ve büyüyen bu aşkını seviyordu. Ve günün birinde, hiç değilse bu aşkı muhafaza edebilmek için kendisini erkeğe vereceği yahut erkeğin pek ustaca bir hareketi ile mağlup düşerek metresi olacağı artık muhakkak gibi görünüyordu. Bunu görmeyen ve hiçbir şeyi henüz farketmeyen, hemen daima da böyle olduğu gibi düşecek kadının kocası, yani Halit'ti.

Ve Seniha her şeye tahammül ederek kalmakta sebat ettiği için şimdi her gün nefsini tebrik ediyordu. Allah'ın kendişine Halit'in bedbahtlığını göstereceği zaman mutlaka yaklaşmıştı. Ne çare ki, kardeşinin karısını çılgınca bir aşkla sevmediği düşüncesi bu sevinci ve saadeti azaltıyordu. Eğer Halit öyle sevseydi, karılarını cinnete, cinayet ve ölüme kadar seven bazı kocaların çılgın ve feci aşkı ile Mükerrem'e bağlı bulunsaydı, şüphesiz ki şimdiden muzdarip olmaya başlar, şimdiden karısının kendisini sevmediğini ve bir başkası ile alakadar olmaya başladığını görerek işkenceler içinde inlerdi. Fakat ihtiyarlığa doğru hergün biraz daha fazla ilerleyen adam için karısının kendinden gittikçe daha soğuduğunu görmek, hatta onu hiç sevmese bile hiç olmazsa gururunu yaralamaz ve sızlatmaz mıydı?

Mükerrem'in Celâl Ferit'le değil de bir gençle kendisini aldatması Halit için daha mı acı olurdu, yoksa kendi akranı birinin tercih edilmesi daha mı hazin gelirdi? Seniha bunları da düşünüyor ve bu hususta bir karar veremiyordu.

Sade Halit'in henüz bir netice elde edilmeden bir şey haber almasından ürküyor ve rivayetlerin kulağına kadar gitmesi ihtimaline karşı onu şimdiden inanmamaya sevketmek arzusu ile, “Aman bu Ankara! Şişli'nin dedikoduları burada yapılanların yanında yüz kere zemzemle yıkanmış! Herkes için her gün öyle kuyruklu yalanlar çıkarıyorlar ki insan neye ve kime inanacağına şaşırıp kalıyor! Hem öyle zahmetsiz icat edip ortaya atıyorlar ki, akıllarında bile kalmıyor. Bir müddet geçip icatları olan yalanı başkalarından duyunca kendileri de şaşıp kalıyorlar!” gibi sözleri sık sık tekrar edip duruyordu.

ON ÜÇ

Bir gece yarısı idi. Odasında Seniha yeni uykuya dalmıştı. Birden, yandaki odadan, ağabeyi ile Mükerrem'in odasından gelen seslerle uykudan uyandı. Ve yatağının içinde doğrularak, gittikçe artan ve yükselen bu sesleri dinlemeye koyuldu. Sesler gittikçe yükseliyor fakat sözler anlaşılmıyordu. Seniha'nın yüreği şiddetle çarpmaya başlamıştı. Celâl Ferit münasebetini Halit duymuş olacaktı. Belki Seniha'nın bilmediği şeyler de öğrenmişti, belki artık bu yuva, zaten içinde soğuk rüzgârlar esen bu yuva tamamıyla yıkılıyordu. Geçkin kız yavaşça yatağından çıktı. Çıplak ve zayıf ayaklarına terliklerini geçirerek odadan dışarıya süzüldü. Apartmanın dar sofası karanlıktı. Gürültü gelen odanın kapısına kulağını yaklaştırarak dinlemeye başladı.

“Gidemem ben. Artık ne bu!”

“Manasız lakırdı söyleme Mükerrem.”

“Ankara'ya tahammül edemiyorum. Bir kasabada kabil değil yaşayamam!”

“Öyleyse seni Paris'e göndereyim. Orada yaşa, Zonguldak'a ben tek başıma giderim.”

“Paris'e gideyim diyen yok. Fakat şimdi bu Zonguldak'a razı olsam yarın başıma beterini çıkarmayacağın ne malum!”

“Mecbur olur ve daha fena bir yere gidersem, oraya da gelirsin. Zabit karılarının canları yok mu?”

Anlamıştı, dudaklarında acı bir gülümseme ile başını kaldırdı. Herhalde, bu karanlık sofanın bir başka köşesinde ancak beş on adım uzakta hizmetçi Şerife Kadın da böyle eğilmiş, nefes çıkarmaktan korkarak bu kavgayı dinliyordu. Beyhude yere gösterdiği tecessüse hiddetlenerek aynı sessiz adımlarla Seniha odasına döndü. Yatağına girdi, yorganını çenesine kadar çekti. Belki bir iki saat uyanık kaldı ve düşündü. Kavga bir müddet daha devam etmiş, sonra sesler gittikçe yavaşlamış, nihayet apartmana tam bir sükut, eski mutlak sükut çökmüştü.

Demek Zonguldak'a gidilecekti ve Mükerrem Zonguldak'a gitmek istemediği için böyle bir müddet bağırıp çağırmıştı. Belki bir kere daha, belki birkaç kere daha bağırıp çağıracak fakat neticede mutlaka mağlup olacak ve Ankara'dan ayrılacaktı. Bu kavganın Celâl Ferit'le hiçbir münasebeti yoktu. Mükerrem Ankara'dan daha ufak ve sakin bir yere gideceğine hiddetlenip kavga etmişti. İtirazlarına bunu bahane etmiş ve hakikatte Celâl Ferit'ten

ayrılmayı istememiş olamaz mıydı? Böyle olsa bile yine Ankara'dan gidilecekti ve Mükerrem, Celâl Ferit'in kollarına düşmeyecekti. Kollarına düşecek bir erkek acaba Zonguldak'ta karşısına çıkacak mıydı? Çıksa bile kimbilir ne zaman, ne kadar beklettikten sonra çıkacaktı. Seniha saatlerce yatağın içinde, sağına soluna döne döne, gözlerine uyku girmeden sabahı bekledi.

Sabahleyin Halit çıkıp gidinceye kadar odasında kaldı. O gider gitmez de Mükerrem yanına geldi. Geceki hiddeti hâlâ üstünde ve anlattıkça bu hiddet artarak, kendisine olanı biteni hikâye etti. Halit'in on iki, on üç gün kadar evvel dairede müsteşarla kavga edeceği tutmuş, iş vekile kadar gitmiş ve vekil de müsteşarına hak verdiği için vaziyeti çok nazikleşmişti. Bunun üzerine kendisini Zonguldak'ta en büyük hissesi Belçikalı'lar elinde bulunan bir kömür şirketine başmühendis tayin ettirmiş ve iş olup bitmeden evde bunun bahsini etmeyi lüzumsuz saymıştı. Şimdi, “filan gün hareketimiz lazım!” cümlesi ile her şeyi halletmek istiyordu. Ve paraca eline orada ayda yüz lira fazla geçeceği için verdiği haberin sevinçle karşılanacağını da ummuş, beklemişti.

Bununla beraber, birkaç gün geçip de İstanbul'a ve oradan Zonguldak'a gitmek üzere Ankara'dan ayrıldıkları zaman Mükerrem tamamıyla sakin ve tabii idi. Celâl Ferit'ten ayrıl mış olmaktan hiç de muzdarip değildi. Henüz kollarına düşmemiş olduğu için kendisine bağlanışı pek sathi kalmış ve bir yara açabilecek mahiyet alamamıştı. Zonguldak deniz kenarı bir yerdi. İstanbul'a Ankara'dakinden sık ve kolay gidip gelinebileceğini düşünerek Mükerrem hatta memnuna bile benziyordu.

Seniha ise hislerini çok iyi gizlediği için bu hayat değişmesinden memnun veya müteessir olup olmadığı asla anlaşılmıyordu.

ON DÖRT

Zonguldak'a yaz ortalarında gitmişlerdi. Sonbaharda Nüzhet'le karşılaşıncaya kadar Mükerrem hiç kimseye karşı bir alaka ve temayül göstermedi. Acaba bir gün gazetede Riga Maslahatgüzarlığı'na tayinini okudukları Celâl Ferit'in yasını mı tutuyordu? Yoksa etraflarındaki adamları beğenmediği için mi böyle ağır ve soğuk davranıyor, daha iyi birinin meydana çıkmasını mı bekliyordu? İşte nihayet o biraz acayip balo gecesi Nüzhet'le karşılaşmışlardı.

Onun kollarında Mükerrem ilk defa dansettiği zaman, kardeşinin karısı üzerinde bu gencin daha hiçbir erkeğin yapamadığı bir tesiri yaptığını Seniha derhal hissetmişti. Bu, Celâl Ferit'in tesiri gibi ağır, yavaş değil, âdeta ani, âdeta elle tutulup gözle gösterilecek bir şey olmuştu. Ve ondan sonraki her buluşmada Mükerrem'in duyduğu zaafın gittikçe arttığını, büyüdüğünü, herkesçe derhal farkedilecek bir hale geldiğini gördükçe, kendini mutlaka bu çocuğa vereceğine Seniha katiyen hükmetmişti. Bunun böyle olmamasına ancak Nüzhet'in toyluğu, pek toyca hareketleri sebebiyet verebilirdi. Halbuki, yirmi yaşındaki bu çocuk aynı zamanda da kırkını aşmış kurtlar derecesinde kurnaz ve pişkin görünüyor, öyle olduğunu herkes de söylüyordu. Artık Mükerrem'in sukutunu Seniha bir gün, hatta bir saat meselesi addediyor, hep bunu düşünüyordu. Ve sade yalnızken değil, başkaları ile beraberken de bütün dimağını bu düşünce, sevilmeyen bir koca olan ağabeyinin yakında aldatılan bir koca olacağı ve bu vaziyetin birtakım musibetler doğurabileceği düşüncesi işgal ediyordu. Bundan, böyle düşünmekten de ince ve hep renksiz dudaklarına durup dururken bir tebessüm, istihza ve sevinçle dolu ve çok canlı bir tebessüm geliyordu.

Kalabalık meclislerde dalgın ve sükûti dururken böyle birdenbire kendi kendine tebessüm ettiği oluyordu. Öteki beriki, “Ne var Seniha Hanım? Birdenbire öyle niçin gülümsediniz?” diyorlardı.

O zaman silkiniyor, “Ben mi gülümsedim? Vallahi hiç farkında değilim” cevabını veriyordu.

Eskisinden bu çok canlı ve neşeli halini, onunla alaka dar olmak hiç âdeti değilken Halit bile farketmişti. Fakat tabii ehemmiyet vermemiş, sade kendi kendine, “Acaba bu yaştan sonra sevdaya mı tutuldu? Bu kadar çirkin olmasa bir halt etmesinden korkardım... Bereket ki bir halt etmek için çift olmak lazımdır” diye düşünmüştü.

Mükerrem'in üstüne yeni maceralara girmek de dahil olduğu halde her

hakkı nefsinde hâlâ gören Halit, kendinden epey küçük olan kızkardeşini artık tamamen ihtiyarlamış sayıyordu. Halbuki bu sevinç Seniha'yı âdeta gençleştirmiş, hatta biraz da güzelleştirmişti. Hatta, Zonguldak da Ankara gibi bekârı pek bol bir yer olduğu için, Halit bakmak zahmetine girse kızkardeşine dil dökenler de bulunduğunu pekâlâ görebilirdi.

ON BEŞ

Seniha böyle tam iki ay bekledi. Ve beklerken, neticenin mutlaka umduğu şekilde çıkacağına emniyeti hemen hiç sarsılmadı. Mükerrem'in bu defa cidden tutulduğuna, Nüzhet'e hakikaten hayran olduğuna emindi. Gerçi sevişme kararlarının beş on dakika içinde veriliverdiği ve on beş yirmi gün sevişmeden sonra çiftlerin ayrıldığı iddia olunan bir devirde bu iki aylık müddet, boş ve neticesiz müddet, Seniha'yı sabırsızlandırabilir ve endişelere düşürebilirdi. Fakat kendi ömrü her türlü maceradan uzak geçen yaşlı kız için bu iki aylık tereddüt ve cesaretsizlik devresi hiç de uzun ve fazla görünmüyor, bilakis tabii ve zaruri geliyordu. Ve alabileceği intikamın lezzetini uzun uzun tahayyül ediyor ve bu lezzeti şimdiden ve hazzından ürpere ürpere tadıyordu.

Şirket sinemasından hep beraber döndükleri o gece, Nüzhet'le Mükerrem'in dağ yolunda başbaşa kalmalarına hissettirmeden yardım etmişti. Ve bu gecenin sabahı, “Ne kadar zamandır kendilerini görmedik, bugün Defterdar Beyler'e gidelim” deyişinde de yine bir maksat vardı. Zira Defterdar'ın karısı ile Mükerrem biribirlerinden nedense hoşlanmamışlar, dost olamamışlardı. Başka bir tasavvur ve hesabı bulunmasa bile Mükerrem bu ziyarete herhalde iştirak etmezdi. Bundan dolayı da, eğer Nüzhet'le buluşmaları aralarında dün akşam kararlaşmışsa tabii bu fırsat bulunmaz bir nimet teşkil edecek, genç kadını yalanlar hazırlamak mecburiyetinden kurtaracaktı. Fakat öğle yemeğinde Mükerrem Fransız şirketi müdürünün evine gitmeyi kocasına kabul ettirmiş ve bu Seniha'nın canını sıkmış, hiçbir şey olmaması ve bütün ümitlerin boşa gitmesi korkusu bir kurt gibi ilk defa olarak içine düşmüştü.

Bereket versin ki korkusu çok sürmedi. Çarşıda Nüzhet'in nöbetçi tavrı ile şekerci dükkânının kapısında bekleyişi, onları görür görmez yanlarına koşması, hele manidar bir surette, “Saat daha beş bile değil, dördü yirmi geçiyor” derken Mükerrem'in bozulup hafifçe de kızarışı kendisini müsterih etti. Bütün bunlar, o gün buluşulmanın dün geceden aralarında kararlaştığını ve sonra Mükerrem'in kararlaşan şeyi yapmaya cesaret edemediğini anlatıyordu. Demek ki bu şekerci dükkânında buluşacak, oradan da kimbilir nereye gideceklerdi ve işte dün “peki” dediği halde Mükerrem'in şimdi korkacağı tutmuştu! Sonra Seniha birdenbire hiddetlenmişti. Bu kadın acaba ne zaman cesaret edecek, bu günah ne vakit işlenecekti!.. Kendisine “Kocanı aldat. Benden hiç korkun olmasın. Bilakis kocanı aldatman beni fevkalade

bahtiyar edecektir” denmesini mi bekliyordu? Seniha bunu nasıl diyebilirdi?

Ve Nüzhet'i çarşıda yol üstünde bırakarak Madam Biro'nun çayına gittikleri günün gecesinde başlayan kar, senenin ilk büyük kart, iki kadını birkaç gün eve kapadı. Delikanlı ile buluşmak imkânlarını ortadan kaldıran bu berbat havadan Mükerrem memnun muydu, yoksa çok mu hiddetliydi? Bunu Seniha anlayamadı. Her ikisi de bütün vakitlerini dikiş dikmek veya kitap ve gazete okumakla geçirdiler. Beşinci gün, bir Çarşamba günü, gökyüzü birdenbire açıldı. Hava yine müthiş soğuktu. Lakin masmavi bir gök âdeta gözlere gülüyor ve köpükten günlerce bembeyaz kalan deniz artık asıl rengine tamamen dönmüş bulunuyordu.

Öğle yemeğinde, böyle şeyleri düşünmek hiç âdeti olmadığı halde Halit bile dedi ki: “Kaç gündür evde kapalı kaldınız. Bugün biraz dışarı çıkın, bir yere gidin.”

Seniha, “Doğru” dedikten sonra Mükerrem'e dönerek ilave etti: “İstersen mesela Nuriye Hanım'a gidelim.”

Fakat Mükerrem pek tabii bir eda ile reddetti: “Hava açıldı amma soğuk müthiş. Her taraf buz tutmuştu... Bu halde yokuşlar inip çıkmak doğrusu çok cesaret işi!”

Seniha Mükerrem'in kendi nefsi ile müthiş bir mücadele geçirdiğinden emindi. İsabet ki karşı taraf çok cüretli ve usta idi. Fakat şımarık oğlanın, arzularına böyle mukavemet edilmesini affedilmez bir hakaret sayarak bu işten vazgeçmesi de mümkündü. Daha olmazsa bir bahane icat ederek oğlanı eve getirtmeyi Seniha düşündü. Lakin bu herhalde pek kolay bir şey değildi, olamazdı.

Halit giderken, “Bir yere çıkmayacak mısınız, Mükerrem?” diye bir kere daha sormuştu. Karısından aldığı “Hayır! cevabına “Sen bilirsin!” diye mukabele ederek çıktı gitti

O gideli yarım saat olmuştu ki kapı çalındı. Gelin görümce daha beraberdiler, alt kattaki odada oturuyorlardı. Kapıyı çalan henüz yanlarına girmeden, dışarıda hizmetçi ile konuşmasından, Nuriye'nin kalfası Ruyidil olduğunu ikisi de anladılar. Ve pek ayrı sebeplerle olmakla beraber, ikisi de aynı derecede heyecan ve alaka duydular.

Ruyidil bir saniye sonra odaya girmiş bulunuyordu. Mükerrem dedi ki: “Geçmiş olsun kalfacığım. Havaların berbatlığı yüzünden bir türlü gelip de hatırını soramadık. Artık iyisin inşallah?”

“Allah ömürler versin kadınım. İyiyim hamdolsun. Kalkalı üç gün oldu.”

“Ama bu havada yine dışarı çıkmamalıydın.”

“Dışarısı o kadar soğuk değil aslanım. İnsan vallahi sobalı odalarda daha çok üşüyor!”

Evin hanımefendisi Mükerrem olduğu için Seniha hiç lafa karışmamayı tercih etmişti. Sözün neye varacağını bekliyordu. Çok beklemedi. Yaşlı ve kupkuru Çerkeş karısı tamamen Mükerrem'e dönerek konuştu: “Hanımefendi Hazretleri'nin çok çok selamları var efem. Kendileri biraz rahatsızlar da ondan gelemediler. Üstünüze afiyet biraz kırıklıkları var. Pek mühim bir mesele için teşrifinizi rica ediyorlar.”

“Bu mesele ne acaba?”

“Vallahi bilemiyorum aslancığım. Sade 'Aman, şimdi teşrif buyururlarsa çok minnettar olacağım. Pek mühim bir şey görüşmek istiyorum' buyurdular.”

Mükerrem Seniha'ya döndü: “Gidelim değil mi?” dedi.

Bunu söyler ve Seniha'nın beraber gelmesini isterken belki de samimi idi. Fakat Seniha davetin Nuriye'den değil oğlundan gelmesi ve Mükerrem'le Nüzhet'in kimbilir ne suretle anlaşıp bu işi tertip etmeleri ihtimalini düşündü. Böyle olmasa ve Mükerrem'in hiçbir şeyden haberi bulunmasa bile, Nüzhet annesinin ismini alet ederek genç kadını bir tuzağa düşürmek üzere de çağırtabilirdi. Ve kendisine öyle geldi ki, Mükerrem beraber gitmeyi teklif ettiği zaman Ruyidil'in yüzünde memnuniyetsizliğin, hatta endişenin pek açık alametleri belirmektedir. Hem bunların hiçbiri olmasa ve davet hakikaten Nuriye'den gelse de çağırılan kendisi değildi ki! Mükerrem'in peşine takılarak gitmek hakikaten zelil bir şey olurdu. “Beni mazur gör cicim. Pek fazla işim var” dedi.

Öteki ısrar etti: “Sokağa çıkmamızı sofrada sen kendin teklif ettin. Şimdi de işim var, gidemem diyorsun.”

“Vallahi teklif ettiğim zaman bir yol arkadaşın yoktu. Halbuki şimdi Ruyidil Kalfa geldi. Binaenaleyh bana hacet kalmadı. Dönerken de konaktan bir uşak alırsın.”

Seste kati bir eda vardı. Artık Mükerrem daha fazla ısrar etmedi. Kendisini Ruyidil ile belki istemeye istemeye yalnız bırakarak, hazırlanmak üzere yukarı çıktı.

ON ALTI

Genç kadın yatak odasında yüzünün hafif makyajını belirsiz bir surette tazeledikten sonra saçlarını bir eşarpla örtmüş, sırtına kalın spor mantosunu giyip aşağı inmişti. Ruyidil odada, fakat ayakta, çıkmaya hazır duruyordu.

Mükerrem, “Gidelim kalfa” dedi. Sonra, işinden başını yeni kaldıran görümcesine dönerek ve onunla gözgöze gelmekten birden çekinerek, “Allahaısmarladık” diye ilave etti.

“Güle güle. Aman yürürken dikkat et, düşmeyesin.”

“Baston alacağım.”

Seniha'nın tavsiyesi hakikaten yerinde bir tavsiye idi. Çünkü her taraf buz tutmuştu ve hele inişler müthiş kayıyordu. Soğuksu Mahallesi'ne, Nuriye'nin evine yaklaştıkça Mükerrem'in yüreğindeki çarpıntı artmaya başladı. Bu çağrılışta acaba bir hile, bir düzen yok muydu? Ya bu bir tuzaksa ya evde sade Nüzhet'i bulursa ne yapacaktı? Ve bütün vücudunu keskin ve garip, lakin hiç ıstırap vermeyen bir ürperme sarıyor, yanında ve biraz gerisinde giden kadınla konuşmayı münasip bulduğu halde de buna muvaffak olamıyordu.

Evin kapısına vardıkları zaman Ruyidil zili çalmadı. Koynundan bir anahtar çıkararak, “Anahtar aldım. Kızların da, ahçı ile uşağın da kulakları âdeta sağır. Bu soğukta altı saat beklemektense!” diye söylene söylene kapıyı açtı. Hürmetle geri çekilerek, “Buyurun efeem” dedi, Mükerrem'in girmesini bekledi.

Ve birden genç kadının içine girmemek, dönüp gitmek, oradan kaçmak arzuları geldi. Fakat bu arzular, hareketlerine ve kararlarına hükmedecek kadar kuvvetli değildi. Daha Nüzhet onu ilk defa olarak dansa çağırdığı zaman da kalkmamak istemiş, lakin kalkmamayı kendi düşünürken vücudu yükselerek Nüzhet'in kollarına gitmişti. Aynı ikilik içinde ve bu ikilikte yine uzviyeti hâkim kalarak içeri girdi. Varlığında geçen bu mücadeleyi Ruyidil herhalde farkedememişti.

İki kadın, yine önde Mükerrem ve biraz geriden Ruyidil, hiçbir tarafından hiçbir ses gelmeyen büyük evin kızıl ve kalın bir halı serili merdivenlerini beraber çıktılar.

Kendisini eski halayık orta kattaki içiçe üç salonun sondaki en ufağına sokmuştu. Dudaklarında birdenbire tuhaf bir tebessümle, “Hanımefendiye teşrifinizi arzedeyim, arslanım” diyerek ayrıldı.

Mükerrem'in alınıp yalnız bırakıldığı bu salonun perdeleri inikti, yerin

ufaklığına nisbetle çok büyük olan soba da pek fazla yakıldığı için ortalıkta âdeta hamam sıcaklığı hüküm sürüyordu... Ve hesapsız yastıklarla süslenmiş ve odayı yarı kaplamış çok geniş bir sedir, bu fazla sıcak odada yarı çıplak iki vücudun muhteris sarılmalarını, sonra bitkin uzanışlarını bekliyor gibiydi. Bir kenarda da likör takımları, şekerleme ve çikolata ile dolu tabaklar vardı. Halbuki Nuriye misafirlerle bulunduğu zaman böyle şeyler ancak emrettiği zaman meydana çıkar, merasimle istenilir ve merasimle getirilirdi.

Kapıya yaklaşan ayak sesleri, tokmağının yavaşça çevrilişi. Ve birden Mükerrem karşısında Nüzhet'i gördü.

Beyaz göğsünü yarı açık gösteren düz beyaz ipekten bir pijama giymişti. Çıplak ayaklarında kızıl renkte terlikler vardı. Bu kıyafetle Mükerrem'in karşısına çıktığı halde asla özür dilemedi. Kapıyı kapayıp bir dakika ilerlemeden, hiç kımıldamadan durdu. Dudaklarında biraz müstehzi bir gülümseme vardı ve “İşte avcumdasın!” manasını taşıyan bir bakışla genç kadına bakıyordu.

Mükerrem ayak sesini duyar duymaz kapıya dönmüş ve beklemişti. Bir an için ummuştu ki gelen mutlaka Nuriye'dir. Ve Nüzhet karşısına çıkınca sert sandığı, sert olmasını istediği, fakat sadece ürperen ve titreyen bir sesle, “Nüzhet Bey, anneniz nerede?” diye sorabildi.

O, dudaklarında hep o tuhaf gülümseme ile yaklaştı: “Annem dışarı çıktı. Ben de fırsattan bu suretle istifade ettim. Sizi o kadar göreceğim gelmişti ki, böyle bir buçuk iki saat başbaşa kalmanın pek hoş olacağını düşündüm. Umarım ki darılmadınız. Fakat acaba gelecek mi gelmeyecek mi diye çok merak ediyordum!”

Mükerrem hiçbir harekette bulunmuyordu, bir cevap da vermedi. “Ya gelmezse diye çıldırıyordum! Gelmesen ölürdüm!” diyeceğini mi ummuştu? Nüzhet muhakkak ki merak etmemiş, çünkü muvaffakıyetinden emin, beklemişti. Yüzünde artık geçmiş bir endişenin hiçbir izi yoktu.

Genç kadın bir daha, lakin pek yavaş bir sesle bir daha sordu: “Anneniz nerede Nüzhet Bey?”

Ve artık çok güzel biliyordu ki, bu anne yoktur, herhalde bu odadan içeri girmeyecektir. Acaba delikanlı kurnazlık etmiş, kendisine de işin içyüzünü sezdirmeden onu bir yere mi yollamıştı? Yoksa Ruyidil gibi annesi de bu işte yardımcı idi? Lütufkârlık edip evi birkaç saat için oğluna mı bırakmıştı? Gelecek kadının Mükerrem olduğunu da acaba biliyor muydu? Hatta yukarıda, üst kattaki odasında, oğlunun bu yeni macerasının zaferle neticelenmesini garip bir haz içinde bekliyor muydu? Kendisi gider gitmez

Nüzhet onun yanına koşarak geçirdiği zevk saatine dair malumat mı verecek, tafsilat mı anlatacaktı? Kaç kere Nuriye Mükerrem'e oğlunun maceralarına dair türlü şeyler anlatmış, bu maceralara dair Mükerrem'in yanında oğluyla şakalara girişmişti.

Görüştükleri birçok kadınlar hakkında da, “O tazeyi bizim midesiz oğlan bir zamanlar pek beğenirdi. Bilmem, belki hâlâ da beğeniyordur ya!” tarzında sözler söylemesi de sık sık vaki bir şeydi. Yarın kendi hakkında yine aynı nükteleri sarfetmeyeceğini kim temin edebilirdi?

Şu halde, geldiği gibi gitmeliydi... Zaten henüz gencin kollarına düşmemişti. “Beni mutlaka bırakacaksın. Eğer gitmeme mani olursan bağırır, mahalleyi buraya toplarım!” diye tehdit etse, öteki kendisini zorla tutmazdı. Fakat hiç ses çıkarmadan, mıhlanmış gibi duruyor, şaşkın şaşkın bakıyordu. Nüzhet bembeyaz ve bir mermer kadar temiz göğsünü bütün çıplak gösteren beyaz pijaması ile cinsi belli olmayan bir heykel gibi, bir resim gibi güzeldi. Ve Mükerrem tekmil ruhu gözlerine dolarak Nüzhet'e bakarken gittikçe ürperiyor, bütün vücudunu düğün gecesi bile duymadığı derin bir uyuşma ve halsizlik sarıyordu. Fakat günah işlemeyi henüz kabul etmemişti. Karşısındakini de hâlâ mı hâlâ anlayamadığı için ondan ilk önce derin aşk teminatı, mutlak vefa ve sadakat yeminleri bekliyor, bunların musikisini dinledikten, bunların musikisiyle mestolduktan sonra gideceğini hesaplıyordu.

Halbuki çocuk bu çeşit sözleri yalandan da söylemeye muktedir değildi. Böyle sözleri düşünmemişti ve bilmiyordu. Hem bilse de lüzumsuz görecek, söylemeye üşenecek, güzelliğinden dolayı bu çeşit mükellefiyetleri hatta bir tezellül sayacaktı. Genç kadını türlü türlü, hepsi pahalı ve bazısı çok zevksiz yastıklarla bezenmiş sedire doğru götürdü, âdeta itip oturttu ve yanına oturup belinden sararak, “Ancak bir buçuk saat kadar vaktimiz var, ziyan etmeyelim” dedi.

Bu ses her duyguya o kadar bigâne, aşktan ve hatta basit bir muhabbetten bile o kadar uzaktı, o derecede maddi ve hâkim bir ihtirasın sesi idi ki, Mükerrem kendisini saran kollardan sıyrılmak ve geldiği gibi hemen gitmek kararını nihayet verdi. Doğrulmak, itip kalkmak istedi. Lakin şimdi kendisini sımsıkı sarmış bulunan bu genç kollar aynı zamanda çok kuvvetli idiler. Bağırmayı hatırına getirmeyerek kendisini itaat mecburiyetinde gördü. Bir dakika sonra ise tekmil varlığı ile yenilmişti. Nüzhet ne kadar zaman isterse kollarından çıkmayacak, çıkmayı hatırına getirmeyecekti.

Şu kadar ki, Nüzhet evvelden bir müddet tayin etmişti. Bu müddet

geçince Mükerrem'i kendiliğinden bıraktı. Sedirden tabii bir eda ile kalktı. Gerinerek ve kollar ile hareketler yaparak vücudunun kaybettiği canlılığı ve kuvvetini kısmen elde etmeye çalıştı, sonra da odadan çıkarak iki üç dakika kayboldu. Bu orta mektep talebesi bütün ihtiyatları ve bütün tedbirleri biliyordu. Ve birçok vaziyetlerde inanılmaz neticelerle karşılaştığı için, hiçbir kadına emniyet etmiyor, en kirli olanlarına karşı alınması lazımgelen tedbirleri en ağırbaşlı, kurnaz veya toy görünenlerine karşı da almak icap ettiğinden emin bulunuyordu.

“Bir dakika yavrum, bakayım Ruyidil ne yapıyor?” diye odadan çıkmıştı. Döndükten sonra Mükerrem'i tekrar kollarına almadı. Hatta sedirin bir köşesine de oturmadı. Elinde yeni yaktığı bir sigara, odanın ortasında ayakta duruyor, sanki genç kadını uğurlamaya hazır bulunmak için oturmuyordu.

Ayrılırken Mükerrem'i sadece kumral saçlarından öptü ve dudaklarına birden nasılsa gelen sıcak ve güzel bir tebessümle, “Sevgili, Pazartesi günü aynı saatte yine burada buluşuruz olmaz mı?” dedi.

Mükerrem bir şey söyleyemedi. Fakat Nüzhet zaten cevap beklememişti. İsteğinin bir itirazla karşılanacağını hatırına getiremezdi.

ON YEDİ

Seniha yalnız kalınca defterdarın evine giderek türlü boş sözlerle vakit geçirmeye kendinde heves, hatta iktidar bulamamıştı. Birkaç gündür bir türlü ilerlemeyen işini alıp alt kattaki odaya döndü. Bu, az zamanda kendisi ile pek ahbap olduğu Şükran isminde bir dul kadına hediye etmek üzere yaptığı ve ancak yarılayabildiği bir örme ceketti. Ve elleri âdeta ayrı bir vücuda aitmiş yahut da bir makine parçaları imiş gibi bu işle meşgul olurlarken, büyük bir sabırsızlık içinde Mükerrem'i beklemeye koyuldu... Aynı zamanda da erken dönmesini hiç istemiyordu. Saat üç buçuk, dört, dört buçuk olmuştu. Beşte kapının çalınış tarzından gelenin Mükerrem olduğunu anladı.

Taşlığa çıkmadı, yerinden kalkmadı. Hatta gözlerini elindeki işin üzerinde tuttu. Ancak Mükerrem odadan içeri girince başını kaldırdı ve hiç ehemmiyet verilmeye değmez bir mesele sorar gibi dedi ki: “Hanımefendi Hazretleri'nin derdi ne imiş?”

“Ev eşyası albümleri getirtmiş de bunları gösterdi.”

Ses düz, dümdüz ve kupkuruydu. Hiçbir his taşımıyor gibiydi. Konuşma edası, derslerini anlamadan ezberleyen mektep çocuklarındaki edanın tamamıyla eşiydi. Sobanın yanına gitmiş, eldiven içinde bile soğuktan kızarmış ellerini, şosonların içinde üşümüş ayaklarını ateşe uzatıyor, görümcesinin yüzüne asla bakmıyordu.

Geçkin kız söylenilen şeye tamamen inanmış göründü. Yavaşça, “Ne münasebetsiz, ne saygısız kadın! İnsan bu havada ev eşyası albümü gösterilmek için çağrılır mı?” diye mırıldandı.

Kalbi, duracak gibi oluyordu. Sanki her şeyin olup bittiğini ancak şimdi anlamıştı.

Ve birden kalbi o kadar kuvvetli ve mütehakkim hislerle dolmuştu ki âdeta ıstırap duyuyordu. Bunların sevinç ve zafer duyguları olduğundan Seniha şüphe etti. Mükerrem'e gelince, odada duramamış, verdiği cevaba hiçbir şey ilave edemeden yukarı çıkmıştı.

ON SEKİZ

Haftada iki kere olmak üzere Mükerrem'le Nüzhet iki ay muntazaman buluştular. Nüzhet genç kadını kendisine her sefer daha âşık ve daha hayran buluyordu. Fakat bu yeknesak sevişme genci çok çabuk sıkmaya başladı. Bu münasebet böyle devam ederse onun için tahammül edilmez bir yük olacaktı. Kollarındaki kadın tamamıyla kirlenip alçalmaz, hatta arkadaşlarla güle eğlene değiştirilen bir meta şekline girmezse, ömrü birkaç dakikadan fazla sürmeyen ihtiras nöbetlerinden sonra o kadın sıkıcı bir mahluk, mutlaka atlatılması icap eden bir bela haline dönerdi. Onu eğlendiren kadınlar arkadaşları ile beraber oturan, içen ve kendileri ile en ağır şakalar edilmesinde hiçbir mahzur bulunmayan mahluklardı. Arkadaş ismini verdiği kimseler ise bilhassa kavga ve gürültüde düşman tarafını dağıtıp mahvetmek üzere beslenilen külhanbeyleriydi.

Mükerrem durup dururken kendini çılgın gibi kalbinin üstüne basarak büyük bir hüznün doldurduğu gözleriyle yüzünü hayran hayran seyrettiği veya “Beni aldatırsan! Benden bıkar ve beni aldatırsan ne yaparım!” diye tıpkı modası geçmiş romanlardaki gibi konuşmaya başladığı zaman onu kollarından atmak, mantosunu başına fırlatarak geldiği yere göndermek arzusunu güçlükle yeniyordu. Yüzünü ve vücudunu çok beğendiği ve her sefer hep ilk defanın ihtirasıyla sardığı bu kadındaki bu acayip, bu gülünç, bu eski zamanlara ait ruhu değiştirmek, kendisine sevdayı sadece bir eğlence, basit ve sırf adalelere hitap eden bir zevk olarak kabul ettirmek lazımdı.

Bundan başka, sevişmelerine ait merasimden ve dekordan da ayrıca bıkmıştı. Her sefer annesine rica ederek onu üst kata hapsetmek yahut sokağa yollamak, hizmetçileri ortaya çıkarmamak, helecandan yüreği vura vura kapıyı çalan Mükerrem'i merdiven basamaklarını dörder dörder inip hemen içeri alarak komşuların kendisini görmemiş olduklarına ve şayet görseler bile hatırlarına hiçbir şey gelmeyeceğine, annesinin de bu haftada iki defa gün ve saat sektirmeden gelen kadının kim olduğunu bilmediğine dair her sefer türlü teminat vermek... Bunlar artık hiç çekilmez şeyler oluyorlardı. Ve evinin senelerden beri tanıdığı, ortalarında anasıyla babasının kalın ve ağır vücutlarını gördüğü eşya ile dolu bir odasında Mükerrem'i kollarına aldıkça, içine sanki onunla evlenmiş gibi bir his geliyor, bu histen de hiç, hiç hoşlanmıyordu.

Diğer taraftan, münasebeti Nuriye de artık fazla sürmüş, uzamış buluyordu. Oğlunun âşıkane maceraları daima hoşuna giden ve bunlar ne

kadar artarsa o nisbette gurur duyan Nuri' ye, Nüzhet'in kalbinde kendinden başka bir kadının yer almasına asla tahammül edemez, bunu kendi hukukuna ve haysiyetine karşı âdeta bir tecavüz sayardı. Ve artık Mükerrem'i kıskanmaya başlamıştı. Şimdiki halde bu münasebetin devamına yardım ve hizmet etmeyeceğini söylemeyerek sade genç kadından bahsederken istihfaf edici tavırlar takınma ve fikirler atmak suretiyle sevgili oğlunu ondan soğutmaya çalışıyordu.

Bunların bir tesiri olmadığını görünce bir gün açık hücuma geçti “Nüzhet, bu soğuk, aptal mahluktan hâlâ mı bıkmadın? Büyüye inansaydım, sana mutlak büyü yapmış olduğuna hükmederdim! Onunla buluşmak için hem de türlü eziyete katlanıyorsun!”

Nüzhet bir cevap verecek, belki “Ben de bıktım. Bir türlü başımdan atamıyorum. Bana bir akıl öğret anneciğim!” diyecekti. Fakat ilk sefer bahsin bu kadarda kalmasını isteyen Nuriye lakırdıyı hemen başka bir mevzua sürükledi. Oğlunun bir cevap vermesine imkân bırakmadı.

ON DOKUZ

Nüzhet'in hayattaki tekmil ustalığı annesinin canını sıkmamak, onu daimi surette pohpohlamak, bir dediğini iki etmemekti. Mükerrem'le sürüp giden bu münasebet hakkındaki fikrini o böyle açık ve kati bir şekilde meydana koyunca, genç kadını artık eve getirmemek, aralarındaki bağın o istemediği için kopmuş olduğuna Nuriye'yi inandırmak istedi. Fransız Mahallesi'yle Maden Mektebi'nin ardına düşen kırların altında ve adına Kapuz denilen koyun kenarında birkaç ev vardı. Ve bunların birinde, babasına ait motörleri idare eden Mahmut Kaptan'la oğlu Selim otururlardı. Bu Selim, Nüzhet'in birinci kafadar ve dalkavuklarındandı. Mahmut Kaptan hemen daima denizde olduğu için bu eve mütemadiyen bir takım uygunsuz kadınlar getirirlerdi. Fakat Mahmut Kaptan'ın Zonguldak'ta bulunuşu da eğlencelere pek mani teşkil etmezdi. Mükerrem'le artık bu evde buluşmaya karar verdikten sonra Nüzhet genç kadına meseleyi, “Kapuz'u biliyorsun değil mi?” diye sorarak açtı.

O ilk önce hatırlayamamış, sonra da sualin nereden estiğini anlamamıştı.

“Şu Maden Mektebi'nin arkasındaki küçük koy değil mi? Yeni geldiğimiz zaman bir kere gitmiştik. Yazın enikonu hoş bir yer.”

“Orada birkaç ev de vardır, dikkat ettin miydi?”

“Hatırlıyorum.”

“İşte gelecek sefer orada, o evlerin birinde buluşacağız. Zaten adamlarımızdan birinin evidir.”

“Ah şimdiye kadar bunu niçin düşünmedik Nüzhet! buraya gelmekten nasıl çekinip korktuğumu halbuki pek iyi biliyordun!”

Mükerrem çok sevinmiş, boynuna sarılmıştı. Nüzhet'e öyle geldi ki, bu yeni yerin âmiri o olacak, kendisini her istedikçe, belki gün aşırı oraya getirterek istediği kadar tuttuktan sonra salıverecektir. Halbuki Soğuksu'daki evde genç kadın komşulardan çekinerek dedikodulardan korkarak, Nüzhet'in annesinden utanarak ve hele babasının “küt!” diye gelmesi ihtimaliyle titreyerek pek yerleşemiyor, her canı istedikçe gelemiyor, velhasıl istediği gibi hareket edemiyordu. Ve oğlan Mükerrem'in bu sevinişine sanki artık hüküm altına tamamen girmiş gibi öfkelendi. Ondaki bu sevinci söndürüp yoketmek ihtiyacını duydu. Bu maksatla dedi ki: “Evet, gelecek sefer orada buluşacağız. Lakin bütün gece, sabaha kadar benimle kalacaksın!”

Hakikaten de bu sözlerle genç kadının bütün o deminki sevinci kaçıvermiş, uçuvermişti. Hatta kendisini şimdiden büyük tehlikelere düşmüş

sanarak:

“Kabil değil Nüzhet'çiğim” dedi. “Orada buluşalım, lakin gece kalamam!”

“Gece kalamayacak olduktan sonra oraya kadar niçin zahmet edeyim! Hayır, bütün bir gece beraber kalacağız.”

“Nüzhet, bunun benim için ne kadar tehlikeli olabileceğini düşünsene!”

“Canım, tabii kocanın ocakta kaldığı bir geceyi intihap ederiz.”

“Öyle amma ya sabaha karşı birdenbire eve döneceği tutarsa?”

İstediği şey red gördüğü için, emrine hemen “peki” denmediği için şimdi Nüzhet de heyecanlanmıştı: “Ben de bunu asıl tehlikesi için istiyorum. Her tehlikeyi hakir görerek kollarıma gelmeni istiyorum. Bana zevk vermek için her şeyi göze alıp koşuyor musun, yoksa koşmuyor musun, işte mesele bu! Ve zannederim ki uğrunda fedakârlıklar yapılmaya da değerim, değil mi?”

Ayakta, gümrah siyah saçları karışmış, pijamasının tekmil göğsü açık duruyordu. Bembeyaz göğsünün, boynunun ve çenesinin beyazlıkları üzerinde biraz çıkık ağzının kan sürülmüş kadar kızıl dudakları gülüyor, bu gülüş parlak, beyaz ve kusursuz, sade biraz irice dişleri gösteriyordu. İstediği ücreti koparmak için bütün güzelliğini seren ve işvesini kullanan bir fahişe gibi o bembeyaz, geniş ve en hafif tüyle kirlenmemiş göğsünü gerip perişan saçlı başını salladı, iri gözlerini yarı yarıya kaparken süzdü.

“Her tehlikeyi göze alıp oraya geleceksin, Mükerrem. Düşün, ancak orada biribirimizin kollarında uykuya dalabilir, uykudan uyanabiliriz. Kocan birdenbire eve döner de seni bulamaz yahut geceyi dışarda geçirdiğini herhangi bir suretle haber alırsa, o zaman benim için, beni muhafaza edebilmek için bir yalan bulursun. Bu yalana kendisini inandıramaz yahut da hiçbir yalan bulamazsan, o zaman da her şeye, her akıbete katlanırsın.”

Şimdi Mükerrem'in yanına yaklaşmış, onu kollarına almıştı. Misli eski Acem minyatürlerindeki genç şehzadelerde görülen ince uzun kaşlarını ve çok uzun kirpiklerini sevgilisinin yanağına sürüyor, “Değmez miyim? Her fedakârlığa değmez miyim?” diye mırıldanıyordu. Kalbinde daha da büyüyen, fakat kine ve nefrete çok benzeyen bir aşkın verdiği heyecan ve asabiyetle Mükerrem kendisini itti, “Bırak, senden, senin bu gururundan iğreniyorum!” dedi.

Nüzhet, anasınınkine benzeyen biraz kısık sesli kahkahası ile gülerek cevap verdi: “Ne tuhafsın, ne tuhaf mahluksun, Mükerrem!”

Mükerrem âdeta düşman gibi bakıyordu: “Niçin tuhaf oluyormuşum!”

“Kadınsın da ondan! Vakıa muhterem zevcenizin isabetli görüşlerine

nazaran ben pek cahilim. Ancak insanları herhalde zat-ı nazikânelerinden çok iyi anlayabildiğim için bunu da pekâlâ görüyorum: Kadınlar sade tuhaf değil, tuhafın da tuhafı mahluklar! İşte benim şeklimde ve yaşımda olanlara sırf genç ve güzel diye gelirsiniz. Sonra da, gençliğimiz ve hele güzelliğimizle iftihar eder etmez, bunu hatta ima eder etmez bizden istikrah ettiğinizi söylersiniz. Fakat Allah beni her suçtan münezzeh, pek çok kadından da güzel yaratmışsa, kendileri genç ve güzel görünmek için ne yapacaklarını bilemeyen kadınlara karşı bu neden bana gurur hakkı vermesin?”

Pijamasının ceketini çıkarmış, çıplak tenine ipek gömleğini geçirmeye hazırlanıyordu. Bu omuzları geniş ve bel yeri ince gövdede, eski Yunan heykellerinin mutlak tenasübü vardı. Bazan hiç sevmediğini, hatta nefret etttiğini sandığı gence Mükerrem uzun uzun baktı. Bu derecede güzel olmak muhakkak ki necip ve ilahi bir şeydi. Ve öğünüşü ile Nüzhet hiç de gülünç olmuyordu. Onun yanında kendisine birkaç kere daha gelen ağlamak arzusunu bu sefer o derecede kuvvetli duydu ki, çarçabuk, telaşla hazırlandı. Bir an evvel gidebilirse sanki bir tehlikeden kurtulacakmış gibi bir haleti ruhiye içinde idi.

Nüzhet daha aynada saçlarının kıvrımlarını düzeltmekle meşgulken yanına yaklaşarak, “Ben gidiyorum artık” dedi.

Genç nihayet aynanın önünden çekilerek, “Kapuz'da gece kalmamız kararlaştı, değil mi?” diye sordu.

“Hayır, gece kalamam.”

“Ama ben istiyorum.”

“Yapamam, olamaz dedim Nüzhet. Kabil olsa reddetmezdim değil mi?”

Bir çocuk inadı ile öteki aynı sözleri tekrar etti: “Ama ben istiyorum!”

Mükerrem teklifini demin derhal kabul etmiş olsaydı, “Hanımefendinin hem şairane hem fazla hararetli aşkına bütün bir gece katlanmak çok güç olacak. Bu belayı nereden de başıma sardım!” diye düşünür, onu sabaha kadar kalmaktan caydırmak için belki yollar arardı. Fakat o kabul etmeyince kendisi ile geçirilecek gecenin değeri gözlerinde birdenbire büyümüş, hele Mükerrem'in tehlikelere atılmaya razı olmayışı cidden gücüne gitmişti. O kadar ki, az evvel “Kapuz'da gece kalmamız kararlaştı, değil mi?” diye sorduğu vakit sesi yavaşlamıştı ve gurursuzdu.

Vakıa bunu kendisi farketmemişti ama sesinde âdeta gönül vermiş ve artık yenilmiş bir erkeğin hüznü ve biraz korkak okşayışı vardı. Lakin Mükerrem kendi zaafını bütün büyüklüğü ve enginliği ile görmekten pek çok muztaripti. Belki bir dakika sonra geçecek ve belki daha hiç tekerrür

etmeyecek olan bu mağlubiyeti fark bile edemedi. Nüzhet'i âdeta kinle ve sadece şakağından, ancak dudaklarını sürerek öpüp gitti.

YİRMİ

Boş durmasını hiç sevmeyen Seniha, Halit'in kütüphanesindeki kitapların birer birer tozlarını almakla meşguldü. Kapıyı çok yavaşça açarak içeri giren Mükerrem'in gelişini duymadı yahut da duymamış gibi yaptı.

“Seni arıyorum abla.”

Kendisinden bir şeyler beklediği, bir şeyler isteyeceği zamanlar genç kadın ona mutlaka abla diye hitap ederdi. Seniha döndü ve hafif bir istihza ile, “Hayrola, küçük hanım?” dedi.

Sonra, Mükerrem'in yüzüne bakınca, bir şey olduğunu, bir şeyler geçtiğini anladı. Onun dışarı çıktığını da, dışardan döndüğünü de hiç farkedememişti. Sokak kıyafeti ile giren Mükerrem'in sırtında kumral saçlarına çok yakışan koyu nefti bir empermeabl ve başında siyah denecek kadar koyu renkte bir bere vardı. Dudakları mosmor olmuş yüzünde bir damla kan yoktu. Ve bu kâğıt gibi beyazlaşmış olan yüz pek pek yorguna benziyordu.

“Ne var yavrum? Sokaktan mı geliyorsun?”

“Evet.”

“Pek üşümüşe benziyorsun. Hasta mısın yoksa?” İkisi de ayakta idiler. Mükerrem omuzlarını hafifçe kaldırarak, “Hayır, hasta filan değilim” diye mırıldandı.

Ve sonra, hep ayakta dururlarken, görümcesinin omzuna başını koyarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Demin Nüzhet'in önünde yenmeye muvaffak olduğu buhran, soğuk ve karlı bir havada inişler inip yokuşlar çıkarak eve dönüşünden sonra bütün varlığına birdenbire hâkim olmuş bulunuyordu. Bu odaya verdiği bir karar üzerine ve Seniha'ya akıl danışmak için girdiği halde, işte bir çocuk gibi hıçkırıklarla ağlayarak onun kollarına düşmüştü.

Seniha kendisini yavaşça tutup kanapeye oturttu ve yanına oturdu. Mükerrem'in başı yine omzunda idi ve genç kadın hâlâ hıçkıra hıçkıra fakat gittikçe hafifleyen ve azalan hıçkırıklarla ağlıyordu. Seniha bir müddet daha onun ağlamasına müsaade etti. Sonra mendil ile gözlerini sildi ve, “Ağlama yavrum, ağlamak hayatta hiçbir meseleyi halletmez” dedi.

Mükerrem şimdi başını Seniha'nın omzundan kaldırmış, bu sefer de kanapenin sırtında yükselen yastıklara dayamıştı. Artık ağlamıyordu. Ve epey bir müddet hiçbir söz söylemeden, büyük dertler geçirdikten sonra nihayet sığınacak bir kucak bulmuş bir çocuğun bir taraftan sükûn ve emniyet zevkini

tadarken bir taraftan da geçirdiği ıstırapları düşünerek ürperip inlemesi gibi arada bir uzun nefesler alıp iç çekerek, kaldı. Sonra başını kaldırdı, görümcesinin ellerini tuttu, gözlerine gözlerini dikti.

“Abla, sana pek mühim bir şey söyleyeceğim ve akıl danışacağım. Senin himayene ihtiyacım var. Ne dersen öyle hareket edeceğim, ne emredersen onu yapacağım. ”

Fakat Seniha devam ettirmedi. Mükerrem'in her şeyi anlatmak ihtiyacında bulunduğunu çoktan sezmişti. Halbuki bu münasebeti bilmiyor görünmesi gerekti. Kendisinden himaye ve nasihat isteyen bu genç kadına “kardeşimi aldatmakta devam et hiç çekinme!” diyemeyeceği gibi aksini söylemeye de asla hevesi yoktu. Gönül işlerinde şahsi tecrübeleri olmadığı için Mükerrem'in “sen ne dersen öyle yapacağım” demesine kıymet vermişti. Vereceği nasihatleri genç kadının tutacağını, aralarında kimbilir neler geçen Nüzhet'le, kendisi bunu tavsiye ettiği takdirde mutlaka ayrılacağını sanmıştı. Fakat Mükerrem bu tavsiye ve nasihati tutmasa bile hiç değilse tutmadığını sezdirmemek isteyecek, herhalde çok daha ihtiyatlı hareket edecek değil miydi? Ve bu tabii Seniha'nın hesaplarına uyamazdı.

Onun için, yavaşça kanapeden kalktı, genç kadının yanından uzaklaştı, odanın ortasına kadar geldikten sonra tatlı, lakin kati bir sesle, “Bana hiçbir şey söyleme” dedi. “Bilirsin ki seni çok severim. Kederine ortak olurum. Lakin bu kederin nereden ve neden geldiğini öğrenmeye kendimde hak ve sıfat görmüyorum.”

Ve ilave etti: “Evet, hiçbir şey söyleme. Hem hayatta başkalarının nasihatleri ile değil, kendi muhakemenle hareket etmelisin!”

Bunu söylerken Mükerrem'e dikkatle bakmıştı. Ve anladı ki günahkâr kadın biraz evvelki buhranı geçirmiş, vaziyeti anlatıp nasihatler istemeye hevesi ise bu buhranla beraber geçip bitmiştir. Şimdi Seniha “anlat!” diye ısrar etse belki hiçbir şey söylemek istemeyecek yahut hakikati anlatmayarak yalanlar uyduracak. Bir an, pek kısa bir an, geçkin kız sadece ağabeyini düşünen bir kardeş ruhunu duydu. Bir çapkın oğlana tutulup hem de sayesinde gün gördüğü, âdeta açlıktan kurtulduğu kocasının şerefini çiğneyen bu ahlaksız kadına karşı içi nefretle sarsıldı.

Bu, bir an sürdü ve sonra kendine geldi. Lakin bir şey söylememekte devam ediyor, Mükerrem de artık gitmeye hazırlanıyordu.

Seniha hep bakıyordu. Genç kadın ayakta ve hareketsizdi. Gözleri kızarmış, fakat yüzünde o deminki bitkin hal kalmamıştı. Gitmeden evvel, biraz evvelki o ağlamayı tefsir edebilecek, makul gösterebilecek bir cümle,

bir yalan, bir laf aradığı besbelliydi. Nihayet cümleyi, yalanı.. lafı buldu: “Bugün âsabım dehşetli bozuk. Belki düzelir, kendime gelirim diye demin âdeta evden kaçtım. Bu berbat havada tek başıma sokaklarda yürüdüm durdum. Üç gecedir üst üste sabaha karşı annemi rüyada ölmüş görüyorum. Bilmem ki ne yapayım? Telgraf mı çekeyim, kalkıp İstanbul'a mı gideyim?”

Pek mi fena bulunmuş bir yalandı? Mükerrem'in anasına muhabbetinin derecesini bilmeyen biri buna kanabilirdi. Fakat onun nereden geldiğini bildiği gibi, annesini hiç sevmediğine de emin olan Seniha, bu sözleri hayasızca uydurulmuş saydı. Tamamen inanmış görünmek elzemdi. Onun için, gülerek dedi ki: “Ben de telaş ettimdi. A yavrum, bilmez misin, rüyada ölüm görmek hayır alametidir. Annen inşallah daha çok yaşayacak!”

“Doğru, ölü görmek sıhhat alametidir amma üst üste üç gece görünce çok sarsılıverdim.”

“Esasen rüyaya inanmak çocukluk!”

“İhtimal.”

Birden, aralarında söylenecek hiçbir şey kalmamıştı. Ve Mükerrem çıkmak üzere ağır ağır kapıya giderken, Seniha tekrar kütüphane ile meşgul olmaya başladı. Fakat Mükerrem çıktıktan sonra geçkin kız işi bırakıp kapıya gitti, kulağını dayayarak ayak seslerini, ötekinin merdivenden inişini dinlemeye koyuldu.

Mükerrem alt kata iniyordu ve ayaklarının dik ve dar merdivende çıkardığı sesler çok sakin ve muttaritti. Nüzhet'le münasebetini kesmek hakkında bir an belki de verdiği kararı, ancak birkaç dakika süren bir gözyaşı buhranı herhalde tamamen alıp götürmüştü. Yoksa, böyle bir kararda ısrar edecek kadın elbette böyle sakin ve çok tabii adımlarla merdiveni inemezdi.

Müsterih, Seniha yine işine döndü.

YİRMİ BİR

Gerçi Mükerrem, Nüzhet'le arasındaki münasebeti kesmeyi ancak bir an düşündükten sonra bundan vazgeçmişti. Hatta şimdi böyle bir şeyin nasıl hatırına gelebilmiş olduğuna bile şaşıyordu. Fakat çocuğun Kapuz'da beraber bir gece geçirmek hakkındaki teklifini kabule de bir türlü cesaret edemiyordu. Ve o reddettikçe bu Nüzhet'e olması katiyen elzem bir şey şeklinde görünüyor, sanki Mükerrem kendisinin olmayı reddetmiş gibi bir his duyarak gittikçe öfkesi artıyordu.

Soğuksu'daki evde son buluşuşlarında onu kollarına almadan, tamamıyla soğuk ve âdeta düşman bir sesle demişti ki: “Ben bunu artık haysiyet meselesi yapıyorum. Madem ki kocanın muntazaman ocakta geçirdiği geceler var. Senin bu gecelerden birinde evden kaçarak bana gelmemen beni çıldırasıya sevmediğine bir delildir.”

Genç kadın başını sallamış, gözleri kederli ve omuzları düşük, “Maalesef öyle, çıldırasıya seviyorum” demişti.

Bu cümle solgun, veremli, ölüme mahkûm sevgilileri anlatan eski edebi hikâyelerin sayfalarından çıkmışa benziyordu Nüzhet'i bütün bütün hiddetlendirdi: “Hem ben Kapuz'daki ihtiyara: 'Senin evine bir kadın getireceğim' demiştim. İki hafta oluyor, oraya hâlâ kimse ayak basmadı... İhtiyar, birinin ümitler vererek benimle eğlendiğini zannedecek. Beni dereyi görmeden paçaları sıvayan bir zavallı, kadınların eğlenip geçtikleri bir toy çocuk yerine koyacak. Eğer sen gelmeyeceksen, ben başka bir kadın götüreceğim. Yarın gece... Evet, yarın gece birini götüreceğim.”

Mükerrem hem şaşırmış, hem sararmıştı: “Başka bir kadın mı? Hangi kadın?”

Nüzhet omuzlarını silkti. Masanın üzerindeki billur kâseden bir cigara alıp yakmadan cevap vermedi.

“Rastgele bir kadın. Hangisi olursa! Davetime hemen koşacaklar bulunduğundan eminsin zannederim.”

Mükerrem hiddetini de, oynamak istediği lakaytlık oyununu da birden unuttu. Genci kollarına aldı ve kalbinin üstünde âdeta vahşi bir kuvvetle sıkarak, “Peki Nüzhet” diye mırıldandı.

Fakat sonra da yalvardı: “Ama yarın gece değil. Yarın olamaz.”

“Niçin canım?”

“Yarın kocam ocağa gitmeyecek.”

O zaman Nüzhet bir lütfeder gibi, “Peki, gideceği bir geceyi bekleriz”

dedi.

Ve aralarında bu sözlerin geçtiği buluşma saatinin nihayetinde Mükerrem gittikten sonra, Nüzhet şezlonga uzanmış, içi likör dolu bir şekerlemeyi ağır ağır, sindire sindire yerken, “Bu iş hiç de fena olmadı. Haftalarca karar veremez. Haftalarca sesi sadası çıkmaz. Ben de bu müddet zarfında Hanımefendi'nin hizmetinden halas olurum” diye söylendi.

Lakin dört gün, ancak dört gün sonra Şerife Kadın-Şekerci Tahsin yoluyla gelmiş bir tezkere, kendisine tahminlerinin hiç de doğru olmadığını öğretti. Mükerrem tezkeresinde “Halit bu sabah Kilimli'ye gitti. Ocakta iki gece kalacak. Bu gece yahut yarın gece Kapuz'a gelebilirim. Hangi geceyi istiyorsan Şerife'ye bildir” diyordu.

Nüzhet, “Yarın gece on birde seni almaya gelirim. Hazır bekle” diye cevap gönderdi.

Evet, yarın gece bu geceden elbette muvafıktı. Hiç olmazsa aradan dört yerine beş gün geçmiş olacaktı.

YİRMİ İKİ

O gece için lazım gelen bütün tedbirleri aldılar. Zaten Mükerrem'ce alınacak büyük bir tedbir de yoktu. Halit ocağa gidince evde üç kişi, kendisi, Seniha ve hizmetçi Şerife Kadın kalmış oluyorlardı. Ahçı kadın evliydi ve akşam yemeğini verip bulaşığını yıkadıktan sonra, mutlaka yemekten evvel gelerek karnını burada doyuran ve resmi dairelerden birinde odacı olan kocası ile beraber, Üzülmez ocaklarına giden yoldaki barakamsı evinde geceyi geçirmek üzere çıkar gider, en berbat havalar bile bu hayat programında bir tadilat yapamazdı. Seniha'nın odası da en üst katta idi ve geçkin kız sabahları hemen güneşin doğması ile beraber ayağa kalktığı için geceleri çok erken, âdeta yatsı namazını kılıp döşeğe giren eski zaman kadınları gibi yatardı. Kala kala bir Şerife kalıyordu.

Şerife ise Mükerrem'e çok bağlıydı. Vaktiyle kendisine dadılık etmiş, Ihlamur'daki evin fena günlerinde oradan ayrılıp başının çaresine bakınca da bir türlü iyi bir kapı bulamamış, yıllarca âdeta boğazı tokluğuna şurda burda sürünmüş, sonra Mükerrem'in zengin bir kocaya vardığını kimbilir nasıl fakat derhal haber alarak ve yol parasını nereden bulduysa bularak Ankara'ya koşmuş, oradan da Zonguldak'a işte beraber gelmişti. Elinde büyüttüğü bu kızın sonu pek vahim olabilecek bir çirkin işe girişmesine içten içe çok yanmakla beraber, bir şey söylemeye de cesaret etmemiş, dediklerini çaresiz kabul eder olmuştu. Mükerrem gittikten sonra kapının yanındaki odada yatacak, geldiğini duyar duymaz kalkıp açacaktı. Sokak kapısının anahtarı biraz fazla ses çıkardığı için Mükerrem böyle istemişti.

Ve kendi gittikten sonra Şerife'nin oturup dönüşünü bekleyeceği odaya, o kararlaşan gece genç kadın hırsızlar gibi inmişti. Nüzhet yanında bir adamla nerede ise gelip kapıyı hafifçe tıkırdattığı vakit, hemen dışarı çıkacak ve onlarla beraber Kapuz'a gidecekti. Evleri mahallenin en son evlerinden biriydi ve arkası tamamen kırdı. Buradan Kapuz'a giderken hiç kimseye rastlamak ihtimali yoktu.

On biri on geçe, evvelce kararlaştığı gibi kapı tıkırdatılıp Mükerrem bunu duyarak dışarı çıkınca, kolcu kıyafetli iki yabancı erkekle karşılaştı. Nüzhet gelmemişti. Mükerrem hayretten donakalmış bir halde heriflerin yüzüne baktı.

Bunların biri, “Nüzhet Bey gönderdi!” diyerek bir küçük zarf uzattı...

Mükerrem zarfı yırttı, içinden çıkan kâğıdı kapının elektriğine tutarak helecanla okudu. Kurşun kalem ile yazılmıştı.

Nüzhet, “Benim gelmem doğru olmayacağını düşünerek sana bir yerine iki kişi gönderiyorum. İkisi de benim adamlarımdır. Hiç endişe etmeden gel” diyordu.

Gidip gitmemekte genç kadın bir tereddüt geçirdi. Ve o anda canını her şeyden ziyade sıkan şey, bu iki adamın kendilerinden korktuğunu zannedebilecekleri düşüncesi oldu. Birden gitmeye karar verdi. Usulca sokak kapısını kapayarak mırıldandı: “Gidelim.”

Ötekiler derhal yürümeye başladılar, bütün yol esnasında da hiç konuşmadılar. Fakat Mükerrem gidiş müddetince ciddi bir korku geçirdi. Seviyeleri ne olursa olsun, yanındaki bu iki erkek gence benziyordu. Dağ yollarında kendilerine tâbi ve muhtaç yürüyen bir kadından, taze ve güzel olduğunu demin pekâlâ tetkik ettikleri ve bir haram sevgiye gittiği için de hafifmeşrepliğine elbette hükmedecekleri bir kadından kendileri de gizlice istifade etmek isterlerse nasıl mani olacaktı? Ve uzakta, aşağıda, son ışıkları parlayan Zonguldak, saatlerin ilerlemesine rağmen kapanmayarak mahsus beklemiş gözler ile güya kendisine bakıyor, kendini sanki takip ediyordu. Bu elektrik ışıkları, yarın her şeyi haber verecek amansız şahit gözlerine benziyorlardı.

Lakin Nüzhet Kapuz'da tekmil korkularını teskin etmiş, kendisinin gelmemiş olmasına makul sebepler göstermişti: “Yolda on binde bir ihtimalle bizi birinin görebileceğini düşündüm. Halbuki bu adamlar için 'kocamın şirketinde uşak' dersen derhal inanırlar ve bu gece gezmesini tefsir edecek bir yalan bulunabilir. Hem heriflerin ikisi de bana köpek gibi sadıktırlar... Dedikleri gibi ser verir de sır vermezler. Kendilerine tamamen güvenebilirsin!”

Gece sabaha karşı ve güneşin doğacağına ait ilk haberciler camlarda belirirken Mükerrem döndü. Nüzhet yine beraber değildi. Fakat dönüşte genç kadın artık iki muhafızından korkmamış, hatta Nüzhet'in beraber olmayışına içten içe memnuniyet bile duymuştu. Nüzhet'in dediği gibi görülecekse bunlarla beraber görülmek daha az şüphe uyandırabilir, buna dair bir yalan uydurmak daha kolay olabilirdi. Bundan başka, herhangi bir taarruz karşısında kalındığı takdirde de Nüzhet'in kendisini müdafaa ve muhafaza için herhalde bu adamlar kadar nefsini tehlikeye atmayacağını düşünmüyor değildi. Şerife yatağa bile girmeden bir köşeye kıvrılıp kalmış, öyle beklemişti. Ve uykusu pek hafif olduğu için genç kadının cama indirdiği ilk fiskeyi duyarak hemen çıktı, kapıyı açtı...

Ortalık henüz alaca karanlık oluyordu. Mükerrem bir kere yukarı çıkıp

odasının kapısını içinden sürmeleyince geniş bir nefes aldı. Soyunup yatağının içine girdiği zaman hazzından gülümsüyordu. Hâlâ yarı mestti. Sahi, bu işte bir güçlük olmamış, hiçbir aksilik çıkmamıştı. Haftalarca tereddüt ve korku içinde vakit geçirdiğine, Nüzhet'in teklifini ilk günden kabul etmediğine yandı. Yatağa girişinden bir iki dakika sonra ise derin bir uykuya dalmış bulunuyordu.

Kapuz'da hiç uyumamış, omzuna başını koyarak uykuya dalan Nüzhet'in sevgili yükünü taşıyarak onun sakin ve hep muttarit nefes alışlarını bir musikiyi dinler gibi dinlemişti. Bu, herhalde iki saatten fazla sürmüştü. Ve bu esnada, beraber geçirdikleri bu ilk gecenin çok kıymetli dakikalarını Nüzhet'in böyle uykuya vermesi kendisini çok mahzun da etmemiş değildi...

YİRMİ ÜÇ

Nüzhet biteviye, “Hiçbir kadınla münasebetim bu kadar uzun sürmemişti” diye düşünüyordu. Aşkı altı yıl kadar evvel ve ilkönce bir mutfak köşesinde, o zaman nisbeten mütevazı bir manzara arzeden evlerinin ahçılığını yapan kart bir muhacir karısından öğrenen çocuk, bu beş altı yıllık zaman içinde o kadar çok macera geçirmişti ki, yaşını başına almış ve bütün hayatında gönül ve sinir zevklerine büyük bir zaman ayırmış bir erkek derecesinde denecek kadar görgü ve bilgi sahibi olmuştu. Ve biliyordu ki, “Hiçbir kadınla münasebetim bu kadar sürmemişti” diye hayret uyandıran münasebetler artık yük halini almış ve âdeta bir zincire benzemiştir. Kapuz'da geçirilen gecelerin de kendi evindeki buluşmalardan bir farkı kalmamıştı.

Elinde olmadığı için geceleri daha erken gelmeyen Mükerrem, artık sabahları evine dönmek bilmiyordu. Ve bir taraftan masum aşkının derinliğinden ve ebediliğinden bahseden ve bahsederken en hülyalı bir genç kızın şairane edalarını alan bu kadın, diğer taraftan da bütün hayatlarını aylık, haftalık ve hatta gecelik dostlarla geçirmiş en günahkâr mahlûklar kadar sevdanın et ve sinir tarafına düşkündü. Ve buna Nüzhet çok hiddetleniyordu. Çünkü çocuk her şeyden ziyade ve yalnız kendini severdi. Mükerrem'in ihtiraslarına mağlup olarak geçirdiği saatlerden sonra epey yorgun düştüğünü ve renginin solukluğunu farkettikçe hiddeti âdeta kine dönüyor, kine benziyordu.

Mükerrem'le aralarında bir münasebet kalmadığına annesi inanmış görünüyor, yalanını yüzüne vurmuyor, küçük düşürmekten çekiniyordu. Fakat Kapuz'a yine o kadınla buluşmak için gittiğini, haftada hiç değilse bir geceyi onunla geçirdiğini kati olarak biliyordu. Ve Kapuz'da geçmiş her gecenin sabahı Nüzhet eve döndükçe oğlunun ellerini tutuyor, yüzünü uzun uzun tetkik edip okşuyor, “Rengin çok soldu yavrum... Pek zayıfladın Nüzhet'çiğim... Allah vere de hasta filan olmasaydın!” gibi sözler söylüyordu.”

Nuriye nazlı ve kıymetli oğlunun tatlı canını ne kadar sevdiğini bildiğinden onu bu kadından soğutmak için başka bir çare görmüyor, bir yol bulamıyordu.

Fakat Nuriye'nin bu telaşı biraz da fazla idi. Çünkü Nüzhet de bu münasebetin yakında nihayet bulmasına artık karar vermişti. İmtihanlar biter bitmez annesi ile İstanbul'a giderek yazı orada geçirecekti. Ve giderken bu aşk rabıtasını, kalın zincirlere benzeyen bu rabıtayı koparmaya kati karar

vermişti. Mükerrem'in arkasından İstanbul'a gelip orada da kendisine musallat olmasına imkân bırakmayacaktı. Fakat Kapuz'da geçirilen geceler de çoğalınca, o vakte kadar bekleyemeyeceğini anladı. Mükerrem'in sinsi ve mürayi ihtiraslarına öfkelendiği kadar da o ihtirasları açığa vurmadan önce her sefer yaptığı kıskançlık sahneleri ile çileden çıkıyordu. Ancak, bu sahneler ve bu roller esnasında öteki üstüne yürüse, çılgın bir hiddetle sarsarak türlü tehditlerini haykırsa, garip ve âdeta dişi bir hazla memnun olması mümkündü. Lakin Mükerrem yorgun ve bitkin bir hüzün içinde gözlerini havaya kaldırıyor, başını matemli matemli sallıyor, kollarını âciz ve biçare iki tarafına salıvererek incelen bir sesle mırıl mırıl söyleniyordu... Ve bu hal Nüzhet'in müthiş surette sinirine dokunuyordu.

İki gündür hatırına bir çare gelmişti. Kendi kendine diyordu ki: “Acaba bizim sevgiliyi Zübeyr ile Hasan'a mı hediye etsem! Zavallıların onu evinden alıp Kapuz'a getire götüre âşık olmadıkları da ne malum! Kapuz'a gelişinde beni bir kere bulmasın da Zübeyir'le Hasan'a kısmet olsun. Hem onların kollarına düştükten sonra küçük hanımın ne kıskançlıklar yapmaya cesareti olur ne de kendisini bıraktığım anda münasebetsizliklere kalkabilir!”

Zihninde tasarladığı bu şekli esas itibarı ile pek tuhaf bulan Nüzhet, diğer taraftan artık kadınlarla değil, genç kızlarla münasebet tesisine karar vermiş bulunuyordu.

Kadınların nasıl ve ne zaman sukut edeceklerini de, sukuttan sonraki sevişmelerinin mahiyet ve safhalarını da artık sahife sahife, satır satır bilinen bir kitap gibi bellemiş, bunlar onun için o kadar malum ve müptezel olmuştu. Sevişmelerinde hileler, sırlar ve türlü başkalık bulunan ve adlarına asri genç kız denen bir mahlukla sevişmek, bu mahluku kendine deli etmek arzusunda idi. Bu şekil genç kızlardan macera defterinde yazılı olanlar çok değildi. Böyle kızlara ancak büyük yerlerde tesadüf olunuyordu ve Zonguldak'ta, biri Fransız mühendisleri muhitinden olmak üzere iki üç numune yeni türemişti.

Nuriye ise Mükerrem'in yanında mütemadiyen mektebini bitirince Nüzhet'i nişanlamak hakkındaki düşünce ve tasavvurlarından bahsediyor, gördükleri ve tanıdıkları gelinlik çağına girmiş kızlar hakkında, dikkatle hep yüzüne baka baka, genç kadının fikrini reyini soruyordu. Bu sözler ve soruşlar esnasında Nüzhet bazan yanlarında bulunur, kısıkça kahkahalarından birini fırlatarak ve, “Allah vermesin. Ben hiçbir kadına kendimi bütün ömrümce vakfedecek kadar budala mıyım? Dünyada evlenmem!” diyerek lafı başka mevzulara geçirirdi.

“Dünyada evlenmem!” deyişleri hakikaten samimi ve kati idi. Mükerrem

onun anası üzerindeki nüfuzunu çok iyi bildiği için, kendisi istemeden kabil değil nişanlandırılamayacağından ve evlendirilemeyeceğinden emindi. Ve onun "bir kadına bütün ömrünü vakfetmek budalalığını" yapmayacağını da bildiği için, hiç değilse birkaç sene, beş on sene evlenmeyeceğinde şüphesi yoktu. Fakat bu vaziyet ve Nüzhet'in Nuriye'ye bu cevapları genç kadına sükûn ve sevinç vermiyor, bir eza, bir azap oluyordu.

Artık tamamıyla uyanmış vücudunun çılgın ihtiraslar ile günah ve maceraya en alışkın kadınları çok kere geride bırakan Mükerrem, Nüzhet'i değil hakikaten seven bir erkeği bile sıkacak kadar da hayalperest ruhluydu. Genç kızlığının en mantıksız ve hesapsız hülyalarını hep bu sevgiye koymuş, Nüzhet'in yalnız oldukları zaman dizlerine kapanarak, "Ben nasıl nişanlanabilirim, nasıl evlenebilirim? Sen, ölünceye kadar yalnız sen, senin aşkın!" demediğine hâlâ mı hâlâ yanıyor, bu sözleri belki hâlâ umuyor ve bekliyordu.

Ve her halde bir gün bırakılıvereceği hakkında korkusu yoktu. Böyle bir şeye ihtimal vermiyor, hiç değilse üç dört sene sevişeceklerinden emin görünüyor, sade daha fazla vefa ve daha fazla zevk istiyordu. Nüzhet, "Sanki Halit Bey'in üstüne bana da nikâhlandı. O kadar emin. Hem o kadar da isteklerinde pervasız ki sanki o benim değil ben onun metresiyim!" diye homurdanıyordu.

Nuriye ise oğlunun gitgide daha tutulmuş olmasından korkuyor, hatta Mükerrem'in günün birinde Halit'ten boşanarak sevgili Nüzhet'ine varması ihtimali bile hatırına gelmeye başlıyor, hiç kimse ile de bu mevzu üzerinde konuşamayarak kendi kendini yiyor fakat kocası ile dertleşmeye ve ondan akıl sormaya asla yanaşmıyordu. Kendisi ile Nüzhet'in lafını ancak onu müdafaa için, kabahatlerini birer meziyet ve en münasebetsiz hareketlerini pek masum birer çocukluk şeklinde kabul ettirmek için ederdi. Bu yıllardan beri âdetiydi. Ve bu itiyadından bu anayı oğlunun hiçbir, amma hiçbir kabahati vazgeçiremezdi!..

YİRMİ DÖRT

Bir Pazar günü, öğleden sonra, Seniha ahbaplarından Şükran isminde bir genç dul kadına, evvelden kararlaşmış bir ziyaret için gitmişti. Bu Şükran Fransız kömür şirketinde daktiloluk eden oldukça genç ve oldukça dile gelmiş bir kadındı. Soğuksu'da, Nuriye'nin büyük evine giden yoldaki evlerin birinde, hakikatte kendi hatırı için şirkete alınmış mütekait bir devlet memuru olan babası ile beraber oturuyor ve on yaşındaki oğlu ile yedi yaşındaki kızını da pek dikkatle yetiştirip büyütüyordu. Etraftaki muhit kendisine şüpheli nazarlarla bakarak hatta Seniha ile ahbaplığı hakkında bile çirkin tefsirler yapılmakla beraber, iddia edilen hafifmeşrepliği üzerinde kati ve sarih bir şey de söylenmiş değildi. Herhalde muhakkak bulunan şey, bu Şükran'ın zeki, münevver, hoşsohbet ve iyi yürekli bir kadın olduğuydu ve Seniha'nın Zonguldak'taki yegâne samimi ahbabı da kendisiydi.

Seniha zili çalar çalmaz, Şükran'ın çok yaramaz fakat pek sevimli küçük kızı Türkân, her zamanki güler yüzü ile kapıyı açtı ve Seniha içeri girdikten sonra, “Annemi biraz bekleyeceksiniz, hanım teyze” diye haber verdi.

“Niçin Türkân? Pazar günü öğleden sonra tatil değil mi?”

“Evet amma acele bir kâğıt yazılacakmış. Onun için gitti. Ama neredeyse gelir. Giderken 'Teyzeni sakın bırakma. Ben şirkette bir çeyrek kalıp döneceğim' dedi.”

“Peki, biraz bekliyeyim öyle ise.”

Ve çocuğun açtığı misafir odasının kapısından içeri girince, bu odada Nüzhet'i bularak Seniha şaşırdı. Fakat öteki hiç de şaşırmış veya bozulmuş değildi. Ayağa kalkmış, olduğu yerde duruyor ve gülümsüyordu. Türkân kapıyı kapamış ve galiba oyununa, ev için belki hayli ziyanlı olabilecek bir oyuna dönmüştü.

Seniha sordu: “Oo, burada işiniz ne, küçük beyefendi?”

“Tıpkı sizin vaziyetinizdeyim. Bana da söz verilmiştir. Fakat ben de bekletiliyorum.”

“Size söz veren de Şükran mı?”

“Maalesef, beni bekleten peder-i muhteremi.”

“Ya? Bense, sizin ahbaplarınızın pek başka çeşit zatlar olduklarını duymuştum. Şükran Hanım'ın boynu atkılarla sarılı, kulakları pamuklarla tıkalı...”

“Ve eli teşbihli ve kasketi çarpık...”

“Evet, kadife kasketi de çarpık babasını ne yapacaksınız da

bekliyorsunuz?”

“Herhalde kendisi ile âlemler tertip etmek için değil, sadece Arabi ve Farisi karışık Türkçe ders almak için. Babam mektebi bu sene mutlaka bitirmemi iltizam ediyor. Riyaziye, tarih, coğrafya vesaire vesaire gibi Türkçe'm de hayli zayıf olduğu için iki haftadan beri haftada iki kere Mevlana'dan ders almaya başladık.”

“Bu nasıl ders alış? Ne kâğıdınız var, ne de kitabınız!”

“Bilakis, okkalarla kâğıdım ve tonlarca kitabım var.”

Ve genç delikanlı eli ile ortadaki yuvarlak masanın üzerine serilmiş bulunan bir iki defterle birkaç kitabı gösterdi.

“Ya, onlar sizin öyle mi? O halde hocanızı beklerken başınızı bunların üzerine eğmeli değil miydiniz?”

“Adam siz de, mecbur olacağım ana kadar başımı kitaplara eğmemeyi ve etrafıma bakmayı daima tercih ederim. Mesela şu anda sizin güzel siyah gözlerinize bakıyoruz.”

Seniha da dikkatle Nüzhet'e baktı: “Şayan-ı hayret bir cümle” dedi.

“Niçin şayan-ı hayret oluyormuş. Gözlerinizin güzel olduğunu sanki bilmiyor musunuz?”

Seniha gayet tabii bir eda ile omuzlarını silkti: “Bilsem ne olacak, bilmesem ne olacak?”

Ve bir saniyelik bir sükûttan sonra sordu: “Hemen hemen anneniz olabilecek yaştaki bir çirkin kızın gözlerine bakmak da nereden hatırınıza geldi?”

“Hemen hemen annem olabilecek değil, ferah ferah annem olabilecek bir kadın da hoşuma gidebilir. Ve hoşuma gittiği anda da bunu kendisine söylemekte hiç tereddüt etmem.”

Sesini kısaltarak ve Seniha'nın yanına yaklaşarak Nüzhet devam etti: “Gözlerinizin çok hoşuma gittiğini ise ne zamandır söyleyecektim. Fakat bir türlü yalnız kalamadık ki...”

Seniha gülmeye başlamıştı. Sonra dedi ki: “Aman ne şairane konuşuyoruz. Bir türlü yalnız kalamıyorduk öyle mi? Ve nihayet yalnız kalmak müyesser olunca...”

Ondaki bu alaycı eda belki de Nüzhet üzerinde hakiki bir kamçı tesiri yapmış, kendisini cidden tahrik etmişti. Derhal Seniha'nın tamamen yanına geldi ve bir kolunu hiç tereddütsüz beline sararak yavaşça dedi ki: “Evet, bir dakika nihayet yalnız kalınca birkaç saat yalnız kalmak imkânlarını hemen müzakere etmemizi teklif ediyorum!”

Geçkin kız geri çekildi. Alaycı halini terketmiş fakat tamamen sakin görünüyordu.

“Aldanıyorsunuz Nüzhet Bey” dedi. “Ben bu işlerin meraklısı ve heveslisi değilim. Fakat öyle olsaydım da sizi seçmek veya kabul etmek hatırıma gelmezdi!”

Nüzhet bir hakarete uğramış gibi kızarıvermişti. Pencerenin tam önüne gidip kusursuz yüzünü ışığa çevirerek ve ışıkta göstererek sordu: “Ya, demek ki benden güzelini bulurdunuz öyle mi?”

“Ne münasebet! Hiç güzel olmayanını, herkese benzeyenini seçerdim. Resim değil, bebek değil, erkek seçerdim. Kendi güzelliğini bir saniye unutmayan ve kadına ihsan ettiği dakikaların fevkaladeliğini her an düşünüp hatırlatan bir erkeğe nasıl tahammül edilebilir, anlamaktan âcizim!”

Öteki cevap verecek, belki daha küstah bir şey söyleyecekti. Fakat dışarıda gürültü oldu ve Şükran'la babası bir saniye sonra içeriye girdiler.

Nüzhet'le aralarında geçen bu meclis ve musahabeyi Seniha o gece uzun uzun düşündü. Hakikaten resimler kadar güzel olan o çocuğun kendisini velev ki bir kerecik ve birkaç dakika için olsun istemesi ona pek tuhaf gelmişti. Bir kere bu teklifin, bu arzunun samimi olduğuna inanmıyordu. Şu halde, niçin bu sözleri söylemiş, niçin böyle hareket etmişti? Acaba bunu Mükerrem'le beraber mi kararlaştırmışlar, Seniha'nın günün birinde her şeyi Halit'e haber vermesinden çekinerek onu ağız açamıyacak bir hale getirmek mi istemişlerdi? Fakat Nüzhet'in hiçbir plana riayet etmeden ve hiçbir plan takip etmeyerek de böyle hareket etmiş olması ihtimali hiç yok muydu? Bu ihtimali hesap edince geçkin kızın ilk hatırına gelen düşünce çocuğun zevksizliği oluyor ve bu hükmü büyük bir bitaraflıkla, samimilikle, hem de lakayıtlıkla veriyordu. Lakin Nüzhet'in bu derecede gözü kapalı bir halde etrafına saldırması Mükerrem'den pek bıkmış olduğunu da aynı zamanda göstermez miydi? Şu halde genç kadını belki pek yakın bir istikbalde başından atıvermesi de pek mümkün ve muhtemel bir şeydi. Ve onunla aralarındaki rabıta kesildikten sonra olan biten şeyleri Halit'e haber verince, ispat edememek ihtimali de pekâlâ mevcuttu. Fakat, ispat edilse bile, Halit'in “maziye ait bir şey” diyerek o kadar ehemmiyet vermemesi, herhalde evini barkını yıkmaması ihtimalini de hesap etmek lazımdı.

Bu karışık fikir ve hükümlerden Seniha bir türlü bir netice çıkarmaya muvaffak olamazken, birgün kendi evinde, yani ağabeyinin evinde Nuriye ile başbaşa kaldı. Mükerrem Halit'le Marçelini isminde bir İtalyan mühendisinin evine çaya gitmişlerdi ve bir başağrısı bahane ederek o kendilerine refakat

etmemişti. Üst kattaki odasında idi, kapının çalındığını duydu ve bir saniye sonra Şerife Kadın aşağıdan seslenerek misafir geldiğini haber verdi. Mükerrem'in adamı olan Şerife ona bir şey söyleyip bildirmek için merdiven çıkıp inmeye tenezzül etmez, böyle bağırıp haykırırdı.

Aşağı indi ve Nuriye'yi misafir salonunda başköşeye kurulmuş buldu. Odadan içeri Seniha girince şişman ve kart kadın ağır ağır doğruldu. Fakat âdeti olduğu veçhile ayağa kalkacak zannını verdikten sonra kalkmaktan vazgeçti.

Ve Seniha'nın hiçbir şey söylemesine meydan bırakmadan dedi ki: “Marçelini'lerden geliyorum. Ağabeyinizle Mükerrem Hanım oradalar. Sizin evde yalnız olduğunuzu onlardan öğrenince kendilerine haber vermeden hemen buraya geldim. Çünkü ne zamandan beri sizinle yalnız konuşmak arzusundayım.”

Birkaç gün evvel de bu ananın oğlunun kendisi ile yalnız konuşabildiği için sevinç izhar ettiğini Seniha hatırladı.

“Bir emriniz mi var Hanımefendi? Niçin çağırtmadınız efendim?”

Nuriye tabakasından çıkarmış olduğu yaldızlı sigaradan bir iki nefes çekmeden bir şey söylemedi. Ve konuşunca, “emir ve çağırmak” kelimelerine karşı bir estağfurullah demeden asıl maksadına girdi.

“Ortadaki vaziyet beni gittikçe daha fazla sıkıyor. Bilmem ki siz ne fikirdesiniz? Bu işe artık bir nihayet versek fena olmayacak.”

“Anlamadım, hangi vaziyet, hangi iş hanımefendi?”

“Daha açık konuşmadan anlaşsak çok daha iyi olur sanırım.”

Seniha hakikaten hiçbir şey anlayamamış gibi söylemişti. Nuriye hafifçe kaşlarını çattı: “Peki, mademki istiyorsunuz, şu halde daha açık söyliyeyim: Nüzhet'le Mükerrem Hanım arasındaki münasebete artık son verilmesini istiyorum. Bu iş yavrumun hem sıhhati hem tahsili için muzır bir mahiyet aldı!”

“Yavru”nun tahsile merak ve rağbetini Seniha pek iyi bildiği için hafifçe gülümsemişti. Bunu farkeden Nuriye'nin kaşları daha çatıldı ve dik bir sesle dedi ki: “Böyle mahzurlar olmasa bile ben bu münasebetin daha fazla devam etmemesini istiyor, bu hususta sizin yardımınızı bekliyorum.”

“Bu işte nasıl bir yardımım olabilir?”

“Mükerrem'i doğru yola çekiniz!”

“Bir kere Mükerrem'le oğlunuz arasında olan bitenden kati bir şekilde malumatım yok. Sizin bilginiz daha esaslı demek. Saniyen Mükerrem'in ne anasıyım ne de babasıyım. Birçok kereler bana hissettirmiş olduğunuz

veçhile bu evde bir sığıntıdan ibaretim!”

“Böyle bir şey ihsasına terbiyem manidir. Fakat sığıntı olsanız bile Mükerrem'in değil, kendi kardeşinizin sığıntısısınız. Onun namusunu korumak da vazifenizdir!”

Kendisine emirler veren, hele Halit'e karşı vazifeler yükleyen bu kadına karşı Seniha artık o kadar hiddetlenmişti ki, âdeta kaba bir tavırla ve biraz yükselmiş bir sesle cevap verdi: “Fakat ya ağabeyim her şeyi biliyor ve bilmemezlikten geliyorsa!”

Nuriye ayağa kalkmıştı. Belki artık hiçbir zaman yüz yüze gelemeyecek, birbirlerine hitap edemeyeceklerdi.

“Belki de dediğiniz gibidir. Lakin ne olursa olsun, eğer Mükerrem Hanım oğlumun yakasını bir hafta daha bırakmazsa Halit Bey'le bir kere açıkça konuşacağım. Şayet o 'karım her şeyi ile benim makbulümdür!' derse, o zaman da başka bir çare düşünürüm.”

Bu sözleri söyledikten sonra da “Allahaısmarladık” bile demeden şişman kadın odadan çıktı. Bir saniye sonra sokak kapısı hızla kapanmıştı. Seniha odada idi. Fakat birden Şerife Kadın dışarda ise, her şeyi duyup Mükerrem'e yetiştirirse diye telaş ederek dışarı fırladı. Şerife meydanda yoktu. Ancak iki defa seslendikten sonra mutfaktan sesini işitti. “Kahve pişiriyorum” diye bağırıyordu. Ve Seniha artık her şeyi Halit'e anlamaya, zaman geçirmeden anlatmaya katiyen karar verdi. Onun vaziyeti bildiği halde göz yumduğunu, buna hiç ihtimal vermeden söylemişti. Ve bunu söylediğine şimdi pişman ve mahçuptu. Hayır, kardeşi bu kadar adi bir adam olamazdı ve bu münasebeti bilmediği muhakkaktı. Şu halde kendi söyleşmezse her şeyi Nuriye'den öğrenecek demekti. Ve bu darbenin ona başka ellerle indirilmesine Seniha razı olamazdı.

YİRMİ BEŞ

Halit yazı masasının yanındaki geniş koltuğa oturmuş, piposuna tütün doldurmakla meşguldü. Seniha ayakta, pencerenin önünde idi fakat dışarıya değil, kardeşine bakıyordu. Az evvel kadın misafirler gelmiş, Mükerrem kendilerini aşağıdaki salona almıştı. Kapı aralık olduğu için bulundukları odaya sesler geliyordu. Seniha gidip bu aralık kapıyı yavaşça kapadı. Sonra koltuğa yaklaştı.

“Ağabey, size bir şey söyleyeceğim. Söyleyip söylememek için uzun zaman tereddüt ettim. O kadar mühim bir şey...”

Halit piposunu masanın üzerine bırakmış, yüzünü kendisine doğru çevirmişti. Seniha onun yüzünden birden sapsarı kesildiğini gördü.

Evlendi evleneli hiçbir gün Seniha onunla mahsus yalnız kaldıktan sonra böyle gidip kapıyı kapamamış, böyle ta yakınına gelerek, bu ağır ve yavaş sesle “ağabey, size bir şey söyleyeceğim” diye söze başlamamış, sonra yorgun, âdeta söylediklerine pişman susmamıştı. Kendinden yirmi yaş taze bir kadınla evlenmiş ve bu kadının her saatiyle de alakadar olmaya hiç imkân bulamamış ve lüzum görmemiş bütün kocaların bu vaziyette hatırına gelecek ihtimal, derhal Halit'in de hatırına geldi ve başını dik tutarak, sade biraz sesi kısık, var, neye sustun? Devam etsene!” dedi.

“Sizin evde bulunmadığınız geceler Mükerrem alelekser Kapuz'da bir eve gidiyor. Sonra, gün ağarırken dönüyor.”

“Kapuz'a mı? Ne yapmaya?”

Bu sual o kadar manasızdı ki, Seniha bir cevap vermedi. Halit'in yeniden ve daha akıllıca bir şey sormasını bekledi.

Belki bir dakika süren bir sükûttan sonra kardeşi dedi ki: “Orada kiminle buluşmaya gidiyor, biliyor musun?”

“Buluştuğunu kuvvetle tahmin ettiğim adam, madenci Sadettin Bey'in oğlu Nüzhet'tir.”

“Bu vaziyeti ne zaman, hissettin?”

“Epeydir...”

“O halde şimdiye kadar niçin söylemedin?”

“Kati surette emin olmadan bir şey söyleyemezdim.”

Seniha odanın ortasında ayakta hareketsiz duruyor, sade biraz omuzlarını sıkıyordu. Ağabeyinden daha fazla sararmıştı ve indirdiği darbeden asıl kendi bitap gibiydi. Bu sözler Halit'in hissiz ve katı kalbine sokulabilmiş bir hançerdi, ve o kalbin ta nihayetine kadar bu hançeri sokarken kendi bilekleri

de çok ağrımıştı.
Halit ayağa kalktı, piposunu masanın üzerine bıraktı, Yüzünde betbeniz kalmamış olmakla beraber, korkunç bir ızdırap içinde tanınmaz bir hale de gelmiş değildi. Ve tabii ki Seniha'nın hesabına böyle oluşu pek yazıktı. Fakat hayatta hiçbir kudret sahibi olmamış ve tahakküm zevki tatmamış erkeklerde bile, bir kadına kayıtsız ve şartsız emredip sahip bulunmak iddiası kalıyordu. Bundan dolayı, Halit yüreğinden yaralanmış olmasa bile muhakkak gururundan yaralıydı. Ve nihayet Seniha'ya bu da yetebilirdi. Geçkin kız ona, bütün varlığı gözlerinde toplanmış bir halde bakıyor ve söyleyeceği sözü, kararı bekliyordu. Aşağıdan şimdi piyano sesleri gelmeye başlamıştı.
Halit bıraktığı yerden piposunu tekrar aldı. Ve içini hafif hafif silkerken, “Ben birkaç gün ocaktan dönmeyeceğimi söyleyerek aşağıda, yazıhanede kalırım. Kapuz'a ilk gittiği gece gelip bana haber verirsiniz” dedi.
Sonra döndü, piposu elinde ve omuzları biraz düşük, odadan çıktı.
Seniha, “galiba benim önümde ağlamaktan korktu” diye düşündü. Ve kendisi de orada kalmayarak, pek sessiz adımlarla dışarıya, sofaya çıktı. Halit karşıdaki yatak odasına geçmiş olacaktı. Sobası çoktan sönük olan o soğuk odada acaba ne yapıyordu? Anahtar deliğinden içeriyi gözetlemeye, hatta yakınlaşarak içerden gelmesi mümkün bir ağlama sesini duymak gayretine Seniha tenezzül etmedi. Ve içinde öyle bir taşkınlık vardı ki, yalnızlığa da tahammül edemeyerek sessiz adımlar ile aşağı indi, misafirlerle Mükerrem'in bulunduğu odaya girdi.
Üç misafir kadından en genci, bir yıl evvel Beyoğlu'nda Notrdamdösyon'u bitirmiş ve Fransız şirketindeki bir mühendise vararak Zonguldak'a gelmiş olan çocuk yüzlü bir zayıf kadın, piyanoya oturmuş, Beethoven'den bir parça çalıyordu. Fakat alafranganın en hafif ve oynak dans havalarını anlayan ve seven Mükerrem'le öteki iki kadın, kendisine bu piyano teklifinde bulunduklarına pişman, fısıltı ile konuşuyorlardı.
Mükerrem, Seniha girince, pek yavaş bir sesle sordu: “Halit ne yapıyor?”
Seniha, “kitap okuyor” diye mırıldandı ve en uzak köşeye oturdu. İhtişamlarını anlayamamakla beraber, hakiki ve yüksek musikiye o âşıktı ve dikkatle ve zevkle fakat kininden ve günahından hiç sıyrılmayarak ve sıyrılmayı, bunları unutmayı hiç istemeyerek dinledi.
Çocuk yüzlü zayıf misafiri, Beethoven'in eserinden sonra baygın bir tango çalmaya mecbur etmişlerdi. Birden, sokak kapısının kapandığı duyuldu. Mükerrem pencereden bakarak, “A, Halit gidiyor! Merdivenleri ne kadar da sessiz inmiş!” dedi.

YİRMİ ALTI

Kızkardeşinden vaziyeti öğrendiği günün akşamı, Halit sofrada birkaç geceyi Kilimli ocağında geçireceğini bildirmişti. Sabahleyin şirkete gittikten bir saat sonra da, hazırlanmasını giderken tenbih ettiği çantayı adam yollayıp aldırdı. Ve gece Mükerrem yine Kapuz'a gitti.

Seniha üst kattaki odasında, kulağı tetikte beklemişti. Mükerrem'in bu mükemmel fırsattan mutlaka ve ilk geceden istifade edeceğine emniyeti olduğu gibi, hususi posta tertibatlarının mükemmelliği sayesinde Nüzhet'e derhal haber yollayabileceğinden de şüphe etmemişti. Sokak kapısının her zamanki vakitte, on buçukla on bir arası usulca kapanışından yirmi dakika kadar sonra, sırtına manto giyip başını örterek pek sessiz adımlarla, âdeta hırsız gibi aşağı indi. Mükerrem'in sadık ve marifetli hizmetçisi Şerife yemek odasında elektriği söndürmüş, lakin henüz uykuya dalar gibi bile olmamıştı. Çünkü, kapısını açıp elektrik düğmesini çevirir çevirmez onun yere yaptığı yatağın içinde doğruluverdiğini gördü.

“Niye burada yatıyorsun?”

Şerife cevabını âdeta inandıracak kadar tabii bir eda ile verdi: “Benim oda pek soğuk da hanımcığım. Mangalı doldurmaya kıyamayıp şilteyi buraya getiriverdim.”

Ve sonra, bu yalanına inandırmış olduğunu umarak, kendisi tahkikata kalktı: “Hanımcığım, bu saatte sokağa mı çıkacaksınız?”

Fakat sözünü ağzına tıkayıp Seniha dedi ki: “Şimdi sokağa çıkan Mükerrem Hanım'dı, değil mi?”

Ve kadın bir cevap bulmaya, bir yalan söylemeye hazırlanırken, ilave etti: “Mükerrem Hanım galiba yine Kapuz’a gitti?”

Öteki şimdi ayakta idi. Çıplak ayaklarına şıpıdık terliklerini giyememişti. Ve nasırlı, birbirlerinden ayrık ayak parmakları, siyah tırnakları ile Seniha'yı iğrendirdi. Hizmetçi artık pek büyük bir hayret içinde kalmış insanların edalarını takınmaya çalışıyordu.

“İki gözüm, bu saatte Mükerrem Hanım Kapuz'da ne yapsın? Benim hiçbir şeyden haberim yok vallah!” diye söylendi.

“Şerife kadın, senin her şeyden haberin olduğunu ben çok iyi biliyorum. Fakat bunun ehemmiyeti yok. İşin fenası, ağabeyimin de her şeyden haberi var. Yazıhanede şimdi bizi bekliyor. Haydi başını ört, sırtına bir şey geçir. Oraya gideceğiz.”

“Aman hanımcığım, gecenin nısfulleylinde iki kadın çarşıları nasıl

geçeriz? Herkes ne der?”

“Hele düşündüğün şeye bak! Merak etme, bizi sokakta görenlerin hatırlarına hiçbir şey gelmez. Sen ihtiyarsın, ben de çirkinim. Neden çekinip korkacağız!”

Şerife kadın inkârın ve mukavemetin boş olduğunu anlayarak başını örtmüş, sırtına yeldirmesini geçiriyordu. Sonra oturup çoraplarını giyecekti. Uzun siyah ayak tırnaklarını daha fazla görmemek için dışarı çıkan Seniha onu taşlıkta beklerken, “öyle ya, çirkin bir kadın gece yarısı yanında bir erkek olmadan çarşıları gezmekten niçin korksun?” diye mırıldandı. Evet, çirkin, genç de değildi. Ve çirkinliğinden dolayı duyduğu hüznü artık tamamıyla unutmuştu. Çünkü eğer çirkin olmasaydı, bütün hayatını kemiren kıskançlık hissini bu kadar şiddetle duymayacak, duymayınca da şimdi varlığını ürperten bu hudutsuz sevinci, zafer sevincini tadamayacaktı.

Çıktılar, Tekmil şehir uyuyordu. Bomboş ve mutlak surette sessiz yolları, hemen bütün pencereleri ışıksız evler arasından geçip inerek çarşıya vardılar. Amele kahvelerinin yarı kısık lambaları, daha iş bulamamış veya uzak ocaklardan bir iki gün kalmak üzere kasabaya gelmiş köylülerin peykeler üstünde kıvrılıp uyuduklarını gösteriyordu. İleride, şirketin yazıhanesinde bir odanın ışıkları söndürülmemişti. Halit kimbilir ne sabırsızlıkla bekliyordu. Elektriklerin parıltısında bir ıstırap canlanıyor, yanıyor gibiydi. Seniha pencerelerin aydınlığına, bu aydınlığı gözleri ile âdeta okşayarak baktı.

Kapıyı kendisi çaldı ve bir dakika geçmeden Halit'i başında şapkası ve sırtında paltosu ile karşısında buldu. Binada yatan kapıcı herhalde uykuya dalmış ve işitmemiş olacaktı. Halit iki kadını içeri sokmadı. Dışarı çıkarak demir kapıyı yavaşça kapamıştı.

Seniha çok pes bir sesle, “Gideli yarım saat oldu” diye haber verdi.

Erkek hiçbir şey söylemedi. Sanki anlamamış, hatta güya hiçbir şey işitmemişti. Ötekilerin beraber gelip gelmediklerine bakmadan yürüdü.

Bir müddet yürüdüler. İki kardeş bir hizada fakat aralarında boş bir mesafe kalarak, birbirlerinden epey uzak gidiyorlardı. Arkalarından hizmetçi Şerife kadın, bu kadar rahat bir kapıdan olacağına yana yana yürüyordu.

Bütün varlığını bu yanlış kaplamakla beraber, yüreğinin bir tarafında eline çocuk gelen bu genç kadının uğrayacağı felakete karşı bir merhamet ve bir esef için de belki bir yer kalmıştı.

Evlerinin kapısına kadar giden yokuşun önünde, başka bir yola sapacak bir adam edası ile Halit durunca, Seniha yavaşça sordu: “Kapuz'a gideceksiniz, değil mi?”

O, kısaca ve bıçak gibi sert bir sesle, “Evet” dedi.

“Oradaki beş on evin en büyüğü imiş. Bahçe ortasında iki katlı bir bina dediler.”

Bir söz söylemeden yürümeye başlamıştı. Seniha, “Biz eve gidelim, değil mi?” diye sordu.

Yine o kısa ve bıçak gibi cevap: “Evet.”

Ve Halit iki kadına da aynı derecede lakayt, kendilerini bırakıp geçti.

Onun ne kadar kendi canından başka bir şey düşünmez bir adam olduğunu Seniha bu hareketinde bir kere daha görüp anlamıştı. Duyduğu büyük acı, damarlarında aynı kan dolaşan kızkardeşine kendisini biraz olsun, bir dakika olsun yaklaştırmıyordu. Birden bu hal, sanki muhabbetli bir kardeşmiş gibi Seniha'nın içine dokundu. Ve yüreği öyle kırıldı ki, Halit'e, “Ne yapacaksın? Metin ol, aman elinden bir kaza çıkmasın!” gibi bir şey söylemeyi fazla buldu. Evin yokuşunu çıkmaya başladıktan sonra birden durdu, aşağının karanlığında gittikçe uzaklaşan, ufalan adama görülmez oluncaya kadar, yok oluncaya kadar baktı. Acaba ölmeye mi, yoksa öldürmeye mi gidiyordu.

Ölmek, öldürmek... Ölmenin ıstırabı varsa bile bu ıstırap ancak bir lahza sürer, sonra ölü yokluğun büyük huzuruna erişirdi. Halit'in bedbaht olması ve sürünmesi için gittiği yerde vurulmasını değil vurmasını, katil olmasını istemek daha doğru idi.

Sonra Seniha birden acı acı gülümseyerek omuzlarını silkti. Kadınların her suçuna göz yuman erkekler sanki az mıydı? Bunların bir kısmı fazla âşık oldukları için aldatılmaya katlanıyor, hiçbir şey bilmemiş gibi görünüyorlar, bazıları da karılarını sevmedikleri için onları kıskanmayı bir tenezzül sayıyorlardı. Karılarının bir suçunu öğrenince ilerisi için teminat alarak affetmeyi tercih edenler de oluyordu. Ve Halit'in şişman göbeği, yorgun vücudu ile bu son kısma katılması pek mümkündü. O takdirde karı ile koca boşanmazlardı bile. Hatta belki geçireceği korku ve göreceği af Mükerrem'i kocasına bağlayacak, belki artık Mükerrem muti ve muhabbetli bir kadın olacaktı.

Ölmek ve öldürmek hülyaları ile, Halit'in öldürüleceğini veya öldüreceğini tahayyül ederek zavallı Seniha galiba kendi kendine gelin güvey oluyordu. Birden, omuz başında duyduğu bir sesle bu düşüncelerinden ayrıldı. Şerife Kadın, elleri yüzünde, boğuk sesler çıkarmaya başlamıştı. Öksürüyor mu, hıçkırıyor mu, belli değildi.

Seniha dik yokuşu çıkmakta devam etti. Ve sonra evin kapısında, hatır ve

hayalinden geçmeyen bir manzara gördü. Kapının eşiğinde, bir dilenci kadar zelil ve bir dilenci kadar sakin çömelmiş bir kadın gölgesi vardı. Bu gölge tam kapının önüne geldikleri zaman birden kalkıp yükseldi ve ancak o zaman Seniha tanıdı: Mükerrem'di. Mükerrem. Halbuki onu bir yabancı delikanlının koynunda eliyle yakalaması için Halit'i Kapuz'a göndermişti!

Ve Halit daha Kapuz'a varmamıştı bile.

Şu halde Halit, Mahmut Kaptan'ın evinde karısını bulmayacak, memnun dönecek ve "iftiracı!" diye belki kendisine hakaretler edecekti. Şu halde yalnız bir çare, çıkar tek yol var demekti. Yapılması icap eden hareket şekli beyninde bir şimşek sürati ile canlandı... Bağırmak ve bir gürültü, bir rezalet çıkarmak, komşu evlerden hep duyulacak gibi bağırarak Mükerrem'in gece yarısı tek başına sokaktan geldiğini, içeri giremeyerek kapı eşiklerinde beklediğini mahalleye ilan etmek. O zaman, Halit'in hakaretlerine karşı Seniha lazım geldiği gibi mukabele edebilirdi.

"Evet, doğru. Kapuz'da yoktu, onu Kapuz'da bulamadın. Çünkü yanlış haber almışız. Demek ki sevgilisi Nüzhet değilmiş. Fakat hanım karına sor: Nerede imiş, nereden geliyormuş! Bu saatte evde bulunmayışının pek tabii sebeplerden ileri geldiğini isbat etsin!" dediği takdirde her şeyi kurtarabilirdi. Oynamak istediği oyunu oynamış olur ve hiç değilse adi bir müfteri sayılmaktan kurtulurdu. Lakin, bütün bu plan, kafasında bir saniye içinde doğdu ve söndü.

Hayır, adi bir mahalle karısı gibi buna tenezzül edemezdi. Mağlup oluyorsa, tamamen yeniliyorsa, bunu gururla kabul edecekti. Karşısında şimdi tirtir titreyen Mükerrem'e gözlerinde istihkarla bakarken en tabii sesiyle dedi ki: "Misafirliğe mi gitmiştin? Niye anahtar almadın gözüm? Aksi gibi benim de misafirliğe gideceğim tuttu. Haberim olsaydı yalnız gider, Şerife'yi sana bırakırdım."

Ve çantasından çıkardığı anahtarla kapıyı açtıktan sonra artık Mükerrem'le hizmetçisinin ne yaptıklarını, ne olduklarını, neler söyleştiklerini öğrenmeye lüzum görmedi: Sanki tek başına eve girmişti ve bu eve kendi arkasından hiç kimse girmeyecekti.

Ağır ağır, hiçbir tarafa bakmadan ve kulaklarına hiçbir ses de gelmeyerek en üst kattaki odasına kadar dik merdivenleri çıktı.

Odasında elektrik düğmesini çevirdi. Kanapeye oturarak Halit'in dönüşünü beklemeye koyuldu.

Mart sabahının kirli aydınlığı camlarda belirmeye, camların ardındaki gece ağarmaya başlamıştı ki, daha bekliyordu. Halit hâlâ gelmemişti.

Şirkete dönmüş olabilirdi. Kendisinden şüphe ederek Kilimli'ye gidiyorum diye yalan uydurduğunu belki Mükerrem'e söylemeyecek ve evini yıkmak isteyen kardeşini karısından belki habersiz cezalandıracaktı.

YİRMİ YEDİ

Kapuz'un ağaçlıklar ortasında Karadeniz'in ninnisi ile uyuyan birkaç eski evinden ancak birinin pencerelerinde ışık vardı. Sağ eli pantalonunun arkasındaki rovelveri tutarak, Halit oraya doğru yürüdü. Fakat bu rovelveri mahsus almış da değildi. Zonguldak'a geleli kasabadan bir saat süren ocağa sık sık ve gece gündüz gidip döndüğü için, silah taşımayı esasen âdet edinmişti. Mükerrem'in yüzüne tükürdükten sonra kendisini orada bırakıp dönecekti. Ve evinden kaçıp gece yarısı dostuna giden bu namussuz kadına karşı hemen yarın açmaya mecbur olduğu boşanma davasını da daha düşünmüyordu. Fakat sanki karşısına her adımda büyük tehlikeler çıkacakmış gibi eli hep rovelverini, esasen cebinde bulunmasa mahsus almak hatırına gelmeyecek olan rovelverini tutuyordu.

Pencerelerinde ışık bulunan yerin karısı ile Nüzhet'in buluştukları ev olduğunda şüphe etmemişti. Çünkü Seniha'nın anlatışına ancak bu büyücek, bahçe ortasındaki iki katlı bina uyuyordu, ötekiler daha ziyade birer kulübe idi. Bahçe, alçak bir duvarla çevriliydi. Halit bir türlü kapıyı açamayınca duvardan kolayca atladı. Köpeklere karşı ihtiyaten eline şişli bir baston almıştı. Lakin karşısına çıkan gayet iri bir hayvan havlayıp bağırmakla ve evdekilere haber vermekle iktifa ederek üzerine saldırmadı.

Halit iki üç adım daha atmıştı ki, aydınlık pencerelerden birinin kafesi yukarıya sıyrıldı ve biri, “Kim o?” diye seslendi.

Halit, Nüzhet'in sesini tanımıştı. İlerlemekte devam ederken, çok çabuk inmiş bir bıçak katiyet ve şiddeti ile de mukabele etti: “Ben!”

“Sen mi? Kim olduğunu farkedemiyorum amma saygısızın biri olduğun muhakkak!“

Delikanlı başını dışarı çıkarmış ve sarkmıştı. Yanı başında ve biraz geriden, kendisine lamba tutan bir de kadın belirmişti. Lakin Halit onu Mükerrem'e benzetemedi.

Nüzhet kendisini tanımakta gecikmemişti.

“Oo, buyurun Beyefendi! Teşrifinizle vallahi ihya ettiniz Hemen inip kapıyı açayım.”

Bu kabul tarzı karşısında Halit rüya gördüğünü zannetti. Seniha acaba sadece iftira mı etmiş, yoksa yanlış mı malumat almıştı? Halbuki hiç kimseye iftira etmez, her lakırdıya da kanmazdı. Ve söylediği harfi harfine doğru ise, yani Mükerrem hakikaten burada bulunuyorsa, oğlanın cüret ve hayasızlığı insanın aklını durduracak bir dereceye varıyordu.

Kapı açılmıştı. Arkasında beyaz ve göğsü açılmış bir gömlek, ayağında gümüş renginde bir pantalon, saçları karmakarışık, Nüzhet göründü. Elinde bir lamba vardı ve sarhoş olduğu belliydi.

“Buyursunlar, Halit Beyefendi, buyursunlar. Üç arkadaş bir âlem tertip ettik. Davetimizi kabul ile teşrif eden hatunlar her ne kadar pek ahım şahım değillerse de ne çare, yine mevcudun ehvenleri. Çünkü biri Şaban Usta'nın herkesi kendine divane eden garson kızı meşhur Emel. Ötekine gelince, sinemanın kemancısı yüksek artist Matmazel Biyanka. Bundan iyisi can sağlığı, değil mi efendim?”

Ellerinde hafif bir ter, Halit Nüzhet'in arkasından merdivenleri çıktı. Tam karşıda, üç tarafına minder serilmiş ve bir tarafına saç soba kurulmuş pek sade, âdeta fakirane döşeli bir odada, mükellef bir işret masası kurulmuştu. Onlar içeri girince odadaki iki erkek, ev sahibi Mahmut Kaptan'ın bıçkınlığı maruf oğlu ile hovardalıkları dillerde gezen ve bu hovardalıklara nereden para bulup yetiştirdiği meçhul bulunan bir gümrük memuru, ayağa kalktılar. Nüzhet'in aşağıda hal ve şanlarını anlattığı iki kadın ise, kadınlıklarının şerefi böyle emrettiği için ancak hafifçe doğruldular. Bu nazeninlerin dağınık saçlar ile perişan kıyafetleri, erkeklerin ellerinde bir hayli hırpalanmış olduklarını söylüyor, kapının sağ tarafına sıralanmış boş şişelerin yekûnu ise kafaların çoktan dumanlanmış bulunduğunu bildiriyordu.

İçeri girdikleri zaman Nüzhet dedi ki: “Zannederim ki takdime filan lüzum yok. Hep birbirini tanıyanlar arasındayız, değil mi Beyefendi?”

Halit gösterilen yere oturmuş, tamamıyla tabii bir hal almıştı. Cevap verdi: “Sade Matmazel Biyanka ile müşerref olmadım. Kendilerinin isimlerini biliyorum. Sinemada bir kere kemanlarını da dinlemiştim amma...”

Nüzhet kahkaha ile gülerek ilerledi. Ve Biyanka'yı olduğu yerden kaldırıp Halit'in kucağına oturttu, “İşte pek modern, pek kübik bir takdim tarzı!” dedi.

Biyanka, cedbeced İtalyan olduğunu iddia etmekle beraber halis Tatavla şivesi ile Türkçe konuşan ve esmer teni ile çok açık sarıya boyalı saçları birbirini asla tutmayan bir kadındı. Yirmi bir ve nihayet yirmi ikiden ileri gitmeyi hiç kabul etmiyorsa da gözlerinin altları ile dudaklarının kenarlarında ilk çizgiler çoktan peyda olmuştu. Çarşı içindeki sinemada birkaç aydır babası piyano ve kendisi keman çalıyorlardı... Ve Sinyorina Biyanka, karısının ihanetini cezalandırmaya gelmiş olan bu erkeğin kucağında, kovulmaya ve reddedilmeye benzer bir muamele görmeden oturuyordu. Belki bu işret masasının ve bu kendilerine malik olmak için bir el ve elin avucunda birkaç kâğıt uzatmak kifayet eden kadınların önünde, mutaassıp koca

bekârlık yıllarını birden yine hasretle hatırlamıştı da. Dizlerindeki karının yaltaklanmasına ve kendisini okşatacak vaziyetler almasına bile müsaade ediyordu. Mükerrem'i burada bulamadığına göre eve hemen koşarak orada olup olmadığını anlaması ve eğer yoksa vaziyeti şahitlerle tesbit ettirmek üzere hiç değilse karısının başka bir yerden dönüşünü beklemesi icap etmez miydi? Fakat birdenbire gitmek gülünç olur diye düşünerek dizlerindeki mahlukla hareketsiz, uyuşuk bekliyordu.

Beklediği şey belki de sadece bir kadeh rakı ile mezesiydi. Zaten ötekiler de bunu hazırlıyorlardı...

Ve beyhude vakit geçirmesini sevmeyen Biyanka, birden, “Çok sıcak, bak yüzüm ateş gibi” diyerek Halit'in elini aldı, yanağının üstünde uzun uzun tuttu. Ve Halit elini konan yerden hiç de çekmedi.

Sonra kadın, yanağında hep dayalı duran bu erkek elinin bir parmağındaki nikâh halkasını, güya yanağına dokunması ile his ve farkederek sordu: “Sen evli misin? Ah yaramaz!”

Halit birden kendine gelmiş ve suali cevapsız bırakmıştı...

Garson kız atıldı: “Evli ya, Beyefendi evlidir! Hem haremi çok güzel ve şık bir hanım. Bir kere gösterdiler de pek beğendim.”

“Ah hakkın var, hatırladım, şimdi. Ben de tanıyor, hem çok beğeniyorum.”

Bu sözlerde, bir işret ve sefahat meclisinde söylenmelerindeki münasebetsizlikten başka bir gayritabiilik ve fevkaladelik yoktu. Fakat kadınların söyleyişlerinde bakışlarında, her hallerinde öyle bir tuhaflık ve sinsi bir alay vardı ki, Halit yüzüne birdenbire kuvvetli bir tokat yemiş gibi kıpkırmızı oldu. Evet, karısı muhakkak ki burada idi. Hâlâ dizlerinin üstünde oturan ve sarımtırak dişler ile beraber fazla kırmızı diş etlerini de göstererek asabi gülmeye başlayan kemancı kızı düşürür gibi itti. Ayağa kalkarak, ağır ve sakin olmaya çalışan bir sesle, “Evi gezeceğim, Nüzhet Bey!” dedi.

O, Nüzhet, üzerinde sık ve uzun tüylü bir hayvan postu serili bulunan mindere uzanmış, başını garson kızın omuzuna dayamıştı. Ve kız arada bir eğiliyor, Nüzhet sıkılıp kendisini itinceye kadar oğlanın yüzünü, boynunu ve göğsünü, uzun uzun sesler çıkararak sömürür gibi öpmeye koyuluyordu. Kucaktan itilip ayağa kaldırılan Biyanka ise işret masasına gitmiş, kıtlıktan çıkmış gibi mezelere hücumla meşguldü.

Halit, sakin olmaya çalışan aynı sesle, “Evi gezeceğim. Nüzhet Bey!” diye tekrar edince, öteki yavaş yavaş doğruldu.

“Anlıyorum, Biyanka ile halvet olmak üzere oda seçeceksiniz. Vallahi

haber veririm!”

Halit hep ayakta, odanın orta yerinde idi ve şimdi boğuk bir sesle bağırdı: “Şakalaşacak vaktim yok! Sana bu evi gezeceğim diyorum!”

Nüzhet'se latifeden alaya geçmeyi münasip buldu. Bir kahkaha atarak, “Ne o, yoksa ciddi mi söylüyorsunuz?” diye söylendi.

Sonra birdenbire ciddileşerek dedi ki: “Bana bu eda ile, bu şekilde söz söylenmesinden hiç hazzetmem!”

Artık uzanmış değildi. Dik oturuyor, hatta ayağa kalk maya hazır bulunuyordu. Ve zevkinden başka her şeye lakayt, bu vaziyette de kendisini istediği gibi sarabilmeye garson kız çalışıp dururken, onu itti ve aynı zamanda, başını çevirerek, ev sahibinin oğluna emretti: “Şu evi gezdir bakalım Faik! Odunlukla aptesaneye kadar her tarafı görsün!”

Arkasında Mahmut Kaptan'ın oğlu, Halit hışımla oda dan çıktı ve Nüzhet'in dediği gibi odunlukla aptesaneye kadar her tarafı hakikaten aradı. Evin hiçbir yerinde, hiçbir köşesinde, ne karısının gizli olduğuna ne de bir zaman bulunup sonra gittiğine dair hiçbir delil ve alamet görmedi. Kapının önünde idi, çıkacaktı. Gitmeden önce, özür dileyip dilememekte tereddüt ederken yukardan uzun ve mütecaviz bir kadın kahkahası işitildi. Garson kız mı yoksa öteki mi, o demin kucağında oturan mı gülüyordu? Bunu anlayamadı. Ve bu ses içerilerden, uzaktan değil sofadan, merdivenin başından geliyordu. Halit bir mukabelede bulunmayı, aldırış etmeyi tenezzül sayarak gidecekti. Lakin Nüzhet seslendi: “Netice nedir Halit Beyefendi? Bari bir yerde bir gizli define keşfedebildiniz mi?”

Olduğu yerde mıhlanıp kalmıştı. Oğlan merdivenin tırabzanlarından sarkarak devam etti: “Devlethaneye mi? Güle güle efendim, güle güle. Böyle yerler evli barklı zatlara yaraşmaz!”

Ve tekrar o uzun, yüksek, mütecaviz kahkaha. Orospu kahkahası. Fakat bu sefer bu kahkaha bir kırbaç oldu ve onun sanki sırtında, sanki yüzünde şakladı. Başmühendis tam kapının önünde iken geri döndü, merdivenleri hızla çıktı. Sofada Nüzhet'le karşı karşıya geldiler. Bir an, gözgöze bakıştılar. Halit karısının burada mutlaka bulunmuş ve ancak kendi geldikten sonra kaçırılmış olduğuna birden mutlak bir emniyet duydu. Ve oğlan, aldatmış olmanın gururu içinde gülümseyerek ağzını çarpıtıyordu.

Halit, “Dikkat et, belanı arama!” diye homurdandı.

Ona evi gezdiren Faik arkasından merdivenin yarısına kadar gelmiş ve orada kalmış, sofaya çıkmamıştı. Fakat garson kız pervasız ve cesurdu. Nüzhet'le beraberdi, ta yanında duruyor, omzuna abanıyordu. Sarhoşluğun

yardımı ile Nüzhet de hiç korkmamıştı. Bahusus ki, omzuna abanan bu kadı nın yanında erkekliğinin şanını göstermeye kendisini mecbur hissediyordu... Gülerek ve biraz sallanarak Halit'e yaklaştı, “Sen mi beni korkutacaksın, sen mi?” diye sordu.

Onun içki kokan nefesini Halit yüzünde duymuştu. Bir eli gayri ihtiyari arka cebine gitti ve “Belanı arama!” diye tekrar etti.

“Madem ki böyledir, madem ki yüksekten atıyorsun: Dinle öyle ise! Evet, karınla aylardan beri münasebetteyim. Bu gece de kendisi ile burada buluştuk. Lakin başbaşa, şairane ve âşıkane mülakatlardan bıkıp usanmış olduğum için şu iki arkadaşla iki kadını da çağırmıştım. Ancak kendilerini görünce, hanımefendi hazretlerinin haysiyet ve namusları galeyan ediverdi. Sizin gibi o da asabileşip çıktı gitti. Bu gece elim eline değmediği için zavallıcık masumdur, günahsızdır. Sakın tekdir filan etmeyiniz. Zaten bence...”

Acaba iki arkadaşının, iki dalkavuğunun külhanbeyliklerine mi güvenerek bu kadar ileri gidiyordu? Halbuki Mahmut Kaptan'ın oğlu merdiveni bitirip bir türlü sofaya ayak atmamıştı. Gümrükçü ise zaten odadan dışarı çıkmamış, tıpkı Biyanka gibi içeride kalmıştı. Bir dakika evvele kadar o derece cesur görünen, kavgayı kahkahası ile açtıktan sonra da körüklemekte devam eden çift adlı kız bile artık kendisinin omzuna dayanmayı tehlikeli bulmuş, geri geri çekilerek oda kapısının eşiğine kadar gitmişti. Ve Halit “zaten bence” sözüne kadar rovelveri sıkarak cebinde mütakallis duran elini rovelverle beraber birden çıkarmış, rovelverle beraber yükselterek birdenbire ve iki el ateş edivermişti. Oğlan, yüzü kanlar içinde “aman!” diye bağırarak yere düştü.

Sofa o anda doldu ve her taraf, her şey, tavana kadar allak bullak, altüst oldu. Ancak yüz kişinin yapabileceği bir gürültü içinde “öldü! öldü!” diye bağrışıldığını başmühendis bir rüya içinde gibi duyuyordu. Nihayet tamamen meydana çıkmış ve yanına gelmiş olan iki erkeğe Halit rovelverini sessizce ve ihtiyat ve dikkatle teslim etmiş, sonra kendisini işret odasında, hayvan postu ile örtülü ve biraz evvel Nüzhet'in o kızla beraber yarı uzanmış bir halde oturdukları sedirin üstünde bulmuştu.

İşte, hiç farkında olmadan katil olmuş, karısını kollarında yakalasa belki de vurmayacağı bu çocuğu, ihtimal ki, iki hovarda ile iki fahişe önünde ondan bıktığını söylediği için vurmuş, belki bu söz kocalık gururuna aldatılmaktan da daha ağır gelmişti.

YİRMİ SEKİZ

Mükerrem yüz sene daha yaşasa cinayet gecesi geçirdiği ızdırap saatlerinin bir dakikasını bile unutamayacak, bu gece her dakikası ile hafızasında ebediyete kadar yaşayacaktı. Bu müthiş, bu hakikaten cehennemdem gelmiş, cehennemden alınmış bir gece idi. Evvela Kapuz'da aşkına ve haysiyetine edilen hakaret, uğradığı o korkunç muamele! Yanında mahut herifle, muhafızlar ile kaptanın evine vardığı vakit daha içeri girmeden pencerelerde gördüğü fazla ışıktan kuşkulanmıştı. Sonra evin kapısından taşlığa girdiği zaman yukarıdan kahkahalar, sarhoş kadın kahkahaları duyarak beyninden vurulmuşa dönmüştü:

“Kim bu gülen kadınlar? Bu ne demek böyle?”

Belki her şeyden malumatları bulunduğu halde, belki yukarıda gülen bu kadınları da yerlerinden alıp buraya onlar getirdikleri halde, iki herif Mükerrem sorunca omuz silkmişler, “Bizim hiçbir şeyden haberimiz yok!” demişlerdi. Mükerrem vaziyetin fecaatini hemen anlamış, Nüzhet'in kendisi ile karşılaşmaları ve beraber bulunmaları için bir takım adi kadınlar getirmiş olmasından başka hiçbir ihtimal hatırına gelmemişti. Fakat yine merdivenleri çıkarak her şeyi gözleri ile görmek istemişti. Ve üst kattaki odaya girince işret masasını, iki düşkün kadını ve o kadınların yanında Nüzhet'le iki arkadaşını görmüştü. Nüzhet ne şaşırmış, ne de utanmıştı. Sade yanında duran ve yeni kadını, kibar rakibeyi görünce kendisine sarılan kızı iterek ayağa kalkmıştı. Saçları karışmış, yakası paçası perişan ve gözleri biraz kanlı, ona doğru gelmiş, Mükerrem'i bu vaziyette, iki külhanbeyi ile iki orospu karşısında ve bu iki orospudan birinin yerine olmak üzere kollarına almak istemişti.

O geri çekilmiş, yalnız Nüzhet'i değil kendi kendisini de hayrette bırakan bir kuvvetle delikanlıyı iterek, “Bırak, dokunma!” diye haykırmıştı.

Kendisini zorla alıkoymaya cesaret edememişlerdi. Fakat acaba bunu pek istemişler miydi? Ve merdivenleri koşarak inmiş, bahçeyi yine koşa koşa geçip kırlara fırlamış, gecenin zifiri karanlığında tek başına kasabaya, evine dönmüştü. Ah bu dönüş! Bu dönüşü Mükerrem ebediyen unutmayacaktı. Ayağı taşlara çarpıyor, ayaklarına dikenli otlar batıyor. her tarafı kaplayan bodur çalılıklar üstüne hep kapanacak gibi oluyordu. Bazan da kulağına sesler, ayak sesleri geliyor, arkadan geldiği ve gittikçe yaklaştığı hiç şüphe vermeyen ayak seslerini katiyetle duyuyordu. Nüzhet o haydut kılıklı herifleri, “Burada kalmadığı için bir ceza görmeye hak kazandı. Haydi, koşup

kendisini yakalayınız. Bu kadar yaverliğini ettiniz: Onda sizin de hakkınız var!” diyerek arkasından saldıramaz mıydı?

Herifler bu simsiyah gecede, bu kırlar ve dağlar ortasında kendisini yakalarlarsa ne olacaktı? Haykırsa duyacak kimdi? Hem haykırışlarını duyup gelseler, gecenin bu saatinde kırlar ve dağlar ortasında bulunuşunu nasıl anlatacak, bu garip yolculuğu ne şekilde tevil edecekti?

Ve o zaman, imdadına gelmiş insanlara şikârı kaptıran herifler ne diyecekler, neler hikâye edeceklerdi? Neler anlatamazlardı!

Zonguldak'ın sırt üstünde ve kırlara en yakın evlerinden biri olan evine Kapuz'dan yarım saatte mi, bir saatte mi, on saatte mi varmıştı? Hakikaten bilmiyordu. Bu o kadar uzun, bu o kadar müthiş bir yol, bir yolculuk olmuştu...

Nihayet kapkara, hiçbir penceresinde ışık görülmeyen, hiçbir tarafından ses gelmeyen kapkara ev. Ve kapının anahtarını çıkarmak üzere elini mantosunun sağ cebine götürmüş, anahtarı daima koyduğu bu cepte bulmayınca bütün ceplerini karıştırmış fakat hiçbirinde bulamamıştı. Almayı mı unutmuştu, yolda mı düşürmüştü? Bereket ki, Şerife'nin uykusu hafif olduğu gibi zaten tetikte beklemek de âdetiydi.

Lakin, uykusu pek hafif olduğu ve tetikte beklediği halde, bu sefer Şerife Kadın duymuyordu.

Bunun üzerine, geldiğini ve kapıyı açamadığını tekrar haber vermiş, hafifçe, çok hafifçe tıkırdatır gibi yine kapıyı çalmıştı.

Ve yine hiçbir ses duymamıştı.

Bir daha, biraz daha hızlı. Yine hiçbir ses çıkmamıştı.

Yarabbi, bu uğursuz gecede her şey mi aksi gidecekti? Biraz geri çekilmiş ve bir insan, canlı bir adam, bir düşman muayene eder gibi simsiyah gecenin bu simsiyah ve bir ölü kadar sessiz evine bakmıştı. Bu ev yoksa boş muydu? Bu evdeki iki kadın, Seniha da hizmetçi de dışarı mı çıkmışlardı?.

Amma nereye gidebilirlerdi?

Mükerrem bir iki kere daha, artık âdeta hızlı hızlı kapıyı vurmuştu. Sonra, sanki kocaman bir anahtarın ilk arayışta hemen ceplerde bulunmaması, ele derhal geçmemesi kabilmiş gibi, birden gelen bir ümit ve heyecanla ceplerini tekrar karıştırmış, teker teker yoklamış, bakmıştı. Ve artık yorgun, artık tamamen ümitsiz, kapının eşiğine çömelerek beklemişti.

Uzakta, aşağıda, çarşının ışıkları tek tük yanıyordu. Fakat etraflarındaki evler tamamen ışıksız, kapkara idi.

Seniha ile Şerife dışarı çıkmış bulunduklarına göre nereye gidebilirlerdi?

Evde insan varsa kapı çalındığının duyulmaması kabil değildi. Birden Mükerrem'in hatırına Seniha'nın Halit'e haber vermeye gitmiş ve Şerife'yi beraberinde sürüklemiş olması ihtimali geldi. Lakin Kapuz'da karşılaştığı sahneden aldığı ıstırap ve sonra oradan bu evin eşiğine varıncaya kadar geçirdiği dakika veya saatlerin, o müddetini tayin etmek gayrikabil zamanın dehşeti kendisini o kadar harap etmişti ki, hatırına gelen bu ihtimal bir taraftan gittikçe daha mümkün göründüğü halde diğer taraftan da buna lakayt kalı yor, bu ihtimal muhakkak bir şeyse hayatına gelecek felaketleri düşünmeye lüzum görmüyordu. Türlü rezalet ve musibet her taraftan gittikçe yaklaşan bir sel olarak kendisini kuşatsa bile ve kuşatacaksa bile, o nefsini bu kapı eşiğinde âdeta emniyette buluyordu.

Ve birden, Kapuz'da kalmadığına esef etti. Keşke kaçmasaydı! Evet kaçmamalıydı. Fakat Nüzhet'in olmak için değil.

Belki o kadınlardan sonra sırası gelerek kendisini Nüzhet'e vermek için değil.

Fakat orada bulduğu erkeklere, hatta kendini getirip götüren o iki adama ve Nüzhet'in önünde kollarını açmalıydı. Bu suretle ona anlatırdı ki, nazarında büyük bir kıymeti yoktur ve Mükerrem'i kollarına alabilmek için bir erkeğin masallardaki şehzadeler kadar güzel olması icap etmez. Hayır, sadece erkek olması kâfidir... Mükerrem rastgele, on dakika evvel böyle bir şey hiç hatırında yokken kollarını başkalarına açıverince, Nüzhet kendisine verilen şeyde verenin hiçbir değer görmediğini anlamış olurdu. Yazık, bu dersi Nüzhet almalıydı! Ve belki de varlığının derin, kendisince kabil değil farkedilemeyecek kadar derin ve gizli bir yerinde âdi ve galiz bir şehvetin hasreti de titreyerek, Mükerrem Kapuz'dan hemen kaçmış olmasına yanıyordu.

Aşağıda birden iki gölgenin belirişi. Bunların iki kadın gölgesi olduklarını Mükerrem farketmiş ve biraz sonra da görümcesi ile hizmetçi Şerife'yi tanımıştı.

Ayağa kalktı ve kalkarken kendisini müthiş yorgun hissetti. Eve girmek, uyumak! Gecenin ayazında her tarafı buz kesilmiş, şimdi titriyordu. Onlara doğru gitmeden ve nereden gelebileceklerini artık hiç düşünmeyerek bekledi.

Seniha onu aralarında ancak beş on adım kalmışken farketti. Ve kendisini Kapuz'da sanırken böyle kapının önünde bulunca şaşıp kaldı. Acaba bir an bağırmayı, bir rezalet çıkarmayı, Mükerrem'in sabaha karşı eve geldiğine ve içeri giremeyerek sokaklarda kaldığına dair şahitler bulmayı da düşündü mü? Düşündüyse bile biliyoruz ki bunu mümkün veya münasip bulmadı ve en

tabii sesi ile, “Vah, vah, çoktanberi mi bekliyordun? İnsan hiç yanına anahtar almaz mı? Benim de aksi gibi sokağa çıkacağım tutmuştu!” gibi sözler söyledi.

Bu sözlere bir cevap vermeyi Mükerrem düşünmedi bile. Artık bütün kuvvetini kaybetmişti, dokunup itseler yere düşecek bir halde idi. Bir sarhoş adımlar ile merdivenleri çıktı, odasına girer girmez de mantosunu çıkarıp fırlattı, sırtında elbisesi ile yatağa düşerek sanki sızan bir sarhoş gibi uykuya, ölüm kadar siyah ve derin bir uykuya daldı.

YİRMİ DOKUZ

Ancak sabahleyin, ortalık henüz aydınlanmışken bir elin sert sert kendisini dürttüğünü hissederek gözlerini açmış ve Seniha'yı karşısında görmüştü. Rengi sararmış, kaşları çatık, başı dik ve mağrur, gözleri parıl parıl yanan bir Seniha. Gençleşmiş ve âdeta güzelleşmiş bir Seniha.

Mükerrem gözlerini açar açmaz ona demişti ki: “Uyandırmasam öğleye kadar uyuyacaksın. Bu gece olup bitenlerden haberin var mı? Kapuz'da ağabeyim Nüzhet'i öldürmüş. Şimdi mevkuf!”

Genç kadının gözleri büyümüş, fakat ağzından hiçbir söz, hiçbir ses çıkmamıştı. Ve Seniha devam etmişti.

“İki el rovelver atmış. Kurşunların ikisi de çocuğun başına isabet etmiş. Yüz tanınmayacak bir hal almış, korkunç ve iğrenç bir şey olmuş diyorlar.”

Mükerrem, Nüzhet'in öldürüldüğünü duyar duymaz ayağa fırlamıştı. Fakat artık hiç hareket etmiyor, ağzından tek laf çıkmıyor, görümcesine sersem sersem bakıyordu. Seniha ise dönmüştü. Çıkacaktı. Sonra kapının önünde durarak sordu: “Şimdi sırtıma mantomu geçirip Şerife ile Adliye'ye gideceğim. Ağabeyimi göreceğim. Gelmek ister misin?”

Vaziyet değişiyor, hanımlık Mükerrem'den kendisine geçiyor, izin istemeden Şerife'yi yanına alıp götürebiliyordu. Fakat Mükerrem böyle şeyler farkedecek, böyle şeyler düşünecek halde miydi? Bir külçe gibi olduğu yere yıkılıverdi. Boğuk ve yavaş bir sesle, “Hayır, gelemem!” dedikten sonra da gözlerinden birden bire yaşlar boşandı.

Ve Seniha çıkıp gittikten sonra belki bir saat, ağladı. Lakin Halit'in uğradığı felakete mi, yoksa Nüzhet'in ölümüne mi ağlıyordu? Yahut sadece kendisini, hep kendisini düşünerek Nüzhet'in kendisini sevmemiş ve başka kadınlar önünde kendisini tahkir etmiş olmasına mı ağlıyordu? Bunları bilmeden, niçin ağladığını hiç düşünmeden ağlamıştı. Gözyaşları dindikten sonra kalbini bir çöl gibi boş ve kuru buldu. Koca sının attığı kurşunlarla Nüzhet'in yüzünün tanınmayacak, korkunç ve iğrenç bir hale geldiğini demin Seniha söylemişti. Ve şimdi, birdenbire, daha gözlerinde belki onun için dökülmüş yaşlar kurumadan, Mükerrem artık aşkının öldüğünü ve delikanlıyı artık sevmediğini anladı. Sade güzelliğinden, çok güzelliğinden dolayı sevmiş ve göğsüne çılgın gibi bastırmış olduğu o eşsiz baş şimdi korkunç ve iğrenç bir şey haline gelince sevgisi de birden tükenmiş ve varlığı sanki boşalmış, kupkuru ve bomboş bir şey olmuştu. Mükerrem bu aşkın çılgın hatıralarından, hatta dün geceki azaplarından bile varlığında artık tek zerre

bulamadı.

Ve kalın elbisesinin içinde çırılçıplakmış gibi titreyerek genç kadın ayağa kalktı. Oda ne kadar soğuk ve buz gibiydi! Sobayı yaktıktan sonra yatağına tekrar uzandı. Boş gözlerle, hiçbir şey düşünmeden, hiçbir şeye yanıp acımadan, hiçbir harekette bulunmadan böyle saatler geçirdi.

Seniha dönmüş müydü, Şerife Kadın, ahçı nerede idiler? Odaya kimse gelmiyordu...

OTUZ

Dere üzerindeki köprü geçilince, Adliye binası karşıdan gözüktü. Gece sabaha karşı yağmur yağmış, binanın önündeki çayır geçilmez bir bataklık halini almıştı. Yanında hizmetçi Şerife, Seniha zahmetle yürüyordu... Altı hem hapishane, hem tevkifhane hizmetini gören bu Adliye dairesinde kardeşini ziyaret edecekti. Yürürken daima o kadar dikkat ettiği halde çamura batmıştı. Heyecandan belki de her zamanki kadar dikkat de edememişti.

Adliye dairesi sarı renkte bir binaydı. Henüz yeni sabah olduğu halde her tarafı insanla ve gürültü ile dolu idi. Ve duvarlarından rutubet sızıyor, eşiğine ayak atar atmaz ağır ve ekşi bir koku genze çarpıyordu. En ağır hükümler yemiş mahpusları yanyana saklayan alt katta, demir bir parmaklığın gerisinde ve koyu bir loşluk içinde, birçok vücutların kımıldandıkları görülüyordu. Dün gece kardeşini Kapuz'daki evden işte buraya getirmişlerdi.

Seniha ile konuşmak üzere Halit parmaklığın önüne gelince, kendisini geçkin kız sekiz on saatlik bir zaman içinde âdeta birkaç yıl ihtiyarlamış buldu. Rengi bir ölü gibi sararmış, gözleri sönmüş ve yüzünde çok derin çizgiler olmuştu.

Seniha bu zavallı yüze doya doya ve ruhundan güle güle bakarak sordu: “İstediğin bir şey var mı ağabey? Hergün yemeğin gelecek. Şimdi yatak da göndereceğim. Rahat mısın?”

Halit cevap vermedi ve Seniha ıstırabı taklit eden sesiyle tekrar sordu: “Buraya ikide gelmişsin öyle mi? Pek rahatsız olmadın ya, uyudun ya?”

Rahat mıydı? Uyuyabilmiş miydi? Bunların cevapları altı yedi saat önce bir adam öldürmüş olan bu insan çehresinde o kadar güzel ve açık bir şekilde görülüp okunuyordu ki, Semiha’nın sorgularını susmakla karşılamayı Halit kâfi buldu.

Seniha etrafına bakındı, kimsenin kendilerini dinlemediğine emin olduktan sonra acı acı mırıldandı: “Ah, söylemez olsaydım! Fakat böyle bir ihtimal nasıl hatırıma gelebilirdi! Bir buçuk saat evvel her şeyi öğrenince nasıl çıldırmadığıma şaşıyorum. Bu sabah da ortalık bir türlü ağarmak bilmedi!”

Halit yorgun bir eda ile omuzlarını silkerek, “Bana avukat Hikmet Bey'i şimdi buldurup buraya gönderin” dedi.

“Peki ağabey.”

Seniha, bir lahza, bir şey söylemek istiyor da cesaret edemiyor gibi bir hal aldı. Sonra, çekingenliği çok güzel taklit eden bir sesle, lakin gözleri pusuda

bekleyen bir canavar dikkati ile parlayarak dedi ki: “Mükerrem çok yalvardı. O da gelmek istiyordu. Ben bir türlü getirmeğe cesaret edemedim.”

Ve çok masum bir eda ile ilave etti: “Gelmesine müsaade eder misiniz ağabey?”

Erkeğin düşük omuzları birden diklendi ve sesi sertlendi: “Yüzünü şeytan görsün!”

Ve Seniha bir taşma, bir isyan ve belki bir ağlama bekledi. Fakat Halit başka bir şeyden bahsetmeye sade gücü olmayan değil, buna hem de lüzum görmeyen bir adam edası ile deminki sözü tekrar etti:

“Şimdi avukat Hikmet Bey'i buldurun. Hemen beni görmeye gelsin.”

İçinde durmadan hayaletler kımıldayan ve dışarıya korkunç surette bir koku gönderen loşluğa dönerken, hafifçe mırıldandı: “Allahaısmarladık!”

“Bana her gün gel. Beni sakın yalnız bırakma!” gibi sözler söylememişti. Seniha'nın gelip gelmemesi onun için birdi. Halbuki kardeş muhabbetinin ne olduğunu bilen bir insan olsaydı, onun kollarına atılarak bu büyük felaketin ıstıraplarını bir dakika olsun avutup unutmak ihtiyacını duyar, Seniha'yı karşısında görür görmez boynuna sarılarak hıçkıra hıçkıra ağlardı. Böyle şeylere lüzum görmemiş, “Paranız var mı? Ne ile geçineceksiniz?” gibi bir sual ise hiç hatırına gelmemişti. Her gün kendisine iki öğün yemek yollamalarını kabul ettiği bir evde bu yemeğin nasıl pişeceğini düşünmek hatırına gelmiyordu.

Seniha onun karısını bir başka erkeğin kollarında yakalamaya giderken kendisinden o kadar yabancı bir eda ile ayrılmasından içlenişi gibi, şimdi de böyle soğuk ve bigâne davranmasından kırılmıştı. İçinde hayaletler kımıldanan loşlukta Halit ağır ağır kaybolduktan sonra da, dudakları gerile gerile uzun uzun arkasından baktı. Sonra, yavaşça dönerek, sessiz adımlarla taşlıkta yürüdü.

Orada bir iki jandarma ve polisle beraber ayak takımından birkaç insan vardı, bir köşede de dün geceden beri serseme dönen ve ağzından tek laf çıkmayan Şerife Kadın duruyordu.

Hırsızlık için evlere girmek gibi, adam yaralamak gibi, ırza tecavüz gibi sebeplerle yakalanıp itile kakıla getirilmiş olan ve hepsi de Halit'le beraber haftalarca, aylarca, belki senelerce burun burna yaşayıp çile dolduracak bu sefillere, kardeşine herhalde verecekleri ıstıraplar için Seniha kalbinde bir dakika garip bir sevgi ve âdeta minnetle baktı. Sonra, yanında kendi kendine durup durup ah eden hizmetçi, binadan dışarı çıktı. Yine o vıcık vıcık çamurlu çayırı geçti, yokuşu hızlı hızlı çıkarak eve döndü.

Vakit hâlâ erkendi... Sokaklarda bir tanıdığa rastlamadı.

Avukat Hüseyin Hikmet'e daha sonra haber yollayacak, belki de kendi gidecekti. Fakat onun kabul edeceğini ummuyordu. Daima nüfuzlu ve mühim insanların ve müesseselerin işlerini üstüne alan bu adamın, artık bir daha kalbur üstüne çıkmayacak olan bu âdi katilin hatırı için Madenci Sadettin gibi bir şahsiyeti kendisine düşman etmek istemeyeceği muhakkaktı.

OTUZ BİR

Mutlaka İstanbul şivesiyle ve gayet muntazam cümlelerle konuşmaya çok dikkat eden müstantiğin Şark vilayetlerinden olduğu yüzünden ve lisanından pek belliydi. Pek gence de benziyordu. Mektepten yeni çıkmış olacaktı. Seniha'yı büyük bir nezaketle kabul etti. Masasının yanında duran ve eski bir etajerle beraber odasının yegâne ziynetini teşkil eden kırmızı kadifesi âdeta beyazlaşmış geniş ve pek eski bir koltuğa oturttu.

“Hanımefendi sizi fazla yormamaya ve müteessir etmemeye elimden geldiği kadar çalışacağım efendim. Biraderinizin ifadesine dair bazı mütemmim izahat lütfetmenizi rica ediyorum.”

Seniha elini çenesine dayamış ve elindeki beyaz mendil yüzünün yarısını kapamıştı. Büyük siyah gözleri pek derinden gelen bir ışıkla yanıyordu. Bu kadın yüzünün yegâne güzel yeri olan bu gözlerin kendi yüzüne böyle parlak ve sabit bakışı, beyaz mendil de yüzün birçok yer ve kusurlarını kapayınca, herhalde hayatı tamamen kuru ve macerasız geçmiş müstantiğe farkedilir bir heyecan geçirtti.

Seniha gözlerinde hep o sabit ve parlak bakışla, “Buyurun sorun da ne biliyorsam söyleyeyim. Beyefendi!” demişti.

“Evvela usulden olduğu için bir noktayı tesbit edelim:

Zat-ı seniyeniz Halit Bey'in hemşiresisiniz, değil mi efendim?”

Seniha kuvvetle, ta içten, şu kadar ki bu kuvvetin nereden ve hangi membadan geldiği biraz esrarlı kalarak cevap verdi: “Evet, ana baba bir, öz hemşiresiyim!”

“Peki efendim, Mükerrem Hanım'ın maktulle Kapuz'da telaki ettiklerini ne vakit ve hangi vesile ve tesadüfle öğrenmiştiniz?”

Seniha yüzünün yarısını kapayan mendili birdenbire çekti. Bir omzunu kaldırmıştı ve bu kaldırdığı omza başını eğerek çok yavaş, fakat hiç tereddüdü olmayan bir sesle mukabele etti: “Böyle bir şeyden katiyen haberdar değildim efendim. Hatta şimdi de Mükerrem Hanım'ın günahkâr bir kadın olduğuna ve kardeşimi aldattığına katiyen hükmedemiyorum. Ağabeyimin feci bir yanlış neticesinde bu cinayeti işlemiş olmasından çok korkuyorum.”

Eski zaman terbiyesi görmüş İstanbullu'lar gibi konuşmaya meraklı genç müstantik büyük bir hayret içinde kalmıştı. O kadar ki, yeni cümlelerinin süsüne, nizamına itina edemedi: “Ama hanım, nasıl olur? Mükerrem Hanım'ın maktulle buluşmak üzere Kapuz'a taşınıp durduğunu siz kendisine

haber vermişsiniz. Biraderinizin ifadesi böyle!”

“Ben kendisine bu yolda hiçbir ihbarda bulunmadım. Mükerrem Hanım'ın Kapuz'a gittiğini ben kendim bilmiyordum ki ağabeyime bildireyim. Esasen, tekrar ediyorum. Mükerrem Hanım'ın o zavallı gençle buluşmak üzere Kapuz'a gittiğine veya kendisiyle başka bir yerde buluştuğuna kati bir şekilde şu anda da kail değilim.”

Fakat müstantiğin şaşkınlığı geçmişti. Artık yine muntazam ve uzun cümlelerle konuştu: “Zat-ı seniyenizin bizzat haber verdiğinizi biraderiniz iddia ediyor. Hattâ bunun üzerine Kilimli'deki ocağa gidiyorum diye gece eve gelmeyerek çarşıdaki yazıhanede kalmış olduğunu söylüyor. Cinayet gecesi, haremi evden gizlice çıkıp Kapuz'a gider gitmez siz hizmetçiyi yanınıza alarak yazıhaneye gitmiş, hareminin Kapuz'da bulunduğunu kendisine haber vermişsiniz!”

Seniha yüzü hayret içinde dinliyordu. Koltuğa dimdik yaslanmış ve iki elini koltuğun iki kenarına dayamıştı. Sonra, pek yavaş bir sesle, “Biraderim böyle diyor ha?” diye mırıldandı. Bunu o kadar yavaş sesle söylemişti ki, müstantiğin tam karşısında oturmuş olmasaydı belki delikanlı sözlerini duyamazdı.

“Kendisini yarım saat evvel isticvap ettim ve bu şekilde izahat aldım.”

“Müsaade buyurun beyefendi. O halde ben hiçbir şey söylememiş olayım.”

Erkeğin canı sıkılmış, siyah gözlerin demin verdiği heyecandan da tamamen sıyrılmıştı:

“Nasıl olur efendim? Kanunen her bildiğinizi doğru olarak tekrar etmek mecburiyetindesiniz. Söylediğiniz hiçbir sözü geri almaya sizin hakkınız bulunmadığı gibi sözlerinizi geri almanıza müsaade etmek salahiyeti de bende yoktur. Bahusus ki, bir hadise karşısında değiliz, bir katil vakası önünde bulunuyoruz. Binaenaleyh, çok rica ederim, hususi hiçbir mülahaza takip etmeyerek bana hakikati beyan ediniz: Biraderiniz birkaç gecedir niçin yazıhanede kalıyor ve evine gelmiyordu?”

“Karısı ile kavga etmişti.”

“Münazaanın sebep ve saiki ne idi?”

“Ağabeyim Mükerrem Hanım'ı çok kıskanıyordu. Fakat tekrar edeyim ki Mükerrem'in ağabeyimi aldattığına dair ben hiçbir şey, müspet ve kati hiçbir şey bilmiyorum. Ancak arada yirmi sene kadar bir yaş farkı olduğu için belki bu fark kardeşimin hatırına türlü ihtimaller getirip duruyor ve asabını bozuyordu.”

“Peki, siz şahsen hiçbir şeyden şüphe etmemiş miydiniz?”

“Etmedim diyemem, ettim. Hem de üç aydan beri. Fakat bu şüphelerim kanaat derecesine varmış değildi.”

“Peki bu şüpheniz kim veya kimler üzerinde tekâsüf ediyordu, hanımefendi?”

“Şüphelerim bir tek kişi üzerinde idi, o adam da Nüzhet Bey'di.”

“Şimdi bir noktayı kati olarak tespit edelim: Cinayet gecesi şirketin idarehanesine siz gittiniz mi gitmediniz mi?”

“Evet gittim.”

“Şu halde niçin gittiniz hanımefendi?”

“Mükerrem Hanım o gece çok kederli idi. 'Git de kendisini getir. Hiçbir kabahatim olmadığına yemin ederim' diyor, yalvarıp ağlıyordu. Dayanamadım, aralarını bulmak ve ağabeyimi getirmek için yazıhaneye gittim.”

“Yalnız mı gittiniz?”

“Yalnız gitmediğimi, hizmetçi kadını yanıma alıp gittiğimi biliyorsunuz. Bir dakika evvel kendiniz söylediniz.”

“Hizmetçi kadına bir şey söylemiş miydiniz?”

“Hayır, ne giderken, ne de dönüşte vaziyete dair hiçbir şey söylemedim.”

“Bunu tabii ayrıca kendisinden de sorarım. Fakat siz gece yarısı sokağa çıkmaktan ve boylu boyunca çarşıyı geçmekten çekinmediniz mi? Meyhanelerin, sarhoşların arasından o saatte iki erkeksiz kadının geçişi biraz garip değil miydi?”

Seniha acı ve kinli bir nazarla, sanki bundan o mesulmüş gibi müstantiğin yüzüne baktı, “Genç değilim, güzel değilim, neden çekinecektim!” dedi. Şerife'ye de hemen aynı şeyleri söylemişti.

“Biraderinizi eve getirmek için yazıhanesine gitmişsiniz. Şu halde razı etmeye çalıştınız değil mi?”

“Evet, hatta o da dönmeye muvafakat etti ve beraber eve gitmek için yola çıktı.”

“Sonra?”

“Sonra birden bire yokuşun başında bizden ayrıldı. 'Beynim ağrıyor. Biraz yürüyüp hava almak ihtiyacındayım. Yarım saat sonra gelirim' deyip yürüdü. Başını alıp Kapuz'a gitmiş!”

Beyaz mendil yanan fakat nemlenmiyen, buğulanmayan gözlerin kenarlarından geçti. Odadaki sükûtu müstantiğin kaleminin kâğıt üzerindeki belirsiz, o kadar hafif hışırtısı bozuyor, lakin, dışarıda, birbirlerine karışıp

artan ve her tarafı kaplayan bir sürü ses, uğultu geliyordu.

Müstantik dedi ki: “Tabii icap edince bu ifadenizi biraderinizin önünde tekrar edersiniz efendim. Şimdi lütfen imza buyurur musunuz?”

Seniha ayağa kalktı. Delikanlının uzattığı kâğıttaki satırlara süratli bir nazar attıktan sonra imzasını yazdı.

Ve eli daha kalemi bırakmadan sordu: “Beyefendi, hüküm ne kadar zamanlık bir meseledir? Bu meçhuliyet her şeyden müthiş! Çıldıracağım!”

“Kendinizi o kadar mustarip etmeyin Hanımefendi.”

“Nasıl etmeyeyim? Alelade bir şey değil ki! Ortada bir katil vakası var!”

“Evet, lakin birçok da esbab-ı muhaffefe mevcut. Hem şehrin iyi bir avukatı biraderinizin müdafaasını deruhte etti. Herhalde böyle mustarip ve nevmit olmamalısınız!”

Seniha daha fazla dinlemek istemeyerek ayağa kalktı. Teselli etmeye çalışan sesi ve ümit vermeye savaşan sözler ile bu adamı karşısında pek manasız ve sıkıcı bir mahluk bulmuştu. Hatırına birden türlü kurtulma, beraat ihtimalleri de getiren bu esbab-ı muhaffefe sözü ile kendisini avutmaya çalışmasına, ayrıca da velevki pek uzak bir ihtimal olarak beraat imkânından bahsetmesine öfkelenmişti. Bu adam ortada bir katil olduğunu, bir insan öldürüldüğünü bilmiyor muydu? Hem bu insanı öldüren katil onun suçunu adamakıllı bilmeden, bir şeyini görmeden, âdeta durup dururken öldürmüştü. Bu vaziyetin karşısına hiçbir esbab-ı muhaffefe çıkmamalıydı. Bu esbab-ı muhaffefe sözü katili müdafaa edecek avukatın ağzına yakışabilirdi. Fakat adliyenin ağzına bile almaması icap etmez miydi?

Nazik, lakin soğuk bir baş selamı ile müstantiğin yanından ayrılmış, merdivenleri inmiş, dışarı çıkmıştı. Halit'in müdafaasını deruhte eden avukatın kendisine dün okuduğu iki madde, Ceza Kanunu'nun 51'inci ve 448'inci maddeleri birden hafızasında canlandı. Bu iki madde, sanki bir kâğıt üzerinden bunları okuyormuş gibi bütün kelimeler ile, kelimelerinin sırasını tamamıyla muhafaza ederek gözlerinin önüne geldi ve bütün bu kelimeleri ayrı ayrı düşündü. Gözlerinin önünde evvela 448'inci madde canlanmıştı. Bu madde: “Her kim bir kimseyi kasten öldürürse 15 seneden 18 seneye kadar hapis cezasına mahkûm olur” diyordu. Fakat asıl mühimmi 51'inci madde, esbab-ı muhaffefe maddesi idi. 51'inci madde artık beyninin içinden çıkmayacak, beynini mütemadiyen törpüleyecekti.

Bu 51'inci madde şu idi: “Bir kimse haksız bir tahrikin husule getirdiği gazap veya şedit bir elemin tesiri altında bir cürüm işler ve bu cürüm idam ve müebbet ağır hapis cezasını müstelzim bulunursa faili 12 seneden az

olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm olur. Sair hallerde irtikap olunan fiilin cezası yarısına kadar indirilerek verilir. Tahrik ağır ve pek şiddetli olursa idam ve müebbet hapis yerine 7 seneden 12 seneye kadar ağır hapse konulur. Sair cezalar ağır hapisten hapse, hidemat-ı umumiyeden memnuiyet muvakkat memnuiyete tebdil edilmek üzere yarısından dörtte üçüne kadar indirilir."

Bu maddeleri dün okuyan avukat, "Müsterih olunuz, cezayı mutlaka beş seneye indirteceğim" demişti.

Şimdi de müstantik, maktulün hakkını arayan ve alacak olan kuvvetin mümessili, "Esbab-ı muhaffefe var. Hem de şehrin iyi bir avukatı kardeşinizi müdafaa edecek. Ümit kesmeyin, her halde ceza pek de ağır olmayacaktır" gibi sözler söylüyordu.

Acaba adamın teminatı doğru çıkacak, bu kanun maddelerinin de ortadan kaldırmadığı bir ihtimalle Halit yalnız beş sene mi yiyecekti? Beş sene... Beş sene.

Seniha yürürken durdu, başını çevirip arkasına baktı.

Altında hapishanesi bulunan sarı boyalı adliye binasını, suları yer yer âdeta bir göl hissini veren bir bataklık sarmıştı. Binanın hapishane olan alt katının küçük ve tavana yakın pencerelerinin akisleri, bu yer yer birikmiş sularda görünüyordu. Bu alt katta, mevcudunun şimdi yüzotuzyedi olduğu söylenen ve bu sayıdan hiçbir zaman aşağıya inmediği ilave olunan mahkûmlarla beraber beş sene yaşamak. Bu boğucu, rutubetli ve murdar hava içinde beş sene yaşadıktan sonra kırkbeşlik bir adamın hiçbir hastalığa tutulmadan hayata dönmesi için onun demirden yaratılmış olması gerekti!

Beş sene... Beş sene de yüreği pek memnun etmeyecek bir rakam değildi.

OTUZ İKİ

Hakikati müstantiğe söylememekle nefsini bir tehlikeye atmış olduğunu Seniha bilmiyor değildi. Mahkemede Halit karısının kendisine ihanetini, kızkardeşinden öğrenmiş olduğunda ve ondan aldığı malumat üzerine Kapuz'a gittiğinde elbette ısrar edecek, sözlerini ihtimal ki hâkimler heyetine de kabul ettirecekti. Bu nokta katil için cezasını hafifletebilecek şeylerin en mühimlerinden biri, âdeta birincisi idi. Ve Halit muhakkak ki Seniha'nın iddiası karşısında susmayacak, baş eğmeyecekti.

Diğer taraftan, “ağabeyime ben böyle bir haber vermedim. Yazıhaneye kendisini eve getirmek için gitmiştim” iddiası Seniha'yı hizmetçiye karşı da tehlikeli bir vaziyete koyuyordu. Şerife Kadın, “Seniha Hanım'ın her şeyden malumatı vardı. Ağabeyine haber veren de odur. Beni gece yarısı arkasına takıp zorla yazıhaneye sürükledi ve Mükerrem Hanım'ın Kapuz'a gittiğini haber verdi. İki kardeş her şeyi benim yanımda konuştular” derse, Seniha'nın vaziyeti hakikaten büsbütün nazikleşecekti. Vakıa Şerife Mükerrem'in sadık hizmetçisi idi. Bu sebeple, hanımının günahkârlığını âdeta şüphede bırakan bir vaziyeti kendi isteğiyle bozmayacağı tabii bir şeydi. Bununla beraber, istintaklarda sıkıştırılınca korkup her şeyi söylemesi ihtimali de pekâlâ mevcuttu.

Lakin Seniha sırf Halit'in mümkün olduğu kadar ağır bir hüküm yemesi için böyle hareket etmiş değildi. Gerçi bu da sebeplerden biriydi, ancak tek sebep değildi. Çünkü Halit'i içine sürüklediği felaket kendisi için hiçbir tehlikeyi mucip olmadan sonuna kadar götürülür ve temin edilirse, bu korkakçasına, adi bir şekilde intikam alış olacaktı. Fakat faciada oynadığı başrolü kendi nefsini de tehlikeye atarak sonuna getirince kardeşine karşı Seniha hiçbir mahcubiyet duymayacak, varlığında hiçbir küçülme ve alçalma hissetmeyecekti.

Mükerrem'in ise hiçbir şey sezdiği yoktu ve hiçbir şeyi derinlemek hatırına gelmiyordu. Şerife Kadın kendi başına dert açmamak için Mükerrem'i fedaya elbette hazırdı. Fakat, hem de hanımı lehinde söz söyleyerek işin içinden ziyansız çıkmak şıkkını tabii sevinçle kabul etti. Seniha'nın tenbihi veçhile yazıhaneye ancak Halit'i almak için gidilmiş olduğunu söyledi. Diğer taraftan, her şeyi bildiği halde Seniha'nın müstantiğe kati olarak hiçbir şey bilmediğini ve kardeşinin birtakım şüphelere kapılıp hareket ettiğini söylemesi Mükerrem'i minnettar etmişti. Vakıa Halit'in onun tarafından haberdar edildiğini biliyordu, baskın teşebbüsünün onun tahriki ile

olduğu, her şeyin onun yüzünden çıktığını biliyordu. Fakat genç kadın yapayalnız kalmaktan öyle korkuyordu ki, kendisine karşı görümcesinin son dakikada gösterdiği himayeyi daha evvelki yaptıklarını unutmak için kâfi bir sebep bulmuştu.

Sevgilisi mezara ve kocası hapse giden genç kadın şimdi hayata pek bağlanmış, tatlı canı ve rahatı için ne lazımsa yapmaya kara vermişti. Âdeta ağır bir hastalıktan kurtulmuşların nekahat devrinde kendi nefislerine âşık oluşları gibi bir haleti ruhiye içinde yalnız kendini düşünüyor, kendini seviyordu. Hatta yeni vaziyetinden içten içe ve gizliden gizliye belki biraz da memnundu. Aylardan beri ona çok ıstırap çektiren bir erkekten de, daima emirler veren bir erkekten de aynı zamanda kurtulmuştu. Artık Nüzhet'in kendisini bırakıp başka bir kadına gitmesi ihtimali ile titremeyecek, artık Halit'e hoş görünmek için bir şey sezdirmemek için zahmetlere girmeyecekti. Artık sade kendi nefsini düşünebilirdi. Epey elması, biraz da parası olmuştu. Bir müddet kimseye muhtaç kalmadan yaşayabileceklerini hesaplıyor ve gözlerini mazinin uzaklarına kadar götürmemekle beraber şimdiki halde Seniha'dan ayrılmak hatırına gelmiyordu. Ihlamur'daki ev anasının kendi kanalıyla, hatta bir iki kere doğrudan doğruya Halit'ten çektiği paralar sayesinde daha fazla harap olup yıkılmaktan kurtulmuş, hatta mükemmelen tamir edilmişti. Seniha bu evde niçin bir yük olacaktı? Esasen babasından bir küçük aylığı ve Erenköyü'nde küçük bir irat getiren bir köşkte yarı hissesi yok muydu?

İstanbul'a Mükerrem tek başına gitmek, Beşiktaş'taki evde yalnız kalmak istemiyordu. Son zamanlarda yatalak haline gelen anası ile burun burna, vakayı haber alır almaz kimbilir kime yazdırıp gönderdiği uzun, sık harfli dört sayfalık mektubundaki acı ve zehirli tenkitleri her saat lisanından dinleyerek yaşamak cidden feci bir şey olacaktı. Seniha onun için iyi bir arkadaştı. Belki Halit'e karşı kalbinde büsbütün silinmemiş bir sevgi ile onun kardeşini yanından ayırmamak istiyor, aynı zamanda, kendi menfaati namına, kocasının kızkardeşi ile beraber yaşamasının herkese karşı masumiyetinin bir nevi delili şeklinde sayılacağını da hesap ediyordu.

Cinayet tahkikatı bitip artık mahkemeye başlanmak üzere iken, ne yapacaklarını Seniha ile konuşmak, beraber Ihlamur'a dönmelerini onunla kararlaştırmak istedi.

OTUZ ÜÇ

Bir ikindi vaktiydi. Yine hemen bütün günlerinin geçtiği yerde, hem salon hem yemek odası hizmetini gören odada oturmuşlardı. O gün artık bütün hizmet Şerife'de kalmak üzere aşçı kadına yol verilmiş, ay sonunda evin tahliye edileceği evsahibine bildirilmişti. Seniha dikiş dikiyor, Mükerrem elinde bir gazete tutuyor fakat okumuyordu. Zihni o kadar meşguldü ki, okumak istese de okuduğunu zaten anlayamayacaktı.

Birdenbire, elindeki gazeteyi odanın ortasındaki masanın üzerine fırlattı, “Ne yapacağız? Ne yapalım?” diye sordu.

Bütün mukadderatları biribirlerine bağlı iki insan birbirleriyle nasıl konuşurlarsa öyle konuşmuş, öyle sormuştu.

Fakat bu samimi soruş yaşlı kıza pek ağır bir hakaret tesiri yaptı. Seniha o vakte kadar hiç Mükerrem'i terslememiş, genç kadının beraber yaşamak hakkındaki tasavvurlarını farketmemiş görünmeyi tercih etmişti. Lakin bugün, kendisi açıkça şerik yapılarak girişilmek istenilen bu istikbal müzakereleri ona hakikaten kabul edilemeyecek bir cüret, sarih bir hakaret mahiyetinde görünüverdi. Ve Seniha her şeyi açıkça söylemek kararını birden vererek başını dikişten kaldırdı. Karşısındaki insan kendisi için sadece bir düşmandı. Fakat, bu düşmanın büsbütün meydana çıkarak içini tamamen dökmesi için hiçbir şeyi anlamamış görünmeyi tercih ederek, Seniha gelininin yüzüne baktı.

“Beraber yapacağımız bu şey nedir?” diye sordu.

Lakin cevabı beklemeğe tahammül etmedi. Nihayetlerinde ayıplama ve nefretin şimdiden belirmeye başladığı bir nazarla genç kadını süzdü,

“Şimdiki halde mahkemenin kararını bekliyorum” dedi.

“Mahkemenin kararı elbette beraat olmayacak... Fakat farz-ı muhal beraat etse bile ne benimle, ne de sizinle beraber yaşamaya elbette muvafakat etmez.”

Seniha şimdi susuyordu. Mükerrem devam etti: “Şu halde ne yapacağımızı düşünüp bir karar vermeliyiz!”

“Ağabeyim beraat ederse sizinle yaşamaya muvafakat etmeyeceğini söylediniz. Kendisini bundan dolayı yoksa suçlu mu buluyorsunuz?”

Mükerrem şaşırıp kaldı. Seniha'nın kendisine şimdiye kadar böyle bir sesle hitap ettiği hiç vaki olmamıştı. Cinayet sabahı kardeşinin kendi yüzünden katil olduğunu haber verirken bile sesi bu kadar sert, böyle düşman değildi. Sesten başka sözlerin kendileri de Halit'in tarafını tutuyor ve

kendisini tahkir ediyorlardı. Şimdi kendi sesi de biraz acı, Mükerrem dedi ki: “Tabii benden nefrete hakkı var. Fakat sizinle de yaşamak istemeyeceğini düşünerek beraber İstanbul'a gitmeyi teklif etmiştim.”

Ve Seniha artık yüzündeki dostluk maskesini tamamıyla sıyırıp fırlatarak cevap verdi: “Belki kendisi ile artık ben de yaşamak istemem. Lakin bu benimle onun aramızdaki bir meseledir. Sizinle aramızdaki vaziyete gelince: Ben macerası cinayet mahkemelerine düşmüş ve sağır sultanın kulağına gitmiş bir kadınla, kendi yüzünden kocası katil olmuş bir kadınla bir evde oturmayı, beraber yaşamayı hiçbir zaman kabul edemem!”

Mükerrem ayağa kalktı... Sapsarı idi. Sonra bu sapsarı yüz birden kızardı ve genç kadına öfkeli bir sesle âdeta bağırdı: “Mademki namus meselelerinde bu kadar mutaassıptınız, biraderinize beni fitlediğiniz geceye kadar niçin her şeye göz yumdunuz? Sanki Nüzhet'le münasebetimi anlamamış mıydınız? Göz yumdunuz, hatta göz yummakla kalmadınız, kolaylıklar gösterdiniz, türlü yardımlarda bulundunuz. İlk önce bunu hep tesadüf işi sanmıştım. Sonra neye hükmedeceğimi, neye atfedeceğimi bilemedim. Kardeşinizin namusunu korumak için bana bir kere olsun bir nasihatte bulunduğunuzu iddia edebilir misiniz?”

“Siz nasihat dinleyecek halde miydiniz ki! Oğlanı görür görmez ağzınız hayranlıktan ve iştihadan bir karış açılmıştı. Allah vermesin, gözünüz dönmüştü!”

Fakat Mükerrem'in hiddeti birdenbire geçmişe benziyordu. Bu ağır sözleri âdeta sükûnet içinde dinledi. Sonra ağır ağır, düşünceli, dertleşmek ihtiyacına mağlûp konuştu: “Belki iki ay kendi nefsimle mücadele ettim. Beni o zaman bu uğursuz sevgiden vazgeçirmek kabil olurdu. Lakin ben sizin gibi insafsız değilim, hakikati teslim ederim. Bundan dolayı sizi itham etmiyorum. Siz geçirdiğim buhranlardan o vakit haberdar değildiniz. Anladığınız zaman da artık olan olmuştu!”

“Aldanıyorsunuz! Bu olanların olacağını Nüzhet'le sizi karşı karşıya gördüğüm ilk gecede, o mahut balo gecesinde sezdim. Hem şuna da eminim ki, Ankara'da kalsaydık, aynı oyunu bu sefer Celâl Ferit Bey'le oynayacaktınız!”

Mükerrem bu son cümleyi âdeta işitmemiş, Celâl Ferit sözü hafızasında hiçbir akis yapmamıştı. Fakat ilk cümleye sarıldı, ilk cümleyi yakaladı ve başını hışımla sallayarak, “Olanların olacağını anladınız da niçin müdahale etmediniz, niçin nasihat etmediniz?” O zaman Seniha hiçbir şey söylüyordu. Mükerrem onun yüzüne bütün bir dakika baktıktan sonra devam etti: “Evet,

mutlaka kabil olurdu. Bugün de bu vaziyette bulunmazdık!..”

Geçkin kız hafifçe omuzlarını silkerek “belki de!” diye mırıldandı. Mükerrem birdenbire şaşırmıştı. Şaşkın gözlerle görümcesine baktı. Onun bu “belki de!” deyişinde hiçbir pişmanlık ve teessür sezmemişti. Bu “belki de” âdeta “evet, ihtimal ki bu işin önünü ilk dakikada, yahut bana açılıp dert yanmaya geldiğin zaman alabilirdim. Bu olanlar da olmazdı. Fakat ben seyirci kaldım. Çünkü bu olanların olmasını istiyordum!” diyen bir eda vardı. Şu halde, bu daima kendisine çok dost görünmüş kadın bu derecede mi düşmanıydı? Niçin bu kadar korkunç bir düşmandı? Ve öyle ise mahkemede niçin hiçbir şey bilmediğini söylemiş, lehinde vaziyet almıştı?

Fakat Mükerrem bütün bu şeyleri düşünemez, bunların sebeplerini bulamazdı. Çok yorgun bir halde bir koltuğa düşerek mırıldandı: “Bugün adliyeye gideceğim. Eğer dava esnasında bulunmaklığıma lüzum yoksa, ilk vapurla İstanbul'a gitmek istediğimi söyleyeceğim. Burada yaşamak beni deli edecek!”

Elleri arkasında, başı biraz önüne eğik, Seniha odanın içinde gidip gelmeye başlamıştı. Neden sonra, biraz müstehzi bir eda ile, “Böyle hemen İstanbul'a gideceğinizi bilmiyordum” dedi.

“Mahkemenin hükmüne kadar, belki bir ay kadar beklemeye tahammül edecektim. Fakat şimdi işittiğim bu ağır sözlerinizden sonra sizinle bir çatı altında yaşamaya imkân görmüyorum.

Mükerrem aynı koltukta idi. Seniha belki bir dakika daha odanın içinde gidip geldi. Sonra tam Mükerrem'in önünde durdu: “Böyle karar vermekle isabet ediyorsunuz. Kasabada ne kadar hovarda varsa etrafınızı kuşatmadan önce kalkıp gitmeniz bence de doğru!”

Mükerrem şaşalamıştı. Galiba anlamamıştı da. Sordu: “Ne demek istediniz?”

“Dün Raşit Bey'den gelen teklifi düşündüm de, burada kalmamanızın doğru olacağını bundan dolayı söyledim.”

Mükerrem avuçlarına tırnaklarını batırıyordu. Nihayet, kısık bir sesle, ağır ağır dedi ki: “Raşit denilen o hayasız sersemin teklifi, nazarımda bir köpek havlamasından ibarettir!”

Çirkin ve geçkin kız, günah işlemek isterse bunun için üste para vermek mecburiyetinde bulunan ve kararlaşmış şekli aşan her yeni okşanma ve sevilme için belki ayrı para vermeye mahkûm kalacak olan çirkin ve ihtiyar kız en acı tebessümü ile gülümsüyordu. Ve dar omuzlarını daha darlaştırarak cevap verdi: “Canım, vakıa dün bir edepsiz sersem böyle bir teklifte bulundu.

Fakat Zonguldak bir köy değildir, bir vilayet merkezidir. Hem de zengin ve mühim bir vilayet merkezidir. Sade edepsiz sersemler değil zorlu ve cüretli zenginler de çıkabilir!”

Mükerrem artık hiçbir şey söylemek istemedi. Neye yarayacaktı! Âdeta zahmetle ayağa kalktı, Seniha'nın hiç yüzüne bakmadan odadan ayrıldı...

OTUZ DÖRT

Amasra'nın küçük limanını çepeçevre kavrayan tepelerde akşam oluyordu. Kıvrıla kıvrıla tepelerden inen ve inerken denize birdenbire düşecek gibi olan Amasra yollarına akşam gittikçe iniyor, akşam her tarafa gittikçe yayılıyordu. En yük sek tepelerden birinde tuttuğu, evde, kendi evinde, Seniha bu gece ilk geceyi geçirecekti.

Halit yirmi gün evvel yedi buçuk yıl hapse mahkûm edilmişti. Büyük ümitler bağladığı Hüseyin Hikmet işi reddedince müdafaasını üstüne alan Fazlı isimli başka bir avukat hiç muvaffak olamamış, belki de tesir altında kalarak pek sudan şeyler ;söylemiş, sözleri âdeta dudaklarından dökülmüştü. Fakat Seniha'nın müstantik ve mahkeme huzurundaki sözleri de yedi buçuk sene yemesinde müessir olmuş, bundan dolayı da Halit, kızkardeşi ile ne muhakeme esnasında, ne de o Zonguldak'tan ayrılıp Amasra'ya giderken görüşüp konuşmak istememişti.

Ve Seniha buna çok acınmıştı. Halit'in bitap, biçare ve düşkün simasını yakından görmek çok leziz oluyordu ve bu lezzeti ancak iki üç kere, katil fiilini işlediği gecenin sabahında ve tahkikatın ilk günlerinde tatmıştı. Şimdi, hiçbir kurtulma ümidi kalmamış bir mahkûm olarak onu görmek zevki elbette daha büyük, çok daha büyük olurdu. Seniha bu zevkten mahrum edildiği için âdeta hakkı yenmiş gibi bir şey duyuyor, ağabeyine karşı bir gücenme hissediyordu. Mükerrem'e gelince, mahkeme hüküm vermeden İstanbul'a, annesinin yanına gitmişti. Aradan on on beş gün geçmeden de bütün Zonguldak ona dair büyük bir havadis ile çalkandı. İngiltere'deki kömür grevi sıralarında kazandığı yüzbinlerce liradan sonra artık Zonguldak'a dört beş ayda bir beş on gün için uğrayan ve yarı İstanbul'da yarı Avrupa'da geçen sefahat hayatı ile de paralarının suyunun çekmeye başladığı rivayet edilen madenci Orhan Abdi, Mükerrem'i metres yapmıştı. Mahkeme genç kadının mahpustan boş düştüğüne hükmedince evleneceklerine dair de rivayet vardı. Bu işin evvelden, daha Mükerrem Zonguldak'ta iken ve Nüzhet katledilir edilmez kararlaştığı ve kocasını hapse, sevgilisini de mezara sokan uğursuz kadının Orhan Abdi ile buluşmak maksadı ile İstanbul'a gitmiş olduğu ise daha kuvvetle rivayet olunuyordu.

Seniha bu haber ve tefsirlere hiç şaşmamıştı. Mükerrem'in zavallı Nüzhet'in matemini tutmayarak sırf kendini düşündüğünü, sırf kendi istikbalini düşündüğünü bilmiyor muydu? Mükerrem kendisine karşı esasen büyük keder ve ıstırap komedyası oynamamış, kederinin de pişmanlığının da

mutedil olduğunu gizlememişti. Onun bütün gençliğini heder etmeyeceğini anası ile artık burun burna, ihtiyar kadının zehir gibi sözlerini ve feryat ve figanını günün her saatinde dinleyerek yaşamaya razı olamayacağını Seniha çok iyi biliyor, onun yeni bir macerasına dair havadis ve malumat alacağından emin bulunuyordu. Maamafih, bu havadislerin bu kadar çabuk ve bu kadar kati geleceğini de doğrusu hesap etmemişti. Hayasız mahluk, bir taraftan bu rezaleti belki de kararlaştırmış olduğu bir sırada kendisine beraber gelmek, bir çatı altında yaşamak teklifinde bulunmuştu!.. Ve Seniha aldığı malumatı tabii derhal Halit'e bildirdi.

Fakat, maatteessüf, bu bildiriş o kendisine umduğu neşe ve zevki temin edemedi. Halit'in işi öğrenince omuzlarını silkmekle iktifa ettiğini öğrenmişti. Uğruna katil olduğu kadını böyle lakayt bırakabiliyordu? Lakin Seniha bunun sebebini araştıracak, ağabeyinin halet-i ruhiyesi üstünde uzun tahlillere kalkışacak halde değildi ve bu sebep onun için meçhul kaldı. Çünkü geçkin kız kendi vaziyeti ile meşgul olmak, kendi kendini düşünmek mecburiyetinde bulunuyordu. Babasından kalan tekaüt maaşı ayda on iki lira idi. Gerçi Erenköyü'ndeki köşkün kirasından da hissesine on lira kadar bir şey düşüyor fakat bu paranın hiç değilse yarısı, çok kere kiracısında kalıyor, köşkün mütemadi tamirlerine gidiyordu. Seniha Mükerrem gibi kendisini hiç olmazsa bir iki sene geçindirecek elmasa inciye de malik değildi. Bu sebeple, vaktiyle birkaç kere evlerinde yemeğe gelmiş olan valiye müracaat ederek bir mektep hocalığı istedi.

Bunu isterken Zonguldak'taki orta mektepte bir hocalık ümit ediyordu. Fakat öğrendi ki ortamektep hocalarını doğrudan doğruya Ankara tayin eder ve elinde bir mektep şahadetnamesi bulunmadığı için ilkmektep hocalığına tayini de bir lütuf olacaktır. Valinin delaletiyle gördüğü Maarif Müdürü âdeta nazlanmış, hele vilayet merkezinde alıkoymaya imkân bulunmadığını kati bir lisanla söylemişti. Bunun üzerine Seniha bir daha valiye gitti. O yine kendisini belki eskisinden fazla bir nezaketle kabul etmiş, yerinden kalkarak kapılara kadar da teşyi etmişti. Fakat bunu galiba âlicenaplığına kendi nefsini hayran etmek için yapıyordu. Bu nezaketi içinde, bir daha gelirse artık istiskal etmek mecburiyetinde kalacağını ve herhalde hiçbir tavassutta bulunmasına imkân ve ihtimal olmadığını da pek güzel ihsas edebilmişti. Seniha artık Maarif Müdürü nereye yollasa gitmek icap ettiğini anladı. Ve Amasra gibi, deniz kenarı olan ve güzel denen bir yere tayin edilişine cidden şaştı. Herhalde bir yanlışlık olmuştu. Fakat günün birinde içerlere, sahilden çok uzak yerlere atılmayı mutlaka hesap etmeliydi. Bu, sonu bulunmayan bir

yoldu ve her günü daha fena olabilirdi. Yaşlılık, hastalık, uzak ve berbat bir yerde yapayalnız ve bakımsız ölmek, bunlar hep mukadder şeylerdi ve bu yolun ilerisine ait pek tabii safhalarıydı.

Evli bir adam olan başmuallimin evinde birkaç gün misafir kaldıktan sonra bu geceyi kendi küçük ve harap evinde geçirmeye hazırlanan Seniha'nın içine beş on dakika hakikaten derin bir gariplik çökmüştü. Sonra birdenbire silkindi ve pencereden çekildi. Hayır, mazisinde hasretini çektiği ve çekeceği hiçbir şey yoktu. Hakikatte bir evden ziyade bir kulübe de olsa burası yine kendi eviydi ve şimdiye kadarki bütün yıllarını nasıl kıskançlık ve kin zehirlemişse bundan sonraki yıllarının hepsini de bu kinin zaferi güzellendirecekti. Çok hüzünlü saatlerinde ise Zonguldak'ın umumi hapishanesinde geçecek olan o yedi buçuk yılı, orada kışın sırsıklam edeceği duvarları ve sonra temmuzun dehşetini düşünse ve o hapishanenin hayata ne çeşit bir enkaz, bir paçavra atacağını hesap etse yeterdi. Bundan alacağı haz her şeye katlanmak kudretini bol bol verebilirdi... Muhakkak verecekti!

Seniha pencerenin önüne biraz sonra tekrar gelince, akşamı tamamen hâkim ve küçük kasabanın evlerinde sönük Işıkları yanmış gördü. Havalar birkaç gündür çok güzel geçtiği için ufak Amasra limanına hiçbir gemi sığınmamıştı...

OTUZ BEŞ

Kız Muallim Mektebi'nden iyi kötü şahadetname almış hocalar çoğaldıkça şahadetnamesizler, alaylılar gittikçe uzaklara ve gittikçe daha fena yerlere yollanıyorlardı. Amasra'da dört buçuk yıl kaldıktan sonra, Seniha günün birinde Trabzon Vilayeti maarif müdürlüğü emrine devredildi. Amasra'ya alışmış, kasabanın âdeta yerlisi olmuştu. Fakat Zonguldak'a gidip müdürle görüşmekten bir netice alamayınca, yeni teşebbüslere girişmeye ve bunların neticelerini bekleyerek vakit geçirmeye cesaret etmedi. Bu yeni teşebbüsler de bir semere vermeyerek eninde sonunda yine Trabzon'a gidince, “Vakit geçirdiniz. Az kalsın sizi müstafi sayıyorduk. Elimizde bu söylediğimizden başka hiçbir münhal kalmamıştır. Şimdi buraya gidersiniz de inşallah gelecek sene-i tedrisiye başında...” sözleri ile vilayetin en uzak ve berbat yerine gönderilmek ihtimali vardı. Onun için, bir tek gün Zonguldak'ta kalıp müdürü gördükten sonra hemen vapura bindi ve Trabzon'a gitti.

Zonguldak'ta geçirdiği pek kısa müddet esnasında maarif müdürünü görmeye bile gitmeden, hâlâ eski binada, hükümet konağının önündeki çayırın karşı tarafında bulunan hapishaneye kadar gitmiş, binanın etrafını dolaşmış, ağabeyini bu suretle ziyaret etmişti. Halit'in hapishanede geçecek daha üç yılı vardı. Fakat dört seneden fazla bir müddet içinde uzun ve ağır bir hastalık geçirmemiş, hâlâ derde tutulmamıştı.

Seniha çok mahzundu. Amasra'dan pek istemeye istemeye ayrılıyordu. Tam dört sene bu kasabadan bir yere gitmemiş ve son üç yılını aynı evde geçirmişti. Bu, yerlilerden Sıdıka isminde dul ve kendinden yaşlı bir kadının eviydi. Ev sahibi alt katta iki odayı işgal ediyordu. Ve bu kadın Seniha'yı çok sevmiş, hatta kardeşine almak üzere bir zaman pek de ısrar etmişti. Kardeşi hükümette bin kuruş asli maaşlı bir memurdu. Biraz geliri de vardı. Karısı yeni ölmüş ve hiç evladı olmamıştı.

Evin alt katında oturan ve kendisinin her işini görüp buna hiç mecburiyeti yokken yemeğini de hemen daima pişiren bu Sıdıka, kati redlerine hiç ehemmiyet vermeden aynı bahsi kaç kere açmış ve her ısrarında, İstanbul'da da çok geçen bir tabiri kullanarak, “Vallahi üzümsüz çöp!” deyip durmuştu. Sıdıka'nın okuması yazması yoktu amma hiç budala değildi. Her şeyden haberi vardı. Ve sık sık takındığı bilgiç edası ile, “Kanunda yeri varmış. Hoca hanımlar daima kocalarının hizmet gördüğü yerde çalışırlarmış. Artık seni de oradan oraya göndermezler. Seniha Hanım, gel şu ağabeyime var!” diye kendisini razı etmeye çalışmıştı. Böyle bir işe başkası delalet etseydi, Seniha

mutlaka reddetse bile kendisine pek fena ve mutlaka felaketle neticelenmeye mahkûm bir teklif yapılıyor hissini belki de duymazdı. Fakat ev sahibi Sıdıka'nın teklifini kabul ederek kardeşine varsaydı, Mükerrem ve Halit'le kendi arasındaki müsellesin bir eşi vücut bulacak demekti. Ve Mükerrem ve Halit'le kendi arasındaki o eski müselleste kendi ne ise Sıdıka da kurmak istediği bu müselleste aynı şey olacaktı. Şu halde Sıdıka'nın niyetinin de kötü ve yapmak istediği şeyin de meşum olması icap etmez miydi?

Ancak, böyle olmasa, diğer taraftan aile ve fikir seviyesi itibari ile de bu adam kendisine küfüv bir kimse olsaydı, ona yine varacak değildi. Çünkü varmaya yüzü yoktu. Zavallı geçkin kızın her türlü zevk ve maceradan nasipsiz hayatında yine acemice günahkâr bir iki anı olmuştu. Ve bu iki zavallı an kendisini, bir erkeğin değil birkaç ay hatta birkaç gün nikâhlı karısı olduktan sonra artık bütün hayatlarınca isterlerse kocasız oturmaya ve isterlerse kocaya varmaya hak kazanan en aşifte ve açık kadınların haklarından mahrum bırakıyordu. Onlar en hayasız şekillerde yaşadıktan sonra bir ikinci koca yakalayınca, dul geçirdikleri bütün yılları en ufak bir maceradan çekinerek geçirmiş olduklarını iddia edebilirlerdi. Fakat Seniha kocaya vardıktan sonra binbir hicap içinde mazisini anlatmaya ve belki de affedilmeyip kovulmaya mahkûmdu. Vakıa çok usta doktorların pek kurnaz erkekleri bile kandıracak muvaffakıyetlerini duymamış değildi. Fakat, hem de bu yaşında muayenehane muayenehane dolaşarak çare bulmaya, bunu aramaya ölse tenezzül etmezdi.

Ve bu vaziyetini ne zaman düşünse, karşısına her sefer yine Halit'in delikanlılık hayali dikilirdi. Çünkü kendisini kim isterse istesin reddetmek mecburiyeti yine onun yüzünden olma bir şeydi. Ve bunları düşündükçe, her sefer ne kadar uzak bir maziye dönmüş oluyordu!.. Erenköy, kendisini uzaktan gören ve nasılsa beğenen komşu Cemil Şevket. Türlü heyecanlarla alınıp yollanan birkaç mektup. Nihayet evlenme kararı. Allah'ın emri ile kendisini istemek üzere delikanlının annesinin birgün, bir yaz günü köşklerine gelişi. Fakat “düğüne masraf gider, Halit'e göndermek için para kalmaz” düşüncesi ile Cemal Paşa ile Mediha tarafından türlü kusurlar bulunarak talebin reddi. Ve Seniha'yı da kendi kendilerini de, “Hele Halit tahsilini bitirip gelsin. O kardeşine ne mükemmel bir koca bulur!” diye aldatışları.

Halbuki Seniha parlak çeyizler ve gürültülü debdebeli düğünler heveslisi değildi ki! O her şeyi, her hakkını Halit'e bırakarak dolabındaki bir iki elbisesini bir küçük bavula koyup Cemil Şevket'e gitmeğe hazırdı. Bunu

gence yazmış, merakından geceleri sabaha kadar gözleri uyku tutmadan üç gün cevap beklemişti. Ve nihayet bu cevap gelmişti. Cemil Şevket ne yapacaklarını tesbit etmek üzere gece yarısından sonra kendi köşklerinin bahçesindeki çardakta buluşulmasını rica ediyordu: İki köşkün bahçe duvarlarından kolayca geçmek mümkündü. Seniha teklifi kabulde bir mahzur görmemiş, konuşulacak sözlerden bir netice, bir hayır ummuştu. Ve o gece buluşması sabaha kadar sürmüş, sabahın ilk ışıkları ortalığı ağartırken köşküne bir hırsız gibi dönen genç kız, mazi ile hemen her alakası kesilmiş bulunan bir başka mahluk olmuştu. Seniha, erkeklerle kadınların birbirlerini uzaktan ve kafes arkasından gördükleri bir devrin kızı idi ve devir henüz o devirdi. Sıcak ve karanlık bir yaz gecesinde sevdiği erkekle yapayalnız kalınca vaziyetine hâkim olamamıştı.

Ve o devir kendisini sevdiğini söyleyen adama nefsini veren kızın nikâhla alınmasını tasvip etmediği, o kızı buna asla layık bulmadığı için, genç komşu da o geceden sonra ilk fikirlerini derhal değiştirmişti. Zaten o Seniha'yı güzel diye değil, ağırbaşlı, ciddi, vakur bulduğu için almak istemişti. Ve şimdi bu hükmünde aldandığına emin bulunuyordu. Olsa olsa, bir müddet vaatlerle oyalayarak bu gece buluşmalarını devam ettirebilirdi. Fakat bunu birçok sebeplerle istemeyerek bütün münasebetini kökünden kesmeyi, hatta bir müddet Erenköyü'nden uzaklaşmayı tercih etmişti.

Ve bu uzaklaşma, bu döneklik Seniha'nın yüreğine sonsuz bir hüzün ve nefret getirmiş, lakin genç adama karşı duyduğu aşkı da öldürmüştü. Hergün yeni bir izdivaç talebi karşısında kalsa, her gün “Bu adama varmalısın. Hiçbir kusuru yok. Cidden fevkalade bir kısmet!” diye yeni bir talipten bahsedilse, vaziyeti elbette müşküllenir, ret sebepleri bulup kabul ettirmek için zahmet çekerdi. Lakin kısmet yılda ve nihayet altı ayda bir çıktığı ve müfettiş Halil Kâmil'den sonra çıkan kısmetler kabul edilmeyecek şeyler olduğu için, bu vaziyeti devam ettirmekte Seniha hiçbir güçlük ve tehlike ile karşılaşmamıştı.

Etrafında hiçbir ihtiras dolaşmayan genç kızın asabı ise o gece zaten yanmamış, kendisini genç komşuya garip bir uyuşma içinde, âdeta yarı uykuya benzeyen bir hal ile vermişti. Bu asap tam dört sene sonra bir gün birdenbire uyanacak ve şahlanacaktı. Hayatındaki bu ikinci günah saatinin hiçbir zerresi hafızasında kaybolmamıştı. Bu ikinci günahını şuurunu tamamıyla muhafaza ederek ve hareketlerine hâkim olarak işlemişti.

Bunda da, velevki istemeyerek, Halit'in suçu vardı. O zaman Halit'le beraber Şişli'nin nihayetlerindeki bir evde oturuyorlardı. Çok sıcak bir yaz günü idi. Annesi ile babası öleli tamamıyla bir hovarda hayatı süren ağabeyi

üç gecedir gelmemiş bulunuyordu. Evin kapısı öğleye doğru hızlı hızlı çalındı. Hizmetçi kadın izinli ve Seniha evde yalnızdı. İnip kapıyı açınca, ağabeyinin nezaretindeki hademelerin kılığında fakat yüzünü hiç bilmediği bir adamla karşılaştı. Yirmi iki, yirmi üç ve nihayet yirmi beş yaşlarında, uzun boylu ve geniş omuzlu, esmer lakin saçları kumral ve gözleri yeşil, yüzünün hatları sert ve keskin bir adamdı.

Kalın bir sesle, “Burası mühendis Halit Bey'in evi değil mi?” diye sormuştu: “Evet” cevabını aldıktan sonra, “Beni beyefendi gönderdi” diyerek koynundan çıkardığı bir zarfı uzattı. Seniha kâğıdı alıp okudu. Bir iki gün daha gelmemesi ihtimalinden bahseden Halit, bir takım şeyleri sayarak bunların hademe ile kendisine yollanmasını istiyordu. Kaçgöç hafiflemiş olsa bile ortadan daha büsbütün kalkmamış olduğu halde ve kendisi içeri girmesini söylememişken, hademe içeri girmişti. Hiç çekingen ve saygılı bir şey de değildi. Dikkatle ve âdeta cesur bakışlarla karşısındaki kadını süzüyordu.

Sokaktan hiç ses gelmiyor ve kırlar ortasındaki bomboş ev, sessiz, sanki bir şeyler olmasını bekliyordu. Genç hademe şimdi âdeta yakınlaşmıştı ve elbisenin en adi nevideki kalın kumaşından ve yıkanması herhalde bir hayli gecikmiş vücudundan ağır ve garip bir koku gelerek Seniha'yı sarıyordu. Seniha birden bütün varlığını kaplayan ve muhakemeyi, her türlü hesabı, düşünceyi vekarı ve şerefi ezip götüren bir zaaf duydu. Ve herif, pusuda beklemiş bir canavar gibi bu zaafın bütün derinliğini hemen o an hissetti. Sokak kapısını derhal sürmeledikten sonra kendisini yandaki odaya, odadaki sedire sürükledi. bir saat sonra hademe elinde Halit'in istediği şeyler konmuş paketle ayakta, gitmeye hazır bulunuyor fakat artık hem de alelacele gitmesi icap ederken gitmiyor, bekliyordu. Seniha bir söz söylemeksizin duruyor, onun “bir daha ne zaman geleyim?” demesinden hem korkuyor bunu eyvah hem de istiyordu. Fakat erkek bu tereddüt ve intizara çabuk nihayet verdi. İri ve beyaz dişlerini hiç de mahçup olmayan bir tebessümle göstererek, “Harçlığım kalmadı. Bir iki lira verir misin?” diye söylendi.

Seniha buz kesildi ve hademenin artık hiç yüzüne bakmadan koynundan bir para çıkararak onun avcuna bıraktı. Sonra, hemen taşlığa çıkarak sokak kapısını açtı ve adam çıkar çıkmaz, dışardan gelecek pek büyük bir tehlikeye karşı örtüyor ve bu örtüşle bu büyük tehlikeden kurtuluyormuş gibi hemen kapıyı kapadı. İsmini sormadığı ve bilmediği bu sevgili ile ayrılırlarken, göz göze gelmemiş ve tek söz söylememişlerdi.

Kapıyı kapadıktan sonra, Seniha ömründe bir kerecik zevk sürdüğü odaya

döndü, aynanın önüne gitti. İçeri girilir girilmez sağ tarafta, etrafı yaprak ve çiçek taklidi şeylerle bir endam aynası vardı ve bu endam aynasında, gözlerinden yaşlar ağır ağır inerken, yüzüne uzun uzun baktı. Bu esnada yine Halit'i düşünmüştü.

Onun her gün bir macera peşinde, severek ve sevilerek yaşadığını düşünmüştü.

Ve bir müddet, herif bir daha gelirse, para ister, musallat olmayı âdet edinip rezil ederse diye müthiş surette korktu. Fakat bereket ki bir iyi ay sonra ve tamamıyla tesadüfen, Halit'in bir sözünden onun askere gittiğini, uzak bir cepheye yollandığını haber aldı. Cihan harbinin ikinci yılıydı. Ta Galiçya'ya kadar ne uzak cephelere giden Anadolu çocuklarının geri dönecekleri hatıra bile gelmiyordu. Gidenler öyle erimişti! Bu sebeple, tehlikenin tamamıyla ortadan kalkmış olduğuna emin Seniha o hademeye karşı âdeta minnet duyar oldu. Çünkü “Harçlığım kalmadı. Bir iki lira verir misin?” derken kendisindeki erkek zaafını ebediyen, bıçak vurup bir şişi deşen ve yok eden bir cerrah gibi mahvetmişti. Ve bu ameliyat yerinden Seniha artık hiçbir sızı duymamıştı.

Şehveti teper ve yine şahlanırsa başka çareler ve yollar arayabilir, bulabilirdi. Belki öyle yapmıştı da, Onun için, ev sahibesinin tekliflerini en tabii ve kati şekilde reddederken bir kere olsun ve zerre kadar acınmış değildi. Zaten, tabiatın kendisini çirkin yaratmak suretiyle yaptığı zalim oyuna rağmen, ellilik, şişman ve mintanlı bir adam karşısında yalnız istikrah duyacak kadar da zevki ve gururu vardı.

Şimdi Trabzon'a gitmek üzere iki sandığını hazırlarken, sık sık nemlenen gözlerle etrafında dolaşan ev sahibesi, “Gördün mü Seniha Hanım? Vaktiyle ağabeyime varsaydın, böyle uzak yerlere göndermezlerdi!” diyor, pek sevdiği kiracısının gitmesine yanıyordu. Hatta ayrılırlarken, vapurda boynuna sarılarak ağladı da, lakin Seniha oldukça mühim devlet hizmetlerinde bulunan ve Amasra'ya da getirilmiş ve yine sandığa konmuş solukça fotoğrafında göğsü nişanlarla dolu görünen Ferik Cemal Paşa'nın kızı olduğunu hiçbir zaman unutmazdı. Kadını dudakların deriye âdeta dokunmadığı bir buse ile öpmeyi kâfi buldu. Mektepteki hepsi fakir ve mütevazı insanların evladı olan talebelerin hiçbirini de sevmemiş, bir kere olsun öpmemiş, okşamamıştı. Kimse tarafından sevilmediği için basit köy kadınının muhabbetine mi kıymet verecek, bununla mı avunacaktı?..

Üç gün sonra Trabzon'a varmış ve maarif müdürü ile görüşmüş bulunuyordu. Bu müdür terbiyeli ve pek iyi bir adamdı. Alelade bir hoca gibi

konuşmayan ve güngörmüş olduğu her halinden anlaşılan bu zayıf ve çirkin kadını, hiçbir yerden bir tavsiye getirmediği halde içerilere yollamadı. Yine sahilde bir kasabaya, hem de Trabzon'a en yakın kaza merkezi olan Polathane'ye ilkmektep hocası olarak tayin etti.

OTUZ ALTI

Ve Seniha üç yılı aşkın bir zaman Polathane'de, Amasra'da olduğu kadar vakasız ve zevksiz, her türlü haz ve zevkten mahrum bir hayat geçirdi. İstanbul'a hiç gitmemiş, Trabzon'a da iki kere, mecburi sebeplerle gidip gelmişti. Artık saçları yarı yarıya ağarmış lakin güya modaya pek riayetkâr bir kadınmış gibi, kırkı aştığı halde zayıf ve narin kalmış, hiç şişmanlamamıştı. Şu kadar ki, zayıflığı kendisini yakından daha da yaşlı gösteriyordu. Boynunun etleri âdeta sarkmış, hele gözlerinin etrafı derin çizgilerle dolmuştu. Bilhassa çenesiyle dudaklarının yanlarında peyda olan siyah kıllar kendisini bazı yaşlı Ermeni kadınlarına benzetiyor ve artık ne bunları ne de şakaklarından çenesine kadar yayılan sert sert tüyleri yok etmeye lüzum görmüyordu. Aynaya nadiren bakar ve her bakışında kendi kendisine kin, bazan merhamet duyar. bazan da “Allah müstahakını versin, maskara karı!” diye kendi nefsiyle, acı ve garip bir neşe duyarak eğlenirdi.

Gerek Amasra'da ve gerek Polathane'de geçirdiği yıllar içinde Halit'ten hiç mektup almamış, kendi de bir şey yazmamıştı. Ancak, dört ayda bir, Zonguldak'ta dava vekilliği eden ve kendisine vaktiyle bir ahbabının işini tavsiye edip verdirerek para kazandırmış olduğu İsmail Kâzım isminde birine mektup yolluyor ve belki de zarfın içine her sefer koyduğu pul sayesinde muntazaman aldığı cevaplardan, ağabeyi hakkında malumat ediniyordu.

Halit sağdı ve hep Zonguldak hapishanesinde bulunuyordu. Üç dört kere hastalık geçirmiş ve bunlardan biri enikonu ciddi bir mahiyet arzetmekle beraber, kendisini ömrünün sonuna kadar malul bırakacak kadar da mühim ve vahim olmamıştı. Katil nihayet müddetinin son ayına erişti.

Haziran'dı ve Temmuz ayının yedisinde tahliyesi icap ediyordu. O zaman Seniha dava vekili İsmail Kâzım'a şu mektubu yazdı:

> “Muhterem efendim,
>
> Biraderim Halit Bey'in bu Temmuz'un yedisinde hapishaneden çıkacağını düşünerek size şu satırları yazıyorum. Vakıa kendisi yanlış bir fikre kapılıp dargınlık çıkardı. Benimle hiç mektuplaşıp haberleşmedi. Fakat mademki dünyada birbirimizden başka bir kimsemiz yoktur, kendimi onunla alakadar olmaya mecbur görürüm. Kendisine lütfen söyleyiniz. Çıktığı zaman beş parasız kalmamasını ve bir iş arayabilecek vaziyette olmasını temine hazırım. Dişimden tırnağımdan kesip artırarak biriktirdiğim beş on kuruş var. Bununla Erenköyü'ndeki harap köşkün kendisine ait olan

yarım hissesini almak ve bu suretle ona bir hizmette bulunmak istiyorum. Bu mektubumu alır almaz onunla konuşunuz ve söylediklerimi tekrar ederek teklifi bu şekilde kabule razı ediniz. Sizin hakkınızı unutmayacağımı ilaveyi ise zait bulurum.

Lazım gelen teşebbüse hemen girişeceğinizi ümit ederek hürmetlerimi teyit eylerim efendim.”

Seniha Cemal bu mektubun cevabını Polathane'de bekleseydi, Temmuz haftasında Zonguldak'a varamayacağı muhakkak gibiydi. Zaten mektubu yazarken cevabı Polathane'de beklemeyerek yola çıkmaya karar vermiş olduğu için de zarfın içine bu sefer pul koymamış son mektuptan beri dört ay geçmeden yazdığı bu yeni mektubun zarfının içine altı kuruşluk pul koymak masrafına bu sefer girmemişti.

Ve mektubu kalbi sevinçten ve saadetten çarparak yazmıştı. Bu mektubu yazmak, bu mektuptaki teklifi Halit'e bildirmek ve sonra hissesini beş on kuruşa almak, bunlar Seniha'nın yıllardan beri zevkini hülyalarında düşünüp tattığı birer nimetti. Ve bu nimetleri o kadar hırsla bekliyordu ki, hele bu yıl Halit'in hapishanede sürünüp inlediğini düşünmekten artık hiçbir haz alamaz olmuştu. Fakat teklifini kabul ettirip Halit'e sadaka fırlatmak zevki olmasaydı bile, Seniha yine mutlaka Polathane'den kalkıp Zonguldak'a gelecekti. Çünkü onu hapishaneden çıktığı halde, o zelil ve feci halde görmek saadetinden kendisini elbette mahrum etmek istemez, buna yüreği elbette razı olmazdı.

Mektubu daima âdeti olduğu veçhile kendi eliyle postaya götürüp pulunu damgalattırdıktan üç dört gün sonra da Polathane'den motörle Trabzon'a geçti, oradan Zonguldak'a gitmek üzere vapura bindi.

OTUZ YEDİ

İki gün sonra ve sabahın pek erken bir saatinde vapuru Zonguldak'a vardı. Hiç fırtına olmamış, deniz hep sakin kalmıştı. Daha Zonguldak ufukta belirmeye başlarken Seniha güverteye çıkmış bulunuyordu. Hayatının, zavallı boş hayatının belki en dolu ve iyi senesini geçirdiği bu küçük şehrin gittikçe yaklaşmasını, bütün teferruatını gittikçe meydana karşısına gelişini büyük bir dikkatle seyretti.

Vapurun yanaştığı uzun tahta iskele çok kalabalıktı. Fakat Seniha bu kalabalık arasında kendini karşılamak için gelmiş tek kimse bulmaya çalışmadı. Bunu hatta hatırına bile getirmedi. Bütün eski aşina ve ahbaplar avukat İsmail Kâzım'dan geleceğini duymuş, öğrenmiş olabilirlerdi. Lakin öğrenmelerinin hiçbir tesiri olamazdı ki! Cemiyet, kimlerin karşılanmaları ve uğurlanmaları icap ettiğini çok güzel tayin etmiş değil miydi? Zenginler, ikbaldekiler bir şehirden iki üç gün için yandaki kasabaya gidip iki üç gün sonra da eski yerlerine dönecek olsalar, kendilerini uğurlamak da karşılamak da elzem ve mutlak bir vazife teşkil ediyordu. Güya hasretten gözyaşları dökerek teşyi ediyor, üç gün sonra da sevinç yaşlarıyla istikbal ediyorlardı. Lakin zengin olmayanlar ve ikbalde olmayanlar dünyanın bir ucundan öbür ucuna ve sürüne sürüne gidip gelseler, kimsenin kılı bile kıpırdamıyordu. İskelede kendisine karşı gelmiş tek kimse bulsaydı, Seniha hakikaten şaşacak, gözlerine inanmayacaktı.

Vapur yanaşınca küçük bavulu elinde iskeleye çıktı, ağır adımlarla kalabalığın arasından geçerek rıhtıma, sonra da çarşıya doğru yürüdü. Çarşının hemen başında, burada oturmuş oldukları tarihte de ismini bildiği ve “temiz, sessiz!” diye methini işittiği Karadeniz Oteli'ni yine eski yerinde, o eski levhasıyla buldu. Girdi. Tek yataklı boş bir oda bulunup bulunmadığını sordu.

Boş oda vardı. Görüp beğendi, istenen fiyatı da uygun buldu. Küçük bavulunu iskemlenin üzerine bıraktı. Aşağıda eline verilen kâğıda hüviyetini yazdıktan ve yatak çarşaflarının temizliğine dikkat edilmesini birkaç kere ve sıkı sıkı tenbih ettikten sonra, dışarı çıktı. Zonguldak o kadar değişmiş değildi. İsmail Kâzım'dan aldığı mektupların başlığında yazılı yeri, bu sokaklarda daha dün de geziyormuş gibi kolaylıkla buldu. Fakat maatteessüf adam dışarı çıkmıştı. Kapının ta yanında, gaz tenekelerinden yapılmış hissini veren küçücük bir masanın başında oturan ve yedi sekiz yaşındaki bir çocuğun beş altı misli büyütülmesiyle hasıl olmuşa benzeyen genç irisi kâtip,

gece uykusuna doymamış hissini veren patlak ve açık sarı gözlerini yere indirerek, pek incecik sesiyle onun yakında geleceğini söyledi. Seniha oturup bekledi ve bu bekleyiş belki iki saat sürdü.

Adam nihayet içeri girince, Seniha onu tanımakta âdeta güçlük çekti. Pek çökmüştü. Kılık kıyafetinin bozukluğuna bakarak işlerinin hiç iyi gitmediğine hükmetmek de caizdi. Ve böyle düşünen Seniha buna memnun oldu. Çünkü vaziyeti iyi olmayınca adam tabii işi bir an evvel neticelendirmeye çalışacak, hem de daha az paraya razı olacaktı. Davavekili Kâzım İsmail kendisini derhal tanımıştı.

“Safa geldiniz, hanımefendi. Af buyurunuz, bir miktar beklettim sanırım. Vapura hassaten gelmek emelinde idim. Ne çare ki, birdenbire pek mühim bir mani zuhur ediverdiğinden gelmeye kudretyap olamadım. İnşallah sıhhatle seyahat buyuruldu efendim?”

Beklediği ve umduğu menfaat daha büyük olsaydı, o birdenbire zuhur ediveren pek mühim manii mutlaka yenerek iskeleye elbette koşar, kendisini karşılamaya dediği gibi mutlaka “kudretyap” olurdu. Fakat diğer taraftan da eğer bekleyip umduğu bir küçük menfaat de olmasaydı elbetteki böyle diller dökmek ve özürler dilemek hatırına gelmeyecekti. Seniha hafifce tebessüm ederek “teşekkür ederim” demekle iktifa etti. Dünya kadar para sarfederek Polathane'den buraya, eski medrese hocası ve şahadetnamesiz avukat İsmail Kâzım'ın nezaketli sözlerini dinlemek ve cemilelerine cevap vermek için gelmiş değildi.

Hemen maksada girdi: “Birader yarın çıkıyor, değil mı?”

“Evet hanımefendi.”

“Siz benim teklifimi tabii kendisine açtınız?”

“Evet efendim, etrafıyla anlatıp söyledim.”

“Bu teklifi nasıl karşılıyor?”

“Kabul edecek, hanımefendi. Bu esnada elinde bir miktar para bulunmasını çok arzu ediyor. Yedi buçuk senedir hapishanede tabii dışardan yemek getirtti. Bin türlü ufak tefek masrafı da başka. Esasen birikmiş parası da pek yokmuş. Velhasıl teklifinizi kabul etmek mecburiyetindedir.”

“Pekâlâ. Sade şunu söyliyeyim ki, kendisine verebileceğim para büyük bir şey olmayacaktır. Vaziyetim müsait bulunsaydı on misli fazlasını esirgemezdim. Ancak, bir ilkmektep hocasının ne verebileceğini elbette tahmin edersiniz. Buraya kadar da borç harç geldiğimi, rica ederim kendisine anlatınız!”

Fukaralığından hiç parası olmadığından söz açan ve bahse böyle giren bu

müşteri davavekili İsmail Kâzım'ın yassı ve tıraşı medrese zamanındaki sakalını âdeta hatırlatacak kadar uzamış yüzüne abus bir buruşma getirdi. Yuvarlak ve fırlak alnını baştan başa ikiye ayıran bir büyük yarık sanki daha çukurlaşıp derinleşti. Ufak sarı gözlerinde birdenbire fer kalmadı. Ve bu halleri farkederek Seniha dedi ki: “Siz her iki tarafın da menfaatlerine muvafık bir şekilde teklifimi kabul ettirir ve işi hallederseniz, sizi memnun edeceğime emin olunuz.”

“Hanımefendimiz, şu halde emirlerinizi tafsilatıyla, sarih ve kati bir şekilde bendenize bildirin de kendisi ile derhal görüşeyim.”

“Avukat Bey, köşk ve müştemilatı harap bir haldedir. Vaktiyle, esaslı bir tamir yapılması için çok ısrar etmiştim. Fakat bu masrafa herhalde iştirak edemeyeceğimi düşünerek birader savsaklayıp durmuştu. Halbuki, kudretim olsaydı elbette her masrafa aynı nispet dahilinde iştirak ederdim. Ne ise, tamir ettirmedi. Hapishanede bulunduğu müddette de en küçük bir tamir bile yapılmadı. Binaenaleyh köşkte artık hiçbir hayır kalmamış, bağı bahçesi ise yangın yerine dönmüş. İstanbul'da emlak değerlerinin pek düşkün bir hale geldiği de şüphesiz malumunuz. Alelhusus İç Erenköy'deki bir harap yerin değeri ne olabilir? Tapuya ait bilumum masraflar da bana ait olmak üzere ben hissesini almak için kendisine yüz lira teklif ediyorum. Fakat buna razı ederseniz size ayrıca yüz lira takdim edeceğim.”

“Hanımefendi, köşkün muhammen kıymeti ne olabilir?”

Hiç yoktan, durup dururken yüz lira kazanacak olan adamın âdeta Halit'in tarafını tutar gibi bu soruşuna Seniha hiddetlenmişti. Bu hiddeti belli etmek istememekle beraber cevabı yine sert oldu.

“Köşkün değeri ne olacak? Vakıa altın para ve bütün müştemilatıyla beraber iki bin altına mal olmuş ama, Hazreti Adem zamanında. Şimdi hem emlak çok düşkün hem de köşkün ne binasından ne bahçesinden bir hayır kalmamış. Ağabeyime yarım hissesine mukabil benim verdiğim parayı böyle yirmi dört saat içinde çıkarıp verecek hiç kimse yoktur. İsterse bir tecrübe etsin!”

Avukat zihninde bir kısa hesap yaptı. Herhalde kârlı bir iş karşısında idi. Ve işleri kılığının kıyafetinin zannettirdiği gibi bozuk olmadığı için, köşk hissesini bizzat almayı bir an düşündü. Fakat acaba bu köşk ne biçim bir şeydi! Geçkin kızın dediği kadar harap ise başa bela olabilirdi. Hem de yarı hisse!... Halit'in hissesini bizzat kapatmak düşüncesi zihninde bir saniye durup silindi. Saatine baktı.

“Yarım saat sonra mahkemede bulunmak mecburiyetindeyim, mühim bir

davam var. Birader beyi ancak dörtte görebileceğim. Zat-ı seniyeniz beşte bendenize uğrar mısınız efendim? Yahut bendeniz emredeceğiniz yere geleyim.”

“Estağfurullah, zahmet etmeyin. Beşte ben tekrar gelirim.”

Seniha ayağa kalkmıştı. Başıyla selam verip odadan çıkti. Avukat kendisi ile beraber kapıya kadar yürümüş, beş altı misli büyütülmüş bir çocuğa benzeyen kâtipse yol göstermeye çalıştıkça yolunu keserek merdivene kadar götürmüştü. Saat on ikiydi. çarşıyı geçip otele girdi. Otelin uşağıyla lokantadan biraz bir şey getirtip yedi ve beşe kadar hiçbir yere çıkmadı.

Beşte tekrar dava vekilinin yazıhanesine gitti. İsmail Kâzım'ı masasının başında buldu.

“Buyursunlar hanımefendi... Şöyle buyurun efendim. Birader Bey'le görüştüm efendim.”

Ağır ağır söylenen bu cümlelerden sonra herif sustu. Seniha ağabeyini pek kandıramamış olduğuna hükmetti fakat bir şey sormadı. Anlatmasını bekledi.

“Efendim, kendisine teklifinizi bildirdim. Lakin yüz lira mukabilinde hakkından vazgeçmeye hiç meyli yok. Hissenin sokağa atılsa bin beş yüz lira edeceğini iddia ediyor.”

“Yani bin beş yüz lira mı almak sevdasında? Hapishanede zahir aklını kaçırmış!”

“Hayır, bin beş yüz değil, beş yüz lira istiyor. Maamafih öyle zannederim ki, dört yüze de iner.”

“Vallahi beş yüz liram olsa, sırf bu fena gününde kendisine yardım olsun diye verirdim. Fakat nereden olacak! Söylediğim rakamdan kabil değil yukarı çıkamam!”

Daha evvel “hapishanede zahir aklını kaçırmış!” dediğine canı sıkılmıştı. Halit'e, büyüğüne karşı göstermeye borçlu olduğu hürmeti esirgediğini kimse iddia edememeliydi. Ondan daima “ağabeyim” diye bahsetmek âdetiydi. Son sözlerini mülayim bir eda ile söylemişti. Sonra da “parasızım” dediğine utandı. Bu riyayı yakışıksız ve ayıp buldu. Daha eskiden biriktirdiği dört yüz yetmiş ve yedi buçuk hocalık senesinde topladığı bin iki yüz kırk lirası, yani bin yedi yüz on lirası vardı, Hiddetsiz, fakat sert bir sesle, hiçbir şey gizlemeye tenezzül etmeden sordu: “Siz vaziyeti elbette iyi bilirsiniz. Bir iş buluncaya kadar bekleyebilecek bir halde midir?”

Artık davavekili de maskesini düşürmüş, riyayı bir tarafa bırakmıştı, dedi ki: “On parası kalmamış. Üstü başı da dökülüyor. Çıkar çıkmaz bir iş

bulacağına ise hiç ihtimal vermem. Damgalanmış bir insan. Esasen kaldırım üstünde hiç lekelenmemiş dünya kadar adam var: Kömürcülük ağır bir buhran geçiriyor. Şimdi yüksekten atsa bile şehre çıkar çıkmaz aklı başına gelir, Hariçle ilk temasında yelkenleri suya indirir. Teklif ettiğiniz rakamı birkaç gün geçince kabul edeceğinden eminim.”

Seniha içinden, “Acaba elli liraya da razı olmaz mıydı?” diye düşündü. Fakat nedense bunu söylemek istemeyerek sade şunu sordu: “Hasta filan değil ya?”

“Hayır o zaman yazmış olduğum veçhile üç sene kadar evvel tehlikesiz, lakin uzunca bir hastalık geçirmiş, hatta onbeş gün kadar şehir hastahanesine nakledilmişti. Lakin şimdi sıhhati tamamıyla yerindedir. Bu husussta endişe buyurmayın.”

Bu sözlere karşı bir mukabelede bulunmaya Seniha lüzum görmedi. Halit'in hasta olması ihtimali hatırına gelince hakikaten endişe duymuştu. Çünkü hasta ise, tahliye edilir edilmez belediye hastanesine naklonulabilir, bir müddet orada kalmayı temin edince de bir iş buluncaya kadar rahat rahat bekleyebilir, hissesini Seniha'ya satmamak kendisi için kabil olurdu.

Fakat davavekili sandı ki, kardeşlik hisleri ne de olsa Seniha'nın ruhunda sönmemiştir, Geçkin kızın Halit'in sıhhatini böyle merak edişi sadece kanın hükmü, kanın emridir.

Ve bu kardeşlik duyguları Seniha'nın yüreğinin ta nihayetlerinde, pek derin, gizli ve girift yerlerinde belki kalmıştı da. Halit'in köşkteki hissesini satın almak isterken belki onun elinde beş para bulunmadan hapishaneden çıkmamasını, iş aramakla geçecek günlerde aç kalmamasını da hakikaten istemişti. Lakin yüreğinin bir köşesinde, en gizli ve en uzak köşesinde yer alan bu duyguyu başka duygular ve başka ihtiraslar bastırıyordu... Ve bunların en büyüğü, kardeşinin elinden bu hisseyi yok pahasına alarak kârlı bir iş yapmak hevesi değildi. Fakat onun hakkını çiğnemek, onu ezmek zevkiydi.

OTUZ SEKİZ

Ve parayı Seniha ağabeyinin eline vermek, teker lira olarak verip karşısında uzun uzun saydırmak ve onu pejmürde kıyafetiyle, belki sırtı kamburlaşmış, saçı başı bembeyaz görmek istiyordu.

Ertesi günü, sabahın çok erken bir saatinde, İsmail Kâzım kendisini otelde ziyaret etti ve onu böyle bu kadar erken karşısında bulunca Seniha merakla sordu: “Hayrola avukat bey? Yeni bir havadis mi var?”

“Yeni hiçbir şey yok efendim. Fakat zaten yolumun üzeri. Yazıhaneye giderken uğrayayım dedim.”

“Teşekkür ederim ama ben gelecektim zaten. Zahmet etmemeliydiniz.”

Ve muhatabı “estağfurullah” demeğe vakit bulmadan Seniha ilave etti: “Bugün öğleden sonra çıkacak değil mı?”

“Evet. Acaba ben daha evvel hapishaneye gideyim mi? Ne buyurulur? Yoksa kendisinin bana gelmesini mi bekliyeyim?”

“Hapishaneden çıkınca gideceği muayyen bir yeri yok ki! Ya izini kaybedersek! Ya çıkar çıkmaz bir vapura binip İstanbul'a filan giderse?”

“Cebindeki nakdin altı lira ve küsur olduğunu dün ağzından kaçırdı. Bununla seyahate çıkması ihtimali yoktur ve nasıl olsa Zonguldak'ta kalıp bekleyecektir. Maamafih belki de olmayacak işler peşine düşüp bizi aramaz, belki civar ocaklara gider, velhasıl bizi kendisini kasabada arayıp aratmaya mecbur bırakır. Onun için, hapishaneye tekrar uğrayarak teklifinizi kabule kendisini ikna etmeyi düşünüyorum.”

“Pek isabet olur beyefendi. Bu iş bir an evvel olup bitsin. Vakıa dersler tatilken Polathane'de bulunmaya bir mecburiyetim yok. Fakat otelde yaşamak ve lokantadan günde iki defa yemek getirtmek hem masraflı hem de çok zahmetli bir iş. Gerçi emin birini bıraktım ama, Polathane'deki evimi de merak ediyorum. Şu halde size kaçta geleyim?”

“Bir buçukta teşrif buyurun olmaz mı?”

Ve bu konuşmadan sonra davavekili gidince, Seniha otelde kalmaya tahammül edemedi. Birden şapkasını başına ve mantosunu sırtına giyip dışarı çıktı. Sokaklarda uzun uzun, maksatsız, nereye gittiğine hiç dikkat etmeden yürüdü. Yolda kimsenin yüzüne bakamıyordu. Eskiden tanıdığı hiç kimseye acaba tesadüf etmemiş miydi? Herhalde, kendisini durdurup hiç kimse konuşmadı. Belki saygı saymışlar, ihtimal bir musahabeye girmeyi tamamıyla lüzumsuz bir zahmet bulmuşlardı.

Ve birden yokuşlar çıkarak, eskiden oturdukları evin ta önüne gelmiş

olduğunu farketti. Buraya doğru yürüdüğünü, buraya varacağını o hiç bilmemişti. Fakat belki de tahteşşuurundaki bir kudret ve irade evvelden her şeye karar verip, onu evin yolunda yürütmüş, ona bu dik yokuşları çıkartmış işte kasabanın hemen nihayetine kadar getirtmişti. Lakin Seniha bu evin önünde bulunduğunu farkettikten sonra hangi saik ve âmillerle buraya kadar gelmiş olduğunu artık düşünmedi. Bunu lüzumsuz buldu. Ve uzun uzun baktı. Ev hep o evdi. Fazla eskimemiş, sade mavi boyası kararmıştı, pencerelerinde perdeler bulunduğuna göre de boş değildi. Fakat pencerelerdeki perdeler hep iniktiler ve bu pencerelerden dışarıya hiçbir ses çıkmıyor, taşmıyordu. Acaba şimdi içinde oturanlar ne çeşit kimselerdi? Sonra Seniha bu eve vaktiyle ağabeyinin kendinden, halinden ve istikbalinden ne kadar emin bir adam edasıyla girip çıktığını, gelip gittiğini düşündü. Bu evin yolunda Seniha onun beraber yürürse daima biraz geriden, olsa olsa uzun yıllar sadakatle hizmet ettikten sonra azat edilmiş eski halayıkların efendilerinin yanında gösterebildikleri kadar bir vakarla yürürdü. Şimdi, bu aynı şehrin sokakların da, muhakkak ki lime lime olmuş bir kıyafetle Halit nasıl insan içine çıkacak nasıl dolaşacaktır!

Bunu düşünürken Seniha'nın hatırına yeni bir nokta geldi ve şimdiye kadar bunu düşünmeyişine şaştı. Bir iş buluncaya kadar Halit'in eline bekleyebilmek ve sarfedilmek üzere yüz lira geçmesi de bir laftan ibaretti. Davavekili üstünün başının döküldüğünü söylememiş miydi? Herhalde, kendisine verilecek yüz liranın bir kısmı ile kılık ve kıyafetini düzeltmek mecburiyetinde idi. Zonguldak'ın her şeyi ateş pahasına satan dükkânlarından kimbilir ne çeşit şeyleri kimbilir ne kadar pahalıya alacaktı! Elbise, ayakkabı, kravat, çamaşır bunların belki hepsini mutlaka yeniden almak mecburiyetinde idi ve bunların en bayağı çeşitleri için de kırk beş elli lira gitmez miydi? İş aramaya çalışırken geri kalanı ne kadar zaman sürer, kaç güne yeterdi? Softa bozuntusu davavekili, sakil yüzünde acı, alaycı ve çirkin bir tebessümle, “Üstü başı dökülüyor. Çıkar çıkmaz bir iş bulacağına katiyen ihtimal vermem. Damgalanmış bir adam. Kaldırım üstüne hiç lekesiz insanlar bile düşmüşken nereden iş bulacak!” demiyor muydu? Bir iş bulamadan parası tükenerek aç kalırsa ne yapacak, kimden yardım isteyecek, ne olacaktı?

Ellisine gelmiş ve vaktiyle güngörmüş, hep itibar ve refah içinde yaşamış bir adamın yedi buçuk yıl işkence çektikten, korkunç bir hapis hayatı yaşadıktan sonra hürriyete kavuşunca gidecek yer bulamaması, yiyecek bir lokma ekmekten bile mahrum kaldırım üstüne düşmesi ne elim bir şeydi!

Seniha, “Yapmasaydı! Ettiğini buluyor. Aşifte karısı için elin evladını

kara topraklara sokmasaydı!” diye mırıldandı.
Bu sözler, varlığını kaplamaya başlayan acımak duygusuna karşı yüreğini muhafaza edecek demir zırhlar oldu. Evet, Nüzhet'e de yazık olmamış mıydı? Ve ihtiyar kız içten içe hayran, birlikte olmak imkânı varken bunu da istemeyerek kendi ihtiyarıyla reddettiği o masal şehzadeleri kadar güzel genci birdenbire görür gibi oldu. Zavallı çocuğun toprakta kemikleri bile çürümüştü. Annesi Nuriye'nin ise sevgili evladının matemiyle bir zamanlar âdeta aklını oynattığını ve uzun bir müddet Çamlıca'daki bir eski ve ücra köşke nefsini hapsederek dışarı hâlâ adım atmadığını duymuştu. Acaba şimdi Zonguldak'ta mıydı?
Seniha bir kere daha mırıldandı: “Yapmasaydı! Elin evladına kıymasaydı!”
Artık ağabeyine karşı biraz evvel duyduğu merhameti tamamen yenmiş olduğundan emindi. Ve dönüp çarşıya indiği zaman, saatin bir buçuğa gelmesini bekleyemedi. Daha evvelden avukatın yazıhanesine gitti. İsmail Kâzım henüz yoktu. Lakin birkaç kere büyütülmüş çok acayip bir sabi hissini veren kâtip yamağı, gaz tenekelerinden vücuda getirilmiş masasının başında idi. Ancak dizlerini aşan bu masaya yüzükoyun kapanıp uyumasına imkân bulunmadığı için, kocaman başıyla geniş sırtını duvara naçar dayamış, uyukluyordu.
“Oğlum, bey ne zaman gelecek?”
“Bey mi, nerede ise gelir.”
Bey tam bir buçuk saat sonra, ikide geldi.
“Ne yaptınız efendim?”
İsmail Kâzım çatık çehreliydi ve edası hiç de hürmetkâr değildi. Masanın başına vakar ile geçtikten sonra, “Ne yapacağım? Boşuna koşmuşuz!” diye homurdandı.
“Anlıyamadım. Yani beş yüz lirada ısrar mı ediyor? Şu halde ne yapalım? Farzımuhal vermeye razı olsam bile beş yüz lira getirmiş değilim!”
“Yanınızda bu para olsa bile artık faydasızdır. Vaktiyle daha insaflı bir fiyat teklif etseydiniz bu vaziyet belki de hasıl olmayacaktı!“
Seniha'nın fevkalade canı sıkılmıştı: “Affedersiniz avukat bey” dedi. “Kabahati münhasıran bana yüklemeyin. Hiç zammetmeyelim, birkaç gün geçip beşparasız kalınca minnetle kabul edecektir diyen siz değil miydiniz?”
Bu sözlere mutlaka bir cevap vermek mecburiyeti olsaydı İsmail Kâzım elbette bir şeyler bulur, bir şeyler anlatırdı. Lakin senelerden beri boşuna mektuplar yazdıran, bir iş çıkacak ümidini verip bu sefer de hapishaneye

kadar beyhude yere koşturtan ve bir daha da muhakkak ki kendisine işi düşmeyecek bir kadına diller dökmekte ne mana vardı! Epey sert bir eda ile, olanı kısaca anlattı.

“Efendim, işin hülasası şu: Vekâletteki eski arkadaşları kendisine Balya şirketinde yüz kırk lira aylıkla bir vazife bulmuşlar. Şirketten iki aylık avans da koparmışlar. Haberi de parayı da dün akşam almış. Kılığı kıyafetini düzeltmiş olarak yarım saat evvel hapishaneden çıktı, doğru limanda duran Gülcemal'e gitti. Vapur, akşama doğru kalkıyor. Kendisi İstanbul'da hiç kalmadan doğru Balya'ya gidip işine başlayacak.”

“Ya?”

Seniha ayakta idi. Daha avukat sözünü bitirmeden bütün vücudu soğumuş, sanki buz kesilmiş bir halde ayağa kalkmıştı. Dudaklarının ucundan, “Size boş yere zahmet ettirdim” dedi ve cevabı beklemeden, el vermeden, herifin yüzüne bakmadan dışarı çıktı, merdivenleri inerek kendisini sokakta buldu.

Çarşı.

Ortasından geçen demiryolunun Üzülmez ocağının kömürlerini gece gündüz hiç durup dinlenmeden limana taşıdığı caddede, bu vagonlardan dökülen kömür parçaları kumlara karışmış yaz güneşinin ışığıyla parıl parıl parlıyordu. Seniha rıhtıma doğru yürüdü. Köşk hissesini Halit'in elinden almaya da, onu eski püskü bir kıyafette, ihtiyarlamış, çökmüş, akşama ne yiyeceğini ve gece nerede yatacağını bilmeyen zelil ve biçare bir adam şeklinde görmeye de işte imkân olmamıştı. Rıhtıma vardı. Limanın ilerisinde, masmavi denizin ortasında Gülcemal azametle henüz duruyordu. Halit, daha ucuz olması için kızkardeşi gibi bir hususi şirket vapuru aramak ihtiyacını duymamıştı.

Ve kızkardeşine avukatla selam göndermek, hiç olmazsa “nasıldır?” diye sormak elbette hatırına gelmemişti. Seniha bunu düşünürken belki de kalbinin derin ve çok gizli bir köşesinde yedi buçuk yıldır Halit'i dünya gözüyle görmeyişinin hasreti, onu beş dakika olsun görmemenin teessürü vardı. Fakat bu insan duygusunu başka hisler, eski kin tamamen kapamış ve gizlemişti.

Seniha sadece şikârını elinden kaptırmış bir vahşi hayvan gazabı ile Gülcemal'e baktı.

Bu vapura uzun uzun, kinle, gittikçe artan bir kinle baktı. Sonra, bu kinini bir dakika unutup para hesaplarına düştü. Dünya kadar masraf ederek ta Polathane'den kalkıp beyhude yere buraya kadar gelmişti. Bereket ki

davavekilinin yüzüne bile bakmadan hemen ayrılmış, hiç olmazsa herifin utanmadan ve “zahmetimin bedeli!” diye kendinden bir şey isteyip almasına imkân bırakmamıştı. Ve fena haberi öğrendiği anda tekmil vücudunu saran o üşüme de hâlâ berdevamdı. Berdevamdı ve hatta artmıştı.

Seniha, “Yoksa hasta mı oluyorum?” diye mırıldandı.

Masmavi ve güzel denizin önünde kendini birden o kadar yorgun hissetti ki, artık Zonguldak'ta kalmasını icap ettirecek hiçbir sebep bulunmadığı halde, “Acaba bu akşam Trabzon'a giden bir vapur var mı?” diye sormadan otele döndü. Hemen odasına çıkıp soyundu, yatağa girdi. Akşam oluncaya kadar vücudundan o üşüme geçmedi.

Aşağıdaki lokantadan, ışıklar yandıktan epey sonra bir kap yemek getirtti. Bütün gün ağzına bir lokma koymamış olduğu halde hiç iştihası yoktu. Yatağının içinden çıkmadan bu bir kap yemeği zorla yedi. Sonra bir müddet kitap okuyarak oyalanmaya çalıştı.

Elindeki romanı geç vakitlere kadar, sıkıla sıkıla okuyacaktı, birdenbire bastıran derin bir uyku imdadına yetişti.

OTUZ DOKUZ

Ertesi sabah sağlam ve sıhhatli olarak uyandı. Hemen giyinip otelden çıktı. Rıhtımda Seyrisefain'le öteki acentelerin yerleri bulunan tarafa gitti. Polathane'ye de uğrayan bir vapur bulunacağını ummuyor, Trabzon'a çıkarak oradan yine motörle gitmeyi hesaplıyordu. Fakat Malpetli Dalacan Biraderler acentesinin kapısına asılmış bir ilan gördü. Bu ilanda, “bütün esbab-ı istirahati câmi” gayetle yollu ve fevkalade sağlam olan Rize vapurunun bu akşam İstanbul ve Ereğli tarikiyle limana geleceği, gece yarısı da Zonguldak'tan kalkarak Amasra, İnebolu, Sinop, Samsun, Unye, Ordu, Giresun, Polathane, Trabzon, Rize ve Hopa'ya kadar giderek oradan tekrar aynı iskelelere uğrayıp İstanbul'a döneceği bildiriliyordu.

Bu, pek uzun bir seyahat olabilirdi. Çünkü ortadan zaten kaldırılmak üzere bulunan bu hususi kumpanya vapurlarının yolculuklarını tamamen tesadüfler idare ediyordu. İki saat kalınacak dedikleri yerde iki gün bekleyip mal almaları, uğrayacaklarını evvelden haber vermedikleri birçok yerlere de yollarda haber ve teklif alıp mal yüklemek üzere uğramaları pek mümkündü. Şu kadar ki, yolculuk ne kadar sürerse sürsün hep aynı para veriliyordu. Bu para da Seyrisefain'e verilenden çok daha azdı.

Zavallı bir ilkmektep hocası için ise ucuzluk ve tasarruf her şeyden üstün değil miydi? Hem Karadeniz'in pek latif ve sakin günleri idi. Bu deniz yolculuğu uzunluğu ile iç sıksa bile ;muhakkak ki pek faydalı bir hava tedbili olacak, Seniha'nın bozulmuş sinirlerine hizmet edecekti. Bilet aldı. Bavulunu hazırlayarak ilandaki saatten evvel vapura gitti...

Gidince, beyhude acele etmiş olduğunu öğrendi. O gece sabaha karşı, belki de sabahleyin hareket edileceğini bildirdiler. Sebep olarak da Rize vapurunun sırası gelip kömürünü ancak yatsı namazı vaktinde almaya başlıyacağını söylediler. Seniha gece salona çıkmadı. Kamarasında, beraberinde getirdiği şeylerle karnını doyurdu. Kendisine birinci mi, yoksa ikinci mi olduğu anlaşılmayan, küçücük, nisbeten temiz ve üç yataklı bir kamara açmışlardı ve şimdiki halde burayı tek başına işgal edecekti. Durup durup, “İnşallah Polathane'ye kadar başka bir gelen olmaz” diyordu.

Ancak geç vakit uykuya dalabildi. Âdeta eski İstanbul konaklarının yüklükleri genişliğindeki salondan gelen birçok kadın sesleri, daha evvel uyumasına imkân vermemişti. Yüksek sesle konuşan ve sık sık, hızlı hızlı, gürültülü gürültülü gülen kadın sesleri. Bir münasebetle çağırdığı kamarot, bunların bar kızları olduklarını ve Samsun'a çıkacaklarını kendisi sormadan

söyledi. Orada yeni açılan bir barın sahibi bu kadınları İstanbul'dan toplamış ve götürüyormuş. Seniha tabii bir kere ayak atmadığı halde bir barın ne demek olduğunu, ne olduğunu biliyordu.

Gece çok geç vakit vapurun kalktığını, uykusundan yarı uyanarak anlamıştı. Sabahleyin gözlerini açar açmaz saatine bakınca vaktin epey ilerlemiş olduğunu gördü ve yine paketinden bir şeyler çıkarıp yedikten ve kamarota ısmarladığı çayı da kötülüğünden dolayı yarısına kadar zorla içip bıraktıktan sonra mantosunu giydi, başını örttü. Yukarıya güverteye çıktı.

Hayli yol alınmış, belki Amasra filan geçilmişti. Çok uzaktan yemyeşil bir sahil görünüyor ve öbür ufukların niha yetine kadar, dalgasız ve masmavi, Karadeniz uzanıyordu. Hava ancak ılıktı. Seniha güvertede hızlı hızlı konuşup gülüşen beş kadın buldu. Burada hiç erkek yolcu yoktu ve zaten burası tamamıyla ortada ve kadınlar için ayrılmış bir küçük yerdi.

Seniha bu beş kadının dün gece gürültüleri ile kendisini rahatsız etmiş olan ve Samsun'a çıkacakları kamarot tarafından söylenen kadınlar olduklarını anladı. Fakat hiçbirini de beğenmedi.

Biri çok şişman, biri pek zayıf, öteki üçü de zayıftan ziyade şişmana yakındı. Pek zayıf olanı cidden gençti ve kendisinde hakikaten bir taze kız hali vardı. Şişmanı ise âdeta mini mini torunlarla oyunlar oynayacak ve onları şımartıp nazlandıracak bir hale gelmişti. Temiz ve ılık rüzgâra karşı, büyük ve ebediyen genç tabiata karşı boyalı ve yalancı yüzlerle çıkmamak dirayetini göstererek, yahut da böyle sabah sabah boyanmakta bir kâr ve menfaat hesap etmeyerek, hepsi de Allah'ın verdiği yüzle meydana çıkmışlardı. Onun için ağızlarını açmayarak denizi seyretseler, Seniha onların bar kadınları olduklarını anlayamazdı.

Fakat pek hızlı sesle, mütemadiyen kahkahalar atarak konuşuyor, akıllarına ne gelirse söylüyor, arada bir de, sanki etraflarında kendilerini seyreden erkekler varmış gibi edalar alıyorlardı, Hepsi de birer süslü isim sahibiydiler ve birbirlerine hemen hiç durmadan isimlerini söyledikleri için iki dakika içinde Seniha hepsinin de adlarını öğrendi. Biri Suzan, biri Şükran, biri Bedia, biri Neclâ ve biri Leylâ idi. Lakin konuşuş şekilleri İstanbul'un fakir ve ücra mahallelerinde doğup sokak köşelerinde oynaya oynaya büyüdüklerini anlatıyor, arada bir kimbilir kimlerden öğrenip yerine de pek uymadan kullandıkları sözler hemen hepsinin ağzında bulunan altın dişler gibi göze çarpıyor, konuşmalarının umumi çeşnisine muhakkak ki yabancı kalıyordu. Bu kadınların kuvvetli bir ihtimalle okuma yazma bile bilmeyen ana ve babaları şık ve zengin mahallelerin süslü apartmanlarında taşınılan bu

adları nereden bilip çocuklarına takacaklardı?

Tazelerden biri üç ay Ankara'da Merkez barında kalmıştı. Son zamanlarda varyete numarası da öğrendiğini, bunu öğrenmek için bir Macar oyuncuya yirmibeş lira verdiği gibi ayrıca dans elbisesi yaptırarak dünya kadar masraf ettiğini, numarasının de pek alkışlanarak hemen her gece bir kere tekrar ettirildiğini fakat bütün bunlara rağmen patron yevmiyesini artırmayınca hiddetten kan beynine sıçrayarak oradan ayrıldığını anlatıyordu. Bir başka taze de İzmir'in bir barında çalışırken yine patrona kızıp işini bırakmıştı. Barın açılma saatinde kızlar kalem efendisi gibi daima defter imzalarlarmış. Kendisi mühim bir mazeretle yarım saat geciktiği için herifin imza ettirmemesi, yani namevcut sayması üzerine çok öfkelenmiş üç aylık kontratosundan da vazgeçerek hemen ertesi günü vapura binip İstanbul'a gelivermiş.

Zayıf kızla şişman kadın bu mesleğe yeni girmiş olmak itibarıyla öteki iki kadının anlattıkları şeyleri pek can kulağıyla dinliyorlardı. Zayıf taze değil numara yapmasını, hatta dans “oynamasını” bile bilmiyordu. Komşu kızları kendisine sade bir iki ayak atmasını talim etmişlerdi. Bunun üzerine Ankara'daki Merkez barında bir Macar'dan numara yapmasını tahsil eden kadın büyük bir samimiyetle, “Merak etme kardeş, ben sana üç dört gün içinde tango da öğretirim, fokstrot da!” diye teminat ve cesaret verdi.

Şişman da ötekiler kadar bağırarak konuşmak ve sık sık gülmekle beraber, gözleri arada bir dalıyor, sesi kesiliyor, pek uzaklara bakmaya başlıyordu. İfadesine nazaran kocasından son zamanlarda ayrılmıştı. Ve bu yeni ayrıldığı kocadan yahut daha evvelki bir kocadan olduğunu ayrıca söylemeye lüzum görmeden bahsettiği bir çocuğunu da, kazancıyla beslemek mecburiyetinde idi. Bereket ki, arkadaşları tombulluğunun çok beğenileceğini temin ediyorlardı. Bahusus çiftetelli ile zeybek oyununu fevkalade oynuyordu. Zaten bazı bildikler bundan dolayı araya girmiş ve kendisinin “artist” olmasına delalet eylemişlerdi.

Seniha bir köşede oturmuş denize bakıyor, onların varlıklarından bile haberi yokmuşa benziyordu. Lakin hiçbir lakırdı kaçırmıyor, yan gözle de ayrı ayrı hepsini tetkik ediyordu. Bu çeşit kadınlarla o şimdiye kadar hiç bu derecede yakın, böyle beraber gibi bulunmamıştı. Zevk ve günah hatırası namına kendi hayatı o kadar feci bir şekilde fakir olduğu halde kimbilir bu kadınlar ne zamana kadar zevkin her çeşidini tadacaklardı! Fakat o şişman ve geçkin kadına acımıştı. Eğer hakikaten günahsız bir ömürden sonra yolunu şaşırdıysa kendine cidden yazık etmişti. Bu hayata kaç sene devam edebilirdi!

Bu kadar ağır bir vücutla çiftetelli ve zeybek oyunlarını fevkalade oynayabileceğine de pek inanmamıştı.

Ve belli etmeden hepsine dikkatle bakıyor, hepsinde kusurlar buluyor, zayıfla şişmanı ise hiç beğenmiyordu. Şu kadar ki, bu zayıf kız çok genç, pek körpe idi. Tazeliği bir müddet için elinde kâfi bir kuvvet, mühim bir silah olabilirdi.

“Ayten, ayol Ayten hâlâ meydanda yok! Zonguldak'a yaklaşırken kamarasına kapandı. Kapanış o kapanış. Bana hatta gece ağlıyor gibi geldi. Karı kibirli. Aksi bir cevap verir diye bir türlü kamarasına girip de soramadım!”

İzmir'den gelen ve kendisine Suzan diye hitap edilen söylüyordu. Vapur Zonguldak'a yaklaşırken kamaraya kapanan ve gece galiba ağlayan bu Ayten acaba kimdi? Tabii hatırına hiçbir ihtimal gelmemekle beraber Seniha gayriihtiyari alakadar olmuştu. Çünkü kendisi de Zonguldak'a vapuru yaklaşırken ağlaması icap eden bir kadın biliyordu. Lakin bu kadın zengin bir Beyrutlu'nun her sene birkaç ayı Fransa'da geçiren bahtlı metresi idi. Böyle bir vapura binerek Karadeniz yolculuğuna çıkması ihtimali olur muydu?

Bar kızları hep bir ağızdan konuşmaya başlamışlardı: “Sahi o ne kibir öyle? Amma hakkı da var ya: Vaktiyle pek itibarlı bir adamın karısı imiş. Kendisi temiz bir ailedenmiş. Galiba babası paşa imiş. Avrupa'da görmediği memleket yokmuş. Hem mükemmel Fransızca konuşuyormuş.”

“Bunlardan bana ne efendim? Ben bugünkü vaziyetine bakarım. O da bizim gibi barda çalışmayacak mı?”

“Evet amma bizimkinin iki mislinden fazla, on iki lira üstünden yevmiye alacak. Diretince kendisine hem de kaptanın kamarası tutuldu. Bizler gibi balık istifivari seyahat etmiyor!”

“Bakalım canım, bugünkü itibar bu! Fakat yarın gündeliğinin de indirilmeyeceği ne malum? Hem temiz bir aileden olunca insanın kibir, azamet etmesi mi icap eder? Biz de çöpçü kızı değiliz a!”

“Efendim şimdiye kadar birkaç kibara metres olmuş. Gayet ağır tuvaletleri, birkaç parça da temiz elması var, ben gözümle gördüm. Her gece Samsun'da konsumasyon yapacağından patron katiyen emin!”

“Bu kurumuyla, bu azametiyle belki de hiçbir şey yapamaz. Hem kuzum, o kadar bahtı açıksa Samsun'larda işi ne, Samsun'lara kadar niçin gidiyor? Yine İstanbul'da kibar metresi olsun. Hiç değilse Beyoğlu'nda Maksim'de, Garden'de çalışsın.”

“Ah yavrum, İstanbul'da zengin kaldı mı? Maksim'le Garden sinek

avlıyor! Para varsa varsa yine o dışarlıklı hacı babalarda var!”

“Küçük hanım belki de Samsun'da saf bir tütün tüccarını kıskıvrak yakalayıp evlenmek maksadıyla bu seyahate çıkmıştır!”

“Ha biliyor musunuz? Ayten Hanım bir senedir pek dilber bir civana tutkunmuş. Onunla beraber vur patlasın çal oynasın yaşıyormuş. Paralar suyunu çekince aklı başına gelip dilber sevgilisine bir tekme atmış.”

“Yahut da dilber sevgilisinden tekmeyi yiyince aklı başına gelmiş!”

“Her ne ise, Samsun'daki barda bizlere arkadaşlığa işte bunun üzerine tenezzül etmiş!”

Biri susar susmaz öbürü başlayarak, biri öbürünün sözünü keserek, hatta bazan hep bir arada konuşarak söylüyorlardı. Lakin birdenbire, çiftetelliyi pek güzel oynadığı hikâye olunan şişman, yanında duran ve son sözleri söyleyen uzun boylu ve kızıl saçlı tazenin, galiba Neclâ'nın kolunu dürttü, “Sus kardeş, geliyor!” diye mırıldandı.

Öteki kadınlarla beraber Seniha de hemen başını çevirdi. Yavaş yavaş heyecanlanmış, musahabe devam ettikçe “acaba o mu?” şüphesi içinde doğup büyümüştü. Nihayet kamarasından çıkıp güverteye gelen ve ötekilerden hiç değilse bir misli fazla gündelik alan bu Ayten Hanım'a bakar bakmaz da bütün kanı yüzüne hücum etti. Göğsünde yüreği dışarı fırlayacak gibi çarptı. Belki lüzumsuz, manasız fakat fevkalade kuvvetli bir heyecan içinde tiril tiril titremeye başladı. Ayten, Mükerrem'di. Eskisi kadar genç ve güzel, sade eski kumral saçları tamamıyla sarı olmuş bir Mükerrem. Sırtında çok şık bir yol mantosu, başında mantosunun renginde bir ipek bere ve ellerinde yine aynı renk eldivenler vardı. Yüzü hafifçe makyajlıydı ve gözleri ağlamışa hiç de benzemiyordu. Dudaklarında tamamıyla iğreti bir tebessümle ve arkadaşlarıyla lütfen konuşmak üzere ilerledi. Henüz Seniha'yı görmemişti.

Görünce birden fevkalade şaşırdı ve dönmek, kaçmak ister gibi bir hareket yaptı. Sonra vazgeçti ve ona doğru yürüdü. “Seniha Hanım, sizinle bir dakika konuşmama müsaade eder misiniz?”

Yavaş, oldukça mütereddit, hatta âdeta korkak bir sesle söylemişti. Ötekiler, hepsi birden, büyük bir nezaket göstererek güverteden çekildiler. Hepsinin hayatlarında bu çeşit bir vaziyet sık sık zuhur edebilirdi, hepsi de birdenbire karşılarına çıkacak bir kimse ile şahitsiz konuşmak ihtiyacında kalabilirlerdi. Seniha hemen cevap vermedi. Tam bir dakika bekletti.

Nihayet dedi ki: “Ayten Hanım'ın benimle konuşulacak ne derdi olabilir?”

Mükerrem boynunu büktü. Hafif ve pek ustalıklı sürülmüş boyanın

altında yüzü kızarmıştı.
“Ayten öyle mi? Yoksa size her şeyi bunlar mı anlattılar?” Ve birden kinle dolan gözleri ortadan kaybolan arkadaşlarını aradı.
“Emin olun ki tamamıyla tesadüfi olarak ve istemeyerek kulak misafirliği edip öğrendim. Burada meslektaşlarınız Ayten Hanım namında bir dostlarından bahsediyor, fazla konsomasyon yapacağı için kendilerinden hiç değilse bir misli fazla ücret alacağını hem kıskanarak hem hürmet ederek anlatıyorlardı. Bu konsomasyonun ne demek olduğunu, nasıl ve ne pahasına yapıldığını bilip anlamak istemiyorum!”
Mükerrem tutuk ve yavaş bir sesle, “Bunda yüz kızaracak bir şey yok!” dedi.
Seniha, “Ya öyle mi?” diye acı acı gülerek omuzlarını silkmişti. Mükerrem bu alayı ve bu alaydaki tezyifi ve hakareti farketmeyerek, belki farketmek istemeyerek anlattı: “Masalarında oturmaya davet edenlerin ikram ettikleri içkilere, yaptıkları masrafa konsomasyon deniyor. Bundan, yapanlar yevmiye harici bir hisse alıyorlar.”
Bu anlatışta belki gizli kalan bir gurur vardı. Dudaklarının nihayetlerinin üstü ile çenesinden siyah kıllar çıkan, saçları yarı yarıya ağaran ve yüzünde derin çizgiler görünen ihtiyar ve çirkin kıza, eski görümcesine karşı hâlâ eskisi kadar genç ve güzel kalmış bulunduğu için Mükerrem belki de övünüyordu.
“Bu frenk kelimesi doğrusu çok şerefli bir vaziyeti tarif ediyormuş! Keşke anlatmasaydınız, bu derece düşmüş olduğunuza bir türlü inanmak istemiyordum!”
Seniha o kadar iğrenen bir eda ile, bütün varlığı ile öyle hakir görerek bu sözleri söylemişti ki, Mükerrem'in yüzü birden tokat yemiş gibi kıpkırmızı oldu. Cevap verirken sesi titriyordu ve âdeta yalvarır gibi söyledi.
“Rica ederim, itham etmeyiniz. Ne yapabilirdim! Biraderinizden ayrılmış bulununca nasıl ortada kaldım, unuttunuz mu? Hayatımı kazanmak için başka bir imkân görseydim bu hale elbette düşmezdim. Fakat kocasının kendi yüzünden katil olduğu bir kadın. Beni hizmetçi olarak bile kimse evine almak istemeyecekti. Madenci Şevket Bey bir müddet sonra nikâh edeceğini vaadetmişti. Sözünde durmadı. Her adiliğine rağmen onunla yaşayacaktım. Fakat insanı metres alanlar yüz sene tutmuyorlar!”
Konuşurken Mükerrem'in sesi gittikçe yavaşlamış, hali ne artık bir durgunluk gelmişti. Seniha şimdi ağır muamelesinden utanmış gibiydi. Evet, zavallı kadın ortaya fırlatılıp atılmış değil miydi? Başka ne yapabilirdi?

Fakat birdenbire Mükerrem, “Halit Bey'den ayrıldığım zaman ben de sizin gibi bir hocalık yakalayabilseydim!” diye ilave etti.

Bu sözleri duyunca Seniha'nın başı hemen diklenmiş ve yüzü değişmişti. Kendisinin hoca oluşunu bile kıskanıyorlar, bunu da bir mazhariyet ve nimet sayıyorlardı, öyle mi? Hoca oluşu acaba Seniha'nın nesine yaramıştı? Mükerrem'in arkasında en aşağı yüz yirmi liralık, fevkalade zarif ve yepyeni bir yol mantosu, kendi sırtında ise üç sene evvel yirmi liraya alınıp bütün havı dökülmüş, rengi de biçimi de kalmayarak çullara benzemiş bir şey vardı. Mükerrem kimsenin ocağına incir dikmeye kalkmadan, mesleğinin müsaade edeceği azami dürüstlükle de yaşasa bir aylık kazancı yine onun bir yıllık aylığına müsavi gibiydi. Sonra, o kimisi ele avuca sığmaz, kimisi miskin ve alil ve kimisi aptal köy çocuklarıyla her gün saatlerce bir odada kapalı yaşayarak, bu çocukların türlü eza ve cefasına ve analarıyla, babalarının da ayrıca türlü densizlik ve hakaretine uğrayarak geçen senelerin her biri hiç değilse birkaç yıla benziyor, insanı öyle yıpratıyor, öyle öldürüyordu! Karşısında hâlâ güzel ve genç duran, bu açık ve güneşli havada da yüzünde tek çizgi farkedilmeyen çok şık kadını, Seniha bir daha tahkir etmek ihtiyacını duydu: “Vaktiyle tek dursaydınız! Evinizi, barkınızı bir şımarık oğlan uğruna yıkmasaydınız!”

Fakat Zonguldak'taki evde bu sözleri söylediği zaman birden köpürerek ona ağır bir şekilde mukabele etmiş olan Mükerrem, şimdi hiç sertlenmiyordu. Ve yine boynunu bükerek, “Ah ne kadar hata etmişim! Bilseniz nasıl pişmanım!” dedi.

“Öyle imiş! Şimdi arkadaşlarınızdan biri de dün gece kamaranızda ağladığınızı anlatıyordu. Fakat bereket ki, çok ustaca boyanmışsınız, böyle bir kederli ve ıstıraplı gece geçirdiğiniz hiç de belli değil!”

Ve Mükerrem bu yeni hakareti de hazmederek bütün bütün korkak bir sesle dedi ki: “Doğru, bütün gece hep Halit Bey'i düşünüp ağladım. Artık hapishaneden çıktı, değil mi?”

“Evet evvelki gün.”

“Acaba bir iş bulması uzar mı? Paraya ihtiyacı var mı?”

“Niçin sordunuz? Parası varsa size şarap, şampanya içirip konsomasyon yapması için mi çağıracaksınız?”

Mükerrem'in sesinde ağlayıp yalvaran bu pişmanlığa Seniha çok hiddetlenmiş, boğulacak kadar hiddetlenmişti. Aynı zamanda, lakırdı biraz daha uzayıp kendisinin kardeşini görmediğini, göremediğini Mükerrem'in anlamasını da istemiyordu. Bu günahkâr ve adi kadına Cemal Paşa ailesinin

tamamen yıkılmış olduğunu, bu aileden artık hiçbir şey kalmadığını bildirmemek ve gizlemek gerekti. Yüzünde utanan bir genç kız pembeliği ile Mükerrem demişti ki: “Biraz param var. Eğer sıkıntıda ise...”

“Oo, hâlâ paranız var öyle mi? Bir senedir beslediğiniz delikanlı pek de usta değilmiş demek: Sizi meteliksiz bırakmadan kaçırmış!”

Genç kadın mukabele etmeyip susuyor, belki Halit'e yardım imkânlarını kaçırmamak için her hakarete böyle tahammül ediyordu ve Seniha artık dayanamayacağını anlıyarak ayağa kalktı. Karşısındakinin yüzüne ebediyen barışmayacak bir düşman kiniyle bakarak, “Lüzumu yok. Hemen iş buldu. Balya ocaklarına tayin ettiler. İki aylık da peşin verdiler” dedi.

Sonra dudaklarında acı bir tebessümle başına çevirdi. Kadına bir hakaret daha edip yeni ismini bir daha yüzüne çarpmadan fakat yüzüne de bakmıyarak, “Allahaısmarladık Mükerrem Hanım!” dedi. Üç yıl kadar bir çatı altında beraber yaşadığı insana parmaklarının ucunu bile artık vermeden ve şüphesiz ki ebediyen görüşmemek üzere ayrıldı.

KIRK

Samsun'da bar kızları vapurdan çıkıncaya kadar Seniha kamarasından dışarı ayak atmadı. Mükerrem'e zerre kadar acımış değildi, Mükerrem'e hiç acımamıştı. Fakat onun belki tekmil parasını Halit'e göndermeye hazır oluşu kendisine çok dokunmuştu. Bu katil hâlâ, hâlâ seviliyor, yardım himaye görüyordu. Dostlar kendisine hemen iş, mevki buluyorlardı. Ve hayatı nihayet kendi yüzünden mahvolmuş bir kadın, kimbilir ne zilletler mukabilinde topladığı bir parayı belki bu paranın tekmilini ona göndermeğe hazır bulunuyordu.

Halit şu halde şimdi de mahvolmuş, etrafına cemiyetin nefret surları bir cüzzamlı için gibi çevrilmiş bir adam değildi. Bilakis yine etrafında muhabbet, sevgi vardı. Bütün hayatını doğdu doğalı başkalarına hasretmiş, feda etmiş olan Seniha'ya hiçkimsenin vermediği sevgi ve himaye el'an ondan esirgenmiyor, yirmi yaşında bir delikanlının katili olduğu biline biline esirgenmiyordu.

Bir müddet, Mükerrem'in bar kızı Ayten şeklinde karşısına çıktığını Halit'e bildirmeyi düşündü. Belki de eski karısı hakkında birkaç yıldır hiçbir şey duymamıştı. Ve Mükerrem'in nerelere kadar düştüğünü duysa, her gece konsomasyon avına çıkacağını ve muradına ererek şikârı avlayınca da kimbilir ne çeşit adamların her kabalığına ve her tecavüzüne katlanmak mecburiyetine katlanacağını öğrense, yirmi otuz liraya hatta belki de daha azını her gözden çıkaran erkeğin üç yıl kendisinin karım dediği kadına sahip olabileceğini bilse, elbette ki büyük bir teessüre düşebilirdi.

Evet, haber vermek, imzalı veya imzasız bir mektupla her şeyi yazıp bildirmek...

Fakat birden omuzlarını silkti ve acı acı gülümsedi. Bu adamı hâlâ mı hâlâ anlıyamamıştı. Mükerrem Zonguldak'tan İstanbul'a döndükten bir müddet sonra Madenci Şevket'le yaşamaya başladığını ve nikâhlanmaları ihtimali bulunduğunu hapishaneden kendisine haber verdirttiği zaman ne olmuştu ki! Halit'in sadece omuzlarını silkerek, “Herif enayi ise nikâhlar da! İster nikâhlasın, ister nikahlamasın, artık bana ne! Öküz öldü ortaklık ayrıldı!” dediğini ve ağızdan başka laf çıkmadığını söylememişler miydi? Aradan bu kadar yıl geçtikten sonra mı eski karısının halini öğrenmekten bedbaht olacak, kendini kederden helak edecekti!

Şimdi Seniha onun Balya'ya gitmiş olduğunu Mükerrem'e söyleyişine yanıyordu. Affedilmez ve havsala almaz bir sersemlik etmişti. Mükerrem'in

haberler yollaması, hatta başını alıp oraya, Balya'ya gitmesi, Halit'in ayaklarına kapanarak alıkonulmasını rica etmesi ihtimali de pekâlâ mevcuttu. Halit'in böyle bir ricayı kabul edeceğini vakıa ihtimal vermiyordu. Ancak buna elbette memnun olacak, yaralanmış ve çiğnenmiş gururuna bu yalvarış ve sığınış elbette bir deva ve şifa yerine geçecekti. Hatta Halit'in reddedeceğini niçin yüzde yüz muhakkak sanmalıydı? "O da yaşını başını aldı. O da hayattan kâfi derecede ders gördü, bundan sonra namusuyla oturur!" diyerek eski karısını yanına alması ve nikâhlanması ihtimali de pekâlâ mevcuttu. Ve Seniha Halit'in böyle yaptığı takdirde günün birinde yine aldandığını göreceğinden, anlayacağından emindi... Yaşını başını epey almış olsa bile bütün güzelliğini hâlâ muhafaza eden kadın artık ihtiyarlığın eşiğine ayak atmış bir adamla elbette ki Balya'larda ömür tüketmeyecek, başını yediği Nüzhet'ten ve uğruna Beyrutlu'yu feda ettiği arkadaşlarının söylediği gençten sonra bir üçüncü delikanlı daha bulup Halit'e muhakkak ki tekmeyi yine indirecekti. Ancak, belki de o zamana kadar birkaç yıl geçecek ve Halit bu yılları güzel bir kadın tarafından bakılarak ve hatta sevilerek geçirecekti.

Fakat Mükerrem'in hayatından hakikaten bıkıp iğrenmiş olarak Halit'e dönmeyeceği, Halit'in son gününe kadar onunla yaşayamayacağı da ne malumdu! Hakikaten can ve gönülden sormuş, "ah ne yaptım! ne yazık ettim!" diye hakikaten candan yanmıştı. Halit belki de Balya'da yalnız kalmayacaktı. Lakin Seniha kimbilir nerede, hangi köyde, köy gibi yerde yapyalnız can verecekti!

Durup dururken, kendi de farketmeden gözlerinde yaşlar belirmişti. Bir küçük çocuk gibi, bir küçük kız gibi, "Ah anneciğim, anneciğim, evladının ne talihsiz başı varmış!" diye mırıldandı.

Bir ufak çocuk gibi anasını anmış, onun himayesine sığınmak istemişti. Fakat bu zaaf anını çabuk yendi ve sağ elinin tersiyle, hiddetli hiddetli gözlerini kuruladı. O anayı neye anmalı, ondan ne diye imdat istemeliydi? Ona anası da hiç yâr olmamış, hatta ölüm döşeğinde bile gözleri hep Halit'in yüzünde, kendisine hiç bakmadan, eli hep onun elinde, bir deri bir kemik kalmış parmaklarının son kuvvetiyle hep onun parmaklarını, ellerini sararak can vermiş değil miydi? Hayır, anacak ve istimdat edecek kimsesi yoktu.

Kıskançlık ateşi, saldırışlarını, sarışlarını ve kemirişlerini senelerce unuttum sandığı kıskançlık ateşleri ihtiyar kızın bütün benliğini yeniden almış, tamamıyla kaplayıp sarmıştı. Ve Seniha artık bunun hep bu şekilde son nefesine kadar süreceğini çok iyi biliyordu. Ancak ağabeyi kendinden evvel

ölürse, ağabeyinin kendinden evvel toprağa verildiğini öğrenirse belki de biraz sükûn bulacak, kendisi iyi kötü yaşarken toprakta toprak olmuş bir ölüyü artık belki de pek kıskanmayacaktı...

Kıskanmak'ın Oğlak'taki bu ikinci baskısı, birinci Oğlak baskısı gibi yayımı, yazarın sağlığında yayımlanan ilk baskının hiç kısaltılmadan ve dili sadeleştirmeden yeniden basımıdır. Ancak günümüz yazımına uygun çok küçük değişiklikler yapılmış ve konuşmalarda, artık kullanılmayan konuşma çizgileri yerine, konuşmaları tırnak içine alma standardına uyulmuştur.